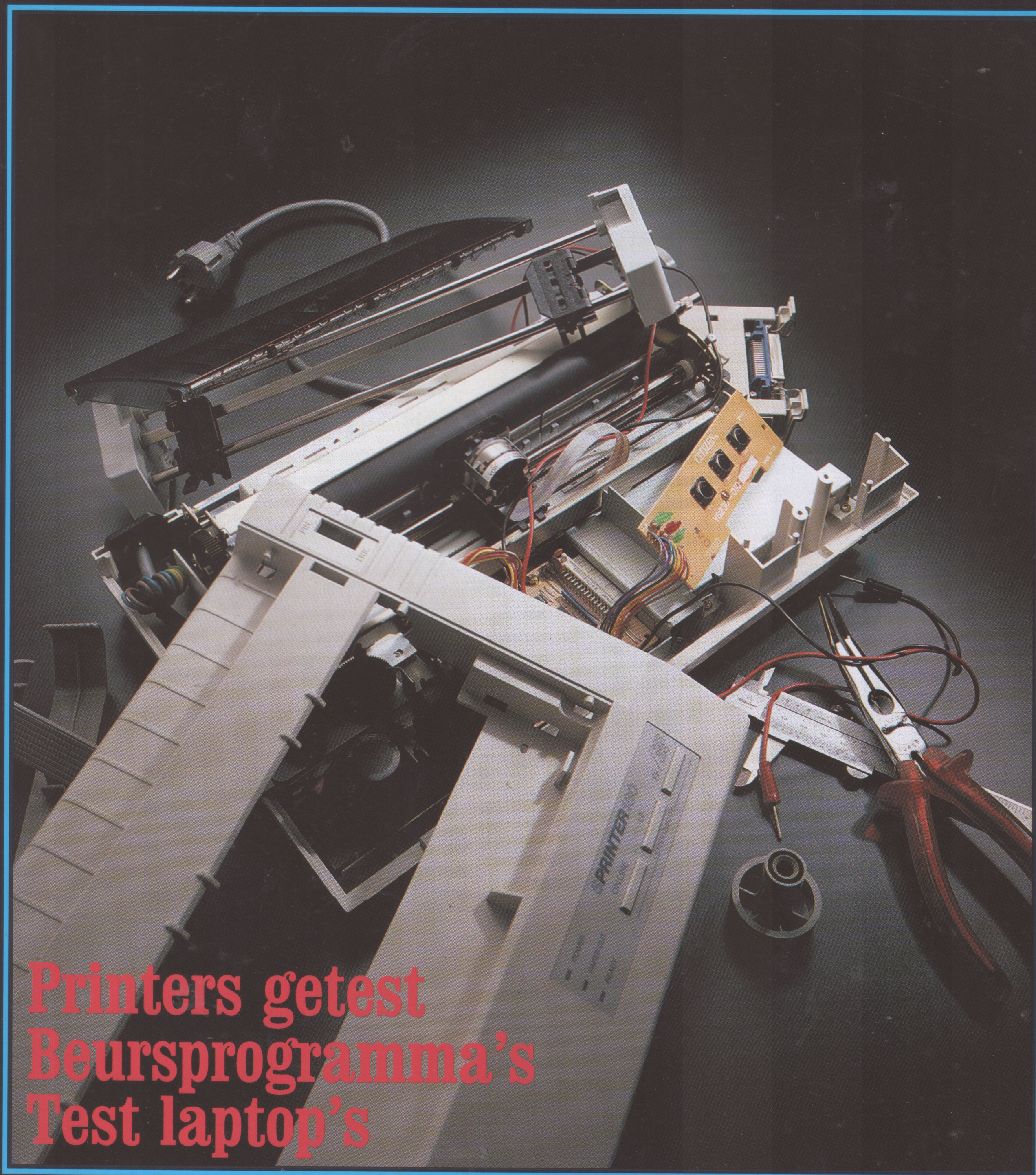
HCC NIEUWSBRIEF

117

MAANDBLAD VOOR COMPUTERGEBRUIKERS

Printers getest
Beursprogramma's
Test laptop's

JUNI 1989 – 12e JAARGANG NR. 6

f 5,95

100% Error free heet voortaan TDK Electron Beam

TDK brengt als eerste ter wereld diskettes met Electron Beam hechting.
Deze revolutionaire technologie waarborgt een extreem fijne en homogene magnetische laag.

Het resultaat: volstrekte betrouwbaarheid gedurende 40 miljoen lees- en schrijfoperaties per spoor.
Veiliger kunt u niet werken.

U herkent TDK Electron Beam diskettes aan de nieuwe verpakking.

COLOFON

Uitgever
HCC Nieuwsbrief
HCC Kantoor
Postbus 149, 3990 DC Houten
Telefoon: 03403-78788
(10.00-12.00 en 14.00-16.00 uur)

Hoofdredacteur
Lucie Blom-Calis

Adjunct-hoofdredacteur
Jan Klene

Eindredacteur
Berend Harmens

Redactie
Ed Baars, Wim Bolkensteyn, Quintus Bosman, Peter Buysman, Charles Cox, Peter van Diepen, Marc van Kampen, Frans Kors, Jan Leijerweerd, Marc van Munnen, Ad den Ouden, Peter van Tilburg, Roel van der Vlugt.

Secretariaat/Bureauredactie
Edwin Ammerlaan

Fotografie:
Stefan Ammerlaan

Medewerkers aan dit nummer:
Robert B. Snip, J.H. van de Stadt, Arnoud de Jong, M.J. Koppenol, Ben Rintjema, Dirk Vijver, Huib van de Donk, Danilo Tromp, Ronald van Beek, Jan Geurts, A.B. van Brussel.

Redactieadres
Postbus 149, 3990 DC Houten
Telefoon 03403-78788 (10.00-12.00 en 14.00-16.00 uur)

Sluitingsdatum verenigingsnieuws:
HCC Nieuwsbrief 118: 4 juni
HCC Nieuwsbrief 119: 6 augustus
HCC Nieuwsbrief 120: 3 september

Faxnummer HCC:
03403-78930

Redactie-Fido Houten:
03403-78220

Micromarkt:
Monique Gerritse, HCC kantoor

Druk, vormgeving en produktie
Brouwer Offset, Utrecht

Omslagontwerp
Hoekstra Design, Renkum

Advertentie-exploitatie
Arnoud Hijmans
ADVERTENTIE EXPLOITATIE BV

Postbus 64850, 2506 CG 's-Gravenhage
Tel. 070-253830*, telefax 070-237891

REDACTIE

Het zou computerontwerpers/fabrikanten verboden moeten worden: een aan/uit DRUKknop aan de voorzijde van een computer. Het zou de gemoedsrust in menig gezin ten goede komen. De gezinsleden zullen nooit meer worden opgeschrikt uit hun rustige bezigheden met de kreet: OH NEE!! of een equivalent van deze kreet, om vervolgens te worden opgescheept met een huisgenoot die zichzelf verwijten maakt.

Lucie Blom

Verwijten omdat ik toevallig die ene keer mijn tekstbestand niet regelmatig gesaved had. Of was het de zoveelste keer, maar gebeurden er al die keren geen rampen? De dag ervoor had ik nog een werkstuk van mijn zoon uitgetypt en regelmatig gesaved, want je kunt niet weten. Maar op de fatale dag was ik zo druk bezig met een lang stuk tekst bestemd voor mijn redactieleden, dat ik nergens meer aan dacht. Vervolgens maakte ik er iets moois van met kadertjes en vette letters en wilde het fraaie resultaat gaan printen. Printer deed niets. Nog eens geprobeerd, want de printer stond aan. Weer niets. Dan moest het de kabel zijn. Ik reikte met mijn arm over de kast en hoorde op dat moment het nachtmerrie-achtig geluid: 'Klik', waarna de bovenstaande kreet door het huis klonk. Van beneden en van boven kwamen ze aanrennen. 'Wattissur?', klonk het tweemaal. En vervolgens: 'Maar je weet toch...'. Ja, ik wist het, maar het was te laat. 'Zat die kabel nu los?', vroeg mijn lief. Ja, hij zat inderdaad los....

(Nu eerst even saven)

BEURS Twee dagen was ik op de PCM show. Donderdags was het rustig. De bezoekers konden op hun gemak alles bekijken en op de HCC stand was het een komen en gaan van mensen, die informatie vroegen over het lidmaatschap of gewoon een praatje met ons wilden maken. Daar hadden we alle tijd voor. De beurs zelf was betrekkelijk klein en de bezoekers van de eerste dagen konden in een paar uurtjes alles bekijken. Zaterdags was het enorm druk. Dat was ook de dag dat er verkocht mocht worden, niet op de beurs zelf, maar in de Merwedehal. Op onze stand was het een stuk rustiger. Het was de dag voor de koopjeshalers en we proefden een vleugje HCC-dagen. Die HCC-dagen lijken nog over weg, maar de voorbereidingen zijn al in volle gang. Dit jaar worden ze vlak voor Sinterklaas gehouden, in verband met een verbouwing van de Jaarbeurs. U kunt dus uw Sinterklaasinkopen op de HCC-beurs doen!

VERENIGINGSNIEUWS Het verenigingsnieuws is sinds nummer 116 in handen van onze bureauredacteur Edwin Ammerlaan. Alle vragen ten aanzien van deze kopij kunt u aan hem stellen, telefonisch tijdens kantooruren, schriftelijk of op de redactie-Fido, waar u uw verenigingsnieuws kunt uploaden in gebied 3. De eindverantwoording ligt, zoals alle redactionele pagina's, bij de hoofdredactie.

PRINTERS Uw redacteuren hebben een flink aantal printers in uiteenlopende prijsklassen getest. Op de voorlaatste redactievergadering moesten al die printers weer terug zijn op kantoor. Dat was een flink gesjouw. Maar het is ons gelukt. Ook hier viel mij het aan/uitknopje op. Bij een printer is de handigste plaats vóór of op de printer. Maar niet aan de achterzijde! Het printen van de 10 Kb testfile werd bij mij lopende bandwerk. De paasvakantie kenmerkte zich door het geluid van printers: 'krrrrrrrr, krrrrrrrr, krrrrrrrr' en 'prrriieeeeet, prrriieeeeet', het aflezen van de stopwatch en de werkelijke snelheid uitrekenen. Maar de rust is inmiddels weergekeerd en mijn eigen trouwe printer staat weer naast me, met een vastgeschroefde kabel.

JULI Die maand staat de Nieuwsbrief in het teken van talen en besturingssystemen. Enkele gebruikersgroepen hebben al een fraai stuk proza over hún taal of besturingssysteem gemaakt. Hopelijk volgen de anderen spoedig. Als u het helemaal vergeten bent, dan hoop ik uw bijdrage morgen te ontvangen!

De HCC Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting HCC Nieuwsbrief. Het blad verschijnt maandelijks en wordt gratis naar de leden van de Hobby Computer Club gezonden. In een groot aantal tijdschriftenwinkels en computershops zijn losse nummers verkrijgbaar. Naast de agenda en verenigingsnieuws van de Hobby Computer Club publiceert de HCC Nieuwsbrief artikelen van deskundige leden. Uw bijdrage is dan ook welkom en bij eventuele plaatsing krijgt u een vergoeding.

INZENDEN KOPIJ
De redactie stelt het op prijs als u uw kopij aanbiedt op Fido Redactie, telefoon 03403–78220. Vanuit het Maingebied kiest U F(iles) en u komt in filegebied 1. Na het uploaden kunt u een korte toelichting intoetsen. Vanuit het Filegebied kunt u via het M(aingebied), naar M(essagegebied) 1 en daar een berichtje achterlaten voor de redactie. Na enige tijd krijgt u een schriftelijke bevestiging van ontvangst van uw kopij.
Kopij kan ook op diskette worden aangeleverd. Zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes kunnen verwerkt worden. Voor Fidokopij en kopij op diskette geldt dat de tekst als 'schone' ASCII-file wordt verstuurd, met alleen een return/linefeed aan het einde van elke paragraaf.
Gewone kopij kan in drievoud worden opgestuurd. Gebruik bij het printen van computerlistings een goede kwaliteit inktlint. Listings heeft de redactie het liefst op Fido of diskette, omdat de afdruk dan met een laserprinter gemaakt kan worden. Stuur vooral illustratiemateriaal mee, tekeningen zowel als foto's (het liefst zwart-wit). Ook kleurendia's kunnen worden verwerkt. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden kopij niet of in gewijzigde vorm te plaatsen.

Aansprakelijkheid
De redactie gaat er van uit dat de ingezonden kopij afkomstig is van de inzender, tenzij uitdrukkelijk anders is vermeld. Het is ondoenlijk voor elke inzending na te gaan of het onderwerp uit een andere publikatie afkomstig is. De aansprakelijkheid voor het auteursrecht van ingezonden kopij ligt dus bij de inzender.

HCC Micromarkt
HCC-leden die iets te koop aanbieden of vragen kunnen gratis adverteren in de HCC Nieuwsbrief. Onder bepaalde voorwaarden kunnen in deze rubriek ook betaalde publikaties worden opgenomen. Zie voor de wijze van opgave en de voorwaarden elders in dit blad. Telefonische opgave en het verstrekken van telefonische informatie is niet mogelijk.

Contributie
De contributie voor 1989 is *f* 55,–. In de loop van het jaar geldt een aflopende regeling. Opgave als lid is ook telefonisch mogelijk. HCC kantoor: 03403-78788. Adres kantoor: Postbus 149, 3990 DC Houten.

INHOUD

Beginners

Listings

INHOUD

HCC Testen

Jong talent

Spel

Diversen

Een printertest op de PCM-Show?

Onder redactie van Peter Buysman

BRIEVENBUS

Het is u wellicht opgevallen dat de achternaam is veranderd. Niet door een ingreep van het bevolkingsregister, maar voortgekomen uit het afscheid van Peter van Diepen als Brievenbus-redacteur. Peter, hartelijk dank voor al je inzet. Je hebt er mede voor gezorgd dat de Brievenbus een informatieve en veel gelezen plek binnen de HCC Nieuwsbrief is geworden. Vanaf nu zult u het dus met mij moeten doen. Maar het gezicht van deze rubriek zal vooral worden bepaald door u, als kritische lezer en computergebruiker. Dus reageer en stuur in. Het is tenslotte uw rubriek, waarin ik slechts zal stroomlijnen. Natuurlijk zal niet alles geplaatst kunnen worden, maar leuke, interessante en opbouwende brieven maken hierop de meeste kans.

Humor?

En toen was het 1 april, de dag van de grote muismattentest. Het was te verwachten, dat na het gegniffel van de hoofdredactrice in het vorige nummer ook de Brievenbus niet achter kon blijven in deze zelfvernoegdzaamheid. Het circus heeft in ieder geval acht jokers opgeleverd. Vier verkleed als redactieleden en ongedurig wachtend op goedgelovige zielen, die hun huisdiertjes ter keuring zouden voorleggen. En vier van die prettige naïevelingen die, beschaamd én met beschuit met muisjes in de hand, onverrichterzake weer naar huis terug moesten keren. Wat is dat computervolkje toch slim. Of gewoon te lui om wat vroeger op te staan? Deze slimmerik was tevoren in ieder geval goed uitgeslapen!

Muismattentest

Gefeliciteerd met jullie zeer goede initiatief tot een muismattentest! De technische beschrijving van de test was zeer duidelijk en overzichtelijk en liet bij mij geen enkele vraag achter. Volgens mij loopt het volgende week zaterdag storm. Ik zou dan ook direct gekomen zijn, maar mijn mat is al getest! Jullie hadden je dan ook een hoop moeite kunnen besparen bij het opzetten van de testapparatuur.
Wat is namelijk het geval? In Ter Apel (tja, ik kan er ook niets aan doen dat het zo ver weg is) is het Instituut voor Toegepast Meubelonderzoek gevestigd. Hier kunnen meubelfabrikanten hun meubels op stevigheid laten testen, voordat ze op de markt komen. Dus een soort TNO/Consumentenbond. En daar heb ik mijn matje eens laten onderzoeken.
Nu wil het toeval, dat het ITM die zaterdag ook een open dag houdt! (Wat zou er toch met die dag aan de hand zijn?) Ik raad jullie eens aan om dan daar te gaan kijken, zodat je zelf een vergelijking kunt maken tussen jullie manier van testen en die van het instituut. Veel plezier!

Jacques Limpens
Waterigeweg 6
3703 CN Zeist

Het is altijd prettig om te merken dat de Nieuwsbrief door collega-computerbladen wordt gelezen. Dat dit ook zeer nauwgezet wordt gedaan blijkt uit het attente relaas van R. Kwekkeboom uit Enschede.

In HCC NIEUWSBRIEF 115 van april '89 heb ik met genoegen het artikeltje gelezen over de muizentest, vooral met het oog op de bewuste zaterdag. In mijn ogen is het een uitstekend opgezette 1 april-grap, waarvoor mijn complimenten.
Het plezier eraan werd des te groter, toen ik op het 'beruchte' achterblad van het gerenommeerde blad 'Computable' (nr. 15) een kritiek zag staan over de inhoud van de testbeschrijving. Om u en vele medelezers aan dit genoegen deel te laten nemen zend ik u hierbij het bewuste artikeltje.

Muismat op testbank. Muismatten zijn van inferieure kwaliteit, lezen we in een toonaangevend hobbycomputerblad. Het is zo erg met de matjes gesteld dat de muis die eroverheen racet vernield wordt door de agressieve stoffen in het matje. De toestand van de matjes acht het blad dermate alarmerend, dat de HCC op stel en sprong een testbank ontwikkelde in samenwerking met de Modelbaanautomatisering gg.
Muisbezitters kunnen hun matjes nu op deze pijnbank leggen en laten testen op grip en slijtage. Als u deze zaterdag in de buurt van de Standerdmolen in Houten mensen ziet slepen met tuintegels, verwarmingsroosters, bakelietplaten en silicone matjes, weest u dan niet verbaasd. Het zijn de HCC-leden die hun muismatjes gratis laten testen.

Geachte collega, was u dat die op die zaterdag aarzelend met een stuk vinyl binnenkwam, zag wat er aan de hand was en zonder iets te zeggen met rode koontjes weer omkeerde???

Horserun

Of de praktijken van de heer S. Gonzalez nu zo grappig zijn mag u zelf bepalen. Vast staat wel dat hij door menigeen nooit meer zal worden vergeten!

Geachte Ed Baars. Toen ik in HCC Nieuwsbrief 115 jouw verhaal las over het programma 'HORSERUN' ging er een schok van herkenning door mij heen. Ook ik ben een slachtoffer van de praktijken van mr. Gonzales. En ik vrees dat het er meer zijn. Hopelijk melden er zich - na publikatie van deze brief - meer mensen die er ingetrapt zijn, zodat we gezamenlijk aan deze praktijken een eind kunnen maken. Eerst nu mijn verhaal.
Een studiegenoot van mij ging een jaar in de States studeren. Een aantal maanden geleden kwam hij terug en bracht een aantal floppen met Amerikaanse sharewareprogramma's mee. Eén van deze floppen bevatte het programma 'HORSERUN', bedoeld om de verwerkingssnelheid van IBM-PC's en compatibele klonen op te peppen. In de file 'READ.ME' garandeerde de maker dat het programma virusvrij was en dat het veilig op de harddisk geïnstalleerd kon worden. Omdat ik op het rekencentrum van de universiteit voor m'n studie zeer veel gebruik maak van een AT, was de traagheid van mijn eigen XT mij al langere tijd een doorn in het oog. Hardwaregewijs de boel upgraden was te kostbaar. Daarom probeerde ik het programma uit. En inderdaad, de maker had niet overdreven. Onder de juiste omstandigheden overtreft de verwerkingssnelheid van de opgepepte XT die van een gewone AT. Het was blijkbaar toch mogelijk om de relatief trage 8088-processor softwarematig te omzeilen. Volgens de LANDMARK-benchmarks bleek de XT nu zo'n 2,6 x sneller dan een AT!! Het enige nadeel was dat de originele flop steeds direct na het opstarten van het systeem even in de drive moest.

Alles ging goed, tot enkele weken geleden. Tijdens het opstarten verscheen de mededeling dat er direct 100 dollar naar een bepaalde rekening in New York overgemaakt moest worden. Voor dit bedrag zou dan een nieuwe flop toegezonden worden en de PC zou z'n hoge snelheid behouden. Indien dit werd nagelaten zou de processor worden aangetast, met als gevolg dat de performance iedere dag met 2% zou verminderen, totdat de processor helemaal de geest zou geven. Daar zat ik dan mooi met de gebakken peren. Direct m'n studiegenoot gebeld. Na lang aandringen bekende hij dat 'ie het programma ook op de dure IBM-AT van z'n vader geïnstalleerd had en dat deze AT nu sneller was dan een PC met een 80386 processor! Om te voorkomen dat de AT van z'n vader in de vernieling zou draaien had hij - onder zware druk - met de heer Gonzales een deal afgesloten. Op voorwaarde dat hij iedere maand twee nieuwe gebruikers zou aanbrengen hoefde hij geen geld over te maken en kreeg zelf regelmatig een nieuwe flop. Ik was één van z'n eerste slachtoffers geweest!

Een paar dagen geleden kreeg ik m'n PC weer terug van de importeur, die de aangetaste processor heeft moeten vervangen door een nieuwe. Want ik laat mij door niemand chanteren! Het kostte wel *f* 350,- en hij is weer even traag als altijd. Trouwens, gisteren belde m'n studiegenoot. Vader's AT had het ook begeven; door de idioot hoge snelheid was de processor uiteindelijk doorgebrand!

Aan alle HCC Nieuwsbrief-lezers; trek lering uit dit verhaal en geloof niet alles wat ze zeggen (en schrijven).

Nico Westerhof
Dullemansstukken 10
9761 KH Eelde

Naar eer en geweten

Het verhaal gaat dat het werken met rondvliegende bits en bytes in combinatie met een stralend beeldscherm tot vernauwde blikken, onafwendbare hersenverweking en afbrokkelend geweten kan leiden. De volgende twee briefschrijvers hebben daar in ieder geval nog geen last van!

Via uw rubriek wil ik graag wat kwijt over een mededeling in de Nieuwsrubriek van HCC Nieuwsbrief 111. Het betreft een aankondiging over een tentoonstelling bij de landmacht.
Ongetwijfeld hebben ze bij Defensie zeer geavanceerde en voor menig hobbyist interessante apparatuur, maar dat spul staat er niet voor de hobby of een normale bedrijfsvoering. Veel van die hoogwaardige apparatuur is (in)direct bedoeld voor het toepassen van grootschalig geweld. Defensie is géén gewoon bedrijf, hoe graag ze dat ook in hun advertenties willen aantonen. Het is géén reisbureau (marine) en géén dynamisch bedrijf voor jonge mensen (landmacht). Het is een organisatie, gericht op het (eventueel) voeren van oorlog!
Het lijkt me dan ook verstandiger een wat principiëlere houding aan te nemen ten aanzien van Defensie-nieuwtjes. Met andere woorden: ik zou het op prijs stellen als u berichtgeving met betrekking tot Defensie zou beperken tot informatie over tekstverwerkers of salarisadministraties of iets dergelijks. Maar géén verbindingscentrales, onderwaterzenders en wie weet wat later vuurgeleidingsapparatuur, infraroodkijkers, etc. etc.

G. Geertsma
Hartenstraat 29-2h
1016 CA Amsterdam

In januari kocht ik via een PC-Privé project een XT-computer. Hier werd al wat software bijgeleverd, waardoor ik meteen aan de gang kon. Dankzij mijn werkgever kwamen daar nog een tweetal bekende programma's bij, die ik ook thuis onder licentie kon gebruiken.

Kort na aanschaf sloegen bij een aantal lieden de stoppen geheel door. Het ene na het andere softwarepakket verscheen ten tonele. Het spreekt voor zich dat het vrijwel steeds ging om illegale kopieën. Eenieder kan nu, bij een collega (laat ik hem voor het gemak Ed noemen) alles krijgen wat zijn of haar hartje begeert. In het begin vond ik dit wel grappig; de meest leuke programmaatjes trekken in een hoog tempo aan je voorbij. Maar op een gegeven ogenblik moest het bij mij fout lopen. Maar niet door dat beruchte virus. Nee, ik kocht simpelweg eens wat en kwam tot de simpele ontdekking dat een origineel toch het beste is. Geen gezoek bij installatie en opstarten. Gewoon boek open, lezen en spelen.

In HCC Nieuwsbrief 114 las ik uw verhaal over de Sierra adventures. Dit was voor mij aanleiding om Kings Quest 3 aan te schaffen. Voor die luttele *f* 95,- ben ik uren zoet. En af en toe een spelletje is toch niet verkeerd. Een onaangename verrassing wachtte mij toen ik een collega vertelde over mijn nieuwste aanwinst. Dealertje Ed had een vriendje, wiens vader bij de (Nederlandse of Engelse) importeur had gewerkt. En die leverde de gehele Sierra-lijn, gratis en voor nop, compleet met beschrijving.
Nog geen dag later viel ik van mijn stoel van verbazing. Een programmeur van een softwarebureau leverde zonder blikken of blozen WP-Library en PlanPerfect, pakketten die zijn baas verkoopt. Het zal de man zijn bedoeling misschien niet zijn geweest, maar deze pakketten vonden hun weg ook naar de PC's van ons bedrijf. Onze financieel directeur reageerde daarop met: 'Gratis en dus lekker goedkoop!' Als je maar over het begrip 'copyright' begint, loopt iedereen weg en denkt dat je 'raving mad' bent geworden.
Mijn vragen zijn dan ook simpel:
- ben ik gek als ik mijn software koop?
- kan er iets gedaan worden aan het illegaal kopiëren?
- als de 'lekken' bij de bron ontstaan, heeft kopen dan nog wel zin?

Omdat ik inmiddels van verschillende kanten te horen heb gekregen dat ik niet moet zeuren, maar gewoon mee moet doen, en ook omdat mijn werkgever blijer is met zijn illegale software dan met het naar buiten komen van deze zaak, kan ik niet tekenen met mijn echte naam. Daarom hierbij de legale groeten van:

Larry II

Laat ik hierbij nog eens duidelijk stellen dat de HCC een verklaard tegenstander is van illegale software! Ook zullen we er op geen enkele manier enige medewerking aan verlenen. Maar wat ook interessant is: hoe denkt u, als lezer van bovenstaand schrijnend verhaal, over dit verschijnsel? Staat Larry II alleen in zijn ervaringen? Of is menigeen te blij met zijn verkregen speeltjes om er naar eer en geweten ruchtbaarheid aan te geven? Laat het ons eens horen. Wellicht kunnen we dan Larry's gevoel van totale bevreemding enigszins verlichten.

De overgang

Als je een bestaande Brievenbus van iemand overneemt, krijg je een map in de handen gedrukt met daarin vele, al wat langer liggende brieven. Brieven die niet meer allemaal behandeld en/of geplaatst kunnen worden. Mijn excuses hiervoor, maar het is niet anders. Maar een aantal briefschrijvers met vooral technische vragen had allang antwoord kunnen hebben, als ze eerst eens waren nagegaan of hun vraag ook door één van de vele gebruikersgroepen of via een FIDO-vraagbaak kon worden beantwoord. De adressen hiervan, met hun contactpersonen, staan elke maand vermeld in dit blad, bij het verenigingsnieuws. Bel ze gerust, of schrijf. Ze helpen u met liefde.
Verder wil ik hier ook nog even vermelden, dat het voor de mensen met een modem wellicht handiger is hun brief naar de REDACTIE-FIDO (filegebied 2) over te piepen. Dit heeft het voordeel van een snellere verwerking. Voor mij, en dus ook voor u.
Tot zover enkele huishoudelijke opmerkingen. En nu die stapel!

Hierbij twee vragen en een opmerking.
1. Is uw computerverzekering ook beschikbaar voor leden die in het buitenland wonen, zoals ik?
2. Ik heb een modem, maar bellen met Nederland vanuit Saûdi Arabië is verschrikkelijk duur. Zijn er FIDO-nodes in het Midden Oosten (Saudi of andere landen - niet Israel!), via welke ik contact met de Nederlandse FIDO kan krijgen en berichten kan uitwisselen? Zo ja, kan ik als HCC-lid hiervan gebruik maken?
3. Ik ben blij, dat u de naam van de Nieuwsbrief niet wijzigt. Ze is volgens mij zeer geschikt. Ik heb kritiek op de naam die als winnaar van de prijsvraag uit de bus is gekomen (HCC Computer MAGAZINE). Gegeven uw veelvuldige kritiek in recensies dat er geen Nederlandse gebruiksaanwijzingen bij de produkten zijn, maar alleen Engelse, vind ik de keuze van één Engelse naam voor de Nieuwsbrief een blamage! HCC Computer TIJDSCHRIFT zou al veel beter zijn geweest. Hoogachtend,

Henk J. Geesink
PO Box 5648
Jeddah, Saudi Arabia

1. Nee, de computerverzekering is alleen geldig voor leden binnen de Nederlandse landsgrenzen.
2. Helaas, het antwoord is weer negatief. Israel is toch de dichtstbijzijnde. Wellicht ligt er op u nu een schone taak te wachten. Hulp voor het starten van een Arabische FIDO-node kunt u ongetwijfeld bij de Nederlandse sysops krijgen.
3. Dank, u ziet het: we heten nog steeds NIEUWSBRIEF. Maar wat een bewonderenswaardig streven om vanuit dat verre Arabië de Nederlandse taal zo goed te bewaken!

Hulp gevraagd

Wie o wie kan de volgende mensen helpen?

Als eerste wil ik u bij deze hartelijk danken voor de snelle verwerking van mijn vorige vraag. Ik heb alweer een nieuwe en zeer dringende vraag. Ik ben namelijk al jaren vergeefs op zoek naar een Hebreeuwse typemachine en heb dit maar opgegeven. Momenteel maak ik gebruik van Hebreeuwse letterpress. Dit is echter een dure en tijdrovende aangelegenheid. Mijn vraag is dan ook: is er een Hebreeuwse tekstverwerker of DTP-programma op de Nederlandse markt. En zo ja, wie is dan de

leverancier? Alvast dank voor uw antwoord.

Marti van Lin
Via Regia 194 n
6217 RA Maastricht

Vorig jaar heb ik een 10 Mhz 8086 Turbokaart voor mijn 4,77 Mhz XT met een Taiwanees moederbord gekocht. De kaart weigerde, en de winkelier was zo vriendelijk een paar 150 ns-41256's om te ruilen voor een paar van 120 ns. De kaart werkte toen razendsnel, maar toen ik wat op floppy wilde zetten werden de FAT en de directory gevuld met nullen en FF's! Dit gebeurde ook als de kaart in slow-mode stond, ook al beloofden de ontwerpers (Intelligence Research) dat de PC absoluut niet doorheeft dat de kaart erin zit (ook in de fast-mode!).
Mijn leverancier probeerde van alles, zoals een andere BIOS, maar niets mocht baten. Intelligence Research was vertrokken, dus mijn aan hen gerichte brief kwam weer terug. Een advertentie in de Nieuwsbrief heeft ook nog niets opgeleverd. Ik kom er zelf niet uit, dus ik hoop nu dat u mij kunt helpen. Want ik wil niets liever dan de kaart eindelijk gebruiken en hoop op een spoedige oplossing.

E. Demeijer
Hendersonstraat 231
2286 XB Rijswijk

Sinds enige maanden ben ik in het bezit van een PC (NMS 9100) met 3,5' en 5,25' drives. Daaraan vast zit een medium resolution kleurenmonitor (CM 8833). Het apparaat voldoet prima en ik maak er dan ook veel gebruik van, voor mijn werk en natuurlijk ook voor mijn plezier. In verband hiermee heb ik een vraag. Ik ben namelijk in het bezit van een videocamera, die ik veelvuldig gebruik. Ik knip in de bestaande opnames en als laatste mix ik er de muziek bij in. Nu heb ik op mijn PC het programma 'Show Partner', waarvan de werking en de mogelijkheden u ongetwijfeld bekend zullen zijn.
Wat is er nu mooier dan mijn videofilm te laten beginnen en eindigen met een leuk showtje van dit programma? De moeilijkheid is echter dat ik dit niet met de video via mijn monitor kan opnemen. En om het met de camera van de monitor op te nemen is geen gezicht; de kwaliteit gaat dan hard achteruit en er ontstaan strepen.
Nu heb ik ergens gelezen dat er een video-adapter zou bestaan die de signalen van de microcomputer zou omzetten in TV-signalen, die dan vervolgens weer op de TV afgebeeld kunnen worden. Op deze manier zou ik dus bovenstaand probleem kunnen oplossen. Ik kan dan het showtje op de TV afspelen en mijn TV heeft genoeg aansluitingen om dat dan weer op te nemen.
Nu heb ik twee vragen:
- wie kan me meer inlichtingen verschaffen over zo'n adapter (waar is zoiets te koop)?
- wie heeft er wellicht een betere oplossing voor het door mij omschreven probleem?

Bij voorbaat mijn hartelijke dank,

Johan van 't Wout
Basilicumweg 185
1314 JX Almere-Stad

Zoals bekend bestaan er diverse programma's om de harde schijf te optimaliseren, zoals PC Tools Compress, Norton's Speed Disk en Soft Logic's Optimize. Nu heb ik gemerkt dat elk programma zijn eigen reorganisatiestructuur heeft, die vaak geheel anders is dan die van een andere optimizer.
Ik zou wel wat meer willen weten van de voor- en nadelen van de diverse programma's en hoe ze zich bijvoorbeeld gedragen in samenhang met residente programma's. Ook de behandeling van sectoren is me volkomen onduidelijk. Is het mogelijk dat daar eens een artikeltje aan wordt gewijd?
Met vriendelijke groeten,

J. G. Wientjes
Gruttohoek 25
3201 JD Spijkenisse

Shareware

Mede door het toenemende gebruik van Dutchie worden allerlei elektronische gesprekken gevoerd, waarin beetje bij beetje ook interessante ideeën worden geboren. Zo is in het HCC Nieuwsbrief EchoMail-gebied een discussie ontstaan over het betalen van shareware. Shareware is software, die tegen kostprijs wordt verspreid door HCC gebruikersgroepen en op de HCC FIDO's beschikbaar is voor download. De software is echter niet gratis. Indien je de shareware hebt geprobeerd en je hebt besloten om die daadwerkelijk te gaan gebruiken, verwachten de makers van de shareware dat je betaalt. De voordelen van betalen zijn al eerder in de Brievenbus aan de orde geweest. Brievenschrijvers hebben gemeld dat ze verbeterde versies, een gedrukte handleiding en/of een floppy met nog meer shareware toegestuurd kregen. En de deelnemers aan de discussie zijn het ook eens dat je moet betalen. Echter het betalen zelf aan vooral Amerikaanse programmeurs lijkt niet zo eenvoudig. Allerlei manieren om te betalen werden besproken: creditcard, Eurocheque, postwissel, giro, cheques, etc. Maar extra kosten en bang zijn dat het geld in verkeerde handen terecht komt, weerhoudt mensen nog steeds om te betalen voor hun shareware.
Toen kwam het volgende bericht:

Wel, het lijkt me dat hier een taak voor de HCC is weggelegd. De HCC opent een speciale rekening, waar wij geld kunnen storten om de shareware te betalen. Vandaar wordt het naar de USA gesluisd.

Michiel van der Vlist
HCC-FIDO-Utrecht-1 (2:500/34)

...en toen volgde een lange reeks van instemmende berichten:

- Ik ben er driedubbelendwars voor!!
- Een buitengewoon goed idee. Laat ik me dus eindelijk eens registreren voor een paar programma's.
- Ik zou willen dat dit met onmiddellijke ingang van de grond getild kan worden.

En wat denkt u van deze suggestie?

06-Fido

Ik zat eens te denken over het FIDO-netwerk, en ik dacht dat het een goed idee was (in de richting van de toekomst), om een 06-FIDO op te richten. Zo dacht ik aan een FIDO-node, die voor elk HCC-lid toegankelijk is, met HCC informatie, files, mail, etcetera. Zo'n node zou naar mijn idee een aantal lijnen kunnen hebben.
De structuur leek me: een aantal user-lijnen, een (aantal) remote sysop lijn(en) en een indeling in GG-groepen van de databank. Dan zou er bijvoorbeeld een hoofdsysop kunnen zijn. Het systeem zou in Houten kunnen staan. De kosten zouden kunnen worden opgevangen door het een 06-9 of 06-8 nummer te laten zijn. Dus de kosten zo spreiden, dat het geheel zelfvoorzienend is (of dat gebruikers een jaarlijkse contributie betalen, uiteraard een zo laag mogelijk bedrag).
Dit lijkt mij een idee die in de lijn van vooruitgang voor het FIDO-net ligt.

Jeroen van Drie
Velp

Tot zover enkele ideeën, waar wellicht iets moois uit zou kunnen komen. Maar we moeten wel bedenken dat de HCC met bescheiden middelen en meestal vrijwillige menskracht de zaken lopende moet houden. En dat ze als vereniging vooral de taak heeft om te coördineren en te structureren. Ideeën laten opborrelen en wereldkundig maken is één (uitstekende) kant, actieve uitwerking en uitvoering is een andere kant, die afhankelijk is van de (vrijwillige) inzet van voorop lopende leden. Overigens: de persoon die een idee heeft hoeft natuurlijk niet noodzakelijkerwijs dezelfde te zijn die zich met een verdere uitwerking bezighoudt!
Kortom: laat uw licht eens schijnen op bovenstaande en andere ideeën. Denk eens na over een solide basis en een goede manier om iets van de grond te laten komen. En ga ook eens na of u daar tijd en energie in wilt stoppen. Pas na deze stappen kan er door de HCC gecoördineerd worden. Wellicht komt daar dan iets werkbaars uit en kan de dienstverlening van de vereniging weer uitgebreid worden.

FREEDOM OF PRESS™
PostScript voor iedereen!

U heeft een MS-DOS computer waarop PageMaker of Ventura draait, maar uw huidige matrix, inkjet of laserprinter is niet ontworpen om de PostScript files, die deze pakketten genereren, af te drukken.

Oplossing? Investeer vele duizenden guldens in een nieuwe PostScript printer, of koop **Freedom of Press**. Freedom of Press is een software-programma dat PostScript files afdrukt op niet-PostScript printers, zelfs in kleur!

Veelzijdig

Freedom of Press werkt met ieder software-pakket dat in staat is om PostScript output te genereren, zoals PageMaker, Ventura, WordPerfect, MS-Word, AutoCad, Adobe Illustrator en bijna alle tekst en grafische software-pakketten die op dit moment geleverd worden.

Ook met betrekking tot de lettertypes zult u Freedom of Press veelzijdig vinden: er zijn 35 kwaliteitslettertypes die overeenkomen met de Apple LaserWriter Plus. Tevens zijn de lettertypes van Freedom of Press schaalbaar tot elke gewenste grootte, en roteerbaar tot elke hoek.

Hoge Kwaliteit

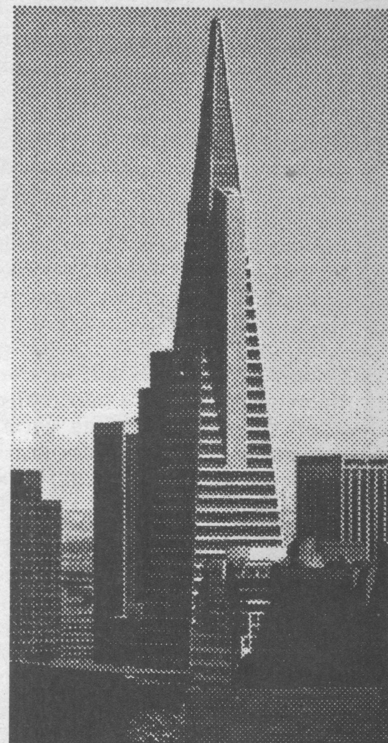
Freedom of Press is een zeer vooruitstrevend programma waarin vele mogelijkheden ingebouwd zijn die u alleen tegen komt in de meest geavanceerde afdruk systemen.

Het maakt gebruik van de hoogste kwaliteit lettertype schaal-routines, niet een simpele verkleining/vergroting van een enkel lettertype-image. Tevens voorziet Freedom of Press in disk-management mogelijkheden, zoals een batch-mogelijkheid voor het afdrukken van meerdere files op tijden dat niemand uw systeem gebruikt. Wat voor printer u ook gebruikt, u kunt ervan op aan dat Freedom of Press afdrukt op de hoogst mogelijke resolutie van uw systeem.

Lage Prijs

Een eenvoudige PostScript printer kost u al snel f 12.000,=, Freedom of Press **slechts f 1395,=** (excl. BTW). Het is eenvoudig te installeren en te gebruiken, dankzij mogelijkheden van automatisch printen en een overzichtelijk status-scherm.

Freedom of Press: De Software oplossing voor PostScript output!

Systeem eisen:
- IBM PC AT. PS 2 model 50. 60. 70 of 80.

Hardware eisen:
- 640 K RAM DOS-geheugen.
- 0.5 MB EMS geheugen.
- Geinstalleerde EMS-driver.
- Harddisk (min. 4 MB vrij)
- 1.2 MB floppydiskdrive.
- 80287 of 80387 coprocessor wordt aanbevolen voor optimale grafische prestaties.

Software eisen:
- MS- PC-DOS 2.1 of hoger.
- Software die PostScript-taal uitvoer genereert.

Printer Compatibiliteit

Laser	Resolutie DPI
HP LaserJet Plus	300
HP LaserJet II	300
Canon LBP-8II	300
Jlaser (Tall Tree)	300
AVR Megabuffer	300
Kyocera F Serie	300
Fujitsu RX Serie	300
BlaserStar 2	300
Tandy LP-1000	300
HPPCLCompatibel	300
PCPI Laserimage	300
Olivetti PG108	300
Oasys LaserPro	300

InkJet	
HP DeskJet	300
HP PaintJet	180Kleur
Canon BJ130	360
Howtek PixelMaster	240Kleur
Siemens PT-90	240

Dot Matrix	
Epson LQ Serie	180
IBM ProPrinter X24	180
IBM QuietWriter3	240
IBM QuickWriter	180
NEC P5 Serie	180/360
P2200, P9XL	ZW/Kleur
Fujitsu-DLSerie	180ZW/Kleur
OKI Microline-Serie: 390, 391, 393C	180

(PostScript image 1:1, geprint op Visa LSR600 m.b.v. Freedom of Press versie 2.0)

Officieel Importeur:

GEKADE International
Jadestraat 13
4817 JH Breda
tel. 076 - 144.193
Fax 076 - 144.199

Freedom of Press is een handelsmerk van Custom Applications Inc.

N I E U W S

Forse groei verwacht voor telebanking

De ABN Bank zegt te verwachten dat de belangstelling voor Telebanking, bankieren vanaf de computer, sterk zal groeien. In het midden- en kleinbedrijf werken nu ongeveer vijfhonderd bedrijven net ABN Telebanking, dat in oktober van het vorig jaar werd geïntroduceerd. De ABN verwacht in de komende jaar een groei tot zo'n twintigduizend bedrijven. Inmiddels heeft de ABN Bank de mogelijkheden van het systeem uitgebreid, waardoor bedrijven grotere aantallen betalingsopdrachten in één keer ter verwerking kunnen aanbieden. De informatie kan worden opgevraagd in de vorm van een bestand, dat dan weer kan worden verwerkt met programma's als dBase, Lotus 123 of direct in de financiële administratie.
Meer informatie: 020-292726

Demoschijf PTT

Serieus geïnteresseerden kunnen voor ƒ 9,95 een uitgebreide demonstratiediskette krijgen van de nieuwe versie van de Postcode Databank. De mogelijkheden van de databank zijn aanzienlijk uitgebreid, aldus PTT Post. Zo is er nu onder meer een interface naar vrijwel alle bekende tekstverwerkingspaketten.
Meer informatie: 06-0430.

Freedom of Press

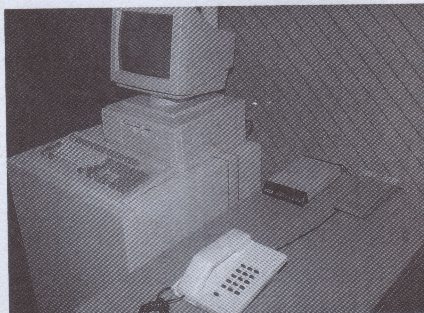
De introductie van het pakket Freedom of Press is wat verwarrend verlopen. Met het pakket kunnen PostScript files worden afgedrukt op niet-PostScript printers. Gekade International deelde mee dat men importeur is geworden namens de Amerikaanse ontwikkelaar van dit pakket en dat voor de Nederlandse markt een prijs van rond de 1400 gulden (exclusief BTW) was vastgesteld. Maar inmiddels is het pakket voor enkele honderden guldens minder ook langs andere wegen beschikbaar in ons land. Niet duidelijk is welke zorg de leverancier(s) van de goedkopere pakketten kunnen geven en of kopers straks ook tegen redelijke voorwaarden een upgrade kunnen kopen. Het lijkt verstandig om er vóór de koop van een goedkoper pakket in ieder geval naar te informeren en zo mogelijk iets vast te laten leggen.

Compurette

Rotterdam heeft de primeur van een Compurette. Die is geopend in het Ocean Business Centre. In de Compurette kan iedereen die geen computer wil of kan kopen er een gebruiken, tegen betaling uiteraard. Er zijn voorzieningen voor professionele desktop publishing. Er worden computercursussen gegeven en via de Demo Databank worden demonstraties gegeven van softwarepakketten.
Meer informatie: 010-4141500.

Na Faxselect nu ook Modemselect

Na de succesvolle introductie van de Faxselect door Holland Systema, komt de firma uit Weesp nu ook met de Modemselect. Het apparaat zal het mogelijk maken dat modem èn telefoon op één lijn gebruikt kunnen worden voor het ontvangen van zowel data als gesprekken.

De Modemselect werkt volgens dezelfde principes als de Faxselect en ziet er uiterlijk bijna hetzelfde uit. Het apparaatje is in staat binnenkomende telefoongesprekken en de 'modemfrequentie' te onderscheiden en door te sturen naar het desbetreffende toestel. Bij inkomende telefoongesprekken krijgt u van een vrouwenstem te horen dat u wordt doorverbonden. De Modemselect zal in de winkel ƒ 499,- (exclusief BTW) gaan kosten en komt over enkele weken in de handel. Bij voldoende belangstelling zal Holland Systema de Modemselect verder uitbreiden met een switch die bij binnenkomende data de PC automatisch aanzet. Ook wordt er nog gewerkt aan een apparaat dat zowel naar telefoon, modem als fax kan doorschakelen.

Met de, door de PTT goedgekeurde Modemselect richt Holland Systema zich vooral op de (klein) zakelijke markt en de hobbyist.
Voor meer informatie: Holland Systema, telefoon 02940-75911.

Wehkamp geeft blik op de toekomst

Het postorderbedrijf dat de term 'turbolevering' heeft uitgevonden, Wehkamp, zal vanaf 20 juni laten zien hoe het 'kopen per computer' in de toekomst verloopt. Dat gebeurt in het 'Huis van de Toekomst' op het Autotron in Rosmalen. Aandacht is er vooral voor telewinkelen. Wehkamp kent al een Videotex systeem (Joyce) en een voice response systeem onder de naam Jimmy. Wie een telefoontoestel met toondruktoetsen heeft kan via Jimmy bestellingen opgeven aan de computer van Wehkamp en informatie vragen over levertijden.

Weinig nieuws op PCM-beurs

In april werden in de Jaarbeurs in Utrecht ook de PCM Dagen gehouden. Er viel deze keer niet al teveel opmerkelijks te noteren.

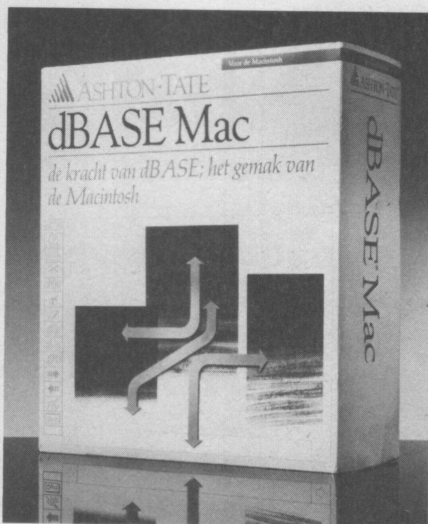
Berend Harmens

Toch was er in ieder geval één opmerkelijke primeur: Freedom of Press. Het gaat hier om software waarmee veel printers (laser, inkjet en 24 naalds matrix) kunnen worden omgevormd tot een PostScript printer. Voordeel van zo'n printer is onder meer dat niet voor iedere lettergrootte een font moet worden opgeslagen op de disk van de computer. Dat spaart schijfruimte en geld. Prijs: ƒ 1195,- exclusief BTW. Standaard: 35 lettertypes. Een hardwarematige aanpassing kost veel meer. Het lijkt uitstekend te werken, al blijven er toch nog wat vragen. In één van de volgende Nieuwsbrieven leest u er meer over.
Voor het eerst werd ook het professionele tekenpakket Corell Draw getoond. Niet bepaald goedkoop, maar het is dan ook het echt het summum! Dit lijkt echt een doorbraak op tekengebied te worden.

Verder waren op de PCM Dagen onder meer de Peacock computers te zien,

die op de CeBIT de prijs voor de fraaiste vormgeving hebben gewonnen. Ze zien er inderdaad erg mooi uit (een 'Braun-achtige' vormgeving, voor wie dat iets zegt), maar over de kwaliteit zegt dat uiteraard niets.

De HCC was ook nu weer met een stand vertegenwoordigd, die erg druk werd bezocht. Opmerkelijk was het aantal bezoekers dat hier om hulp vroeg bij het doen van een aankoop. Vooral als het om printers gaat blijken veel mensen door de bomen het bos niet meer te zien. Het aanbod is overweldigend en er komen voortdurend nieuwe types, maak daar maar eens een goede keus uit. In deze HCC Nieuwsbrief is een overzicht van printers opgenomen.

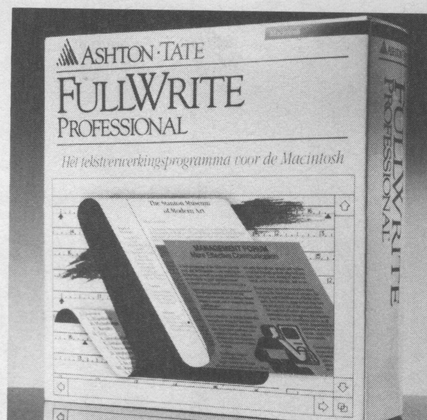
MacWorld Expo Amsterdam: bestorming zakelijke markt

Tijdens de MacWorld Expo in de Amsterdamse RAI was het overduidelijk dat het Apple ernst is met de bestorming van de zakelijke markt. Hand in hand met de grote software-ontwikkelaars probeert men het bedrijfsleven plat te krijgen voor de gebruiks- en bedrijfsvriendelijkheid van de Mac PC.

Peter Buysman

Zo heeft Ashton Tate in februari 1988 een aparte Macintosh Division opgericht, met als doelstelling een volledige concentratie op de Macintoshmarkt voor de ontwikkeling van zakelijke software. De primeur was onlangs de aankondiging en presentatie van de Nederlandse (en andere Europese) versies van een complete kantoorlijn. Allereerst een WYSIWYG (what you see is what you get) tekstverwerker, met veel mogelijkheden voor desktop publishing, het opmaken van tekst op beeldscherm: FullWrite Professional 1.1.
Daarnaast een vooraankondiging van Nederlandse versies van een multifunctionele spreadsheet (Full Impact) en een relationele database met ingebouwde proceduretaal (DBase Mac), welke beide eind mei 1989 op de markt zijn gekomen. De prijs van al deze pakketten: ƒ 995,- exclusief BTW. Voor meer informatie: 020-462515.

MICROSOFT Ook Microsoft is actief voor de Macintosh. Er is een compleet office concept ontwikkeld, dat onder meer bestaat uit Excel, Mail, Works en de tekstverwerker Word, waarvan de versie 4.0 op 19 april het Nederlandse levenslicht zag. Deze nieuwe versie is onder meer uitgerust met een Pageview voorziening, een Print Preview en verbeterde contacten met programma's als Excel (spreadsheet) en Mail (communicatie). Voor informatie kunt u bellen: 02503-13181.

Microsoft verwacht echte doorbraak OS/2

Een maaltijd bereiden doe je niet op een single-tasking fornuis. Aardappels schillen, koken, op tafel zetten, vervolgens groente snijden, koken, op tafel zetten en daarna steak braden en op tafel zetten, zo gaat dat niet. Nee, je zet de aardappels en de groente op een multi-tasking fornuis, je maakt intussen het vlees klaar en je zet alles tegelijk op tafel.

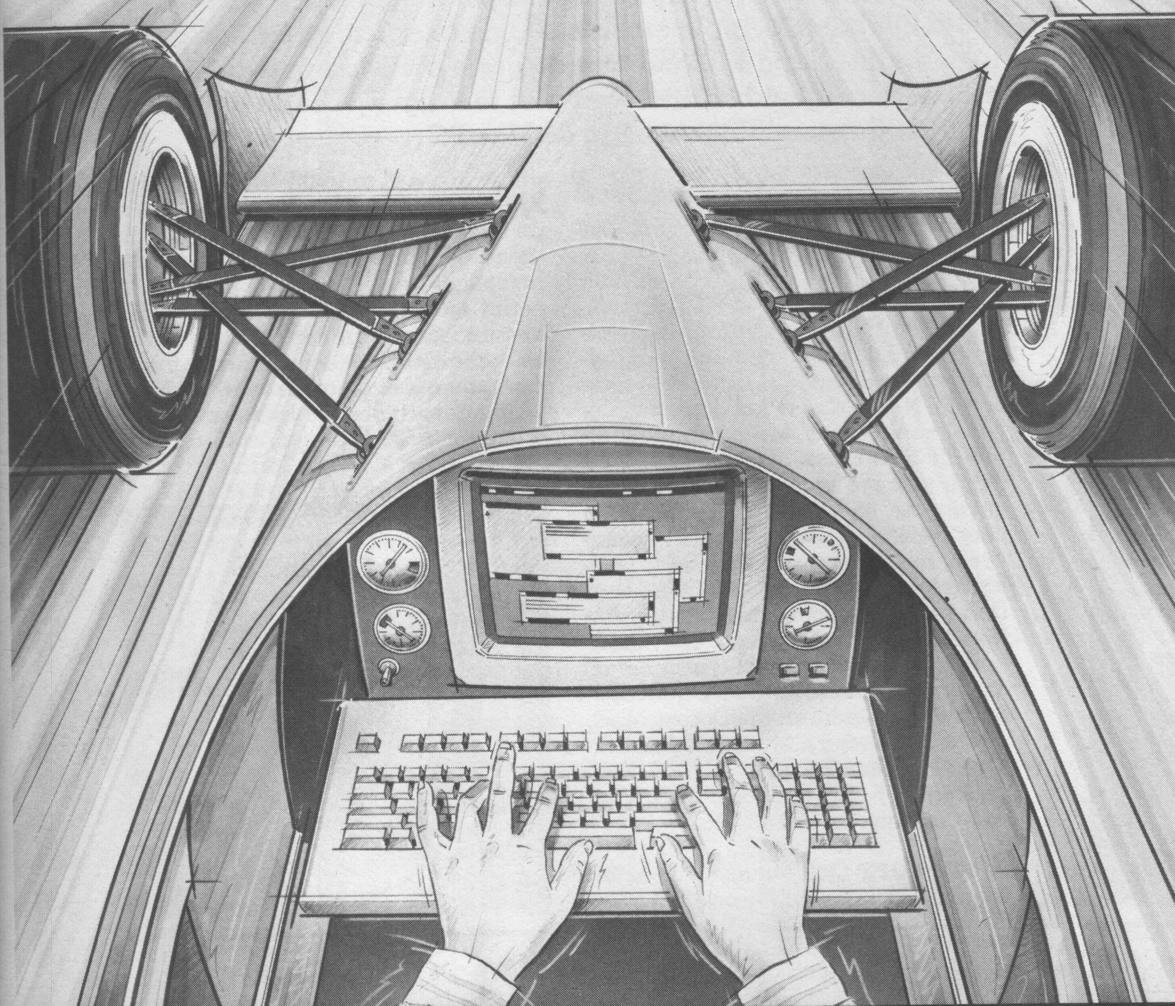
Peter van Diepen

Daarom biedt OS/2 multi-tasking zowel tussen toepassingen als binnen één toepassing. Verder is de Presentation Manager, de grafische user interface (precies hetzelfde als Microsoft Windows) een geïntegreerd onderdeel van OS/2.

GRENS OS/2 doorbreekt de 640 K grens van MS-DOS, beschermt de ene toepassing tegen een andere, heeft een standaard manier van data-uitwisseling tussen taken en toepassingen (DDE = Dynamic Data Exchange), enzovoort, enzovoort.
Microsoft had OS/2 productmanager Mark Mackaman naar Nederland gehaald om te vertellen over de grote voordelen van OS/2 en waarom het zo nodig is om MS-DOS te vervangen. Hij noemde onder andere de hier genoemde voordelen. Dat zijn goede argumenten. De verzamelde journalisten werden echter pas wakker toen Mackaman iets liet zien over wat hij noemde: het OS/2 Momentum. Z'n stelling was dat er een jaar na het uitbrengen van OS/2 veel meer software en ondersteuning is dan toen MS-DOS een jaar op de markt was. Naast IBM zijn er 118 OEM'ers van MS-DOS, maar van OS/2 zijn dat er al 60! 2320 onafhankelijke softwaremakers bouwen voor MS-DOS en 850 hebben produkten aangekondigd voor OS/2. Daarvan zijn er 370 al 'shipping'.
Vervolgens zagen we een paar schermen met namen van grote en bekende toepassingen en softwarefabrikanten, die dus met OS/2 bezig zijn.

VERTROUWEN Microsoft is dus vol vertrouwen dat OS/2 nu eindelijk eens goed gaat doorbreken als standaard operating system. MS-DOS raakt op een dood spoor, maar voorlopig zijn MS-DOS computers nog een goedkoop alternatief. OS/2 is mijns inziens alleen zinvol op grote personal computers. De processor en de beeldschermaansturing moeten namelijk ontzettend snel zijn om prettig te kunnen werken met de Presentation Manager. Verder moet er veel geheugen zijn, want op harddisk heeft OS/2 6 megabyte nodig en in het werkgeheugen kan het oplopen tot 2,5 Mb voor OS/2 zonder toepassing. Zo'n OS/2 computer is dus wel iets anders dan een MS-DOS computer met 640 K geheugen.
Maar dat dachten we een paar jaar geleden ook toen we nog met CP/M computers met 64 K geheugen tevreden waren.

Voor 2795.- gulden* een 386 computersysteem!

UW PC/XT KRIJGT TOPSNELHEID!

Intel Inboard 386 geeft uw PC/XT/AT meer kracht.

U bent vast tevreden over uw IBM PC, XT of compatible. Maar zou u niet willen dat hij wat sneller was?

Nu heeft u de kans om van uw IBM 8088 PC een 80386 machine te maken met een Intel Inboard 386/PC. De machine wordt daarmee 6 tot 20 maal sneller en kan met Windows386 multitasking werken.

Uw DOS-applicaties, zoals Microsoft Excel en Word zullen beter tot hun recht komen. Uw gekozen IBM hard- en softwarecompatibiliteit blijft gewaarborgd. Het Intel Inboard 386/PC is eenvoudig te installeren en bezit een 80386 16Mhz microprocessor met maximaal 5Mb 32-bits geheugen. Er is ook een Intel Inboard 386/AT voor uw IBM 80286 AT. Dit Inboard is eveneens eenvoudig te installeren en bezit een 80386 16Mhz microprocessor met maximaal 3Mb 32-bits geheugen.

Neem nu kontakt op met Positronika of een van de dealers in de rechter kolom, om u te overtuigen van de kwaliteiten van het Intel Inboard 386 en alle overige Intel Enhancement Products.

**prijs exclusief BTW*

Intel is een geregistreerd handelsmerk van Intel Corporation. Inboard 386 is een handelsmerk van Intel Corporation. IBM is een handelsmerk van International Business Machines Corporation. Excel, MSWord en Windows 386 zijn geregistreerde handelsmerken van Microsoft Corporation.

POSITRONIKA

Positronika Nederland BV. Divisie Microsystems.
Science Park 27, 5691 PX Son - Postbus 1145, 5602 BC Eindhoven.
Telefoon 040-416355 - Telefax 040-424745 - Telex 51744 posit nl.

UW DEALER:

AALSMEER

Meertek BV. *Lakenblekerstraat 54, 02977-43201.*

ALPHEN A/D RIJN

Logicom Alpha BV. *Ondernemingsweg 34, 01720-37911.*

AMSTELVEEN

06 Software Centre Europe. *Alpen Rondweg 102, 06-0-228800.*

Computerland Nederland BV. *Groenelaan 5, 020-470396.*

AMSTERDAM

Logicsoft Europe BV. *Baarsjesweg 224, 020-834864.*

Econocom Distributie BV. *Paasheuvelweg 10, 020-5633333.*

Lorjé Computers BV. *Spaklerweg 14, 020-6650506.*

Wilson Kantoormachines & Computers BV. *Utrechtsestraat 70-72, 020-434321*

BODEGRAVEN

Info'Products Holland BV. *Duitslandweg 7, 01726-19346.*

DEN BOSCH

Econocom Distributie BV. *Oranje Nassaulaan 26, 073-123388.*

DEN HAAG

A.S.O. Informatisering BV. *Frederikstraat 72-76, 070-658825.*

EINDHOVEN

Info'Products Holland BV. *Europalaan 26, 040-448452.*

Reijers Computers BV. *Geldropseweg 82c, 040-116111.*

HEEMSTEDE

FactaNed Micro-Automatisering BV. *Herenweg 29, 023-290600.*

HEESWIJK-DINTHER

Manudax Nederland BV. *Abdijstraat 36, 04139-8911.*

NEDERWEERT

Miniware BV. *Randweg-West 2, 04951-77777.*

ROTTERDAM

Correct Business Electronics. *Centuurbaan 111, 010-4618500.*

AND Software. *Westersingel 108, 010-4367100.*

Econocom Distributie BV. *Wijnburgstraat 14, 010-4119499.*

UTRECHT

SCA Computers BV. *Savannahweg 67, 030-456611.*

ZWOLLE

Econocom Distributie BV. *Grote Voort 97, 038-215800.*

intel

Microsoft

MS-DOS, wat is dat? (12)

Als je als PC-gebruiker na een tijdje ontdekt dat je steeds bepaalde handelingen in dezelfde volgorde uitvoert is het tijd voor batchfiles. Noteer de handelingen en zet ze in een batchbestand met een logische naam.

Charles Cox

Om ten volle te kunnen genieten van een complete serie batchbestanden moet je enkele zaken goed in de gaten houden.
Werk, ook in batchfiles, gestructureerd. Geef batchfiles een duidelijke, korte, logische naam en zet ze in een aparte directory.
Denk erom batchfiles niet dezelfde namen te geven van programma's (met de extensie .exe of .com). Gebruik voor tijdelijke batchfiles een afzonderlijke subdirectory.
Hou de zaak doorzichtig en ook voor anderen te begrijpen. Dat is mogelijk door mededelingen zowel in de batchfile op te nemen als op het scherm te laten zien.

ECHO Dit is een zeer bruikbaar commando. Het geeft in een batchfile aan wat er naar het beeldscherm wordt gestuurd.
Meestal zal het commando gebruikt worden om de verschillende acties die in een batchbestand worden uitgevoerd onzichtbaar te maken voor de gebruiker. Niet dat hij het niet mag zien, maar het beeldscherm geeft een nogal onrustig beeld als alle computeracties worden getoond. Daarom staat in de meeste batchfiles als eerste regel ECHO OFF. Daarmee worden alle volgende stappen onzichtbaar gemaakt.
Wil je echter juist wél iets op het scherm laten zien dan geef je als commando ECHO, met daar achter de tekst die je op het scherm wilt tonen.
Je kunt een batchprocedure ook even stil laten staan met het commando PAUSE. De gebruiker heeft dan de tijd om bijvoorbeeld een mededeling goed te kunnen lezen. Ook kan die tijd gebruikt worden om een actie te plegen, bijvoorbeeld om een geformatteerde diskette in drive A: stoppen.
Bij het gebruik van PAUSE geeft het systeem een mededeling op het scherm, ook als ECHO OFF is ingegeven. 'Strike a key when ready' geeft aan dat het batchprogramma verder gaat als je een willekeurige toets aanslaat.
Overigens krijg je bij het gebruik van ECHO OFF toch nog redelijk wat mededelingen op je scherm. Dat zijn bijvoorbeeld met het COPY-commando gedane acties. De computer laat netjes zien welke files het bijvoorbeeld naar de diskette in drive A: heeft gestuurd. Wil je ook dat van je scherm halen, dan moet je die uitvoer wegwerken. Dat kan door na het commando als laatste in die regel het omleidingsteken > te gebruiken en als bestemming NUL op te geven. Alle informatie die normaal gesproken naar het scherm gestuurd zou worden gaat nu regelrecht de prullebak' in; het verdwijnt in het niets.

Mocht onverhoopt een batchprocedure onderbroken moeten worden, dat is dat mogelijk met CTRL-C (het indrukken en vasthouden van de CTRL-toets en het aanslaan van de C-toets).
Het batchprogramma wordt dan gestopt, nadat de actie die op dat tijdstip plaatstvindt is beëindigd.

Wil je echter alleen maar even tijdelijk halthouden met een batchprocedure, dat zijn er twee opties: BREAK en CTRL-S. In beide gevallen zal na het aanslaan van een willekeurige toets het programma verder worden afgewerkt.
Voor een nuttig gebruik van BREAK is het verstandig BREAK ON in de AUTOEXEC.BAT op te nemen. De computer reageert dan onmiddellijk op je stopcommando.

REM Wil je een mededeling in je batchfile opnemen die niet op het scherm komt, maar wel in het bestand staat, dan gebruik je het commando REM.
Dit lijkt een wat vreemd commando, maar juist voor gebruik door meerdere mensen is dit het commando om een andere PC-gebruiker te informeren naar de werking van een batchfile.

Alhoewel veel applicatieprogramma's ook in staat zijn acties te ondernemen op MS-DOS niveau, zal het voor een goede bestandshuishouding nodig zijn zelf batchfiles te maken.
Zo zijn er verschillende zaken die iedere PC-gebruiker regelmatig zal moeten uitvoeren. Ik zal enkele voorbeelden van batchprogramma's behandelen, meer als aanzet tot het werken ermee dan als 'zo moet het'.

NIEUW Nieuwe diskettes hebben een nare gewoonte: je kunt ze niet zonder meer gebruiken. Ze moeten eerst worden geformatteerd. Je kunt daarvoor het commando FORMAT gebruiken. Nu is dat een gevaarlijk commando. Je kunt immers zodanig iets fout daarmee doen dat je al je gegevens op de (harde) schijf uitwist. Juist in omgevingen waar meer mensen van een computer gebruik maken is het verstandig het FORMAT-commando diep in het geheugen van de computer weg te stoppen. Zet het commando in een subdirectory (\FORMAT) van de subdirectory \DOS en geef het pad niet op in de AUTOEXEC.BAT-file. Als je nu het commando FORMAT geeft zal de computer zeggen dat dat programma niet bestaat of dat het een slecht commando is. In werkelijkheid kan hij het gewoon niet vinden.
Door nu een batchbestand te maken met daarin wél het pad en meteen ook de te formatteren drive is het probleem opgelost en is de kans op fouten uitgesloten.
Als iemand nu diskettes wil formatteren geeft hij of zij het commando 'nieuw' en de diskettes worden netjes en veilig geformatteerd.
De inhoud van NIEUW.BAT kan er zo uitzien:

cls
C:\dos\format\format A:
C:

EINDE Ook voor het beëindigen van een computersessie is een batchfile te maken. De inhoud van EINDE.BAT kan zijn:

```
echo off
cls
echo We gaan eerst de gemuteerde bestanden van drive D: bewaren
echo Stop daarom een geformatteerde diskette in drive A:
pause
backup D:\ a: /s /m
echo De gemuteerde bestanden van drive D: zijn nu veiliggesteld.
echo Nu nog even de harddisk controleren.
C:\dos\chkdsk C:
C:\dos\chkdsk D:
C:\util\park
echo De computer kan nu worden uitgezet.
echo Berg de diskette uit drive A: veilig op!
```

Met zo'n batchfile is de gebruiker goed geïnformeerd over wat er gaat gebeuren en wat van hem of haar wordt verwacht.

COLUMN

Printer

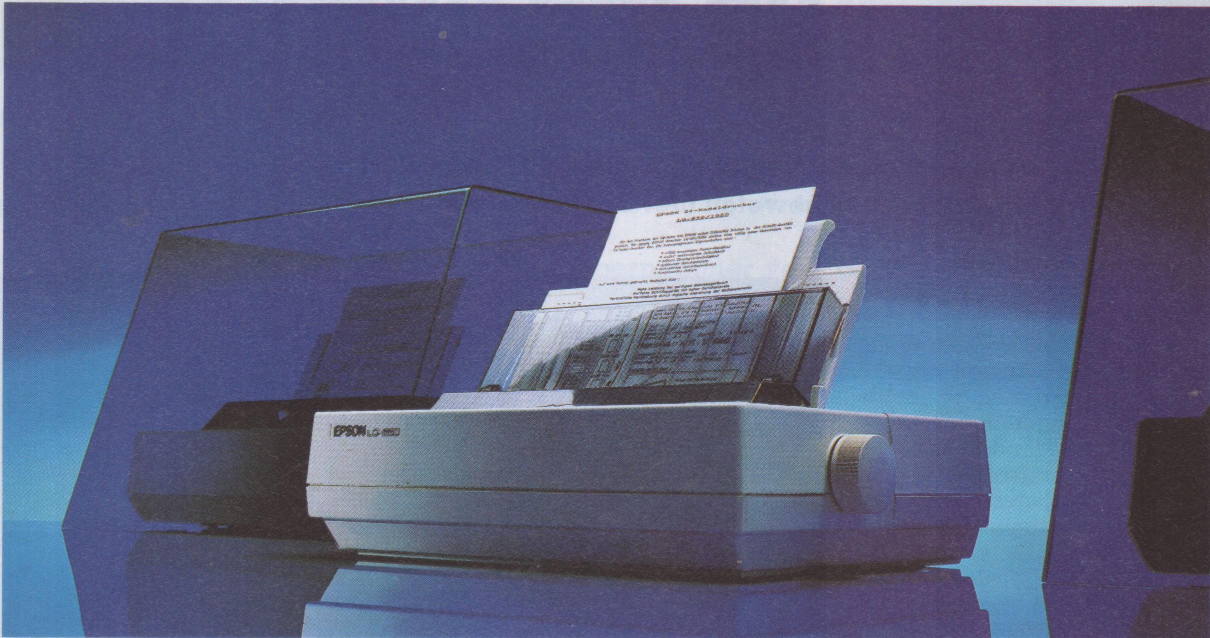
Het gebeurde zes jaar geleden, dus ik durf die jeugdzonde nu wel te belijden. In die oertijd ging ik over alle tongen van mijn woonplaats. Want deze Eénoog had THUIS een computer staan waarop je géén spelletjes kon spelen. Een èchte dus. Een draagbare CP/M Kaypro. Daarop maakte ik op mijn balkon de boekhoudprogrammatuur voor de computer van mijn werkgever. En daarnaast het plaatselijke sufferdje. En voor dat sufferdje zou déze sufferd wel eens even op een koopje een mooie printer kopen. Luister en huiver. Ter leringhe ende vermaeck...

Het redactielokaal leek vlak voor de paasdagen op zo'n doosgetoonbankte HCC Dagen-stand, waarover de bezoekers aan elkaar rondzoemen dat dáár de koopjes te halen zijn, want we weten allen dat de daar opererende piepschuimboeren in het kader van de winstmaximalisatie, hun boedelbak slechts voor de heenreis huren.
Maar nee. Hier gold een ander kader: dat van een themanummer over printers. En daarom mochten de aanwezigen er eentje op hun bult nemen voor een maandje tobben. Gelukkig bestaat uw redactie grotendeels uit mensen wier ogen pas gaan glimmen als iets het NIET doet. Zij raadplegen de meeverpakte gebruiksaanwijzing pas na urenlange zalige zwoeging in de warmwalmende atmosfeer van harskern en S-39. Vakmensen dus.
Door mij onopvallend achterin de rij op te houden mocht ik de zoete teleurstelling smaken achter het net te vissen. Want na veel jammerlijk en onvakkundig geploeter wèrken mijn twee printers. En dat moest maar zo blijven...

Voor mijn eerste printertje -een AVT 80 matrixprinter - behoefde ik slechts twee keer terug naar de leverancier. Eerst om het bijgeleverde verkeerd gesoldeerde kabeltje om te ruilen en een tweede keer omdat de printer door dat kabeltje opgeblazen bleek. Destijds was ik razend, maar nu weet ik dat het hier een probleemloze installatie betrof.
Voor het prachtwerk moest er later een margrietwielprinter bijkomen. Aan te sluiten op de seriële printerpoort van mijn CP/M Kaypro 4, want die AVT stond al parallel en kabelstekkertjes zijn gemaakt voor één keer inpluggen en nooit meer aankomen.
Juist op dat moment kwam Kaypro in Nuth met een eenmalige actie: een echte Yuki 6100 onder de Kayprovlag. Voor een kleine duizend gulden. Een schijntje, want bij Yuki zèlf kostte 'ie het dubbele!
Parallel liep 'ie meteen. En dat had ik zo moeten laten. Maar ik moest zo nodig het onderste uit de kan, kocht dus het bijpassende Yuki seriële inprikprintje en liet aan de hand van de aansluitschema's van Kaypro en interface een dure kabel maken. Nog even wat dippen, WordStar op serieel, de baudrate aangepast en...
Noppes.
Kaypro gebeld. Daar had men een slim testje waaruit bleek dat de data netjes door de kabel naar de printer ging en van dat printje een ontvangstbevestiging terug kwam. Kaypro dus goed, maar het printje fout. Men verzekerde mij dat de printer - in tweeërlei opzicht parallel - geleverd was door Yuki USA en dat ik dus rustig Yuki Nederland kon bellen om advies. In het hol van de leeuw was men echter bepaald 'not amused' door de Kaypro-actie, maar ze lieten me niet zakken (alsnog hulde!). Ook zij hadden testjes waaruit zonneklaar bleek dat hun printje naar behoren functioneerde. Ook hùn afdeling was dus verzorgd.
Resteerde de kabel.
Meegenomen naar een compaan met dezelfde Kaypro en een serieële Epson. Mijn kabel ertussen en de zaak draaide met mijn WordStar flop zonder mankeren. Vervolgens zijn Kaypro met zijn kabel aan mijn printer en... niets.
Tòch de printer dus. Maar ik heb geen poot om op te staan: Kaypro leverde mij een werkende parallelle printer, Yuki een goed serieel interface en de dealer een goede kabel.
Eigen schuld dus. De regel luidt: 'Neem bij zo'n aanschaf je computer mee, of koop hem bij dezelfde dealer als je de computer kocht'. En ik kocht ***één printer in drie delen bij drie verschillende leveranciers!***
Nog even die Kaypro. Tijdens die zonnige paasdagen was ik weer even 'the talk of the town' door deze regelen in zwembroek en kleermakerszit op het gazon voor mijn huis op mijn museumstuk te componeren. Want gelukkig kan mijn door al het aanhangend goed verhuis-onvriendelijke DOS-kloon zijn exotische floppen middels een simpel conversieprogrammaatje lezen. Soms zie ik die prachtmachines nog wel eens door oenen voor een schijntje aangeboden in de Micromarkt. De Dosser die graag zont kan er z'n voordeel mee doen.
Kapot kunnen ze niet. Want ze zijn tot en met het toetsenbord gemaakt van het enig juiste materiaal: Plaatstaal. Heel handig als zitplaats in een volle trein. Probeer dat maar eens met zo'n onbeschoft duur plastieken laptopje van nu!

Tot slot nog een tip voor Neeltje: Verf al die '100' bordjes zwart en zet een barcode-scanner in alle auto's. De privacy is dan gegarandeerd en bij de APK-keuring wordt de wagen pas teruggegeven na voldoening van de verreden kilometers. En de boetes voor te snel rijden...

EPSON. Het verschil.

24 naalden in het oog van de geluidskappenfabrikant. De vernieuwde EPSON LQ-850/1050.

Printsnelheid en kwaliteit, veelzijdigheid en efficiency zijn de eigenschappen die de 24-naalds printers vandaag de dag zo populair maken. Helaas echter staan deze gecombineerde eigenschappen ons alleen ten dienste onder een geluidskap. Immers, het geluidsniveau van de meeste printers ligt ver boven de norm die is vastgesteld door de Arbeidsinspectie. De uiterst solide EPSON printers LQ-850/1050 behoren tot de weinige 24-naalds printers die duidelijk wèl beneden die norm blijven. Het verschil: De geheel nieuw ontworpen papierrol draagt, naast een verbeterde isolatie, nu ook in hoge mate bij aan het dempen van de aanslagen. Het geluidsniveau van de vernieuwde LQ-850/1050 blijft daardoor, zelfs bij de maximale snelheid, onder dat van printers met een zgn. „stille stand" die daardoor echter aanmerkelijk trager worden. Naast het buitengewoon doordachte papiertransportsysteem biedt de vernieuwde serie een nog groter scala aan lettertypen. Overtuig uzelf, de LQ-850/1050 hoeft niet verborgen te worden. Zelfs niet onder een transparante kap.

Door nieuw ontworpen papierrol een nog betere demping.

EPSON

Where anything is possible.

De enige officiële Distributeur voor Nederland: EPSON BUSINESS AND INFORMATION CENTER B.V.
Bleiswijkseweg 43 2712 PB Zoetermeer Tel. 079/44 3100 Advies en verkoop uitsluitend via door ons geauthoriseerde EPSON dealers.

Computer, MIDI en muziek (2)

In het vorige nummer hebben we ons bezig gehouden met een stoomcursus MIDI- en synthesizerjargon. Nooit volledig natuurlijk, maar in elk geval knaagt ons geweten niet meer zo oorverdovend.

Foto's Martijn Gallenkamp

Arnoud de Jong

Dit laatste leggen we even uit. Op computer- en muziekbeurzen zien we namelijk nog maar al te vaak hoe de argeloze MIDI-belangstellende wordt ingepakt met overdonderende geluidseffecten en onnavolgbare goochelarij op een computerscherm. We krijgen dan altijd aanvechting ons daar in kritische zin mee te bemoeien. Maar dat is vechten tegen de bierkaai. Liever gaan we voort op de ingeslagen weg en vervolgen onze MIDI-inleiding. Deze maand met een globaal overzicht van muzieksoftware en computers.

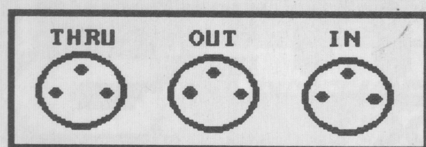
Magnificent 7 met Henny Vrienten en Jakob Klaasse.

MUZIEKSOFTWARE Met de komst van de MIDI-interface lag het natuurlijk voor de hand dat ook de computer definitief zou binnendringen in de wereld van de elektronische muziekinstrumenten. De rol die een computer daarin speelt hangt uiteraard af van de toegepaste software. Muzieksoftware die gebruik maakt van MIDI is ruwweg in te delen in drie typen. Elk type kan een bepaald soort taak uitvoeren, soms is er een combinatie gemaakt. Binnen elk type zijn er duidelijke niveauverschillen waar het de mate van professionaliteit betreft. Daar wordt het voor de toekomstige gebruiker oppassen, want het spreekt vanzelf dat een doorgewinterd musicus hogere eisen stelt dan iemand die z'n geluk haalt uit het Riha-tweevingersysteem. In de eerste plaats zijn er pakketten die te omschrijven zijn als Edit-software. Daarmee worden klankparameters van een synthesizer gevisualiseerd op het beeldscherm. Wijzigen is vervolgens mogelijk. Tevens bevatten deze programma's doorgaans een 'library': een klankenbibliotheek. Deze software is toegesneden op een bepaald merk en/of type synthesizer. Er wordt namelijk intensief gebruik gemaakt van 'System Exclusive Messages'. Verder zijn er pakketten die van de computer een sequencer maken. De via het keyboard ingespeelde melodie wordt in de vorm van MIDI-data opgeslagen in het computergeheugen. Het sequencer-programma maakt het mogelijk meer sporen afzonderlijk op te nemen. Dit gebeurt 'real time', bij een vooraf ingesteld metronoomtempo. Er zijn echter ook nogal wat sequencers die je daarnaast in staat stellen om noten stuk voor stuk in te programmeren ('step-mode'). Het ingevoerde materiaal kun je op allerlei manieren bewerken: corrigeren, monteren, transponeren, mixen enzovoort. Daarna kan de melodie weer worden afgespeeld door de MIDI-data naar het keyboard te sturen.

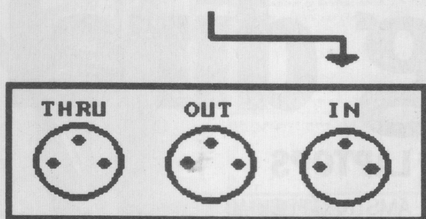
Een derde categorie wordt gevormd door de muzieknotatieprogramma's. De meeste kunnen gebruikt worden in combinatie met een sequencerprogramma, soms zijn beide mogelijkheden zelfs binnen één programma geïn-

Jakob Klaasse in eigen MIDI-studio.

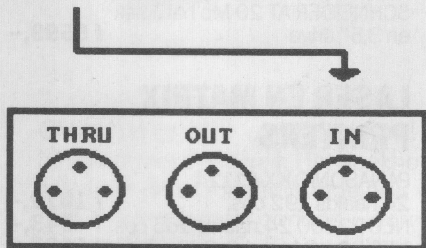

Master
Zendt kanaal 1 en 2

Slave 1
Ontvangt kanaal 1

Slave 2
Ontvangt kanaal 2

Voorbeeld van een MIDI-verbinding

tegreerd. De Midi-data uit de sequencer kunnen worden omgezet in notenschrift, een partituur. Tegenwoordig kan het merendeel van de notatieprogramma's ook de omgekeerde weg volgen, notenschrift omzetten in Midi-informatie. Je kunt dan nog eens terugluisteren wat je allemaal hebt gecomponeerd.
Notatieprogramma's die niets anders doen dan 'muziektekstverwerken' zijn er niet veel meer. Meestal hebben ze toch op zijn minst de voorziening om de partituur via een MIDI-keyboard af te spelen. Logisch, want een nieuwe compositie meteen kunnen beluisteren is nu eenmaal aantrekkelijk.

DE VERSCHILLEN Belangrijke punten bij een computer die voor muziektoepassingen wordt gebruikt zijn snelheid, geheugencapaciteit, grafische mogelijkheden en beschikbaarheid van een MIDI-interface (al of niet ingebouwd). De drie typen die tot dusver qua voorradige muzieksoftware en MIDI het best in de markt liggen zijn Apple, Atari en IBM(achtigen).
Apple en Atari computers zijn zoals bekend grafisch beter onderlegd dan MS-DOS machines. Een partituur zal er op het beeldscherm dan ook al gauw netter uitzien.

APPLE De Apple-computers hebben geen ingebouwde MIDI- interface, maar deze is wel los verkrijgbaar. Voor deze machine is inmiddels uitstekende professionele muzieksoftware beschikbaar, zoals Professional Composer van Mark of the Unicorn en Deluxe Music Construction Set van Electronic Arts. Professional Composer is uitgebreider, DMCS is een programma voor het 'kleinere' werk: het is het meest geschikt voor vier- of vijfstemmige stukken (zang, piano, orgel). Professional Composer en DMCS worden respectievelijk gebruikt in combinatie met de aparte sequencerprogramma's Performer en Opcode.
En dan is er nog 'Finale'. Dit programma slaat alles wat er tot nu toe op het gebied van met name notatiesoftware is verschenen. Het is vooral bedoeld voor professionele gebruikers, maar ook de serieuze hobbyist zal er likkebaardend naar kijken. Twee waarschuwingen zijn hier op z'n plaats. Ten eerste vergt het flink wat studie om Finale behoorlijk onder de knie te krijgen, ten tweede zal alleen een krantenwijk niet voldoende zijn om het bij elkaar te sparen. Het kost momenteel ƒ 2765,- inclusief BTW.

ATARI Hardwarematig gezien is de Atari (1040 ST, Mega ST) voor muziektoepassingen een zeer aantrekkelijk alternatief voor de Apple. Hij is goedkoper en heeft wat betreft grafische mogelijkheden en geheugencapaciteit z'n zaakjes keurig voor elkaar. Tel daarbij op de standaard ingebouwde MIDI-interface, en je hebt in principe de ideale muziekcomputer. Geen wonder dat er veel muzieksoftware voor deze computer is ontwikkeld. Jammer alleen, dat het niveau van met name de notatieprogramma's tot dusver achterblijft bij dat van de software voor Apple. Toch is er een aantal goede pakketten te noemen: C-Lab Notator, EZ-Score van Hybrid Arts, de nieuwste versie van Dr. T's The Copyist Professional, eventueel te gebruiken in combinatie met Dr. T's sequencerprogramma KCS. De beide laatste programma's zijn tevens verkrijgbaar in MPE (= Multi Program Environment), hetgeen zoveel wil zeggen als: kunnen gezellig samen in het computergeheugen. Wèl even een Mega ST in huis halen. Verder nog Superscore van Sonus (alleen de laatste versie is redelijk), Steinberg Pro 24 (sequencer) plus Masterscore (notatie), Twelve (gestripte versie van de Pro 24) en Steinberg Synthworks (editors voor Roland, Korg, Kawai en Yamaha). Onderweg en veelbelovend zijn Midiscore Pro van Hybrid Arts (notatie) en Cubit van Steinberg (professionele sequencer).

MS-DOS Voor MS-DOS is het aanbod minder groot. Het meest in het oog springt Personal Composer. Het heeft onder meer een sequencer- en een notatiegedeelte. Verder bevat het programma nog een Editor (voor Yamaha DX en TX) en Lisp-interpreter. Het heeft professionele pretenties, maar die worden niet echt waargemaakt.
Dr. T's The Copyist is er tevens voor MS-DOS (en voor Amiga, om volledig te zijn). Tot nu toe is de Atari-versie (alleen de nieuwste, 1.6!) gebruiksvriendelijker, maar er schijnt ook een menugestuurde MS-DOS uitvoering te komen. The Copyist is een puur notatieprogramma en op dit moment nog verkrijgbaar in drie niveau's. Hoe hoger het niveau, des te uitgebreider de faciliteiten. The Copyist kan worden gebruikt in combinatie met sommige andere merken MS-DOS sequencers. Zo'n sequencer is bijvoorbeeld Cakewalk van Twelve Tone Systems. Veelzijdig, gebruiksvriendelijk, goed en goedkoop. Een ander notatieprogramma is Music Printer Plus van Temporal Acuiti Products. De handmatige ingevoerde partituur kun je weergeven via een MIDI-instrument. Overigens: bij MS-DOS machines moet een MIDI-interface apart worden bijgekocht in de vorm van een insteekkaart (bijvoorbeeld Roland MPU). Een uitzondering hierop vormt de nieuwe Yamaha C1 Music Computer. Dit apparaat is waarschijnlijk het begin van een trend bij in musici geïnteresseerde computerfabrikanten, dus melden we deze nieuwste ontwikkeling maar even. De C1 is een geavanceerde muzikale schootcomputer met maar liefst twee MIDI-IN, één MIDI-THRU en acht MIDI-OUT poorten, LCD-scherm, harddisk, 80286 processor (kloksnelheid 8 of 10 Mhz) en de mogelijkheid tot lezen en schrijven van SMPTE tijdcode. Deze code wordt in de studiowereld toegepast voor het synchroniseren van geluid, film en video. De afkorting staat voor: Society of Motion Picture & Television Engineers. Wie thuis al een meer of minder bescheiden home-recording studio heeft opgebouwd kan de SMPTE-code gebruiken om sequencer en multitrackrecorder te synchroniseren. Natuurlijk draait sowieso alle tot nu toe beschikbare MS-DOS muzieksoftware op de C1, maar naar verluidt zullen ook programma's voor andere besturingssystemen worden omgeschreven. Maar dat is vaker gezegd, dus wachten we rustig af.

VOLGENDE KEER In dit korte bestek is het ondoenlijk om alle MIDI-software uitgebreid te bespreken. Daarom zullen we in komende nummers muzieksoftware voor verschillende typen computers aan een nadere beschouwing onderwerpen. Eerst is MS-DOS software aan de beurt, daarna die voor Atari en Apple. Tenminste: als we tegen die tijd niet hardhorend en notenblind zijn geworden van al die MIDI-spullen.

BITS & CHIPS
COMPUTER SHOPS

Levering direkt

PERSONAL COMPUTERS

TANDON PCA 20 PC-AT SD 5,25" met 20 Mb harddisk	f 3399,–
TANDON PC 386 SD 5,25" met 20 Mb harddisk	f 7595,–
TANDON AT EN 386 COMPLEET MET MONOCHROME MONITOR AMBER	
LINGO XT SD 5,25" of 3,5" drive	f 1603,–
LINGO XT SD 5,25" of 3,5" met 20 Mb harddisk	f 2278,–
LINGO XT SD 5,25" of 3,5" met 30 Mb harddisk	f 2362,–
LINGO XT SD 5,25" of 3,5" met 40 Mb harddisk	f 2700,–
LINGO AT SD 5,25" (1,2 Mb) of 3,5" (1,44 Mb) drive	f 2869,–
LINGO AT SD 5,25" of 3,5" met 20 Mb harddisk	f 3544,–
LINGO AT SD 5,25" of 3,5" met 30 Mb harddisk	f 3628,–
LINGO AT SD 5,25" of 3,5" met 40 Mb harddisk 28MS	f 3797,–
LINGO WINNER 88 XT/AT COMPLEET MET PHILIPS MONOCHROME MONITOR	
LASER XT3 DD 5,25" en 3,5" drives	f 2025,–
LASER XT3 SD 5,25" of 3,5" met 20 Mb harddisk	f 2530,–
LASER XT3 DD 5,25" en 3,5" met 20 Mb harddisk	f 2699,–
LASER XT3 SD 5,25" of 3,5" met 40 Mb harddisk	f 2868,–
LASER XT3 DD 5,25" en 3,5" met 40 Mb harddisk	f 3206,–
LASER AT2 SD 5,25" of 3,5" met 20 Mb harddisk	f 3544,–
LASER AT2 DD 5,25" en 3,5" met 20 Mb harddisk	f 3881,–
LASER AT2 SD 5,25" of 3,5" met 40 Mb harddisk 28MS	f 4050,–
LASER AT2 DD 5,25" en 3,5" met 40 Mb harddisk 28MS	f 4388,–
LASER 386 TOWER MET 40 MB HARDDISK	f 9283,–
LASER XT3/286/386 COMPLEET MET LASER MONOCHROME MONITOR	

PHILIPS XT/AT

PHILIPS NMS 9111 5,25" en 3,5" drive	f 1999,–
PHILIPS NMS 9116 5,25" en 3,5" drive met 20 Mb	f 3099,–
PHILIPS NMS 9126 AT 5,25" en 3,5" drive met 20 Mb	f 4250,–

SAMSUNG XT

SAMSUNG SPC 3000 SD 5,25" met 20 Mb harddisk	f 2531,–
SAMSUNG SPC 3000 DD 5,25" en 3,5" met 20 Mb harddisk	f 2784,–

SCHNEIDER/AMSTRAD

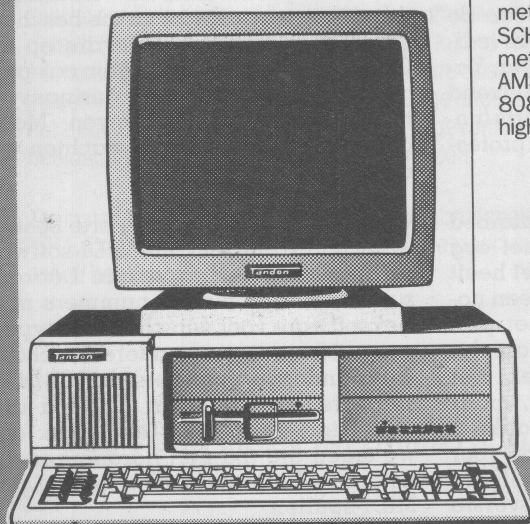
SCHNEIDER AT200 286 TOWER SD met monochrome monitor	f 2699,–
SCHNEIDER AT200 286 TOWER 30 Mb met monochrome monitor	f 3459,–
AMSTRAD PC 2000, 8086 processor, 30 Mb, highres kleuren monitor	f 6413,–

Tandon

PCA 20 PC-AT Computer

* 1 Mb intern geheugen
* Intel 80286 processor, 6/8 Mhz kloksnelheid
* 5 1/4" 1.2 Mb floppy diskdrive
* 20 Mb harddisk
* seriële en parallelle poort
* Hercules compatible beeldschermkaart
* extended keyboard
* MS-DOS. GW-Basic
* Software: Windows, Paint, Write
* 14" hi-res monitor, amber scherm.

f. 3399,–

LAPTOPS

AMSTRAD PPC 640 met 2 X 3,5" drive en modem	f 2362,–
AMSTRAD PPC 640 met 20 Mb harddisk en modem	f 5485,–
SCHNEIDER AT 20 Mb harddisk en 3,5" drive	f 5599,–

LASER EN MATRIX PRINTERS

PANASONIC KX-P1124 24 naalds 192 cps.	f 1012,–
NEC P2200 24 naalds 165 cps.	f 843,–
NEC P6+ 24 naalds 240 cps.	f 1687,–
NEC P7+ 24 naalds 240 cps. 136 klms	f 2109,–
EPSON LQ 500 24 naalds 180 cps.	f 925,–
EPSON LQ 850 24 naalds 264 cps.	f 1743,–
EPSON LQ 1050 24 naalds 264 cps. 136 klms	f 1895,–
OKI 390-I 24 naalds 270 cps. 80 klms.	f 1495,–
OKI 391-I 24 naalds 270 cps. 136 klms.	f 1950,–
STAR LC/NX 1000 9 naalds 144 cps.	f 497,–
STAR LC/NX 1000 CL rainbow kleuren 144 cps.	f 716,–
STAR LC/NX 15 9 naalds 144 cps. 135 klms	f 1012,–
STAR LC/NX 2410 24 naalds 170 cps.	f 1012,–
HEWLETT PACKARD Desk Jet	f 2095,–
VISA LASER LSR600	f 4499,–
SCHNEIDER LASER	f 3499,–
PHILIPS NMS 1480 laser	f 3499,–
ROLAND DXY-1100 professionele plotter	f 2869,–

SHEETFEEDERS

NEC P2200	f 253,–
NEC P6+	f 506,–
NEC P7+	f 843,–
STAR LC/NX 1000	f 168,–
STAR NL10	f 210,–
STAR LC/NX 2410	f 210,–
EPSON LQ	f 295,–

NU MET 5 VESTIGINGEN

AMSTERDAM
Ceintuurbaan 133/135
(bij Ferd. Bolstraat)

HILVERSUM
Groest 86
(winkelcentrum Hilvertshof)

ZAANDAM
Westzijde 47/53
(Wastora Gebouw)

HAARLEM
Ged. Oude Gracht 82
(bij Grote Houtstraat)

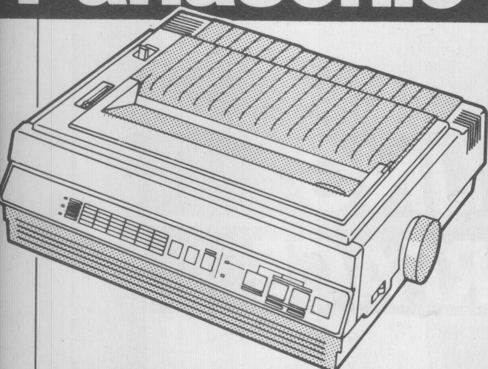
LEIDEN
Haarlemmerstraat 239
(bij parkeergarage Driessen)

openingstijden:
maandag 13-18 uur
dinsdag t/m zaterdag: 9.30-18 uur
donderdagavond tot 21 uur

BITS & CHIPS
COMPUTER SHOPS

aan bedrijven!

Panasonic

KX-P 1124 printer

* 24-naalds letter-quality
* 192 CPS, 80 KLMS
* tractor- & friction-feed
* dual paper mode

f. 1012,–

MONITOREN

PHILIPS 7502/7522 composite video groen/amber	f 199,–
PHILIPS 7513/7523 TTL 12" groen/amber	f 210,–
PHILIPS 7913/7923 TTL 12" flatsquare groen/amber	f 295,–
PHILIPS 7BM713/23/43 TTL 14" flatsquare GR/AM/ZW	f 337,–
PHILIPS 7BM749 TTL 14" flatsquare VEGA	f 421,–
PHILIPS CM8833 CGA kleuren monitor	f 675,–
PHILIPS 9CM053 EGA monitor 640 X 285	f 995,–
PHILIPS 9CM082 EGA monitor 850 X 480	f 1095,–
HIGHSCREEN 80 koloms stereo CGA monitor	f 590,–
HIGHSCREEN multiscan monitor	f 1096,–
NEC MULTISYNC II EGA monitor 800 X 560	f 1687,–
SAMSUNG 1453 EGA met ATI EGA wonder kaart	f 1400,–

DRIVES, HARDDISKS, HARDCARDS EN TAPESTREAMERS

SEAGATE 20 Mb harddisk met controller en kabels	f 675,–
SEAGATE 30 Mb harddisk met controller en kabels	f 759,–
MINISCRIBE 40 Mb harddisk 28 MS.	f 1012,–
EASYFIX 2085 harddisk 70 Mb 25 MS.	f 1512,–
EASYFIX 20 Mb hardcard	f 759,–
EASYFIX 30 Mb hardcard	f 843,–
EASYFIX 40 Mb hardcard 28 MS.	f 1012,–
EASYFIX 50 Mb hardcard 28 MS.	f 1212,–
EASYFIX 5540 (archive) tapestreamer 40 Mb intern	f 868,–
CHINON 3,5" 720 Kb drive	f 253,–
CHINON 3,5" 1,44 Mb drive	f 337,–
EC-TRONICS RF302C drive extern AMIGA 3,5" 880 K	f 337,–
EC-TRONICS RF542C drive extern AMIGA 5,25" 880 K	f 421,–
EC-TRONICS RF302R drive extern ATARI 3,5" 720 K	f 337,–
EC-TRONICS RF542R drive extern ATARI 5,25" 720 K	f 421,–
EC-TRONICS RF302BS drive extern PC-XT 3,5" 720 K	f 337,–
EC-TRONICS RF542BS drive extern PC-XT 5,25" 360 K	f 379,–
EC-TRONICS RF312BS drive extern PC-AT 3,5" 1,44 Mb	f 388,–

NETWERKEN

AMSTRAD AMSLAN netwerk voor 3 werkstations, uitbreidbaar tot 64	f 1772,–

ADD ON CARDS

GAME I/O card voor PC	f 59,–
CLOCK calendar card	f 84,–
RS232 card	f 84,–
RS232 met clock calendar card	f 109,–
PRINTER PORT	f 84,–
EVEREX 3000 uitbreidingscard voor AT	f 505,–
MULTI I/O card voor AT	f 202,–
HERCULES card	f 168,–
GRAPHICS solution card	f 421,–
ATI EGA wonder card	f 590,–
ATI EGA VIP card	f 843,–
ATI VEGA wonder card	f 1012,–

SUPPLIES

GENIUS GM6000 met DR HALO, MUISMAT, MUISHOUDER	f 125,–
GENIUS SCAN GS-2000 met contr., DR HALO, SCAN EDIT	f 506,–
NO NAME DISKETTES DS/DD per 10 st. vanaf	f 10,10
NASHUA DISKETTES DS/DD per 10 st. vanaf	f 14,30
TDK DISKETTES DS/DD per 10 st. vanaf	f 19,40
3M DISKETTES DS/DD per 10 st. vanaf	f 21,05
EC-TRONICS DD 10 diskette-bak voor 10 X 5,25" disk.	f 8,40
EC-TRONICS DD 10A diskette-bak voor 10 X 3,5" disk.	f 8,40
EC-TRONICS DD 40L diskette-bak voor 40 X 3,5" disk.	f 12,62
EC-TRONICS DD 50L diskette-bak voor 50 X 5,25" disk.	f 12,62
EC-TRONICS DD 100L diskette-bak voor 100 X 5,25" disk.	f 16,84
EC-TRONICS DD 80L diskette-bak voor 80 X 3,5" disk.	f 16,84
STOFKAPPEN voor bijna alle toetsenborden vanaf	f 21,05
KETTINGPAPIER 60 gr en 80 gr vanaf	f 17,00
PLEXIGLAS printerstandaard	f 43,–
PRINTERTAFELS	f 295,–
PRINTER geluiddempende kap	f 337,–

IN DE RANDSTAD!

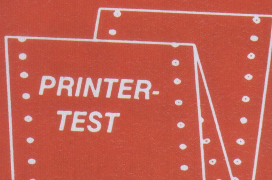
Hoofdkantoor & Centraal Magazijn:
Kruiswaal 3 (Industrieterrein de Weeren)
1161 AL Zwanenburg

Alle prijzen zijn netto excl. b.t.w. Leasing mogelijk, vraag voorwaarden. 14 dagen omruilgarantie + fabrieks-/importeursgarantie. Eigen technische dienst. Prijswijzigingen voorbehouden. Elk filiaal heeft alles in voorraad. Ook verzending onder rembours.

BUSINESS SERVICES

Tel. 02907-8001
Fax. 02907-8198

Printertest HCC Nieuwsbrief

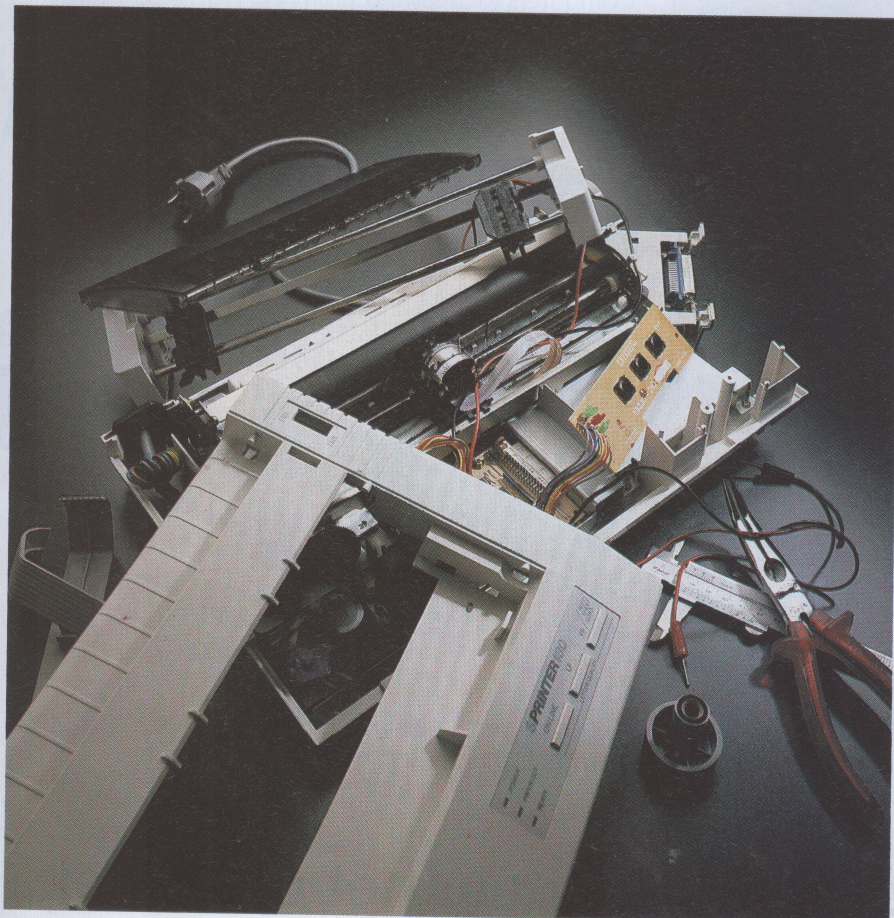
Wie een computer heeft kan eigenlijk niet zonder een printer. Zo'n printer zal er dus vroeger of later komen. Maar dan... Het aanbod is overweldigend en er komen voortdurend nieuwe types bij. Wat is een goede keuze?

Berend Harmens

De redactie van de HCC Nieuwsbrief maakt u in dit nummer wat meer wegwijs door de test van een groot aantal printers. Daarbij is onder meer gelet op de constructie van de printers, de afdrukkwaliteit, het bedieningsgemak, de toepassingsmogelijkheden, de snelheid, de kwaliteit van de handleiding en - niet het minst belangrijk - de verhouding tussen prijs en kwaliteit.

MATRIXPRINTER De meest gebruikte printer is nog steeds de matrixprinter. In de printkop bevinden zich een aantal naaldjes, waarvan steeds een aantal tegen een lint drukken. Het beeld wordt dus uit kleine puntjes opgebouwd. De goedkopere matrixprinters hebben 9, de duurdere 24 naalden. Nog maar een paar jaar geleden was de afdrukkwaliteit bij deze printers over het algemeen bedroevend, waarbij soms zelf de staartletters zoals de g en en p 'boven de lijn' stonden. Uit de test blijkt dat de kwaliteit van de matrixprinters inmiddels sterk is verbeterd. Ook met een redelijk geprijsde 9 naalds printer is een heel behoorlijk resultaat mogelijk. Toch een waarschuwing: er blijken nog enkele matrixprinters te zijn die een lelijke letter produceren.

Wat gebleven is: vrijwel alle matrixprinters produceren een forse hoeveelheid lawaai. Voor de meeste hobbyisten waarschijnlijk niet zo'n probleem, maar anderen die in de omgeving van zo'n printer verkeren zullen er niet altijd blij mee zijn.
De kwaliteit van 24 naalds matrixprinters is over het algemeen goed, maar die zijn dan ook een stuk duurder. De snelheid van matrixprinters is sterk toegenomen, maar vaak niet zo sterk als fabrikanten ons willen doen geloven.

ANDERE PRINTERS Meer kwaliteit op printgebied is mogelijk, maar daar moet dan ook aanzienlijk meer voor worden betaald. Zo is er de inkjetprinter, die via een kleine opening de inkt op het papier spuit. Het grote voordeel is dat deze printers erg weinig lawaai produceren, de afdrukkwaliteit is redelijk tot goed. Het neusje van de zalm blijft natuurlijk de laserprinter, die min of meer via de principes van het kopieerapparaat werkt. Zo'n laserprinter is razendsnel, wel rond de vijf pagina's per minuut, geeft bij behoorlijk onderhoud een constante, uitstekende kwaliteit en biedt een scala van mogelijkheden. Wie serieus aan desktop publishing doet en een perfect resultaat wil is op de laserprinter aangewezen. Maar voor velen van ons zal het alleen al vanwege de prijs een droom blijven.

AANSLUITEN Waarop moet u letten bij de aanschaf van een printer? Als u niet al teveel kennis van zaken hebt is het van belang om daar te kopen waar de garantie wat verder gaat dan 'tot de deur' en waar men kennis van zaken heeft. Aansluiting van een printer op úw computer en met úw software kan nog wel eens problemen geven. Let er ook op hoe de printer wordt bediend. Gebeurt dat door een simpele druk op een knop aan de voorkant of moet u regelmatig de printer induiken, op zoek naar piepkleine schakelaartjes (dipswitches) die na enkele keren gebruik al beschadigd kunnen zijn? Sommige printers kunnen zowel kettingpapier als losse vellen verwerken, dat kan van belang zijn. Let u dan ook op het transport van het papier. Natuurlijk koopt u geen printer waarvan u geen afdruk hebt gezien.
Zeker voor degenen die pas beginnen zal veel ondersteuning van de handleiding moeten komen. Sommige handleiding zijn uitstekend en geven uitgebreid en duidelijk de nodige informatie, maar helaas is dat niet altijd het geval.
Bent u niet al te bedreven in het Engels, dan is het verstandig de voorkeur te geven aan een Nederlandstalige handleiding. Helaas zijn die er nog veel te weinig.

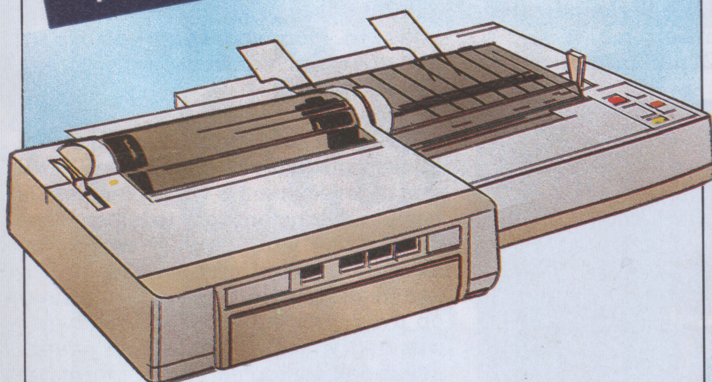
Manudax Topselek

De beste keuze

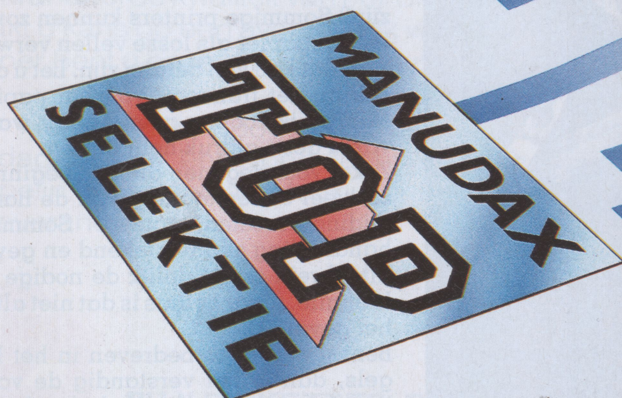
Manudax is één van de grootste importeurs en distributeurs van computer hardware in Nederland. Een ervaren, betrouwbare leverancier met een geweldig assortiment, voor u geselekteerd op kwaliteit en betrouwbaarheid. En voor uw extra zekerheid voorzien van het Manudax Topselektie embleem. Zodat u altijd de zekerheid hebt van een perfekte keuze.

De Manudax Topselektie is leverbaar via een uitgebreid dealernet. Er is ook een Manudax Topselektie-dealer bij u in de buurt. Vul de bon in voor gedetailleerde informatie. Wij zenden u uitgebreide gegevens èn de adressen van de dealers bij u in de buurt.

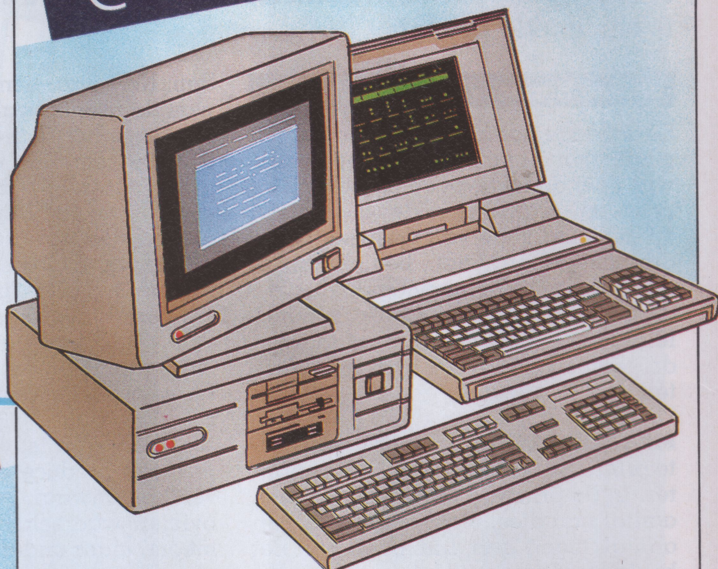
PRINTERS

De beste printers van praktisch alle belangrijke printerleveranciers hebben wij in onze Topselektie verenigd. Personal Printers, Letter Quality printers, portable printers en laserprinters.

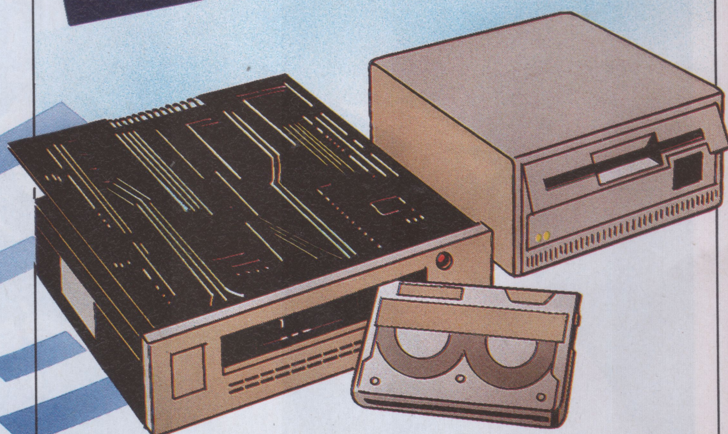

COMPUTERS

Voor iedere applikatie hebben we een passende computer in onze Topselektie. Vanaf krachtige Personal Computers tot geavanceerde 386-machines. En uiteraard kompleteren we de selektie met een programma portable computers.

DATA-OPSLAG

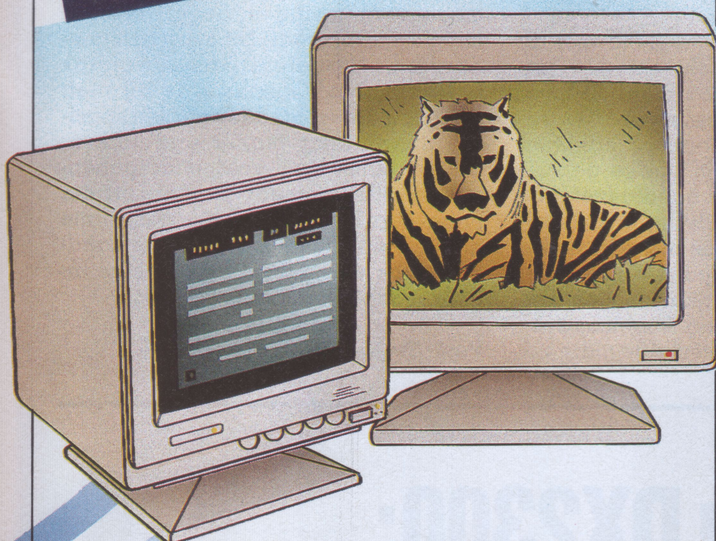
Een rijke verzameling mogelijkheden zoals inbouw hardcards, harddisks en tapestreamers.

We weten als geen ander waar het om draait.

ktie in vogelvlucht.

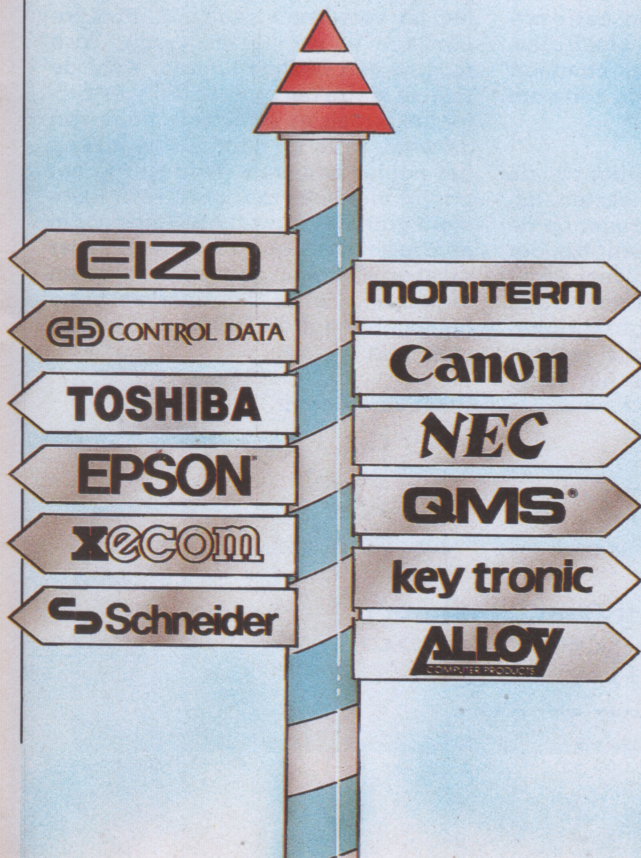
bij uw dealer.

MONITOREN

Onze Topselektie in monitoren loopt precies in de pas met onze computers. Onze range loopt van low-cost monitoren via verschillende Flexscan modellen naar monitoren voor o.a. DTP en CAD/CAM.

Gedetailleerde en uitvoerige dokumentatie over produkten uit het Manudax Topselektie programma zenden wij u graag toe. Stuur vandaag de bon nog op!

SELEKTIE VAN DE MAAND

XECOM AT 386/20

xecom

De Xecom AT 386/20 is een van de snelste en krachtigste computers die u vandaag de dag kunt kopen. Een perfekte machine voor professioneel gebruik, bijvoorbeeld als fileserver in uw netwerk, bij intensief rekenwerk en bij geavanceerd DTP-en CAD-gebruik. **De XECOM AT 386/20 wordt standaard geleverd met:** Intel 80386-20 MHz • 1 Mb RAM (uitbreidbaar tot 8 Mbyte met LIM-EMS support) • MS DOS 3.3- GW -BASIC • 1 seriële en 1 parallelle interface • floppy diskdrive 5.25" (1.2 Mb) • 8 vrije slots • FDC op moederbord • ATI EGA wonder video interface •

Adviesprijs **f 6995,–** excl. btw

A0021/HCC

BON

Graag ontvang ik uitgebreide informatie over de volgende produkten:.....................

....

....

naam ....

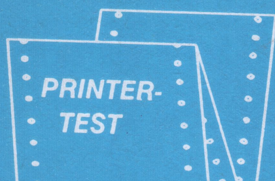
adres ....

plaats ....

tel .... fax ....

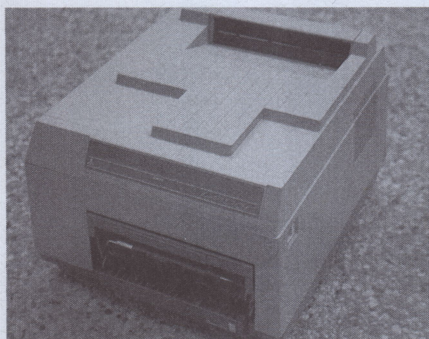
MANUDAX

postbus 25, 5473 ZG Heeswijk-Dinther, Holland tel. 04139-8911, telex 74810, fax 04139-1009

Atari SLM 804: mooie en verzorgde laserprinter

Deze laserprinter is redelijk eenvoudig te bedienen. Het apparaat is gemakkelijk te openen om de tonercassette te plaatsen en drum en tonerreservoir te vervangen.

De papiertoevoer is mogelijk met de hand en automatisch via een papiercassette, die maximaal 250 vel kan bevatten. Er is keuze uit vier papierformaten. Enveloppen, etiketten en transparanten zijn ook te gebruiken, maar dan via de handinvoer. Pas na een telefoontje ontving ik de hardware-handleiding, die redelijk helder is over het onderhoud. De software-handleiding heb ik nooit mogen ontvangen. Daardoor heb ik weinig kunnen doen met de fontschijfjes, die nodig zijn om de printer van de juiste afdrukgegevens te voorzien. Atari, let op uw service!

CONCLUSIE De printer heeft een mooie vormgeving en ziet er verzorgd en bedrijfszeker uit. Hij geeft een goede afdruk. Het geluid tijdens de afdruk is acceptabel. Goedkoop is hij niet, ook al omdat wordt aangeraden speciaal, dus duurder, papier te gebruiken. De computer moet voldoende geheugen bezitten, omdat de laserprinter ongeveer 2 Meg verwerkingsruimte nodig heeft. De levering van de handleidingen was matig. De algehele indruk is niettemin heel redelijk.

Peter Buysman

Fujitsu DX2300: niet stuk te krijgen

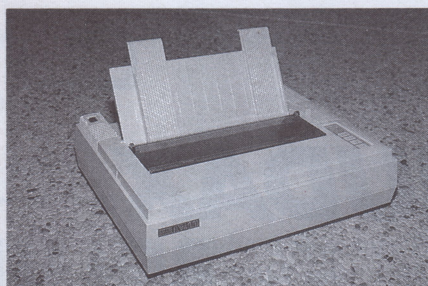
Deze lett
Pica Elite
Dubbele a
Near Lett
Bovenschr

Ik verwisselde m'n kleine inktspuugprinter voor dit oerdegelijk bakbeest van een matrixprinter. Na het overbrengen van de stekkers bleef alles gewoon werken, de Fujitsu emuleert namelijk Epson/IBM en alle software kent die printers.

Prettig vond ik de flinke buffer van de Fujitsu, waardoor ik voor teksten, listings en schermafdrukken niet op de printer hoefde te wachten (zonder spooler). Het lawaai was veel erger dan ik gewend was, maar dat schijnt normaal te zijn bij een matrixprinter. De fabrikant heeft wel iets gedaan met schuimrubber, maar het helpt niet echt.

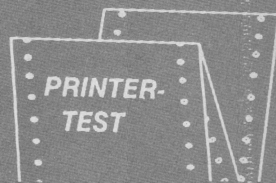
Volgens mij krijg je dit soort printers zelfs bij intensief gebruik niet stuk. Met het verwisselen van inktlint of papier kan er weinig mis gaan. Toch moet je een beetje opletten, want de Fujitsu is van het type waarbij de tractor het papier duwt in de richting van de wals, waar de naaldjes de inkt op het papier hameren. Wanneer je het papier niet helemaal goed hebt ingesteld gaat dat duwen heel moeizaam en kan het gebeuren dat de regels zeer dicht op elkaar en over elkaar worden afgedrukt. Het is daarentegen bijna onmogelijk dat de Fujitsu het papier stuk trekt.

Peter van Diepen

Deze lettertest komt uit de Fujitsu DX2300

Pica Elite Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot *Cursief* Onder
Near Letter Quality
Bovenschrift Onderschrift

JUKI 7100, een werkpaard

De JUKI 7100 printer oogt als een stevig en betrouwbaar werkpaard. Het gewicht (bijna 17 kilo) en de afmetingen (62x43 cm) zullen elke eenvoudige computergebruiker zeker afschrikken. Hij lijkt typisch te passen onder een geluidswerende kap in een secretariaat.

De JUKI maakt ook vanuit de specificaties de indruk een zakelijke machine te zijn. Geen bijzondere dingen, maar alles om zakelijk printwerk goed te verwerken. De printer beschikt over een 24- naalds printkop, is breed (132 koloms) en kan in het kleinste lettertype 272 karakters op een regel kwijt. Met deze combinatie kunnen uitmuntend zowel brieven als spreadsheets geprint worden.
De printkwaliteit is in draft al heel behoorlijk en in letterkwaliteit zeer goed. Cursieve lettertekens zult u hier niet vinden, waarmee het zakelijke weer wordt onderstreept. Wel een fraai proportioneel lettertype. De printer kan worden ingesteld op Epson of Diablo emulatie en heeft zowel een parallelle als een seriële interface. Dit laatste is zeker bij gebruik in een netwerk zeer handig.
Standaard wordt slechts friction feed als papiertransport aangeboden, maar geen elke serieuze gebruiker zal de tractorfeed of sheetfeeder laten staan.
Alhoewel de handleiding veel te wensen overlaat is de bediening zeer eenvoudig. Alle lettertypen kunnen vanaf de voorkant van de printer worden ingesteld. Na installatie zullen ook de goed bereikbare dipswitches niet meer behoeven te worden veranderd. De sheetfeeder zou eigenlijk standaard moeten worden geleverd. Deze heeft twee bakken voor papier en een voor enveloppen. De werking is eenvoudig en betrouwbaar. De printer werkte direkt en probleemloos.

CONCLUSIE Deze printer slechts bijzonder door zijn hoge prijs. Waarschijnlijk zal de levensduur en de probleemloze werking betaald moeten worden. Echt testen van deze zaken was uiteraard niet mogelijk, maar de indruk van betrouwbaar werkpaard lijkt te kloppen. Een goede printer voor een zakelijke omgeving.

Quintus Bosman

	0 0	1	2	3	4	5	6	7	8
000		☺	☻	♡	◇	♧	♤	•	◘
020	¶	§	▬	↨	↑	↓	→	←	∟
040	(	)	*	+	,	-	.	/	0
060	<	=	>	?	@	A	B	C	D
080	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
100	d	e	f	g	h	i	j	k	l
120	x	y	z	{	|	}	~		Ç
140	î	ì	Ä	Å	É	æ	Æ	ô	ö
160	á	í	ó	ú	ñ	Ñ	ª	º	¿
180	┤	╡	╢	╖	╕	╣	║	╗	╝
200	╚	╔	╩	╦	╠	═	╬	╧	╨
220	▄	▌	▐	▀	α	β	Γ	π	Σ

Philips NMS 1432 is redelijk in prijs en kwaliteit

Een printer in de New Media Systems reeks, onder welke naam alle computers en randapparatuur door Philips worden geleverd. Klein en met de bekende beige kleur.

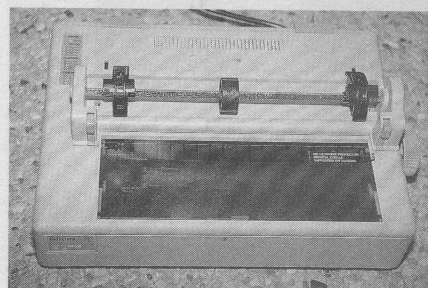
Aan de bovenzijde drie leds voor foutmelding, aan/uit en NLQ en schakelaars voor off line, linefeed en formfeed. Deze schakelaars worden ook gebruikt voor het softwarematig instellen van de printer, waardoor dipswitches ontbreken. Er hoeft niet meer te worden gezocht naar de stand on-off of de nummering van deze minischakelaar. Alles wordt geregeld met de printer en twee schakelaars op de bovenzijde. De printer is luidruchtig.
De aan/uitknop bevindt zich aan de achterzijde, uitermate onhandig. Eigenlijk zou deze schakelaar bij ieder printer aan de voorkant moeten zitten!
Een tractorfeed wordt meegeleverd, deze is van het trek-type. De kleine lintcassette is eenvoudig te verwisselen. De printer ondersteunt de emulaties voor IBM G.P., IBM PRO en Epson FX-80. Een hexdump is mogelijk.
De dikke handleiding biedt minder dan in eerste instantie wordt vermoed. Het is een internationale handleiding. Het Nederlandse gedeelte is echter duidelijk en voldoende.

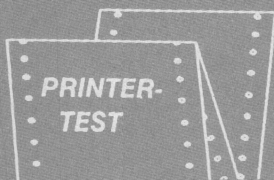
CONCLUSIE Een redelijke printer voor een redelijke prijs.

Lucie Blom

Dubbele

Cursief

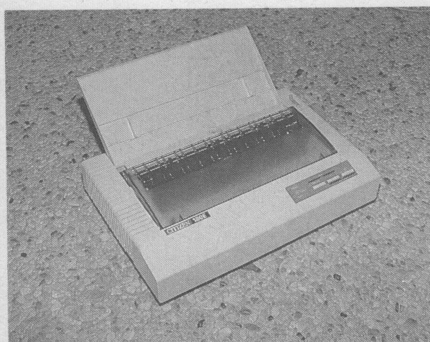

Citizen 180E: goede middenklasser met lelijke letter

Draft:
Pica Elite Smalschrift
Dubbele aanslag Ver
Bovenschrift Onderschr

N.L.Q.:
Pica Elite Smalschrift
Dubbele aanslag Ver
Near Letter Quality

De Citizen 180E is een kleine printer met een goede snelheid, maar met een lelijke letter.

De compacte printer is bijna half zo groot als mijn 120 cps machine van vijf jaar oud. Toch blijf ik mijn oude printer maar trouw. De Citizen is beduidend sneller en stiller. De bediening is eenvoudig, maar de letter is lelijk. Te hoog en te breed opgebouwd. Daardoor zijn de c's niet van de o's te onderscheiden en lopen bij kapitale woorden (hoofdletters) alle letters tegen elkaar. Een tekst is moeilijk leesbaar, vooral in de draft-mode. In de NLQ-stand geeft de printer een aanmerkelijk fraaiere letter, maar ook niet optimaal. De printer wordt geleverd met een losse paralelle interface. Daarop zitten twee blokjes met dipswitches, die gemakkelijk zijn in te stellen. Uiteraard is er te kiezen uit parellel Centronics en serieel RS-232.

De printer wordt met een tractorfeeder geleverd. Losse vellen en kettingpapier laten zich gemakkelijk en snel volprinten. De Engelse handleiding is volledig. Het instellen van de printer moet via (Basic)commando's gebeuren, een beperkte kennis van Basic is dus nodig om alle mogelijkheden te benutten.

CONCLUSIE Een goede middenklasse printer, voor wie het letterbeeld voor lief neemt.

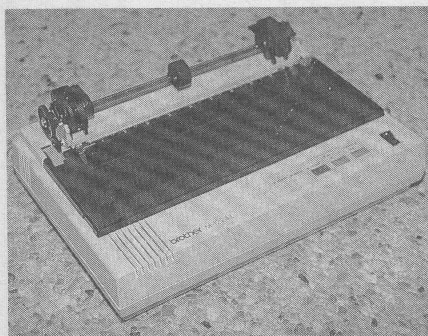
Charles Cox

Draft:
Pica Elite Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot *Cursief* Onders
Bovenschrift Onderschrift
N.L.Q.:
Pica Elite Smalschrift Geaccentueerd

Brother M-1224L: valt wat tegen

Pica Elite Pro
Dubbele aansl
Bovenschrift

DUBBEL hoog

Uiterlijk het evenbeeld van de 1209. Maar het verschil zit hem onder andere in de printerkop met 24 naaldjes.

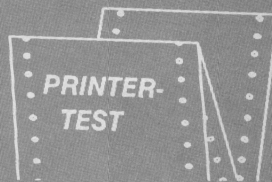
De printer wordt geleverd met een tractorfeed plus een plastic kap om over de tractor te plaatsen. De papiergeleider voor losse vellen moet met enige kracht op zijn plaats gezet worden. Bovenop de printer de aan/uitknop en het bedieningspaneel met 5 leds: power, check, on line, Letter Quality/line feed en pitch12/tof. Tof voert het papier automatisch in de printer. Pitch 12 geeft de handmatige keus tussen een letterafstand van 10 en 12. Linefeed en Tof samen ingedrukt geeft een hexadecimale dump. Aan de achterzijde zit een dipswitch voor onder andere paginalengte, overslaan van perforatie en het instellen van een internationale karakterset. De printer ondersteunt de Epson LQ-500 emulatie. De Letter Quality mogelijkheid geeft een fraaie afdruk, in tegenstelling tot de draft mode. De printkwaliteit viel hier flink tegen. De printsnelheid neemt bij LQ wel drastisch af! Het resultaat was in die mode 50 tekens per seconde, in draftmode 95.

CONCLUSIE In draft-mode niet aantrekkelijk. Letter Quality geeft een beter resultaat. Grafisch geeft deze printer fraaie resultaten, dank zij de 24 naalden.

Lucie Blom

Pica Elite Proportioneel Smalschrift **Geaccentueerd**
Dubbele aanslag Vergroot *cursief* Onder
Bovenschrift Onderschrift Letter Quality
DUBBEL hoog

NASHUA N812 laserprinter

Laserprinters zijn bekend om hun uitstekende kwaliteit, hun snelheid en hun geruisloosheid. Dit zijn eigenschappen die voor vrijwel elke printer van dit type gelden. Wat velen echter ook aanspreekt is het feit dat gezien het grote oplossend vermogen en de vele ingebouwde mogelijkheden vrijwel alle vormen van dokumentatie inklusief figuren en drukwerk-achtige lettertekens eruit lijken te kunnen komen.

Niets is echter minder waar: Alleen een specifieke combinatie van computer, software en laserprinter krijgt dit voor elkaar. Zonder dit alles kan het resultaat van dagen en zelfs weken experimenteren vruchteloos blijken. Voor hobbyisten geldt dit natuurlijk minder, maar deze machines zijn wat duur voor deze groep.

NASHUA N812 Het apparaat is groot en zwaar, maar het is dan ook gemaakt om de hele dag veel afdrukwerk te verzorgen. Voor wat betreft het aantal mogelijkheden is er niets te klagen; vele emulatiemodes en veel verschillende lettertekens kunnen geselecteerd worden. Uiteraard is het apparaat verkrijgbaar met zowel een paralelle als een seriële aansluiting. Het in bedrijf stellen van een dergelijk apparaat is werk voor een kopieermachine-specialist. Het zit allemaal nogal gecompliceerd in elkaar en, hoewel dit deel goed in het handboek aangegeven staat, zou ik dit aan vaklieden over laten.
In een PC-omgeving (netwerk natuurlijk, voor een enkele PC is deze machine wat zwaar) kan over het algemeen het beste de Epson emulatiemode, in kombinatie met de IBM-graphics lettertekens, gebruikt worden. Wanneer de machine goed ingesteld staat werkt alles zoals het hoort, en hoef je nergens over na te denken. De printscreen en het grafisch printen werkt ook uitstekend. Alleen wanneer er iets fout gaat in de software, kan de machine soms stoppen, waarna ook de resettoets op het bedieningspaneel geen uitkomst meer biedt, en de aan/uit schakelaar gebruikt moet worden. Ook wordt soms op onverklaarbare wijze eerst een lege pagina geproduceerd (aan en uit zetten van de computer of bij grafische printprogramma's). Bij het gebruik aan een multi-user systeem kan over het algemeen het beste gebruik gemaakt worden van de Laserjet+ emulatie. Hiermee kunnen zelfs hele lettertekensets met behulp van de juiste programmatuur, in de machine geladen worden. In een dergelijke omgeving komt de machine natuurlijk pas goed tot zijn recht.

CONCLUSE Voor de prijs van de machine (zo'n kleine ƒ 8000,-) mag je nogal wat verwachten. Alhoewel de leverancier claimt dat de uiteindelijke prijs per afdruk bij een gecombineerd lease- en onderhoudskontrakt niet hoog is. Het is goede machine die uitblinkt door veelzijdigheid in mogelijkheden. De handleiding is in het Engels en onvolledig (ik kon er de foutcodes van de machine niet in vinden). Verder is het af en toe vastlopen, wanneer er een communikatiefout optreedt niet nodig met een betere resetfunktie.

Ad den Ouden

*LAATSTE VERSIE

Met een hard- voor software

Binnen 10 dagen geleverd

GRAFISCH		
Microsoft Chart	*	F 715,-
Freelance Plus	*	820,-
GEM III Draw Plus	*	545,-
Generic Cadd	3.0	140,-
Graph in the Box	*	225,-
Graphwriter II	*	820,-
In-a-vision	*	910,-
PC-Paint Plus	*	145,-
Windows draw	*	452,-
Advantage Graphics	*	475,-
Essential Graphics	2.0	495,-
Halo '88	2.3	605,-
Statgraphics	*	1650,-
Turbo Window/C	*	210,-
Design Cad	*	595,-
Deluxe paint II	*	185,-

SPREADSHEETS		
Microsoft Excel (NL)	*	F 1095,-
Microsoft Excel	*	795,-
Lotus 1-2-3	*	795,-
Multiplan (NL)	*	495,-
Multiplan	*	360,-
Quattro	*	415,-
VP Planner	*	130,-
VP Planner Plus	*	360,-
GEINTEGREERDE PAKKETTEN		
Enable	*	1275,-
PFS: First Choice	*	255,-
Framework III	*	1385,-
Framework III (NL)	*	1455,-
Javelin Plus	*	510,-
Open Access II	2.05	1385,-
Symphony (NL)	*	1195,-
Microsoft Works	1.05	235,-

TEKSTVERWERKERS		
Wordperfect	5.0	F 625,-
Wordperfect (NL)	5.0	BEL !
Wordperfect LAN	5.0	1195,-
Wordstar Prof. 5	*	630,-
Q & A Write	*	279,-
PFS: Prof. Write	*	295,-
Microsoft Word 4	*	600,-
Microsoft Word 4 (NL)	*	995,-
COMMUNICATIE		
Smartcomm III	*	235,-
TOPS	*	345,-
Parac (NL)	*	495,-
Crosstalk MK4	*	460,-
Carbon Copy Plus	*	295,-
Procomm Plus	*	150,-
Smalltalk V	*	290,-
PC Anywhere III	*	230,-

UTILITIES		
Copy II PC	5.0	F 75,-
Disk Optimizer	*	105,-
Disk Technican	*	155,-
Fastback Plus	*	288,-
Mace Utilities	*	135,-
Norton Commander	2.0	145,-
Norton Utilities adv. ed	4.5	210,-
PC Tools Deluxe	5.1	120,-
Pathminder	*	115,-
Windows	*	185,-
Windows 286	*	235,-
Windows 386	*	355,-
Autodimensioning	*	70,-
Formtool	*	150,-
XTREE-Pro	*	225,-
Q-DOS II	*	110,-
V-Feature	*	205,-
VP Expert	*	195,-
Dot Plot	*	115,-

DESKTOP PUBLISHING		
PFS: First Publisher	*	F 185,-
Div. symbols/Fonts	*	75,-
The Newsroom Pro	*	135,-
Newsmaster II	*	165,-
Pagemaker	3.0	1550,-
Printmaster Plus	*	96,-
Ventura Publisher	2.0	1350,-
Page Perfect	*	1125,-
GEM III Desktop Publ.	*	490,-
Publish it!	*	335,-
Byline (NL)	*	795,-
AGENDA/PLANNING		
Sidekick Plus	*	350,-
Microsoft Project	*	875,-
Timeline	3.0	925,-
Harvard total project manager	*	1095,-

DATABASE/TOOLS		
Cornerstone	*	F 155,-
DBase IV (NL)	*	1795,-
DBase IV	*	1395,-
Paradox	*	1395,-
Powerbase	*	565,-
PFS: Prof. File	*	380,-
Q & A (NL)	3.0	1345,-
Rapid File	*	595,-
Reflex: The Analist	*	285,-
Clipper Summer '87	*	1325,-
Foxbase+	2.1	740,-
Foxbase+ MultiUser	2.1	1095,-
Foxbase+ Unlimited runtime	2.1	940,-
Foxbase+ MultiUser unlimited Runtime	2.1	1295,-
VP Info	*	195,-

SPELLETJES SIERRA	
Black Cauldron	F 86,-
Goldrush	82,-
Kings Quest I+II+III	96,-
Kings Quest IV	79,50
Leisure Suit Larry	75,-
Leisure Suit Larry II	79,50
Manhunter New York	79,50
Police Quest	79,50
Police Quest II	79,50
Space Quest	79,50
Space Quest II	79,50
Space Quest III	Bel!
Thexder	68,-
Ancient Art of War	79,50
Ancient Art of War at Sea	79,50
Bridge Baron II	79,50
California Games	75,-
Destroyer	79,50

SPELLETJES		
Falcon		F 79,50
MS Flightsimulator 3.0		105,-
Gunship		90,-
Paperboy		65,-
Battle Hawks 1942		79,50
Super Pac Man		37,-
Music Construction set		37,-
Mixed up Mother Goose		55,-
Marble Madness		30,-
TALEN/TOOLS		
Turbo Pascal	5.0	295,-
div. Toolboxen	*	165,-
Turbo Pascal Prof.	5.0	495,-
Turbo C	2.0	295,-
Turbo C Professional	2.0	495,-
Turbo Basic	*	170,
Turbo Assembler & Debugger	2.0	325,-

TALEN/TOOLS		
Turbo Prolog	2.0	265,-
Microsoft Quick Basic	4.5	195,-
Microsoft Quick C	*	195,-
Microsoft Macro Assembl.	5.1	285,-
Microsoft C Comp.	5.1	925,-
Zortech C++ Compiler	1.05	315,-
XENIX/UNIX		
SCO Foxbase+ /286-1.03	1.03	1780,-
SCO Foxbase+ /386-1.03	1.03	2350,-
SCO Multiview	1.0	950,-
Advantage C++	*	2050,-
SCO Professional	*	1795,-
SCO Xenix op.sys./286	2.2	1395,-
RM/Cobol DVLPT sys/286	2.2	2995,-
Microsoft Word	*	1395,-
Microsoft Fortran	3.3	1650,-
Microsoft Basic	5.7	1575,-
Windows for Data /286	2.06	2190,-
BTRIEVE	*	595,-
Informix SQL	2.1	3395,-

Naast software is A.V.T. Electronics ook gespecialiseerd in:

- Computers & Laptops o.a.: Mitac, Sharp en Compaq.
- (Laser)printers o.a.: Epson, Hewlett-Peckard, Sharp en NEC.
- Netwerken o.a.: Waterloo-Port, Novell, Tops en Tricom.
- Accessoires o.a.: harddisks, kabels, diskettes, linten etc.

WINKELVERKOOP

Korte Poten 23
2511 EC Den Haag
Telefoon (070) 65 45 85

Van Boetzelaerstraat 51
2406 BC Alphen a/d Rijn
Telefoon (01720) 7 48 98

BEL ONS VOOR OFFERTE!

IMPORTEUR

TEL. BESTELLEN 070 - 95 46 91

BEL VOOR
KATALOGUS 1750 TITELS

electronics

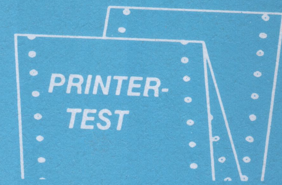
Treubstraat 1b
2288 EG Rijswijk - Holland

Postbus 1976
2280 DZ Rijswijk - Holland

Telefax: (070) 90 49 43

"QUALITY REMAINS WHEN THE PRICE HAS BEEN LONG FORGOTTEN"

Prijzen exkl. BTW en vrachtkosten, orders boven de f 500,- franko. Prijswijzigingen voorbehouden en zolang de voorraad strekt.

NEC Pinwriter P6 Plus: degelijk en veelzijdig

De P6 Plus van NEC is een 24 naalds matrixprinter. Hij behoort tot de duurdere matrixprinters, maar dat is er dan ook aan af te zien. Een en al degelijkheid, het werkt prima en de printer biedt volop mogelijkheden.

De printer is robuust uitgevoerd. Je kunt dank zij de ruime behuizing overal prima bij. Hij wordt bediend aan de enig juiste zijde: de voorkant. En dat niet met die priegeldingen waar je pianovingers voor nodig hebt, maar gewoon via een professioneel ogend paneel. Behalve als printer is de P6 ook als plotter te gebruiken. Verder kan een kleurenkit worden geleverd. Er zijn verschillende fonts standaard beschikbaar, waaronder Times en Helvetica (Helvette). De kwaliteit van de prints, ook bij het plotten en in kleur, is voor een matrixprinter zonder meer goed, al was het 'testlint' wat aan de droge kant. NEC levert diskettes met demonstratiebestanden en drivers voor verschillende pakketten, waaronder Ventura 1.2. Ook dit ziet er verzorgd uit. Het geluidsniveau is redelijk. Het transport van kettingpapier is perfect. Een los vel wil er nog wel eens scheef in gaan.

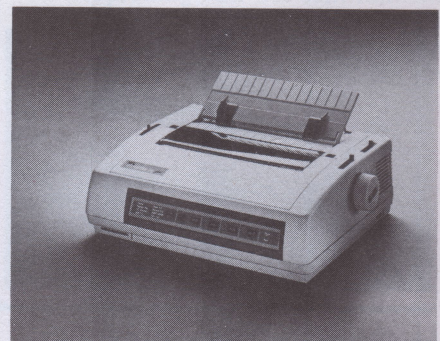
CONCLUSIE Een prima matrixprinter. Een laserprinter is nóg mooier, maar dan praten we over andere prijzen.

Berend Harmens

Normaal Elite Proportioneel Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot *Kursief* Onder
Bovenschrift Onderschrift Near Letter Quality

Deze lettert

Normaal Elit
Dubbele aans
Bovenschrift

Olivetti DM 105: stevig en goed, maar veel lawaai

Olivetti stuurde ons de DM 105, die is uitgerust met een kleurenlint. Voor het overige is hij gelijk aan zijn zusje DM 100.

Beide printers zijn verouderd. Olivetti komt op de markt met de DM 100/105 SPR, die aanmerkelijk sneller zijn dan de oudere versies. Bovendien worden zij geleverd met een sprocket feed. Die ontbreekt bij het door ons geteste exemplaar. Ook is geen tractorfeed aanwezig. Het enige dat bijgeleverd wordt is de papierstandaard. Aan de achterzijde (lastig!) vinden we de parallel aansluiting en de aan/uitknop. Dipswitches ontbreken, de instellingen worden softwarematig gewijzigd. Dit testexemplaar printte niet fraai. Ik vermoed dat het lint al oud was, in ieder geval het zwarte deel, de kleurenafdrukken zagen er wel duidelijk uit. Grafisch waren de resultaten goed. Printmogelijkheden: 10 tot 24 tekens per inch in Pica, Elite, micro en condensed, gecombineerd met de diverse stijlen. Het kleurenlint heeft vier kleuren, samen zeven standaardkleuren. Deze kunnen onderling worden gemengd.

CONCLUSIE Een stevige, maar lawaaierige printer, die zijn werk naar tevredenheid doet. Nadeel van een kleurenlint is dat het zwarte deel eerder 'op' is dan het kleurendeel. Zwart wordt immers het meeste gebruikt.

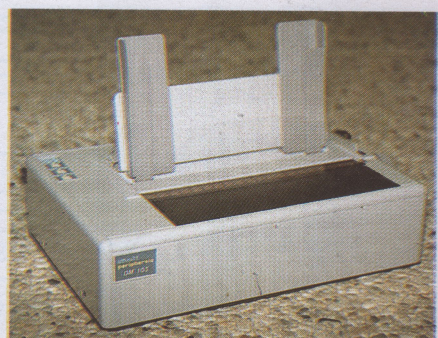
Lucie Blom

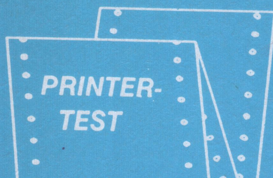
Normaal Elite Proportioneel Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot *Cursief* Onders
Bovenschrift Onderschrift Near Letter Quality

Olivetti DM 105,
Zwart Magenta Blauw Violet
Geel Oranje Groen

Normaal Elite Propo
Dubbele aanslag \
Bovenschrift
Onde

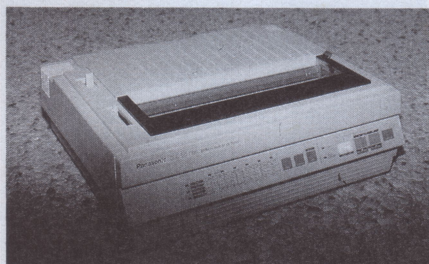
Olivetti DM 105,
Zwart Magenta
Geel Oranje

Panasonic KX-P1124: solide 24 naalds printer

Pica Elite Sma
Dubbele aan
Near Letter
Proportioneel

De KX-P1124 van Panasonic is een 80 koloms 24 pins dot matrixprinter.

De opgegeven snelheid van 192 karakters per seconde in de draft/elite mode is wat aan de hoge kant. De printer heeft veel fonts tot zijn beschikking: Pica, Elite en NLQ (Courier, Bold PS, Prestige, Script, Sans Serif). Alles is via frontpaneel èn software in te stellen. De afstand tussen de karakters kan variëren van 5 tot 20 karakters per inch of 40 tot 160 karakters per regel. De KX-P1124 emuleert de Epson LQ-2500 en de IBM Proprinter X24. De tractorfeed kan zowel trekken als duwen. De printer kan met losse vellen werken, zonder verwijdering van het kettingpapier. Het verwisselen van het printerlint gaat eenvoudig. De kleine cassette kan van inkt worden voorzien. De printer maakt een zeer stevige indruk. Het printmechanisme is geheel in staal uitgevoerd. De printkwaliteit is goed, maar had beter gekund. Het lijkt erop dat de mindere kwaliteit van het bijgeleverde lint de oorzaak hiervan was. In de grafische mode levert deze printer een perfect resultaat, maar hij is dan vrij traag. Geluidloos is de printer niet. Alle instellingen worden geprogrammeerd via het frontpaneel.
De enige kritiek die geleverd kan worden op de uitgebreide handleiding is dat hij Engelstalig is.

Frans Kors

Pica Elite Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot Cursief Onde
Near Letter Quality Bovenschrift Onderschrif
Proportioneel

Panasonic KX-P1180: goedkoop en redelijk snel

Pica Elite Sma
Dubbele aan:
Near Letter
Proportionee

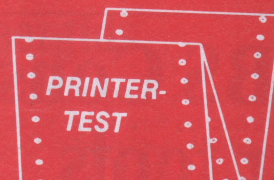
De KX-P1180 van Panasonic is een goedkope, 80 koloms 9 pins dot matrixprinter.

De printer is redelijk snel en biedt een groot aantal fonts, zoals Pica, Elite, NLQ (diverse stijlen) en karaktersets. De afstand tussen de karakters kan worden ingesteld van 5 tot 20 karakters per inch. De KX-P1180 emuleert zowel de Epson FX-86e/800 als de IBM Proprinter II. De printer is voorzien van een tractor. Losse vellen kunnen worden gebruikt zonder het kettingpapier uit de printer te verwijderen. Dat vereist wel enige studie en handigheid. Het printerlint kan eenvoudig op de printkop worden gemonteerd. De cassette is klein, maar kan met inkt worden bijgevuld.
De printer maakt een solide indruk. De printkwaliteit is prima in de draft mode en uitstekend in NLQ. Ook grafisch levert deze printer een prima resultaat, maar dan valt de snelheid tegen. Behalve het geluidsniveau is de printer op alle punten verbeterd ten opzichte van de matrixprinters van enkele jaren geleden. Een punt van enige kritiek is het feit dat de 'power up' instelling na uitschakeling verloren gaat. Behalve via het frontpaneel kunnen veel mogelijkheden via dipschakelaars worden ingesteld.
In de Engelstalige handleiding wordt de printer uitvoerig beschreven.

Frans Kors

Dubbele aanslag Vergroot Cursief Onde
Near Letter Quality Bovenschrift Onderschrift
Proportioneel
Pica Elite Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot Cursief Onde
Near Letter Quality Bovenschrift Onderschrift

Tandy DMP 107: de betere opvolger

Deze printer is de opvolger van de DMP 106: een duidelijke verbetering. Hij is sneller dan zijn voorganger en voorzien van de mogelijkheid voor NLQ printen.

De printkwaliteit in draft-mode is ook bij deze printer niet mooi. Maar in Near Letter Quality wordt de uitdraai al een stuk fraaier, al duurt het printen wel lang (17 tekens per seconde). De printmogelijkheden zijn: elite, pica, smalschrift, vet, vergroot, boven- en onderschrift, proportioneel en NLQ.
Cursief kan alleen in de Tandy mode. De Tandy printercontroletekens wijken nogal af van de standaard Epson of IBM mode.

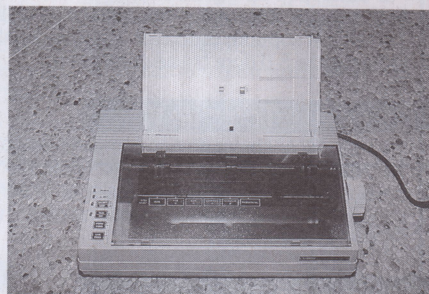
Voor de gebruikers van een Tandy computer zal dat echter geen problemen geven, neem ik aan.

Aan de achterzijde zit zowel een normale RS232 aansluiting als een parallelle. Een tractorfeed wordt meegeleverd, plus een plastic steuntje voor losse vellen papier.
De handleiding is in het Nederlands, dat zijn we van Tandy gelukkig gewend. Deze handleiding is bovendien goed.

CONCLUSIE Redelijk, redelijk, maar dan met name in de Near Letter Quality mode.

Lucie Blom

TANDY DMP
Elite
Dubbele a
Near Lett

TANDY DMP 107, matrix printer NLQ-mode
Elite pica Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot
Near Letter Quality Bovenschrift Onderschrif

Tandy DMP 106: matig van kwaliteit

Tandy stuurde ons drie printers, waarvan deze de goedkoopste is. Dit printertje heeft nog een 8-naalds kopje, iets wat we zelden meer tegenkomen. De printer gaat binnenkort uit de verkoop, zijn opvolger wordt de 107.

Een curieuze lintcassette bevindt zich rechts in de printer. Het lint wordt aan de linkerkant over een pinnetje geleid en weer terug naar de cassette. Ik had zo mijn twijfels, maar het werkt feilloos. De opgegeven snelheid van 80 tekens redt hij niet, het blijken 54 tekens per seconde te zijn. De lettersoorten: pica, elite, smalschrift, vet, vergroot, proportioneel, boven- en onderschrift en dubbele aanslag. Cursief lukt alleen in de Tandy-mode, NLQ is niet aanwezig. De kwaliteit van de afdruk is niet fraai, tenzij vet of proportioneel wordt gebruikt.
Een tractorfeed wordt meegeleverd, evenals een metalen rekje voor gebruik bij losse vellen. Er is zowel een parallelle als een seriële aansluiting aanwezig. Deze laatste is van het DIN-type, wat betekent dat een speciale RS232 kabel nodig is. De printer ondersteunt de Tandy en IBM-mode. De Nederlandse handleiding is duidelijk.

CONCLUSIE: een matige printer. Mogelijk zal de prijs drastisch zakken door de komst van zijn opvolger, de DMP 107.

Lucie Blom

TANDY DMP 106,
Elite Sm
Dubbele aanslag

TANDY DMP 106, matrix printer
Elite Smalschrift Geaccentueerd
Dubbele aanslag Vergroot

KBS Consultants for tools

AEWINDOWS

Zeer uitgebreide C windowing libraries. Pop-up, Pull-down menus windows alsook invoer validatie. Demo diskette wordt op aanvraag toegestuurd. UNIX alsook MS-DOS.
MS-DOS Prijs hfl. 465,--

C-Windows versie 2.0

Pop-up & Lotus style menus, Pop-up windows, fast screen I/O, Enhanced Keyboard support, EGA, VGA, Hercules & RamFont support. Custom fonts for EGA. hfl. 159,--
Turbo-C, Power-C, MS-C

Zortech C++

Zortech C++ implementatie met een 582 pagina's tellend handboek. Het systeem bestaat uit compiler, libraries, editor en help system. Ideaal voor beginner alsook professional.
Prijs hfl. 299,--

Power Tools plus 5.0

Pull down, pop up menus en windows, ook met scroll bar. EMS support. Zeer veel windowing en validatie routines. TSR en ISR support. Bijzonder uitgebreide bibliotheek voor turbo pascal 5.0 door blaise computing.
Prijs hfl. 385,--

C/Database Toolchest

B+Tree, ISAM library en een complete database manager. Variabele lengte records mogelijk. Meerdere velden per index & meerdere indices, opgeslagen in één file. Inclusief 350 p & dBase conversie module. Turbo-C, Power-C, Microsoft-C. hfl. 79,--
incl. source hfl. 119,--

Hammerley ProBas

Volledige windowing libraries voor Basic. Snelle sorteer zoek en file I/O routines. Mouse support. Meer dan 200 extra functies inclusief string, datum, tijd, array, directory, scherm en data compressie routines. Meer dan 1000 pags. documentatie.
Prijs hfl. 433,--
Ook leverbaar pro-math en pro-telecomm.

C-Utilities toolchest

Meer dan 40 krachtige UNIX utilities voor MS-DOS. Deze toolchest bevat text processing, file management en bourne shell utilities voor MS-DOS. Inclusief een 300 pag's tellend manual. Geschikt voor Turbo C, Quick C, MS-C en Power-C.

Prijs excl. source	hfl. 79,--
Text processing source	hfl. 45,--
File management source	hfl. 45,--
Bourne shell source	hfl. 45,--
Totaalpakket	hfl. 165,--

ChiWriter

Wetenschappelijk tekstverwerker voor de PC. Gebruikersvriendelijke WYSIWYG. Support voor VGA, Olivetti, EGA, Hercules. HP Laserjet & Postscript support leverbaar.

Basispakket	hfl. 259,--
Inclusief Laser & Hires support	hfl. 399,--

Chemische structuurformules ook mogelijk!

KBS Consultants: ook voor uw applicatie ontwikkeling met behulp van de 4-GL Progress, onder UNIX, VMS en MS-DOS.

Prijzen excl. B.T.W. & verzendkosten.

Wijzigingen in prijs voorbehouden.

KBS Consultants

Bel voor informatie of bestellingen
KBS Consultants,
Burg. Conraetzstraat 34, 5913 BC Venlo.
Telefoon (0) 77-515674

COMPUTERS B.V.

Veldweg 28, 1404 CV Bussum. The Netherlands.
Tel. (31)2159 - 11545. Fax (31)2159 - 11296. Telex 15086 tepot nl.

UW KANS OP BESPARING

System	Prijs
– XT-Turbo mainboard, 4,77/10MHz, 640 K/0K RAM	??
– 80286 12 MHz mainboard, 4Mb/0K, baby size	??
– 80386 25 MHz mainboard, 8Mb/0K, baby size, SI 32.1	??
Drives	
– 20 Mbyte 65 ms Harddisk, Seagate ST-225	??
– 70 Mbyte 28 ms Harddisk, Micropolis 1335	??
– Floppydrives 360, 720, 1.2, 1.44 TEAC	??
Video	
– M/G/P Hercules short	??
– C/G/A	??
– EGA/CGA/MGA	??
– VGA/EGA/CGA/MGA	??
Diversen	
– Keyboard drawer, handig voor klein bureau	??
– Monitor float arm	??
– GM-6 plus mouse, incl. pad, bakje, Dr. Hallo III	??
– WordPerfect keyboard stickers	??
– 84 key keyboard XT/AT	??
– Geheugen chips, 41256-10/08, 411000-10/08	??

Bel voor de laagste prijs: 02159-11545/36720

ECU

(error correction unit)

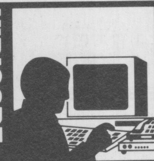

MNP foutcorrectie ook voor uw 1200 of 2400 baud modem

Storingsvrij dataverkeer, een absolute noodzaak:

- *voor telebankieren*
- *bij on-line orderverwerking*
- *bij lange afstanden, hoge telefoonkosten*
- *bij elk data transport dat erop aan komt*

De ECU kan ook op uw modem worden aangesloten.
De ECU werkt samen met alle inkiespunten van Datanet 1 (PTT) en met steeds meer modems van computers en databanken in de VS en Europa.
Blijf niet langer modderen. Het is nu tijd voor het plezier van een altijd betrouwbare dataverbinding.

VIDICODE
Datacommunicatie BV
Postbus 7164
2701 AD Zoetermeer
tel.: 079-416411

PRINTER-TEST

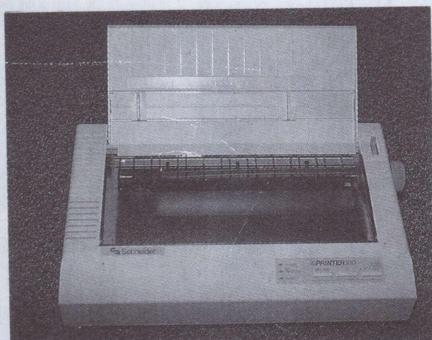
Schneider Sprinter180

Deze lett
Normaal E
Dubbele a
Bovenschr

Berend Harmens

Wie al een tafel met computerspullen vol heeft staan zal blij zijn met het formaat van deze (s)printer: zo'n 37 x 23 cm. Hij mag dan klein zijn en er op het eerste oog wat kaaltjes uitzien, de prestaties mogen er best zijn.

Eerst even zeuren: ook deze handleiding is weer Engelstalig. Slechte zaak. De uitleg over de installatie is behoorlijk, beginnende computeraars zullen met het vervolg, waarin veel Basic-commando's, meer moeite hebben. Ook daarom was een Nederlandse handleiding prettig geweest.
Voorop de printer enkele drukknoppen voor het overschakelen van draft mode naar letter quality, linefeed, formfeed en on line. Andere zaken kunnen worden geregeld met dipswitches. Bij sommige printers moet je een atleet zijn om daar bij te komen. Schneider heeft er een betere oplossing voor. Aan de rechterkant zit een cartridge, met daarop de switches. Simpel er uit schuiven en je kunt erbij. Heel mooi. Maar wat zijn die dipswitches piep- en piepklein. Ook met het kleinste schroevedraaiertje gaat het moeizaam en is beschadiging niet denkbeeldig.

AFDRUK Ik vind de afdrukkwaliteit voor een printer uit deze klasse goed. In de snelle modus is het resultaat redelijk, bij gebruik van Letter Quality goed genoeg voor een brief. Die betere kwaliteit kost wel tempo. In de standaardinstelling vond ik de letterafstand (pitch) wat aan de ruime kant, maar dat kan een kwestie van smaak zijn. De printer kan zowel kettingpapier als losse vellen aan. Zoals bij veel matrixprinters is het geluidsniveau aan de forse kant. De snelheid kan er heel goed mee door.

Samenvattend: goede printer die weinig plaats inneemt.

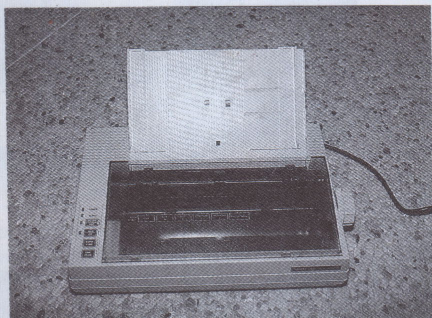
Dubbele aanslag Vergroot *Cursief* Onder
Bovenschrift Onderschrift Near Letter Quality

Tandy DMP 132: de beste van de drie

Elite
Dubbele a
Near Lett

In de serie Tandy printers die wij ter test kregen geeft deze het beste resultaat. Uiteraard is dit ook te merken aan de prijs.

Met een opgegeven snelheid van 120 tekens per seconde geeft hij bij onze snelheidstest een uitslag van 90. Niet onaardig in vergelijking met andere printers. NLQ kan handmatig op de printer worden ingesteld. De printmogelijkheden zijn: elite, pica, smalschrift, geaccentueerd, vergroot, onderstreept, NLQ, proportioneel en boven- en onderschrift. Cursief alleen in de Tandy-mode. Zowel een seriële (DIN) als parallelle aansluiting zijn aan de achterzijde aanwezig, evenals twee dipswitches voor de diverse verschillende instellingen. De aan/uit-schakelaar bevindt zich aan de rechterzijde. Bovenop de printer zien we vier leds voor aan/uit, foutmelding, NLQ en on line. De brede lintcassette is zonder problemen te verwisselen.

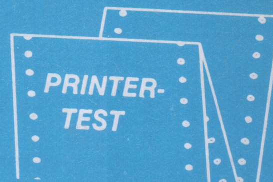
Deze printer kan twee kopieën aan, zijn kleine broertjes maar één. Als emulaties heeft hij Tandy en IBM. De Nederlandstalige handleiding is goed. Deze printer heeft de mogelijkheid een hexdump te maken.

CONCLUSIE Een printer die in draftmode geen fraaie afdrukken maakt, maar in NLQ ziet het er goed uit. Toch zijn er in deze prijsklasse betere printers.

Lucie Blom

Elite pica Smalschrift **Geaccentueerd**
Dubbele aanslag Vergroot
Near Letter Quality Bovenschrift Onderschrif

Brother M-1209: compact en compleet

Een compacte printer met flink wat mogelijkheden en extra's. Zo vinden we aan de achterzijde zowel een parallelle als seriële aansluiting, twee dipswitches en de aansluiting voor een optionele sheetfeeder.

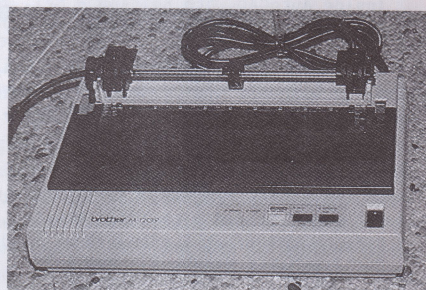
Bovenop de printer de aan/uitknop en het bedieningspaneel met 5 leds: power, check, on line, NLQ en Pitch 12. Bovendien kunnen de drie laatste schakelaars gebruikt worden om de instellingen van de printer te veranderen. In de standaardmode kunnen de standaardfuncties van de printer bestuurd worden en in de functiemode is een ruime keus aan printstijlen, printkwaliteit, de besturing van de printer, de paginalengte (van 12-4 inch) en de NLQ fonts: prestige, gotic of quadro. Het is even oefenen met de handleiding, maar daarna lukt het instellen vlot.
Het is zelfs mogelijk een Scandinavische karakterset in te stellen.

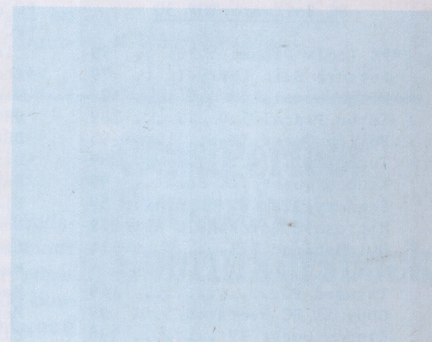
De printer ondersteunt de Epson FX en IBM Pro-mode. Cursief is mogelijk in de Epson-, bovenstreep- en IBM-mode. Tractorfeed en papiergeleider worden meegeleverd. In draftmode haalt de printer 100 tekens per seconde. In NLQ-mode is hij beduidend trager: 25 tekens per seconde.

CONCLUSIE Een stevige kleine printer met veel mogelijkheden. Het enig minpunt is het geluid.

Lucie Blom

Brother M-1209   Near letter quality
Pica Elite Proportioneel Smalschrift **Geaccentueerd**
Dubbele aanslag Vergroot *cursief* Onders
Bovenschrift Onderschrift Near Letter Quality

Seikosha SP-1600AI: het gemak voorop

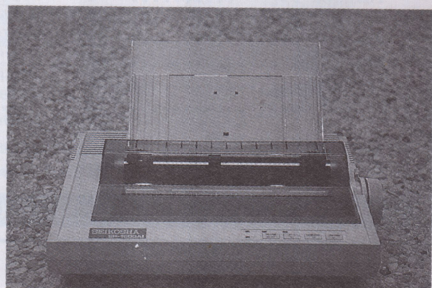
'Wat een snoezig printertje!', merkte een kennis op. 'Vast heel prijzig.'

Het eerste is waar, het tweede niet. Dit is de op één na goedkoopste printer uit de test, en het is inderdaad een schatje. Heel licht, echt een thuisprintertje, met vier toetsjes, een draaiknop en een hendeltje. En daarmee verricht je wonderen.

De vier toetsen staan voor de gewone 'On line', 'NLQ', 'Line Feed' en 'Form Feed', maar door de 'On Line' even iets langer in te drukken kun je *met de printkop als aanwijsstok* kiezen uit alle letterbreedtes inclusief proportioneel, en ook nog de marges instellen. Nooit zag ik zo'n heldere, voor de hand liggende oplossing, maar ik zeg erbij dat ik geen marktkenner ben.

Het handboek is van een prettig openslaand paperbacktype, goed opgezet, en in het Engels. Mijn kennersoog ontwaarde vele Epson-codes, maar nergens vond ik een lijstje geëmuleerde printers.
De Epson-overeenkomst (FX 85) lijkt treffend, en heeft ook van die kleine maar vervelende beperkingen in het ontwerp.
De letter kan niet mooier voor een 9-naaldsprinter. De bediening is gewoon lekker. Wie een IBM-achtige PC heeft moet voor zichzelf nagaan of de beperkingen in IBM-mode niet doorslaggevend zijn, voor ieder ander is deze Seikosha een dotje.

Marc van Munnen

computercollectief

microcomputer tijdschriften boeken en software

****
* onze nieuwe VOORJAAR '89 CATALOGUS *
* is nu uit. We sturen hem GRATIS toe *
* als je ons een kaartje stuurt met *
* je naam en adres. Vermeldt tevens *
* 'HCC' *
****

PC BOEKEN Top 30 Mei 1989

PC Tools en PC Tools DeLuxe 29,50
Starten met MS-DOS/PC-DOS (Boeke) . 32,50
Basishandleiding Norton Utilities ... 15
Understanding dBASE IV 69
dBASE III Plus Handboek (Chou) 78
Werken met WordPerfect 4.2 (Boeke) .. 69
Het WordPerfect 5.0 Handboek (PCM) 59,50
Programming in Clipper, 2nd ed 89
dBASE IV Handbook, 3rd Edition (Chou) 65
De NORTON Utilities 29,50

Basishandleiding WordPerfect 15
PC Magazine DOS Power Tools 119
*Werken met WordPerfect 5 Deel 1 68
*Basishandleiding WordPerfect 5.0 15
*Basishandleiding Lotus 1-2-3 15
PC DOS Special 1/1989 15,95
Het AutoCAD Handboek - Release 10 . 64,95
Using dBASE IV (Jones) 69
Inside AutoCAD, 5th Edition - Rel. 10 79
180 Tips en Trucs voor MS-DOS (Oets) 49

Werken met Lotus 1-2-3 3e druk 78
Using Clipper - for Summer'87 release 69
*Het WordPerfect 5.0 Gebruikersboek .. 49
DOS Handleiding voor DOS versie 3.3 34,50
*QuickBASIC 4.0 (Hergert) 78,50
*Handboek WordPerfect 5.0 - deel 1 . 79,50
Mastering AutoCAD, 3rd edition 89
Using QuickBASIC 4 (Feldman,Rugg) ... 55
Using WordPerfect 5 (Stewart et al.) 65
Het PageMaker Handboek - Mac & PC . 49,50

Nieuw Binnengekomen en Actuele PC Boeken

DOS, OS/2

MS-DOS Encyclopedia softcover. 179
Running MS-DOS 4th Ed., 4.0 .. 62
Supercharging MS-DOS, 2nd Ed. 59
*DESQview - guide to programming 69
Best Book of OS/2 Database Man. 59
*Using OS/2 1.1 (Que) 65

nieuw van Microsoft Press:

*Programming the OS/2 Presentation Manager (Petzold) 89
*OS/2 Programmer's Reference I . 89
*OS/2 Programmer's Reference II 89
*OS/2 Programmer's Reference III 59

programmeertalen

*Mastering Turbo Assembler 69
Turbo BASIC (Baaijens) 64,50
*Data Becker-gids QuickBASIC 32,50
voor versie 2 t/m 4.5
*Using Microsoft C 5.1 65
*Advanced Turbo C 1.5 and 2.0 . 69
*Graphics Programming in Turbo C 68
*Using QuickC 2.0 65
Complete Turbo Pascal 5.0 69

PC's

*PC en PS/2 Video Systemen 125
*PC Intern 2.0 (met diskette) 99,90
*PC Handboek (Peter Norton) 60
vertaling van Inside the IBM PC
*Microsoft Mouse Programmers Reference + 2 disks 89

Databases

*dBASE IV - Het SQL Leerboek ... 68
*dBASE IV Quickstart nederlands 30
dBASE IV Tips, Tricks, Traps .. 59
*Mastering dBASE IV Programming 65
*dBASE IV Developers Reference . 79
*Cobb's Paradox 3.0 Handbook ... 79

AutoCAD

Het AutoCAD Boek - t/m Rel 10 69
Customizing AutoCAD, release 10 79
*The AutoCAD Productivity Book . 89

WordProcessors, DTP

Praktisch MS/Word 4.0 59,50
*Werken met WordPerfect 5 deel 1 68
Teus de Jong/Academic Service.
Handboek WordPerfect 5.0 - 1 79,50
*WordPerfect Power Pack 115
450 Macros voor 4.2&5.0 op disk.
*Xerox Ventura 2.0 Handboek . 49,50
van Engelen/Addison Wesley.
*Ventura Power Tools + disk 95
*Ventura Tips and Tricks, 2.0 .. 65
*Mastering Ventura 2.0 69

diversen

Mastering Harvard Graphics 69
Using Harvard Graphics 69
*Mastering Framework III 69
*A Flightsimulator Odyssey 45
Sierra Hintbooks per stuk 20

A C T U E L E   P C - S O F T W A R E   (inclusief BTW)

PC Software TOP 30

*PC Tools DeLuxe 5.131 .. 199
Leisure Suit Larry II .. 79
Flightsimulator 3.0 139
Turbo Pascal 5.0 389
Police Quest II 95
Turbo C 2.0 389
King's Quest III Pack .. 95
Scenery Disk W. Europe . 59
Microsoft QuickBASIC 4.5 279
HuisManager 3.1 114

Tasword PC 149
Copy II PC -version 5.01 99
King's Quest IV 135
Procomm Plus 1.1 239
Norton Advanced 379
Norton Commander 2.0 ... 229
Tracon -air traffic cont 139
Manhunter New York 115
F19 Stealth Fighter 149
Falcon - F-16 fighter .. 129

WP-Utilities 4.2 & 5.0 . 148
Gold Rush 115
DeLuxe Paint II-PC 379
Bridge Player 2000 79
Instant Pages 79
Leisure Suit Larry 79
Space Quest II 79
Falcon AT 169
SpinRite 229
Police Quest 79

PC utilities :

*PC TOOLS DELUXE 5.131 199
International Version.
*Btrieve - single user 725
DeskConvert v GenCadd 149
DESQview 2.2 349
DESQview 386 499
*Disk Wiz 1.3 89
FastTrax 3.9 diskoptim 189
Flash 6.0 disk cache . 199
Generic Utilities 259
*LapLink Plus 2.16b ... 379
Mace Utilities 5 249
Mace Gold 379
Menu Works 1.2 89
*Microsoft Programmer's Library -CD-ROM 1095
Norton Utilities 4.5 . 259
OS/2 Progr Toolkit ... 995
*PC Anywhere III 369
*PC Virenschutzpaket .. 125
R&R Relational Rep Wr. 449
Saywhat?! 3.6 169
Software Bridge 479
SpinRite 229
Super PC-Kwik 3.08 ... 229
*UltraVision for EGA .. 349

Toebehoren

Logitech ScanMan PC .. 859
(niet voor OCR)
5" double sided NASHUA 16
5" high density NASHUA 38
3.5" hi-density (PS/2) 115

PC toepassingen:

askSam - version 4.1 . 749
Clarion Professional 2125
*dBFast/Windows 589
*DeskTop Manager 279
Ventura Utility
EasyFlow 495
Excel 2.1 1395
Fantavision 159
*FormWorx + Fill & File 399
The Golden Ten 499
Lucid 3-D 2.0 299
*Micrografx Designer . 1795
*MultiPlan 4.0 549
Publish It! -DTP 495
*Timeline 3.0 proj man 1495
Trendsetter Expert ... 449
WordPerfect 5.0 NL .. 2008
*WP-Mail 2.0 294
*WP-Utilities 4.2 + 5.0 148

programmeertalen:

*Matrix Layout 399
*PolyAWK 329
QuickBASIC 4.5 279
*ProBAS 3.0 449
library for QuickBASIC
*Microsoft QuickC 2.0 . 279
Turbo C Tools 2.0 399
Turbo Analyst 5.0 269
*Turbo B-Tree Filer 5.0 349
single user version.
Zortech C++ compiler . 449
Smalltalk/V 299

PC games:

688 Sub Simulator 115
*Balance of Power 1990 . 95
(Windows required)
*ChessMaster 2100 149
Double Dragon 95
Games -winter edition 79
Golden Oldies - vol 1 69
Eliza, Adventure, Pong
Kings of the Beach ... 89
Knight Games 39
NEMESIS Go Master 219
Rack'Em - 3D Pool 89
Serve & Volley -Tennis 89
*Test Drive II 95
Zany Golf 89

flightsimulators

3D Helicopter 79
*Chuck Yeager's Advanced Flight Trainer 2.0 .. 115
Jet Fighter (EGA,VGA) 139
F19 Stealth Fighter .. 155
*SceneryDisk 9 59
Tracon airtraffic cont 139
*ThunderChopper 79
EGA/VGA van subLOGIC.

adventures:

Big Bang 139
stock-market simulation.
*Space Quest III 95
Legend of the Sword .. 95
Pool of Radiance 95
Times of Lore 95
Zak McKracken 95

winkel open van dinsdag t/m zaterdag tussen 10 en 5 (maandag gesloten)
alle prijzen zijn inclusief BTW - verzendkosten f 6,- per bestelling

Amstel 312 (t.o. Carré) 1017 AP Amsterdam Fax (020) 226668 Postbank 4475158 NMB 697915646

in BELGIE is alles verkrijgbaar bij:
Het Computerwinkeltje pvba
M Sabbestraat 39, B-2800 MECHELEN
fax: 015-207 332 tel: 015-206 645

déaler aanvragen welkom

PROFIEL

HCC Pascal gebruikersgroep

Programmeren als hobby is meestal een heel persoonlijke aangelegenheid. Het is een uitdaging aan jezelf: 'dit is het probleem dat ik me stel. Hoe kan ik dat nou oplossen?' Creativiteit, initiatief en doorzettingsvermogen is vereist om het programmeerprobleem in afzonderlijke deelproblemen uiteen te leggen. Vervolgens moeten de oplossingen voor die deelproblemen dan via een eenvoudige structuur aan elkaar gekoppeld worden.

PASCAL De programmeertaal Pascal is hier heel geschikt voor. Het is een taal die vrij eenvoudig laat zien wat de verschillende onderdelen van een programma doen. Juist door de overzichtelijkheid is Pascal een groot succes geworden. Omdat de structuur in de taal is ingebouwd, wordt het de programmeur moeilijk gemaakt niet netjes en geordend te programmeren. Daarom is Pascal een ideale taal voor beginners.
Programmeren in Pascal is de laatste jaren sterk in opkomst. Voornamelijk omdat Pascal in het onderwijs zo'n belangrijke plaats inneemt. Dat de Pascalcompilers betaalbaar zijn geworden voor hobyisten spreekt natuurlijk ook een woordje mee. Dat Pascal daarnaast razendsnel is, is mooi meegenomen.

PASCAL GEBRUIKERSGROEP Er zijn ruim 1300 HCC-leden, die naast lid van een afdeling ook lid zijn van de Pascal gebruikersgroep. Wij stellen ons ten doel Pascalprogrammeurs met elkaar in contact te brengen, informatie over de programmeertaal Pascal te verstrekken en initiatieven tot samenwerking te stimuleren. We doen dat met de volgende aktiviteiten:Het tijdschrift 'Blaise'.
Onze periodiek waarin iedereen zijn bijdrage kan leveren; artikelen over programmeertechnieken, slimme truuks, tips en fraaie algoritmen. Verder besprekingen van Pascalboeken en Public Domainprogramma's. Elk nummer weer boordevol Pascalvoer voor beginners en gevorderden.
Blaise verschijnt viermaal per jaar. U kunt zich abonneren door storting van ƒ 20,- op giro 2708092 van de Pascal gebruikersgroep te Halsteren. U krijgt dan de nummers vanaf september 1988 (nummer 5). Inlichtingen over Blaise zijn te verkrijgen bij de heer R.F. van Naerssen, Pijlstaartlaan 16, 3645 GS Vinkeveen.
De Blaise redactie zorgt ook voor informatiefolders over uiteenlopende Pascal-zaken. Tophit van het laatste kwartaal is de 'Pascal Boekenlijst'.
Die folders kunt u gratis verkrijgen op de HCC Dagen, op de landelijke gebruikersdagen en bij het secretariaat van de Pascal gebruikersgroep. (Retourenvelop met postzegel insluiten s.v.p.!).
Pascal Gebruikersdag. Drie keer per jaar houden we een landelijke gebruikersdag met lezingen, discussies, demonstraties en workshops. Vaste items op deze dagen zijn:

- de Vraagbaak, waar iedereen, beginner en gevorderde, met zijn vragen over Pascal terecht kan.
- Blaise, waar iemand van de Blaise redactie aanwezig is om u te woord te staan en waar resent exemplaren van ons tijdschrift beschikbaar zijn.
- de Leestafel, met een keur van Pascalboeken en natuurlijk informatiefolders.
- Workshop voor beginners, waar een uurtje besteed wordt aan uitleg over een typisch Pascal-item. Bijvoorbeeld: 'Typen in Pascal' of 'Procedures, Functions en Parameters'.

Daarnaast is er elke keer een speciaal thema, waarover lezingen gehouden worden. Voorbeelden hiervan zijn programmeerstijlen, het gebruik van pointers. Altijd ook, is er tijd om met elkaar informeel van gedachten te wisselen over de meest uiteenlopende Pascal besoignes. Bovendien is elke gebruikersdag een speciale 'flop van de dag' verkrijgbaar met een selectie van de beste Pascalprogramma's, die recent in Public Domain beschikbaar zijn gekomen.

FIDO Op verschillende Fido's is een Pascalgebied ingericht met een scala van Pascalprogramma's uit het Public Domain. Het centrale punt voor de Pascal gebruikersgroep is Fido Emmen (05910-21000), waar Eef Hartman het Pascalgebied beheert. Verder is er een HCC-echogebied van Pascal, waarin u terecht kunt met uw vragen/problemen betreffende Pascal.

WERKGROEPEN De Pascal gebruikersgroep kent een groot aantal werkgroepen. We noemen bijvoorbeeld:

- Educatieve Programma's. Deze werkgroep onderzoekt de behoefte aan educatieve software en de mogelijkheden die Pascal daarvoor kan bieden.
- Pascode. Deze leden onderzoeken de mogelijkheid van standaardafspraken, zodat verschillende Pascaldialecten beter met elkaar kunnen communiceren.
- Beoordelen Public Domainprogramma's. Deze werkgroep classificeert Pascal-sources en stelt deze beschikbaar op Fido of in Pasnet.

REGIONALE GROEPEN In samenwerking met afdelingen stimuleren we dat er regionale bijeenkomsten gehouden worden, waarbij Pascalprogrammeurs hun ervaringen kunnen uitwisselen. Zo zijn er regionale bijeenkomsten in 't Gooi, Amsterdam en Zuid-Holland. Elk lid dat een leuk idee heeft, kan rekenen op steun van de Pascal gebruikersgroep om medeleden te vinden die met hem willen samenwerken. Zo is er ook een groep die een programma ontwerpt om de winnende route te berekenen voor een zeilrace 'rond' het IJsselmeer. Als u een leuk idee heeft en collega-programmeurs in Pascal zoekt of als u wilt deelnemen aan een werkgroep, kunt u dat melden bij het secretariaat van de Pascal gebruikersgroep: Scheltemalaan 21, 3817 KR Amersfoort.

Piet Hermkens
Pascal gebruikersgroep

nawoord redactie: Wegens organisatorische problemen in het productieproces van deze Nieuwsbrief, was het helaas niet mogelijk deze bijdrage van de Pascal gg in het verenigingsnieuws te plaatsen. Daarvoor onze excuses.

	Fujitsu DX 2300	Schneider Sprinter 180	NEC Pinwriter P6	Atari SLM 804
Naalden	9	9	24	laser
Buffer	16 Kb	-	80 Kb	-
Papiertransp.	Push/tractor	Frictie/tractor	fric/trac/sheetf	cass./hand
Emulatie	Epson/IBM	IBM/Epson	IBM/Epson	Diabolo/Epson
Interface	Parallel	Parallel	Par. (optie: ser.)	par./ser.
Kleur	optie	Nee	optie	nee
Grafisch	---	-	360x360	300
Snelheid:				
draft	324 t/s	115 t/s	159 t/s	8 pag/min
NLQ	54 t/s	25 t/s	50 t/s	
Aantal fonts	download	5	7	-
Afdrukkwal.:				
draft	3	1	2	4
NLQ	4	3	4	
Bedieningsgemak	5	4	5	4
Geluid	2	3	3	3
Handleiding	goed	redelijk	goed	matig
Totale indruk	goed	goed	uitstekend	goed
Adviesprijs	f 1695.- excl.	f 599.- excl.	f 2395.- excl.	f 4147.- excl.
Informatie	Ponder Postbus 1055 3600 BB Maarssenbroek Tel.. 030-445352	Info Data Leusden Tel. 033-948484	NEC Buss.. System Strawinskyl. 665 1077 XX Amsterdam Tel. 020-716541	Atari Benelux Postbus 70 4130 EB Vianen Tel. 03473-77272

P R I N T E R T E S T

	Tandy	Philips	Brother M-1209	Brother M-1224L
Naalden	9	9	9	24
Buffer	geen	7 Kb	5 Kb	9 Kb
Papiertransp.	frictie/tractor	tractor/frictie	tractor/frictie	tractor/frictie
Emulatie	Tandy/ibm	IBM/Epson	IBM/Epson	IBM/Eps./Diablo
Interface	par./ser.	parallel	par./ser.	parallel
Kleur	nee	nee	nee	nee
Grafisch	240	240	240x216	360x180
Snelheid:				
draft	90	77	100	95
NLQ	18	20	20	48
Aantal fonts	-	-	3 (NLQ)	-
Afdrukkwal.:				
draft	2	3	2	3
NLQ	3	4	4	3
Bedieningsgemak	4	4	4	4
Geluid	3	3	3	3
Handleiding	goed	goed	goed	goed
Totale indruk	redelijk	goed	goed	goed
Adviesprijs	f 995.- excl.	f 695.- excl	f 1180.- excl.	f 1535.- ex
Informatie	Tandy Holland Tinnegieterstr. 24-28 5232 BM Den Bosch Tel. 073-415765	Philips Postbus 523 5600 AM Eindhoven Tel. 040-757189	Brother Int. Ned. Zanderij 25-27 1185 ZM Amstelveen Tel. 020-5451251	Brother Int. ned. Zanderij 25-27 1185 ZM Amstelveen Tel. 020-5451251

Panasonic	Panasonic	Tandy	Tandy	Juki 7100
24	9	8	9	24
6 Kb	2 Kb	geen	geen	7 Kb
frictie/tractor	push/pull	frictie/tractor	frictie/tractor	frictie
LQ-2500. Prop X24	FX86e/800/IBM	Tandy/IBM	Tandy/IBM	Epson/Diablo
parallel	parallel	par./ser.	par./ser.	par./ser.
nee	nee	nee	nee	nee
360	240	100	100	360x180
115	116	80	71	132
45	27	n.v.t.	17	56
7	6			-
3	5	1	1	
3	5	n.v.t.	3	5
4	4	4	4	4
3	3	3	3	2
goed	goed	goed	goed	matig
goed	goed	matig	redelijk	goed
f 1533.- excl.	f 943.- excl.	f 525.- incl.	f 995.- incl.	f 6950.- excl.
Haagtechno	Haagtechno	Tandy Holland	Tandy Holland	Kompro BV
Rietveldenweg 60	Rietveldenweg 60	Tinnegieterstr. 24-28	Tinnegieterstr. 24-28	Vinkenveld 2
5222 AS	5222 AS	5232 BM	5232 BM	5249 JP
Den Bosch	Den Bosch	Den Bosch	Den Bosch	Rosmalen
Tel. 073-202911	Tel. 073-202911	Tel. 073-411155	Tel. 073-411155	Tel. 04192-19133

O V E R Z I C H T

Olivetti DM 105	Nashua N812	Seikosha SP-1600AI	Citizen 180E
24	laser	9	9
7 Kb		2.3 Kb (8 Kb opt.)	geen
frictie	lade	fric/pull/sheetf. opt.	trac/fric/pull
Epson/Diablo	Eps./IBM/Dia/HP LJ+	Epson (niet vermeld)	IBM/Epson
par./ser.	par./ser.	parallel	par./ser. (opt.)
nee	nee	nee	nee
360x180	300	240	240
132	11 pag.	114.9	118
56	per minuut	27.7	25
-	8	4	2
	5	4	2
5	5	5	4
4	3	3	3
2	4	3	3
matig	matig	goed	goed
goed	goed	goed	goed
f 6950.- excl.	f 9400.- incl.	f 845.- ex	f 1065.- excl.
Kompro BV	Nashua Ned.	Compac	Geveke Electr.
Vinkenveld 2	Postbus 93150	postbus 8	Postbus 652
5249 JP	5203 MB	1243 ZG	1000 AR
Rosmalen	Den Bosch	's-Graveland	Amsterdam
Tel. 04192-19133	Tel. 073-406111	Tel. 035-61614	Tel. 020-5861411

Mitac: Aangekleed door Maxcom

We weten allemaal, uit welke onderdelen een computer bestaat. Zoals kast, moederbord, voeding en kaarten. Maar wist u, dat in veel gevallen de helft van de verkoopprijs bepaald wordt door de opslagmedia? Door disk drives, de harde schijf en door de tape-unit?

Mitac computers springen er uit door vormgeving en kwaliteit. Met een komplete lijn oplopend van een 8088-PC tot een 20 MHz 386-machine. De systeemkast is compact en neemt weinig ruimte in. Importeur voor de Benelux is MAXCOM - bekend als specialist in opslaggeheugens.

Seagate Harddisk 20 tot 80 Mb

Maxtor Harddisk 70 tot 1144 Mb

Met bekende merken als Seagate, Maxtor, Storage Dimensions, Irwin en Wangtek. Dit specialisme komt tot uitdrukking in de breedte van het assortiment. MAXCOM levert Mitac computers in iedere gewenste samenstelling - precies op maat voor elke situatie. Voor netwerken en voor single-user-situaties.

MITAC BASIS COMPUTERS		MAXCOM AANKLEDING
88	- 8088 10 MHz Multi Video	Seagate Harddisks 20 tot 80 Mb
286S	- 80286 10 MHz EGA/Hercules	Maxtor Harddisks 70 tot 1144 Mb
286V	- 80286 12 MHz VGA/Hercules	Irwin Tapedrives 20 tot 125 Mb
286VE	- 80286 16 MHz VGA/Hercules	Wangtek Tapedrives 45 tot 150 Mb
386C	- 88386 16 MHz 2 Mb RAM	
386E	- 80386 20 MHz 2 Mb RAM	

Als u kwaliteit en deskundigheid belangrijk vindt, kies dan voor de kombinatie van Mitac en MAXCOM. Stuur de bon in voor meer informatie. Of bel 033-961511.

Irwin Tapedrive 20 tot 125 Mb

Wangtek Tapedrive 45 tot 150 Mb

MAXCOM
SYSTEMS & PERIPHERALS

Bij MAXCOM draait alles om Sterke merken!

JA, stuur mij informatie over Mitac Personal Computers.

Bedrijf: ______________________

Kontaktpersoon: ______________________

Straat: ______________________

Postcode/Plaats: ______________________

Telefoonnummer: ______________________

HCC 06

In gefrankeerde envelop zenden aan:
MAXCOM Nederland, Larikslaan 2, 3833 AM Leusden.

MAXCOM NEDERLAND, LARIKSLAAN 2, 3833 AM LEUSDEN,
TEL. 033-961511, FAX 033-951220
MAXCOM BELGIUM, INDUSTRIELAAN 145, 1070 BRUSSEL,
TEL. 02/522.20.45, FAX 02/521.19.01
MAXCOM GERMANY, RATHERSTRASSE 25, D-4000 DÜSSELDORF 30,
TEL. 0211.485018, FAX 0211.442029

Vogelzang specialist in computers

LASER XT-3 PERSONAL COMPUTER
Compatible computer, 8086-1 processor, kloksnelheid 4,77 en 10 MHz, 640 Kb RAM, 6 vrije uitbreidingsslots, multigraphic videokaart (CGA en TTL), monochroom 14 inch monitor op draaivoet, multi I/O kaart met 1 parallele en 1 seriële interface, joystick interface, real-time clock met batterij back-up, inkl. MS/DOS 3.3 en GW Basic, 2x floppy diskdrive.

ART.NR. 7756 **2498**

1 x 360 Kb 5¼″ en 20 Mb hard disk **3098**

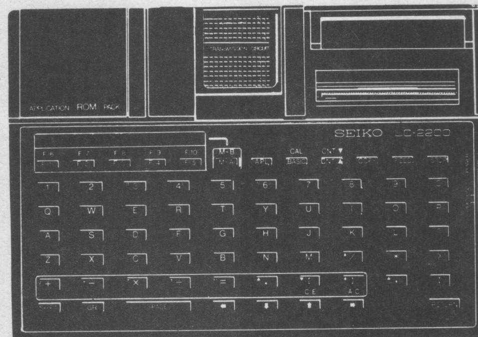

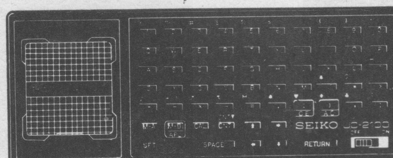
LASER 286/2 AT
AT compatible personal computer met 80286-12 processor. Kloksnelheid 6/12 MHz, voet voor 80827 coprocessor aanwezig. 640 Kb RAM uitbreidbaar tot 1 Mb op het moederbord, met kaarten uitbreidbaar tot 16 Mb. 3 AT en 2 XT vrije slots, videokaart met: CGA en Hercules mode 14 inch monitor in groen, amber of wit, 1 parallele en 2 seriële interfaces, wordt kompleet geleverd met MS-DOS 3.30, GW Basic en beeldschermutilities.
1 x floppy drive + Seagate 20 Mb harddisk
ART.NR. 7808 **4499**

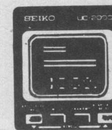
SEIKO

SEIKO UC-2000 SERIE
Het Seiko polshorloge computer systeem bestaat uit 3 componenten: een horloge, een computer en een databank.

DATA BANK: 61 toetsen, voor telefoonnummers, adressen, namen, vertrektijden treinen, scroll mogelijkheid.

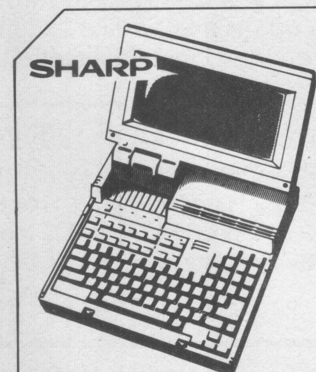

COMPUTER: Kommunikatie tussen horloge en computer, Basic programmeerbaar, ingebouwde printer, Z-80 processor, C-MOS RAM 4 Kbyte, ROM-26 Kb, 70 toetsen, speaker, thermische printer, 20 karakters, ROM pack 8 Kb.

HORLOGE:
4 bit CPU, C-MOS RAM 2 Kbyte, C MOS ROM 6 Kbyte, character ROM 1,5 Kbyte 4 regels van 10 karakters, luidspreker.

ART.NR. 8075 **199**

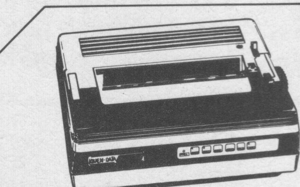

SHARP PC 4502 SCHOOT COMPUTER
Schoot computer met 8088 processor 7,16 mHz, 384 Kb RAM, 2x3,5″ 720 Kb diskette-eenheid, verlicht LCD scherm, toetsenbord met afzonderlijk nummeriek gedeelte, centronics parallel en serieel interface, voeding, oplaadbare batterij of adapter.

ART.NR. 7060 **2995**

SHARP PC 4521 SCHOOT COMPUTER
Als PC 4502 maar dan met 512 Kb RAM en 1 x 720 Kb 3½″ hard disk 20 Mb.

ART.NR. 7073 **4795**

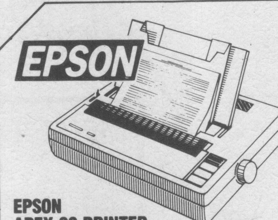
QUEN DATA DWP 1120
Daisy wheel printer, 18 karakters per seconde, 96 karakter printwiel (Qume compatible), papierbreedte max. 13 inch, 180 karakters per regel (max.), origineel + 4 kopieën, RS 232 interface, gewicht 9,5 kg.

ART.NR. 7691 **299**

STAR SD10 PRINTER
Dotmatrix printer met 9 naalds printkop, 160 CPS 80 koloms (A4), near letter quality, friction en tractorfeed, centronics parallel interface.

OUDE VOGELZANG PRIJS 1499,-
ART.NR. 3073 **499**

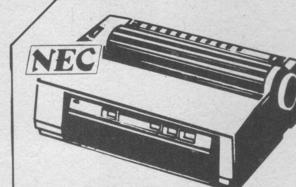
EPSON APEX 80 PRINTER
80 koloms dot matrix printer, 180 tekens per sekonde, near letter quality (NLQ), Epson en IBM karakterset, automatische papierlaadfunktie (A4), input buffer 3 Kb, parallel centronics.

ART.NR. 8095 **599**

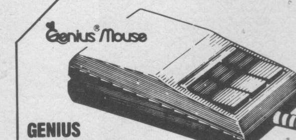
SPECTAVIDEO 113 QUICKSHOT JOYSTICK
Joystick voor PC/XT compatible computers, met deze joystick heeft u meer plezier met de in grote getalen verkrijgbare games.

ART.NR. 7615 **24,95**

NEC 2200 PRINTER
24 naaldsprinter geschikt voor school, thuis of zakelijk gebruik. 80 koloms Dot Matrix, 168 tekens per sekonde. Geschikt voor verschillende karakters en lettertypes. Printerbuffer 8 Kb. Centronics parallel interface.

ART.NR. 2852 **1099**

GENIUS GM 6000 MUIS
Muis, mouse systeem met microsoft compatible. Wordt geleverd met muismat, muishouder en software pakket Dr. Halo 3.

ART.NR. 7380 **129**

Postorder Telefoon Service, 24 uur per dag uw bestellingen opgeven via 045-716275.
Bestellingen en inlichtingen: Akerstraat 19, 6411 GV Heerlen, tel. 045-716275. Alle prijzen inkl. BTW. Minimale bestelkosten f 7,-. Orders groter dan f 200,- franko. Prijswijzigingen voorbehouden. Levering zolang de voorraad strekt. Betaling in Nederland op gironr. 1113345 of onder rembours. Buitenland alleen vooruitbetaling.

EINDHOVEN · HEERLEN · MAASTRICHT

VOGELZANG

Daar kun je niet omheen

BESPREKING

Voor de prijzige laptop die G2 met de Laptop 40 biedt, zou je ook uitzonderlijke prestaties mogen verwachten. Helaas laat de Laptop 40 het op een aantal essentiële punten afweten. Want, als een machine van achtduizend gulden een matig LCD-scherm heeft en een batterij waar nauwelijks een uur mee valt te werken, dan kun je wel degelijk spreken over een teleurstellend resultaat en een gemiste kans voor G2.

G2 mist kans met Laptop 40

Edwin Ammerlaan

De PC-markt lijkt zijn beste dagen gehad te hebben, als we de diverse berichten daarover mogen geloven. De handel in draagbare computers lijkt daarentegen nog steeds gestaag te groeien. Ieder zichzelf respecterend computerbedrijf heeft er wel 'eentje'. G2 heeft er zelfs twee; de Laptop Plus en nu ook de Laptop 40.
Draagbare computers hebben de toekomst, want wat is er heerlijker dan je AT-tje overal mee naartoe te kunnen slepen? Net als met de vertrouwde typmachine in de tuin, op reis of op schoot en in je luie stoel je teksten schrijven. 'Mobiliteit' is het toverwoord bij laptops, zeker als je daarnaast nog eens bij een willekeurige telefoon(aansluiting) datacommunicatie in praktijk kunt brengen. Jammer genoeg is er nog steeds één factor die de grote doorbraak van de laptop voor de klein-zakelijke en niet-professionele markt tegenhoudt; de prijs.

KRACHTIG Ook aan de G2 Laptop 40 hangt een behoorlijk prijskaartje. De 'portable' kost ƒ 7995,- (exclusief BTW), maar daarvoor heb je dan wel een krachtige en snelle computer in huis. De centrale verwerkingseenheid bestaat uit een 80286 microprocessor en een werkgeheugen van 1 Mb, uitbreidbaar tot 4 Mb op het moederbord. Het externe geheugen wordt gevormd door een station voor 3,5 inch diskettes met een opslagcapaciteit van 1,44 Mb en een vaste schijf met 40 Mb. De toegangstijd bedraagt 29 ms.
Via enkele dipswitches aan de achterkant van de machine, kan een kloksnelheid gekozen worden van 12 of 6 Mhz en is het mogelijk een keuze te maken uit CGA en MGA (Hercules). Het groene LCD-scherm bestaat uit een matrix van 720 bij 400 lichtpunten of dots.

BEZWAAR Zo komen we bij het eerste bezwaar van de Laptop 40. Bij het werken met verschillende programma's, bleek dat het backlit LCD scherm steeds opnieuw moest worden bijgesteld middels het draaiknopje dat de intensiteit van de achtergrond regelt. Dit werkte op de lange duur zeer irritant. Bij informatie die snel over het scherm flitste (het lezen van berichten in Fido bijvoorbeeld), was de tekst nauwelijks te lezen. Pas als het beeld stilstond, werd er weer iets zichtbaar. Een nadeel van dit soort schermen is tevens dat er bijna niet in donkere omgeving gewerkt kan worden. Zo moest ik 's avonds een extra lampje bij de machine zetten. Natuurlijk gelden bovengenoemde bezwaren helaas voor de meeste LCD-schermen.
De, geheel in het zwart uitgevoerde Laptop 40 ziet er qua vormgeving bijzonder fraai uit en zit degelijk in elkaar. Vooral een transportabele computer moet tegen een stootje kunnen en de Laptop 40 kan dit. Hinderlijk aan de vormgeving waren eigenlijk alleen de numerieke toetsen die als een blok boven de rest van de toetsen zitten. Dat werkt vermoeiend zodra bijvoorbeeld de cursortoetsen veel gebruikt moeten worden. Je moet dan namelijk oppassen dat je met je hand niet de lager gelegen toetsen indrukt.

BATTERIJ De Laptop 40 is voorzien van een complete set poorten. Zo kan er een extern beeldscherm aangesloten worden en zijn er voor modems, muizen en andere randapparatuur met 9- of 25-pins pluggen twee seriële poorten aanwezig. Voor de aansluiting van een printer is er ook een parallelle poort. Daarnaast is er een aparte 16-bits busaansluiting aanwezig, waarmee een expansiekast met met extra kaarten kan worden aangesloten.
Zodra er niet via de netspanning gewerkt kan worden, is er een batterij van 12 V aanwezig. Tot mijn grote verbazing kon er gemiddeld maar één uur met deze accu gewerkt worden! Dat is wel heel erg weinig voor een draagbare computer, maar voor een AT een te verwachten probleem. Tot overmaat van ramp duurt het ongeveer tien uur voordat die accu weer opgeladen is en opladen kan alleen als je niet met de machine werkt.

GEWICHT Het laatste punt betreft het gewicht van de computer die makkelijk te vervoeren zou moeten zijn. Zeven kilo is echter tè veel om lang aan je schouder te laten hangen. Het is jammer dat er niet meer aandacht is geschonken aan dit gewicht, het scherm en de batterij, want waren deze punten wel in orde geweest, dan had G2 een machine kunnen leveren die zijn prijs wel waard was. Nu kan ik alleen maar concluderen dat de concurrentie G2 een stapje voor blijft en dat kan niet de bedoeling zijn.
De IBM-AT compatible Laptop 40 286 wordt geleverd met MS-DOS 3.3 (of hoger), GW-Basic en een Systeembeheerprogramma. G2 biedt tevens een garantie van 12 maanden.

Besproken:
G2 Laptop 40
G2 Computersystemen BV
Schermerweg 74
1821 BJ Alkmaar
Telefoon 072-127225

TEST

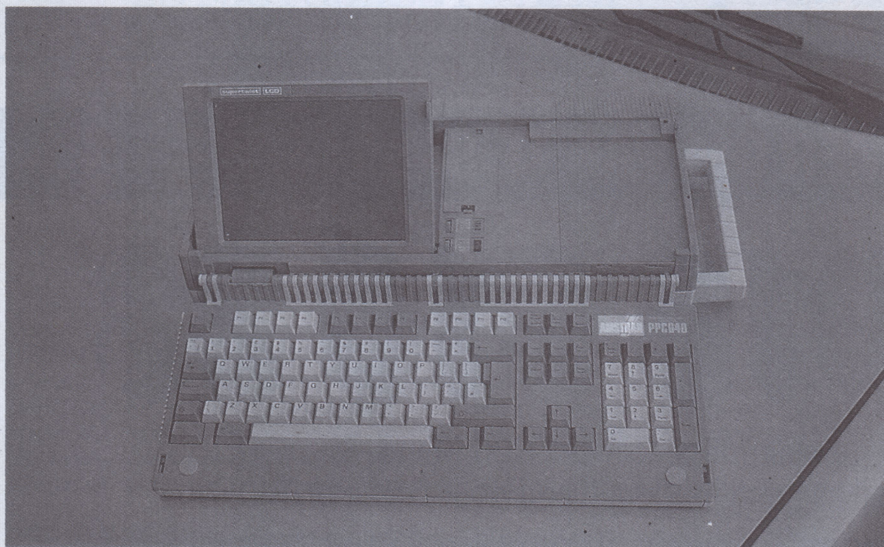
Amstrad PPC640

De prijs is laag, de omvang groot. Op schoot nemen van de Amstrad PPC640 is wat lastig, maar daar staat tegenover dat het volwassen toetsenbord uitstekend typt. De machine wordt geleverd met 512 of 640 Kbyte geheugen. Wij testten de 640 versie.

Aantrekkelijke laptop voor gunstige prijs

Lucie Blom

UITERLIJK Dichtgeklapt meet de Amstrad 22 x 46 x 10 centimeter. Om hem te gebruiken moet het deksel omgeklapt worden. De afmeting wordt dan 41 x 46 x 10 centimeter. In het deksel zit het, voor een laptop grote, toetsenbord verborgen. De systeemkast herbergt het LCD-display, dat vrij klein is: 12 x 16 centimeter. Onder een klepje zit de modemkabel verstopt, die rechtstreeks met het interne modem verbonden is. De aan/uitknop en twee draaiknoppen voor volume en contrastinstelling plus 4 leds voor power, drive A, drive B en externe monitor completeren het bedieningspaneel.

Aan de linkerzijde een dipswitch voor het instellen van een externe monitor en de video-mode: CGA of MDA, 40 of 80 koloms.
Aan de rechterzijde twee diskdrives voor 3,5 inch diskettes. In plaats van één van die drives kan een 3,5 inch harddisk worden ingebouwd.
Aan de achterzijde bevindt zich een klepje, dat na openmaken de bescherming blijkt te zijn voor de diverse aansluitingen: extern modem, uitbreidingspoort, RS232, parallel en video aansluitingen. Daarnaast de aansluiting voor een adapter en een aansluiting om de computer op de autoaansteker te laten werken.

De onderzijde bevat de ruimte voor tien batterijen, die samen voor een zestal uurtjes stroom kunnen leveren. Het was mij niet vergund. Na een half uur waren mijn alkaline batterijen leeg. Ik had niet het aanbevolen merk van Amstrad gekocht, maar toch... Tien alkaline batterijen kosten rond de 35 gulden. Als die er na een half uur mee ophouden... Een extra service van Amstrad zou kunnen zijn om bij de koop 10 batterijen mee te geven. De koper kan dan zelf bepalen of hij ter zijner tijd nieuwe koopt.

GEBRUIK De zwakste schakel in deze schootcomputer is het LCD display. Het is alleen duidelijk te lezen als er een felle lichtbron op schijnt. Een externe monitor geeft een uitstekend beeld, maar daarvoor wordt geen schootcomputer gekocht. Wie al een Amstrad monitor heeft kan deze ook aansluiten. Bovendien levert in dit geval de monitor de stroom voor de computer. Het toetsenbord is van normale afmeting met 102 toetsen. De twaalf funktietoetsen, een numeriek blok en de overige toetsen laten zich, zij het wat wiebelig, goed bedienen. Het interne modem kan vele snelheden aan, zowel 300, 1200 als 2400 Baud en 1200/75.

De machine werkt onder DOS 3.3. De meegeleverde systeemdiskette bevat bovendien het programma PPC Organizer, dat ook in de 'achtergrond' aanwezig kan zijn. Het programma bevat een rekenmachine, een dagboek, een database, een tekstverwerker en een dial-programma. Bovendien wordt het communicatieprogramma MIRROR II op een aparte diskette meegeleverd.

HANDLEIDING De Engelstalige handleiding geeft uitvoerige informatie over de machine zelf, MS-DOS 3.3 en het communicatieprogramma Mirror II. Daarnaast wordt een klein boekje meegeleverd als handleiding voor de PPC Organizer. Dit laatste boekje is niet erg duidelijk en geeft te weinig informatie over de Organizer.

CONCLUSIE Een groot toetsenbord, een ingebouwd modem en een feilloze werking maken deze schootcomputer tot een aantrekkelijke machine. Het LCD scherm geeft bij weinig licht problemen en dat is jammer. De machine is wat groot uitgevallen, maar daar staat een groot toetsenbord tegenover. Met een gewicht van ruim 5 kilo schaart hij zich onder de meeste laptops. De prijs is echter zeer gunstig. Voor ongeveer ƒ 2000,- krijgt de koper een volwaardige, zij het wat trage, computer.

Getest:
Amstrad PPC640
met 2 x 3,5 inch drives (720 Kb)
Uitbreiding mogelijk met een 20 Mbyte harde schijf
Processor: NEC V30, 8086 compatible
Snelheid : 8 Mhz
LCD: 640 x 200 puntjes
MS-DOS: 3.3
Aansluitingen: externe monitor(9 pens), RS232, parallel, uitbreidingskaart
Prijzen: geteste versie: ƒ 2898,-
met 1 drive: ƒ 2498,-
met harde schijf: wordt nog nader vastgesteld
512 Kbyte, 1 drive,
zonder modem: ƒ 1898,-
512 Kbyte, 2 drives: ƒ 2298,-
Prijzen inclusief BTW
Informatie:
Amstrad BV
Telefoon 03404-52250

Professional Page

Nieuwe kansen voor DTP op de Amiga

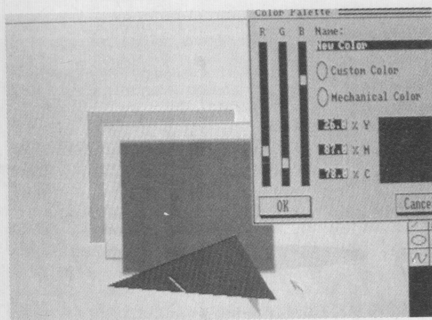
Voor velen is de Amiga niet meer dan een logisch gevolg op de Commodore 64, voor anderen een eerste kennismaking met zoiets als een computer. Er zijn echter voldoende applicatieprogramma's op de markt om ook het serieuzere werk aan te pakken. Sinds de introductie van PageSetter is desktop publishing binnen het bereik van de Amiga-gebruiker gekomen.

Ronald van Beek

De Amiga-lijn heeft voor DTP een aantal beperkingen, waardoor veel geïnteresseerden uiteindelijk besloten voor de combinatie van een PC met Ventura of een Mac met Xpress te kiezen. Tekortkomingen van desktop publishing met de Amiga: beperkte keus in lettertypes, matige kwaliteit van illustraties uit zogenaamde paintprogramma's, geen import van gescande beelden (originelen zijn alleen met met de genlock interface en een videocamera binnen te halen), paginagrote beeldschermen zijn (nog) niet beschikbaar en er ontbreekt een goede FileServer of software voor electronic mail.

De meest bruikbare software, PageSetter, heeft geen van de bezwaren doen vergeten. Al bij de introductie bleek dit pakket niet aan de verwachtingen te voldoen.

NIEUWE KANSEN De nieuwste DTP-software voor de Amiga heet Professional Page en moet PageSetter helpen

vergeten. Gold Disk, het Canadese softwarehuis dat ook PS ontwikkelde, heeft zich hiermee tot op zekere hoogte gerevancheerd en biedt DTP-en met de Amiga nieuwe kansen.

De naam is zeker niet bescheiden, maar Gold Disk pakt dan ook flink uit. Professional Page biedt de gebruiker kant en klare kleurseparaties, wat slechts wordt geëvenaard door XPress voor de Mac, volledige compatibiliteit met een PostScript laserprinter of Linotronic (fotozetter) en gebruik van alle daarvoor beschikbare fonts. 18 lettertypen worden standaard meegeleverd.

Iedereen die met de Amiga kwalitatief hoogwaardige publikaties wil produceren kan Professional Page daarom onmogelijk negeren. Gold Disk mag dan ook best een beetje onbescheiden zijn.

INVESTEREN Goed gebruik van het programma vereist op z'n minst enige investeringen. De software werkt op minimaal 1 Mb RAM, verplicht tot de aanschaf van een tweede drive en degradeert de vertrouwde (dot)matrix-printer.
Het laatste hoeft geen onoverkomelijk probleem te zijn. Bedrijven als The First Electronic Publishing Group in Amsterdam (die hun bereidwillige medewerking verleenden bij het maken van de voor dit artikel noodzakelijke laserprint-output) en moderne drukkerijen bezitten vaak de apparatuur om professionele publikaties te vervaardigen van met Professional Page opgemaakte documenten.

DETAILS Professional Page is een pagina georiënteerd pakket en is vooral geschikt voor betrekkelijk kleine publikaties (folders, brochures enz.). Het geeft veel vrijheid in opmaak voor iedere pagina van een document. Document georiënteerde pakketten zoals Ventura werken doorgaans met min of meer vaste en minder flexibele opmaakpatronen, waardoor omvangrijke documenten (rapporten, boeken) snel worden geproduceerd.

Er wordt gestart met de Program Disk, de bootschijf. Het openen van het programma verloopt verder met het bekende systeem van ikoontjes en vensters. Een tweede drive of enig geduld is aanbevolen, want de eerste schijf moet voortdurend met de tweede worden gewisseld.
Opvallend is de hinderlijke flikkering die het beeld vertoont. Gold Disk meent ons hiermee voor te bereiden op de toekomst, waarin beeld-

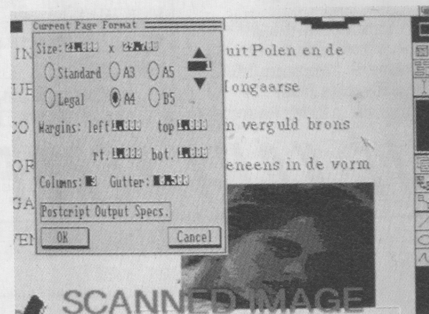
Basisbeeld met testpagina.

schermen met een hogere resolutie gemeengoed zijn. Tot die tijd is dit met de menu-optie Preferences/No-interlace te verhelpen, wat een iets minder aantrekkelijk, maar rustiger beeld geeft.

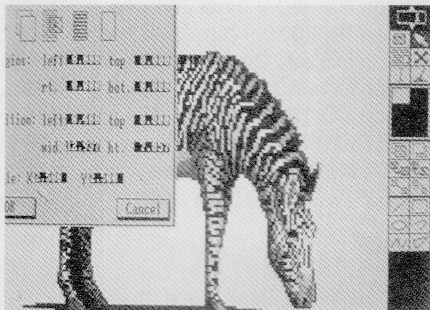
Boven aan het scherm bevindt zich zoals gewoonlijk de menubalk. Rechts op het scherm de toolbox. De Art-Box, de montagetafel, neemt het grootste gedeelte van het beeld in beslag.
In de menubalk bevinden zich de verschillende pull-out- en submenu's.

GEREEDSCHAP De toolbox is gevuld met verschillende gereedschappen: voor het opzetten en redigeren van een pagina, het manipuleren van de boxes in de pagina's en object georiënteerd tekengereedschap. Het programma biedt de mogelijkheid om

Het opzetten van een A4 pagina, met close-up van een geïmporteerde kleurendia.

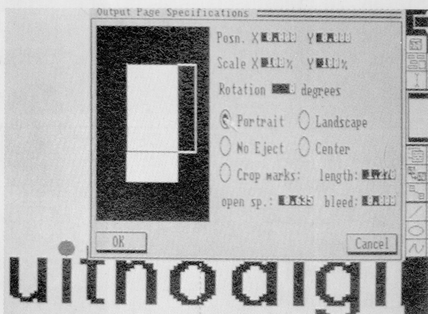

een eerder gemaakte lay-out (opmaakmodel) opnieuw te gebruiken.
Professional Page biedt 18 verschillende lettersoorten (tot een maximum grootte van 127 punten), maar op het scherm worden ze slechts gesymboliseerd: Times vertegenwoordigt alle letters met schreef (Serif), Helvetica alle letters zonder schreef (Sans Serif). Printen met behulp van de PostScript-

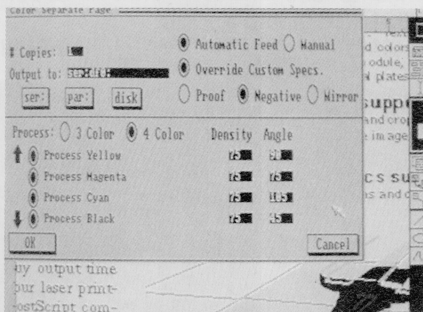
Active box, met de verschillende mogelijkheden om een box te manipuleren.

compatibile laserprinter (en in mindere mate met de dot-matrixprinter) maakt het uiteindelijke resultaat pas zichtbaar.
Het is een vervelende manier van werken, omdat een goed overzicht ontbreekt. Bovendien is tekst op de pagina alleen in een 100% close-up (zoom) goed leesbaar.
Om de lay-out tot in het kleinste detail naar de hand te zetten biedt Professional Page verschillende (typograpische) mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld een automatische afbreekroutine (helaas alleen in het Engels, Frans en Spaans) en een automatische of manuele kerning (afstanden tussen letterparen). Het is vreemd dat die kerning tot 1/1000e punt is in te stellen, maar dat het niet mogelijk is de lettergrootte met halve punten te veranderen. Ook hier geldt dat het uiteindelijke resultaat pas echt goed is te beoordelen na een behoorlijke uitdraai.

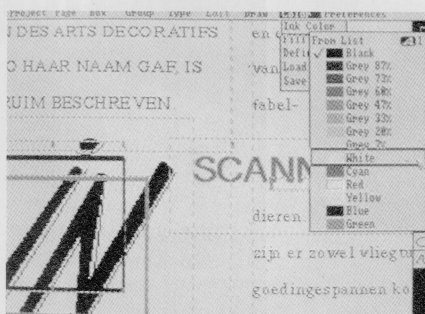

POSTSCRIPT EN KLEUR Ondanks alle verbeteringen is de meest opvallende nieuwigheid aan Professional Page de mogelijkheid om de op scherm gecreëerde kleuren (evenals de geïmporteerde scan's en bitmaps) naar de uiteindelijke publikatie over te brengen.
Kleuren op het scherm worden met rood, groen en blauw samengesteld. Bij het printen worden deze met behulp van postscript gedefinieerd in geel, magenta en cyaan. Kleuren kunnen desgewenst in percentages van helderheid worden genoteerd.

CONCLUSIE De Amiga en de combinatie Amiga/Professional Page is te licht voor veel en intensief gebruik. Een Macintosh met Pagemaker of XPress is dan een meer voor de hand liggende, betere, maar duurdere keuze. Zijn de eisen (behoefte en financiële armslag) noodgedwongen beperkt of niet zwaarwegend, dan is de combinatie Amiga(2000)/Professional

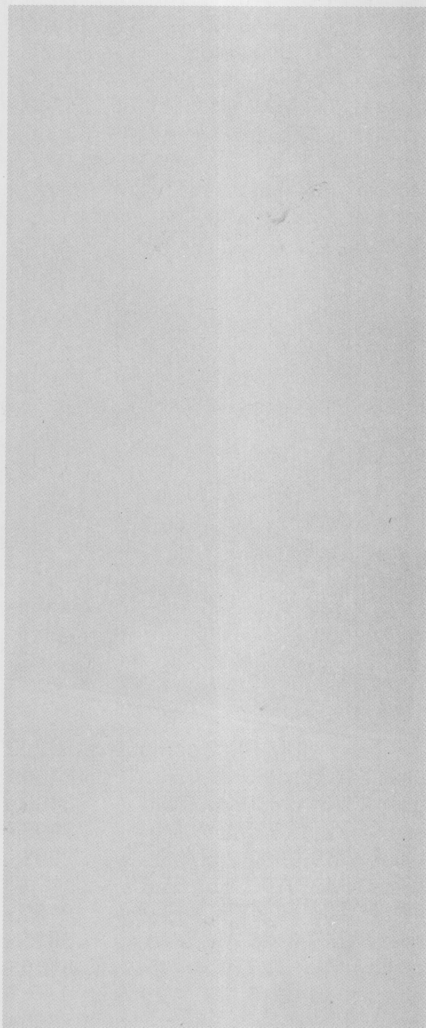

Page een goed alternatief. Vanzelfsprekend moet dan wel rekening worden gehouden met een aantal tekortkomingen. Stylesheets en Master Pages ontbreken. Wel bestaat de mogelijkheid om met behulp van templates identieke pagina's te creëren. De tekst loopt slechts door tot aan de randen van een box, niet tot aan de illustratie. Het programma is niet echt WYSIWYG: wat je ziet is wat je krijgt. De tussentijdse controle en het eindresul-

Grey-scale en kleurmenu.

taat zijn pas echt zichtbaar na de uitdraai van de laserprinter.
De corpsgrootte (afmeting van de letter) is alleen in hele stappen te wijzigen en het maximale corps is 127 punten. Meerdere lettertypes zijn slechts beschikbaar dankzij de printer.
De Amiga en Professional Page zijn weliswaar in vergelijking met professionelere hard- en software (voor de Mac en de PC) niet baanbrekend, maar binnen de gegeven mogelijkheden en beperkingen is het toch reden genoeg voor een meer dan positief oordeel.
Professional Page is het enige pagina opmaakprogramma voor de Amiga dat is toegerust om professionele publikaties in kleur te vervaardigen en wat direct prints kan uitdraaien via een PostScript laserprinter of een optische fotozetter, zoals een Linotronic. Alleen al vanwege deze mogelijkheden vindt Professional Page onder andere programma's niet zijn gelijke en mag het daarom in een softwarecollectie van enige betekenis niet ontbreken.
Professional Page is een enorme stap in de goede richting. Iedereen die al werkte met PageSetter kan met Professional Page direct aan de slag. Nieuwelingen aan het DTP-front rest slechts een avondje of twee oefenen, met de goede handleiding onder handbereik.
In HCC Nieuwsbrief 118 zullen wij naam en adres van de firma vermelden die ons het pakket ter beschikking stelde. De prijs van Professional Page ligt rond de duizend gulden.

HOFF-PC'S, TOONAANGEVENDE PRIJSBREKERS MET KWALITEIT!

HOFF-PC'S

(Inclusief Philips 7513/23 monitor!)

HOFF XT-II TURBO, 2x360Kb, 640Kb	1995,-
HOFF XT-II TURBO, 1x360Kb/ 20Mb, 640Kb	2595,-
HOFF XT-II TURBO, 1x360Kb/ 30Mb, 640Kb	2900,-
HOFF XT-II TURBO, 1x360Kb/ 40Mb, 640Kb	3100,-
HOFF AT-286, 1x1,2Mb/20Mb, 640Kb	3795,-
HOFF AT-286, 1x1,2Mb/40Mb, 640Kb	4225,-
HOFF AT-286, 1x1,2Mb/80Mb, 640Kb	5400,-

(zie PCM AT-test nov. '88)

-NIEUW!--NIEUW!--NIEUW!--NIEUW!-

HOFF TOWER AT-286, 1x1,2Mb/ 20Mb, 640Kb	4200,-
HOFF TOWER AT-286, 1x1,2Mb/ 40Mb, 640Kb	4600,-
HOFF TOWER AT-386, 1x1,2Mb/ 40Mb, 1Mb	7250,-
HOFF TOWER AT-386, 1x1,2Mb/ 80Mb, 1Mb	7950,-

PERSONAL COMPUTERS

(Alle PC's incl. monochroom monitor!)

Amstrad PPC-1640	2450,-
Amstrad PPC-1640 HD	4999,-
Amstrad PC-1640 20Mb	2850,-
Amstrad PC-1640 20Mb+EGA	3750,-
Amstrad 2086-HD 30Mb+VGA	4750,-
Amstrad 2286-HD 30Mb+VGA	7200,-
Amstrad 2386-HD 30Mb+VGA	15000,-
Meerprijs VGA kleur, Amstrad	1500,-
Meerprijs modem 2400bps, Amstrad	1000,-
Brother BC 20Mb	3400,-
Commodore PC 10-III	2295,-
Commodore PC 20-III	2995,-
Commodore PC 40-III 20Mb +VGA	5500,-
Commodore PC 40-III 40Mb +VGA	6175,-
Meerprijs Nec Multisync II	1400,-

HOFFSCHLAG GEEFT U NU BIJ AANSCHAF VAN 'N PHILIPS COMPUTER 'N PHILIPS 7BM713/23/43 MONITOR I.P.V. DE STANDAARD 7513/23 MONITOR! DEZE AKTIE DUURT DE HELE MAAND JUNI!

IBM PS/2 computers	BEL!!!
Laser XT/3, 2x360Kb	2100,-
Laser XT/3, 1x360Kb/20Mb	3100,-
Laser AT/2, 1x1,2Mb/20Mb	3995,-
Philips NMS-9100, 3,5"/5,25"	2395,-
Philips NMS-9100, 3,5"/5,25"/ 20Mb	3150,-
Philips NMS-9126 AT, 20Mb	5025,-
Philips NMS-9126 AT, 40Mb	5600,-
Philips NMS-9116, 3,5"/5,25"/ 20Mb	3650,-

Schneider AT7640 portable 3,5"/20Mb	6399,-
Schneider Tower AT-220 20Mb	4299,-
Schneider Tower AT-260 60Mb	6999,-
Meerprijs met EGAkaart	1000,-
Schneider EuroPC met monitor	1599,-
Schneider EuroPC 20Mb-set	1100,-
Extra 3,5" drive of 5,25" drive	425,-
Toshiba laptops	BEL!!!
Tulip PC Compact 2, 2x360Kb	2895,-
Tulip PC Compact 2, 1x360Kb/ 20Mb	3500,-
Tulip AT Compact 2, 1,2Mb/ 20Mb+LX 800	5100,-
Tulip AT Compact 2, 1,2Mb/ 40Mb+LX 800	5750,-
Tulip Lt286 laptop 3.5"/20 of 40Mb	BEL!!!

GROTE TULIP-INRUILAKTIE!

DE HELE MAAND JUNI GEEFT HOFFSCHLAG 'N HOGE INRUILPRIJS VOOR ELKE OUDE PC BIJ AANKOOP VAN 'N TULIP-PC!

Tulip AT Compact 2 SX	7500,-
Tulip AT-386 SX	9000,-
Tulip SX Compact 2 386, 20Mb	6500,-
Tulip SX Compact 2 386, 40Mb	7800,-

SPECIALE AANBIEDING: Alle PC's met EGA kaart en Philips 9CM043 monitor **1000,- EXTRA!**

FLEXISTAND

Printertafel 80	245,-
Printertafel 210	345,-
Printertafel 100	260,-
Computertafel 70	245,-
Computertafel 370	590,-
Computertafel 93	420,-
Computertafel 350	365,-
Computertafel 470	690,-
Computertafel 90	295,-
Computertafel 95	520,-

MATRIXPRINTERS

Amstrad DMP 3100 9 pins/ 180 cps	399,-
Amstrad LQ 3500 24 pins/180 cps	599,-
Brother M1209 9 pins/100 cps	695,-
Brother M1224 24 pins/160 cps	1095,-
Brother M1409 9 pins/180 cps	995,-
Brother M1709 9 pins/240 cpc	1350,-
Brother M1724 24 pins/216 cps	1795,-
Brother M2518 18 pins/360 cps	2900,-
Epson APEX 80 9 pins/180 cps	600,-
Epson LX 800 9 pins/180 cps	600,-
Epson FX 850 9 pins/264 cps	1650,-
Epson FX 1050 9 pins/264 cps	1995,-
Epson LQ 500 24 pins/180 cps	1075,-
Epson LQ 850 24 pins/264 cps	1995,-
Epson LQ 1050 24 pins/264 cps	2500,-
NEC P2200 24 pins/168 cps	995,-
NEC P6+24 pins/265 cps	1775,-
NEC P7+24 pins/265 cps	2350,-
Philips NMS 1432 9 pins/160 cps	399,-
Philips NMS 1437 160 cps	799,-
Philips NMS 1441 160 cps	1695,-
Star LC10 9 pins/144 cps	620,-
Star LC10 colour 9 pins/144 cps	750,-
Star LC24/10 24 pins/142 cps	1075,-
Star NX15 9 pins/120 cps	1050,-

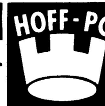
LASERPRINTERS

Brother HL-8E	6250,-
Canon LBP II	5500,-
Epson GQ3500	4750,-
HP Deskjet	2450,-
HP Laserjet II	6250,-
HP Laserjet IID	8300,-
Kyocera F1000	6300,-
NEC LC866 plus	6995,-
NEC LC890 Postscript	12500,-
Philips NMS 1480	4299,-
Schneider laserprinter	4150,-

DAISYWHEELPRINTERS

Brother HR-20 20 cps	1225,-
Brother HR-40 40 cps	2050,-

NU 2 VOORDEELPAGINA'S - DUS MEER KEUS EN UIT VOORRAAD!

PLOTTERS

DX 41100	**2850,-**
DX 41200	**3800,-**
DX 41300	**4995,-**

KOPIEERMACHINES

Canon FC-3	**1590,-**
Canon FC-5	**2000,-**
Canon PC-6	**2495,-**
Canon PC-7	**3095,-**

FAX

Brother Fax 100	**1995,-**
Canon Fax 120	**3500,-**
Canon Fax 230	**4995,-**
Canon Fax 350 normaal papier	**5000,-**
Canon Fax 410	**6500,-**
Murata F-20	**2995,-**

DISKDRIVES

FDD. 360 Kb, 5,25"	**200,-**
FDD. 1,2 Mb, 5,25"	**350,-**
FDD. 720 Kb, 3,5"	**230,-**
FDD. 1,44 Mb, 3,5"	**325,-**
FDD. 720 Kb, 3,5", extern	**465,-**
FDD. 1,44 Mb, 3,5", extern	**585,-**
FDD. 360 Kb, 5,25", extern PS/2	**465,-**

HARDDISKUNITS & CONTROLERS

HDU. 20 Mb 5,25", HH, incl. contr.	**699,-**
HDU. 30 Mb 5,25", HH, incl. contr.	**799,-**
HDU. 40 Mb 5,25", HH	**1150,-**
HDU. 80 Mb 5,25", HH, incl. contr.	**1895,-**
HDU. 80 Mb 5,25", FH	**1895,-**
HDU. 20 Mb hardcard	**825,-**
HDU. 30 MB hardcard	**950,-**
HDU. 20 Mb 3,5", incl. contr.	**750,-**
HDU. 40 Mb 3,5"	**1250,-**

TAPESTREAMERS

Jumbo 40/60 Mb, intern	**860,-**
Jumbo 40/60 Mb, extern	**1245,-**
Western Dig. 60 Mb, intern	**950,-**

MONITOREN

Philips 7513/23 gr./amb. 12"	**230,-**
TRL 14 DF amb./wit 14"	**325,-**
Philips 7BM713/23/43 gr./amb./ wit 14"	**350,-**
Philips CM883 CGA 14"	**750,-**
Philips CM9043 EGA 14"	**820,-**
Philips 9CM053 EGA 14"	**1125,-**
Philips 9CM073 EGA 14"	**1250,-**
Philips 9CM082 VGA 14"	**1225,-**
Philips 3CM9809 VGA 14"	**1699,-**
NEC Multisync-II	**1799,-**

VIDEOKAARTEN

Mon. Graphics/parallel	**140,-**
Colour graphics	**140,-**
Mon./Col. graphics/emu., ATI	**275,-**
Ultimate EGA+, Juko	**450,-**
Ultimate EGA 1024, Juko	**525,-**
Visa MAB480 EGA, Getronics	**495,-**
EGA Wonder 800, ATI	**750,-**
Ultra VGA	**750,-**
Philips VGA	**699,-**
VIP VGA, ATI	**825,-**

MODEMS

GTM 2 modem V21V22	**375,-**
GTM 3 modem V21V22bis	**675,-**
GTM 4 modem V21V23	**799,-**
GTM 2C cardmodem V21V22	**340,-**
GTM 3C cardmodem V21V22bis	**530,-**
GTM 4C cardmodem V21V23	**700,-**
Discovery pocketmodem V21V22bis	**525,-**
Discovery cardmodem V21V22bis	**660,-**
Discovery cardmodem V21V23	**775,-**
Modemkabel (extern)	**75,-**

NETWERKEN

Arcnet controler XT/AT/PS2	**465,-**
HUB passief 4 poorts	**200,-**
Hub aktief 8 poorts	**825,-**

ADD ON

PC joystick	**69,-**
Genius GM6 PLUS Mouse	**105,-**
GM 6000 Mouse	**125,-**
Mousepad	**15,-**
Handy Scanner HS 3000	**700,-**
Genius Geniscan GS2000/3000	**795,-**
Genius Tablet	**899,-**
Printerswitchbox A/B	**125,-**
Printerswitchbox A/B/C/D	**225,-**
Printerswitchbox A/B/C/D auto	**499,-**
Parallelkabel 2 meter	**25,-**
Parallelkabel 3 meter	**45,-**
Parallelkabel 5 meter	**85,-**
Monitorverlengkabel	**85,-**
Keyboardverlengkabel	**75,-**

INBOUW & ZELFBOUW COMPONENTEN

XT behuizing met voeding 150 W.	**500,-**
AT behuizing met voeding 200 W.	**700,-**
XT voeding 150 W.	**180,-**
AT voeding 200 W.	**225,-**
XT mainboard 4,77/9,54 Mhz.	**350,-**
AT mainboard 8/10 Mhz.	**950,-**
Keyboard XT/AT 102 keys	**199,-**
Parallel card, LPT 1	**85,-**
RS-232 card COM 1	**115,-**
RS-232 COM 2 uitbreiding	**50,-**
RS-232 card COM 1/2	**150,-**
Parallel/serial I/O card, AT	**265,-**
Game I/O card	**90,-**
Clock card	**125,-**
Multi I/O card, Par/Ser/Game Clock/FDD	**230,-**
Multi I/O plus card, Par/Ser/ Game/Clock	**199,-**
FDD controler XT, 2 drives	**85,-**
FDD controler XT/AT, 1,2 Mb	**125,-**
FDD controler XT/AT, 3,5"/5,25", in/extern	**225,-**
Mini Magic Ramcard, 576 Kb, XT	**118,-**
RAM 3000 DeLuxe, 3 Mb, AT	**330,-**
NEC V20 processor	**40,-**
8087-1 coprocessor	**660,-**
80287-10 coprocessor	**860,-**
80386-SX coprocessor	**1180,-**
80386-16	**1450,-**
128 Kb RAM uitbreiding	**190,-**
512 Kb RAM uitbreiding	**650,-**

DIVERSEN

Diskdoubler	**499,-**
PC radio	**550,-**
Faxkaart Datafax	**1299,-**

DISKETTES & PAPIER

Noname 5,25"	**9,-**
Noname 3,5"	**28,-**
Nashua 5,25"	**18,-**
Nashua 5,25" HD	**42,-**
Nashua 3,5"	**42,-**
3M 5,25"	**25,-**
3M 5,25" HD	**48,-**
3M 3,5"	**50,-**
3M 3,5" HD	**94,-**
Kettingpapier Rediform 800 vel	**50,-**
Kettingpapier A4 2500 vel	**75,-**
Kettingpapier 380 mm 2500 vel	**95,-**
Printerlinten en laserprinter supplies	**BELL!!!**

SNEL MEUBILAIR NODIG?
BEZOEK DAN ONZE TWEE NIEUWE SHOWROOMS MET COMPUTER- EN KANTOORMEUBILAIR. ALLES IS UIT VOORRAAD LEVERBAAR!

SOFTWARE

Queen II	**450,-**
Lotus 1-2-3	**995,-**
Symphony	**1295,-**
Wordperfect 5.0 NL	**BEL!!!**
Wordperfect 5.0 UK	**BEL!!!**
Dbase III plus	**1450,-**

ALLE PRIJZEN ZIJN INCL. 18,5% BTW

PRIJSWIJZIGINGEN VOORBEHOUDEN

HET JUISTE ADRES VOOR KANTOORMACHINES, MEUBELEN EN COMPUTERS

FRANS HOFFSCHLAG B.V.

Janskerkhof 5, 3512 BK Utrecht.
Telefoon 030-313268*. Telefax 030-341464.
Postordernr. 030-313268. **NIEUW** - T.D. 030-316094

GENOEMDE ARTIKELEN ZIJN OP VOORRAAD / VERZENDING DOOR HEEL NEDERLAND / VANDAAG BESTELD, MORGEN IN HUIS!

T E S T

Davibeurs en Elseviers beursdiskette

Kleine belegger krijgt waar voor z'n geld

Twee aandelenprogramma's met een vergelijkbare prijs en beide met de mogelijkheid de slotkoersen via het modem binnen te halen. Dat wordt dus een dubbeltest. Met die gedachte reserveerde ik deze pagina's. Dat vergelijken was gauw klaar, want er was vrijwel geen verschil. Elsevier nam een licensie van de nieuwste versie van Davilex en schaafde nog wat verder aan de presentatie.

Ed Baars

DE VERSCHILLEN Davilex stopt de floppen samen met de handleiding gewoon in een grote enveloppe. Elsevier verpakt de zaak in een keurig hoesje dat (zoals al hun andere pakketten) op een boek lijkt. Ook met de handleiding scoort Elsevier hoger: een helder boekje van 38 pagina's, waar Davilex volstaat met 15 A4'tjes in een spiraaltje. Beide geven echter voldoende informatie om van start te gaan.
Beide werken met balk-menu's, maar Elsevier nummerde de regels en Davilex benut de hoofdletters, dus wie de menustructuur eenmaal in het hoofd heeft hoeft niet meer met de balk te manipuleren. Door de doorgekozen menu's naast elkaar te zetten, maakt Elsevier de menustructuur wat transparanter (figuur 2). Davilex situeerde het menu middenin en laat de submenu's over het hoofdmenu heenvallen (figuur 1.) Voor de beginner even lastig, maar wie de structuur eenmaal kent kiest blindelings.
Tenslotte het belangrijkste verschil: de Davilex tabel. De module waarmee David en Lex ooit begonnen. Die hielden ze voor zichzelf.

INSTALLATIE Die geschiedt probleemloos. Het programma zoekt zèlf uit met wat voor scherm wordt gewerkt. Alleen op de Amstrad/Schneider 1512 met zijn wat eigenzinnige grafische kaart bleek de zaak niet goed te lopen. Een groot probleem is dat niet, want die kaart is softwarematig om te schakelen (begin daar niet aan als u er geen verstand van hebt!). Bij gebruik van een kleurenscherm kunnen de kleuren naar eigen inzicht worden ingesteld. De printerinstelling beperkt zich tot het instellen van de line- en form-feed. Volgens de handleiding werkt elke printer, maar om ook de grafieken te kunnen uitprinten zou een Epson-compatibele printer nodig zijn. De mijne voldoet daaraan, maar kan toch de grafieken niet uitprinten. Jammer, want bij de vorige versie ging dat probleemloos. Wat meer drivers zouden hier op zijn plaats zijn.

ORGANISATIE Het programma werkt op systemen zonder harde schijf, maar vraagt dan bij het groeien van de koersbestanden wel om een administratie van de koersfloppen door de disk-jockey. Een harde schijf is voor de serieuze belegger onontbeerlijk. Het programma komt samen met de koersbestanden in dezelfde directory 'BEURS'. De eigen portefeuille met de daarbij horende transacties komen in een subdirectory. Dit heeft tot voordeel dat meerdere portefeuilles elk in hun eigen subdirectory kunnen worden bijgehouden, terwijl de koersinformatie 'centraal' in de hoofddirectory ter beschikking staat. Het aantal mogelijke portefeuilles is dus onbeperkt, of zover de harddisk strekt.

KOERSINVOER Dat kan uiteraard handmatig, maar dat wordt zo langzamerhand ouderwets. Een ƒ 240,- kostend maandelijks abonnement op datadisks kan, maar gaat ten koste van de actualiteit. Het beste is om een abonnement bij Stockdata te nemen. Dat kost voor een jaar (met een minimum van 36.000 slotkoersen) ƒ 360,-. Een cent per stuk dus. Uitgaande van 250 werkbare dagen komen we dan uit op 140 te volgen fondsen.

figuur 1

```
Donderdag 20 Apr                                A:\BEURS

              VERBINDING
              Telefoonnummer
              Login id
              Password
              Opslaan

              DaviBeurs 1.14d

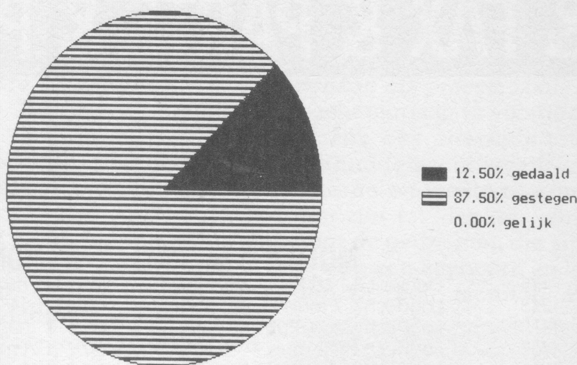
        Geef StockData password: HCCTEST
```

figuur 2

```
donderdag 20 Apr     ELSEVIERS BEURSDISKETTE 1989     C:\BEURS\BEURS

HOOFDMENU            DATABANK               VERBINDING
1) Transacties       1) Configuratie        1) Telefoonnummer
2) Portefeuille      2) Verbinding          2) Login id
3) Beursmutaties     3) Opgeven fondsen     3) Password
4) Koersmutaties     4) Halen gegevens      4) Opslaan
5) Grafieken
6) Installatie
7) Databank
8) Calculator
9) Einde

        Geef StockData password: HCCTEST
```


Om de Stockdata-computer te laten weten welke fondsen gewenst worden moet apart nog eens een tabelletje met fondsnamen worden gevuld. Per fonds kan worden aangegeven vanaf welke datum de koersen gewenst zijn: het programma zoekt dan zèlf uit hoever het 'bij' is. Deze laatste regel bevat geen enkele leugen, maar wèl een vette angel. Wie dagelijks de koersen inhaalt vult geen datum in en krijgt alleen de laatste slotkoersen. Maar wie een dagje overslaat dient **fonds voor fonds** dezelfde datum van eergisteren in te typen. De koersen dan maar handmatig intypen gaat dan sneller. En daar wilden we nu juist vanaf!
De slimmerik die dagelijks belt en alle data stelt op 1 januari 1989 (het programma zoekt het toch zèlf uit?) is met die 140 fondsen al op 2 februari met 35.420 opgehaalde koersen door zijn abonnement van 36.000 heen, want dat uitzoeken gebeurt pas **nadat** al die onnodige centen in de knip van Stockdata zijn verdwenen!
De remedie is simpel en komt er ook aan, beloofde David van Davilex. Gewoon een tussenvraagje: 'Datum voor alle fondsen? J/N'. En de datum 00-00-00 voor weer nulstellen niet vergeten!
De communicatie-module kon ik helaas niet testen. Daarvoor is een apart programmaatje-voor-abonnees nodig. 'Geen probleem, dat sturen we op', zei Elsevier. Hogere machten aldaar moeten echter hebben gevreesd dat ik de hele databank kosteloos zou leegpiepen, want ik moet het nòg krijgen.

GRAFIEKEN Daarvan zijn er twee. Allereerst de gewone die maximaal twee jaren in een scherm vat. Naar believen kunnen hulplijnen, een regressielijn en drie instelbare (M)oving (A)verage curves worden gedefinieerd. Wil men een meer gedetailleerde grafiek dan kan een deel ervan wat breder worden weergegeven.
Daarnaast beschikt het programma over de tegenwoordig vooral onder optie-gokkers steeds populairdere 'Point & Figure' grafiek.

EIGEN PORTEFEUILLE Die is comfortabel bij te houden. De aan- en verkoopkostenparameters zitten in een (te wijzigen) tabelletje en worden automatisch berekend. Er zijn diverse professionele overzichtjes te produceren (leuk om ze bij de bank achteloos uit je Samsonite te halen). Ook houdt het programma het saldo van de bankrekening bij (mits u die alleen voor het beursspel gebruikt). Jammer alleen dat bijkomende kosten (zoals bijvoorbeeld de aanschaf van dit programma) wel kunnen worden ingegeven, maar later niet meer worden opgeroepen. Alleen de laatste uitgave kan worden gewijzigd. Bij een niet kloppend banksaldo valt dus niet meer na te gaan waar de fout zit.
Ook mis gaat het bij het overzichtje dat het resultaat van de actueel in bezit zijnde fondsen aangeeft. Zou dat resultaat negatief zijn (figuur 3) en ik wil daar een taartgrafiekje van (figuur 4) dan blijkt het programma me rijk te rekenen...
En dan die Davilex-tabel, die Elsevier missen moet. Een overzichtje per fonds, aan de hand waarvan in stapjes van bijvoorbeeld een dubbeltje, en rekening houdend met de aan- en verkoopkosten, kan worden bekeken bij welke koers de kassa aangenaam gaat rinkelen. Uitdraaien, het telefoonnummer van de bank erop schrijven (kan dat ook niet automatisch David?) en naast de Teletekst-TV hangen.

DATADISKS Davilex levert naast het kale programma voor ƒ 75,- méér vijf datadisks met de slotkoersen van alle internationals, locale- en parallelmarktfondsen over de laatste 12 maanden mee. Elsevier stopt bij hun ƒ 25,- duurdere versie gratis een schijfje met de hoofdfondsen sinds 1-1-1988.

CONCLUSIE Voor wat betreft de MS-DOS wereld biedt dit programma de kleine belegger mijns inziens de meeste waar voor zijn geld, hoewel natuurlijk niet vergeten mag worden dat de vervolgkosten lekker doortikken. Qua telefoon, maar zeker voor Stockdata, want die 36.000 koersen per jaar vormen de minimum-afname. Maar er gloort hoop! Want de volgende versie van Davibeurs gaat met Viditel werken. Dan kun je voor ƒ 120,- per jaar onbeperkt k(o)ersen eten.

figuur 3

donderdag 20 Apr   ELSEVIERS BEURSDISKETTE 1989   C:\BEURS\BEURS

HUIDIG RESULTAAT ALLE FONDSEN

Fonds	Laatste koers +datum		Aankoopkoers +datum		Aantal	Resultaat
XCENTERP	68.20	890403	53.00	881026	100	1309.08
XTULIP	54.00	890404	66.00	881208	100	-1409.58
Totaal						-100.50

terug volgend vorig print taart

Produktinformatie:
Prijzen: (inclusief BTW)
Davibeurs ƒ 99,-
Elseviers beursdiskette ƒ 125,-
Leveranciers:
Davilex Software BV,
postbus 1011,
6801 BA Arnhem,
telefoon 085-430718
Elseviers Softwarebibliotheek
postbus 10965,
1001 EZ Amsterdam,
Telefoon 020-202021
Benodigde configuratie:
MS-DOS machine/modem

PC'S & PRINTERS & FAX & PARTS & PIECES

COMPUTERS

Amstrad
PC 1640 mono 20 Mb 2350
PC 1640 EGA 20 Mb 3190
PPC-640 1 drive 1595
PPC-640 2 drives 1995
Herculeskit PC1512 380
PC1512/1640 drive 285
Schneider
Euro PC 512 Kb + mon 1295
Atlas
PC 512 Kb 20 Mb mon 1950
AT 512 Kb 20 Mb mon 2795
AT 512 Kb 40 Mb mon 2950
386 1Mb RAM 40Mb 6050
Hyundai
PC 640 Kb 20Mb mon 2140
Lingo
PC 640 Kb 20 Mb 1950
AT 1 Mb 20 Mb mon 3450
Tandon
PCA-286 20 Mb stunt
Target 40 Mb mon bel
PAC-286 systeem bel
PCA-386 40 Mb mon stunt
Philips
TC-100 512 Kb 40 Mb 2650
Commodore
PC-10 III 2x360 Kb 1699
Sharp
7100 Portable 20 Mb 2995

PRINTERS

Star Printers
LC-10 IBM of C64 versie bel
LC-10 Colour 625
LC-10 Sheetfeeder 190
LC-10 Lint (min.10 st) 13
NX-1000 495
NL-10 Interface 175
NL-10 Sheetfeeder 210
NL-10 Lint (min.10 st) 13
NX-15 (132 kol) 975
LC-24/10 (24 naalds) 920
NB-24/10 (24 naalds) 1185
NB-24/15 (132 kol) 1785
SD/10 (160 cps) 450
SR/10 (200 cps) 495
Epson Printers
LX-800 495
LX-800 Sheetfeeder 245
LX-800 Lint (min.10 st) 16
LQ-500 (24 naalds) 880
LQ-500 Sheetfeeder 245
LQ-1050 (132 kolom) 2295

NEC Printers
P-2200 (24 naalds) 815
P-2200 Sheetfeeder 245
P6 Plus 1475
P6 Plus Sheetfeeder 465
P7 Plus 1945
P7 Plus Sheetfeeder 675
P6/7 Plus Colour Kit 360
P6/7 Plus RS-232 intfce 325
P6/7 Plus Lint (min.10 st) 18
P6 Tractorfeeder 175
P6 Sheetfeeder 650
P6 Printerlint (min.10 st) 18
P7 Tractorfeeder 280
P7 Sheetfeeder 865
P7 Printerlint (min.10 st) 23
LC-866 Laserprinter 5495
Panasonic
Model 1081 - 120 cps 485
Model 1082 - 180 cps 595
Model 1083 - 240 cps 775
Model 1592 - breed 1485
Brother
1409 - 180 cps 132 kol 875
1709 - 240 cps 132 kol 1250
Laserprinters
Extra Print 1000 3290
Sharp JX-9300 3150
Kyocera F-1000 5995
Overige merken
Kaitec 132 kol 180 cps 745
Silver Reed 770 + sheetf. 1285
Citizen LSP-120D 470

HARD DISKS

30 Mb Harddisk set 589
20 Mb Harddisk set 579
21 Mb Tandon Card 695
20 Mb EasyFix Card 710
30 Mb EasyFix Card 885
40 Mb EasyFix Card 1050
40 Mb Miniscribe 795
40 Mb Seagate ST-251 1085
80 Mb Seagate ST-4096 1750

DISK DRIVES

Qume 360 Kb 145
TEAC 720 Kb 3,5 225
Chinon 360 Kb 5,25 170
Chinon 1,2 Mb 5,25 245
Chinon 720 Kb 3,5 245
Chinon 1.44 Mb 3,5 295
Mitsubishi 360 Kb 5,25 240
Mitsubishi 1.2 Mb 5,25 295
Mitsubishi 720 Kb 3,5 295
Mitsubishi 1.44 Mb 3,5 395
360 Kb externe kast 375
720 Kb externe kast 375
360 Kb extern PS/2 585

MUIZEN

Genius GM-6000 119
LogiTech C7 muis 235
LogiTech Cadd/Publish bel
LogiTech PS/2 muis 225
LogiTech HiRez muis 275
Witty C-800 muis 99
Microsoft Mouse 299
Genius HandScanner 399
Genius GT1212 Tablet 795

CHIPS

8087-2 (8 MHz) 390
80287-2 (8 MHz) 649
V30 processor 69
Set 2e RS232 poort 40
256 Kb RAM uitbreiding bel
256 Kb RAM SIM-versie bel
64 Kb RAM uitbreiding bel
Toolkit voor chips 105

VIDEO KAARTEN

ATI EGA Wonder kaart 550
Vega de Luxe EGA 515
Puretek EGA/VGA Ultra 699
EGA/CGA/Herc kaart 360
ATI Graphics Solution 225
Mono Graphics kaart 99
Hercules/CGA kaart 159

MS-DOS KAARTEN

Copy-II PC Board 235
Multifunktie kaart 139
Multi I/O kaart 190
RAM-kaart 0 Kb 85
Game kaart (2 poort) 65
RS-232/Parallel/Game 115
RS-232 kaart + klok 110
Clock kaart 65
RS-232 kaart 80
RS-232 kaart 2 poort 110
Parallel kaart 60
EPROM kaart 295

PC/XT ADD-ON

Keyboard 84 keys 165
Voeding 150 Watt 150
Joystick (metaal) 49
Joystick QuickShot 35
Jumbo 40 Mb tape 985

AT ADD-ON

Keyboard 101 keys 185
AT Motherboard 695
AT RAMkaart (max3Mb) 298

MONITOREN

Intra 14" dual freq. 295
CTX TTL 14" amber 315
CTX 14" paper-white 315
CTX EGA monitor 975
NCR EGA monitor 975
NEC Multisync II 1490
NEC Gray Scale monochr 595
Philips 9CM053 795
Philips 9CM082 VGA 1185

DISKETTES

(Min. afname 100 st)
Nashua 3,5" p.st. 3,25
No Name 1,2 Mb p.st. 2,65
3M 5,25" 360 Kb p.st. 1,80
3M 5,25" 1,2 Mb p.st. 3,60
3M 3,5" 720 Kb p.st. 3,40
3M 3,5" 1.44 Mb p.st. 7,45

PRINTER ADD-ON

Printerswitch 2 printers 75
Printerswitch X-cross 110
Printerswitch 4 printers 110
Autoswitch 4 printers 440
Printerkabel IBM 5 meter 60
RS-232 Printerkabel 45
Standaard rookglas 49
Standaard + schuiflade 49

SOFTWARE

WordPerfect 4.2NL 5.0US bel
DataPerfect US-versie bel
Copy II PC 75
PC Tools de Luxe 5.0 125
DOS Power Tools + disk 110

TELEFAX

Satcom Fax 200 3250
Nitsuko FXE-500 Fax 2395
Toshiba Spot 3 2850
Fax kaart DataFax 1085
Switchlink fax telefoon 295
Faxpapier 30-50-100 m bel

TELEFOON

Satcom centrale 1-4 tst 330
Dymond toestel (3 lijnen) 450

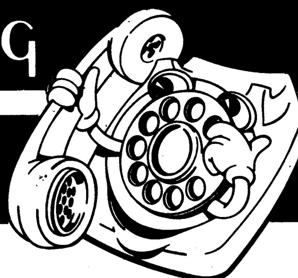
BARCODE

Leespen + decoder 1050

Prijzen zijn exklusief 18,5% BTW. Wij verzenden door het hele land. Openingstijden: Werkdagen 9 tot 18 uur. Zaterdag 10 tot 16 uur.

XT | AUTOMATISERING

KERKWEG 43 (HOEK STRAATWEG)
3603 CL MAARSSEN (BIJ UTRECHT)

PC-PRIVEPROJEKTEN EN DEALERS OPGELET!
VRAAG NAAR PRIJZEN GROOTVERBRUIK

03465 - 69043

PCNL-MEMO

Jaargang 1, aflevering 3 Mei 1989

PCNL hulp

Er komen bij de IBM-PC gg veel vragen binnen over de werking van de programma's uit de PDS Bibliotheek. Uit de meeste van deze vragen blijkt echter dat er nog steeds een hoop mensen niet echt weten hoe ze met een diskette moeten omgaan. Ondanks het feit dat deze vaardigheid eigenlijk onderdeel zou moeten zijn van de elementaire DOS-kennis van alle PC-gebruikers. Het operating system van de PC kent een aantal speciale commando's voor het bekijken van de inhoud van een diskette, o.a. DIR (geeft een listing van de aanwezige files) en TYPE (toont de inhoud van tekstfiles).
Speciaal voor beginnende PC-gebruikers is er in de Handleiding van de PDS Catalogus een hoofdstuk opgenomen met de naam "Omgaan met de programma's uit de IBM-PC gg Software Bibliotheek". In dit hoofdstuk wordt aan de hand van een aantal voorbeelden getoond hoe u bepaalt wat de inhoud is van de PCNL-diskettes. Er wordt met name aandacht besteed aan het bekijken en uitprinten van de documentatie die op de diskettes aanwezig is. Ook wordt beschreven wat de functie is van de review files (PCNLxxxx.IBM).
Mocht u gewapend met de kennis uit de Handleiding van de PDS Catalogus (voor bestelinformatie zie de laatste pagina van PCNL-MEMO) nog problemen hebben dan kunt u natuurlijk alsnog terecht bij de IBM-PC gg. De IBM-PC gg heeft een speciale service voor het helpen van PC-gebruikers, de PCNL-HULPLIJN. Telefoonnummers: iedere dinsdagavond van 20.00 tot 23.00 uur op telefoonnummer 04138-72613 (Henk van Walbeek) en elke donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur op telefoonnummer 04104-78334 (Henk Bennik). Wij verzoeken u vriendelijk voor vragen over de werking van de programma's niet het telefoonnummer uit Vorden te bellen. Dit telefoonnummer is alleen bestemd voor informatie over bestellingen!

Budget

Een van de meeste gestelde vragen is "heeft de IBM-PC gg geen programma waarmee ik mijn persoonlijke boekhouding of huishoudboekje bij kan houden?". Op die vraag is niet eenvoudig een antwoord te geven. Er bevinden zich in de PDS Bibliotheek namelijk een groot aantal zgn. budgetprogrammma's (PCNL0414 - Personal Finance Manager, PCNL0548 - Home Accounting, PCNL0713 - Fastbucks, PCNL0784 en 0785 - Home Money Manager, PCNL0791 - Home Finance). Al deze programma's komen echter uit Amerika en zijn (behalve Engelstalig) niet zondermeer geschikt voor de Nederlandse situatie. De IBM-PC gg propageert het gebruik van deze programma's niet zondermeer omdat we geen valse verwachtingen willen wekken.

DOS Utils

DOS utilities zijn grotere of kleinere programma's die het leven van een PC-gebruiker aanzienlijk aangenamer kunnen maken. De PC en vooral ook het operating system (PC- of MS-DOS) zijn namelijk op zich helemaal niet gebruikersvriendelijk. DOS-utilities proberen daar wat aan te doen, ze vereenvoudigen het werken met DOS, doen tekortkomingen (of eigenaardigheden) van DOS teniet, soms doen ze iets dat DOS zelf helemaal niet kan.

In de Public Domain Software en Shareware Bibliotheek van de IBM-PC gg bevinden zich vele utilities. Bekend zijn vooral de filemanipulatieprogramma's. Deze programma's integreren een grote aantal DOS-commando's in één systeem. De meeste programma's werken volgens de zogenaamde "point and shoot" methode. Het is niet meer nodig de volledige naam van een file of een subdirectory in te typen. Je wijst de betreffende naam gewoon aan op het scherm. Dat verhoogt de snelheid aanzienlijk en voorkomt vele (type)fouten. De meeste filemanipulatie programma's doen echter veel meer. Ze geven ook informatie over de het aantal files, de in beslag genomen ruimte, de nog vrije ruimte, de subdirectorystructuur etc.

Voorbeelden van zeer professionele file manipulatie programma's zijn: PCNL0651 - QFILER v3.0 (2 directories naast elkaar, kopiëren van ene naar andere window), PCNL0653 - ARCMASTER PLUS v2.1 (inclusief integratie van ARC-programma's), PCNL0682 - PERSONAL FILE MANAGER (zeer krachtig, ook installatie van externe commando's), PCNL0934 NARC v2.5 en IDCSHELL v2.0 (op elkaar afgestemde DOS- en ARC-file manipulatieprogramma's).
File manipulatieprogramma's vormen slechts één categorie utilities. Uit de PDS Bibliotheek heeft de IBM-PC gg het PCNL-DOS UTILITIES pakket samengesteld bestaande uit 10 diskettes met een selectie van utilities uit vrijwel alle categorieën. Een aantal voorbeelden met namen van programma's; file manipulatie (PERSONAL FILE MANAGER, PC-BOSS), DOS-commando editor (CED), type-programma (LIST), alarmklokjes (POPALARM), pop-up rekenmachientje (FREEKICK), printer besturing (PMENU en CTRLALT), toetsenbord-programma's (NEWKEY en SMACS), menu-programma's (MENU), file archiverings programma's (bv. PK(X)ARC) en diskeditor (bv. MASTERKEY), AT vertragingsprogramma voor behendigheidsspelletje op een AT (VARISLOW), etc.

Inhoud

Colofon

PCNL-MEMO is een uitgave van de IBM-PC gebruikersgroep, postbus 47, 7250 AA VORDEN. PCNL-MEMO verschijnt maandelijks integraal opgenomen in de HCCNieuwsbrief.

PCNL-MEMO

Diskettenummers van het PCNL-DOS UTILITIES pakket; PCNL0320, 0382, 0471, 0483, 0597, 0598, 0599, 0648, 0649, 0682. Voor prijzen en bestelinformatie zie de vierde pagina van deze PCNL-MEMO.

Public Domain Software

De nummering van de onderstaande diskettes is afkomstig uit de Public Domain & Shareware Bibliotheek van de IBM-PC gg. De genoemde PCNL-diskettes zijn verkrijgbaar op zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes. De diskettes kosten *f* 7,50 (5,25 inch) of *f* 10,- (3,5 inch) per stuk. Alle diskettes zijn rechtstreeks te verkrijgen bij de IBM-PC gg (**niet** via de HCC bestelservice!). Voor bestelnummers e.d. zie de PCNL-bestelinformatie op de vierde pagina.

PCNL0463, 0464, 0465, 0466 EN 0467 - DREAM v1.0. Vijf diskettes met daarop het Data Retreival, Entry And Management programma, een menugestuurd relationeel database systeem. De technische gebruiker kan met DREAM een compleet databaseprogramma maken (applicatiegenerator) dat vervolgens door een eindgebruiker rechtstreeks te gebruiken is. DREAM kent multi-file access en is echt relationeel: gekoppelde files kunnen gezamenlijk gesorteerd worden m.b.v. speciale veldparameters. Voor het gebruik van DREAM wordt een harddisk sterk aangeraden. Het totale pakket omvat een applicatiegenerator, data entry, report generator, relational database processing utilities, voorbeelden en (Engelstalige) documentatie met on-line helpinformatie.

PCNL0624 - WORLD v2.0. Programma waarmee de wereldbol bekeken kan worden. De beschikbare geografische informatie wordt verkregen door een punt op de bol aan te wijzen en vervolgens "in te zoomen" (tot op landenniveau). WORLD laat de hele wereldbol zien (CGA vereist) of geeft de Mercator-projectie. Het programma berekent o.a. ook de afstanden tussen de belangrijkste steden (in mijlen).

PCNL0859 EN 0860 - DBASE III PROGRAMS AND TIPS. Twee diskettes met voorbeeld programma's en tips voor DBASE III gebruikers. Een aantal voorbeelden zijn ook rechtstreeks in eigengemaakte programma's te gebruiken. Van de meeste programma's zijn de source code en documentatie aanwezig. Voorbeelden van programma's: GENEPROG (genealogie), DBEPSON (interactieve printer (EPSON) setup), COLOR (kies schermkleur), MAC3 (opslag 10 macro's), DSIDCAT (diskette catalogus programma), NDXUTIL (algemene indexeringshulp).

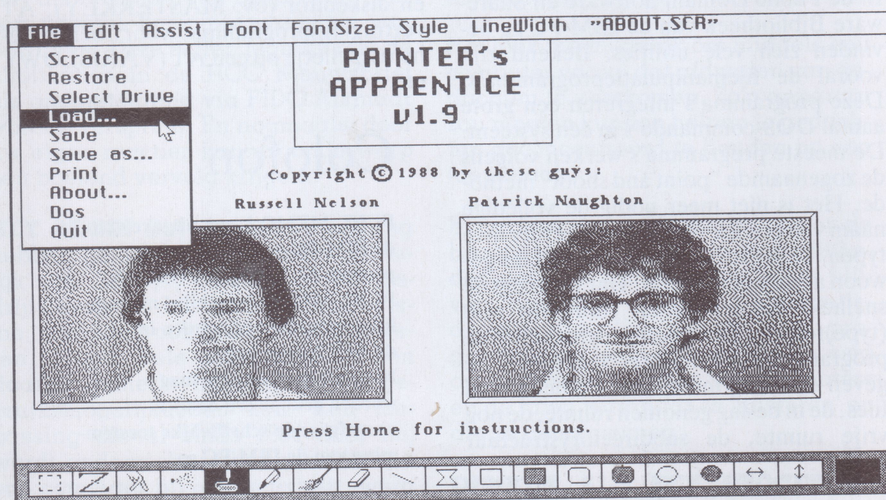
PCNL0920 EN 0921 - SSQL v1.4b & dPROG v1.21. Twee programma's voor gebruikers van databases. SSQL maakt gebruik van de Structured Query Language, de interface van de toekomst voor (echt) relationele databases. SSQL is niet zo krachtig als enkele (dure) commerciele programma's, maar geeft een uitstekend inzicht in de werking van SQL en is een uitstekende introductie van SQL voor beginnende gebruikers. dPROG is een programmeerhulpprogramma voor gebruikers van dBASEIII+ en CLIPPER. Met dPROG kunnen databases opgezet worden, inclusief velddefinities, invoerschermen etc. dPROG werkt volledig menugestuurd en levert uiteindelijk de source code voor een dBASEIII of CLIPPER programma. In de (Engelstalige) handleiding staat beschreven hoe een volledig database systeem gemaakt kan worden (met voorbeelden).

PCNL0925 - BRAINSTORM v1.10. Een message systeem voor Local Area Networks (LANS). Werkt daarom ook niet op een stand alone PC! BRAINSTORM is een soort Bulletin Board System voor een LAN, waarmee gebruikers van een LAN met elkaar kunnen confereren of discussieren. BRAINSTORM is topic georienteerd. D.w.z dat de boodschappen gekoppeld zijn aan een bepaalde topic. Het systeem houdt voor de gebruiker bij welke boodschappen hij al gelezen heeft en welke nieuw zijn. BRAINSTORM is compatibel met Novell v2.01A, Banyan Vines v2.x en alle andere netwerken die gebruik maken van de DOS 3.x file en record locking. BRAINSTORM kent uitgebreide maintenance mogelijkheden (incl. passwords e.d.).

PCNL0926, 0927 EN 0928 - PIANOMAN DOES BEETHOVEN, BAROQUE AND BACH. Drie diskettes met programma's die muziek halen uit uw PC. Absoluut geen CD-kwaliteit! De muziek komt nogal blikkerig uit het speakertje van de PC zelf. De programma's draaien in principe op alle soorten PC's, onafhankelijk van de processor snelheid. Volgens de auteur is het geluid uit een Koreaanse kloon veel mooier dan uit een IBM of Compaq! Beethoven (disk 0926) o.a. een adagio van de Sonata Pathetique en van de "Moonlight Serenade". Barok (disk 0927) o.a. sonates van Scarlatti, divertimento's van Wagenseil en Fantasia van Teleman. Bach (disk 0928) o.a. Allemande, Bourree en Courante.

PCNL0929 EN 0930 - PC/370 v3.2. Complete IBM 370 cross assembler voor degenen die thuis geen IBM 370 mainframe hebben staan, maar wel een PC. Ideaal voor studenten of programmaontwikkelaars. Inclusief linker, emulator, full screen editor (geschreven in 370 assembler) en vele demonstratie programma's. Alleen de emulator is geschreven in 80x86 code. De rest van de programma's is geschreven in 370 machinetaal en kan alleen gedraaid worden via de emulator. De met PC/370 gegenereerde code kan eenvoudig overgezet worden op een echte IBM 370. Geen programma voor de doorsnee PC-gebruiker! Voor liefhebbers van mainframes echter een buitenkansje. Versie 3.2 heeft een macro-preprocessor en ondersteunt floating point formaten (80x87 vereist).

PCNL0931 - VIDITEL v3.3:0 & DOS UTILITIES. VIDITEL is een Nederlandstalig VIDITEL-programma (ook voor GIROTEL e.d.) van J.A. Garnier voor het gebruik met PTT huurmodems, modems met een interspeeder (V23) of 2400/2400 baud modems (Color Graphics Adapter vereist). VIDITEL pagina's kunnen op diskette opgeslagen worden om ze later weer terug te zien. Het programma kent een aantal beperkingen t.o.v. een echte VIDITEL terminal (o.a. kleurgebruik, knipperende en grote karakters en downloaden van telesoftware). De DOS utilities op deze diskette: FORMAT MASTER v1.04 (formatteringsprogramma voor alle 3,5 en 5,25 inch PC-formaten), SHARC v8.66 (shellprogramma voor PK(X)ARC), PICEM v1.9 (programma voor het snel bekijken van PCX (PC-Paintbrush), PIC (PC-Paint) en GIF (Compuserve) plaatjes op CGA, HER-

CULES, EGA, Plantropics, VGA en Super-VGA grafische kaarten), LUM vIR.A ("op zijn kant" printen van o.a. grote spreadsheets op EPSON FX , MX of EX compatibel matrix printers).

PCNL0936, 0937, 0938 EN 0939 - TECHNICAL STOCK TRADER voor LOTUS. Beursprogramma's voor gebruikers van LOTUS 123 v2.01. (LOTUS vereist, alsmede DOS v3.x, 640K en een grafische kaart). De worksheets bevatten de beursnotaties van een aantal aandelen (o.a. EXXON, KODAK, SONY, COASTAL, CALGENE etc) van 1987 en 1988 (inclusief "Black Friday"). Deze gegevens worden geanalyseerd volgens 3 methodes; Moving Averages, Relative Strength Index en Momentum. De resultaten van de analyse worden weergegeven in een grafiek (incl. "buy" en "sell" adviezen). Voor het gebruik is geen specifieke kennis van LOTUS nodig, wel van het interpreteren van bovengenoemde analysemethodes..

PCNL0940 - LOTUS/SYMPHONY UTILITIES. Een diskette met hulpprogramma's en informatie voor gebruikers van LOTUS en SYMPHONY. O.a. aanwezig; TRKINVES (TRacKing of INVEStment funds), PATCH123 (vervangen van de Lotus International Character Set, LICS, door ASCII), AUTOSAVE (automatisch saven van worksheets tijdens het gebruik van de programma's), LOGON (time logging voor LOTUS), RUN123 (gebruik Lotus v2.x zonder key-diskette), XTEX (formatteren spreadsheets voor printen op HPLaserjet).

PCNL0941 EN 0942 - BOYAN v4.0. Intelligent en zeer gebruikersvriendelijk communicatieprogramma van de nieuwe generatie met een uniek concept: contextafhankelijke hulpinformatie, learn-mode, integratie van DOS (incl. file manager), een script language voor automatisch gebruik. Het programma houdt ook bij waar de gebruiker mee bezig is zodat een aantal parameters, zoals de naam van de te verzenden file en het gebruikte protocol niet iedere keer opnieuw ingetypt hoeven te worden. BOYAN is zeer aan te raden voor beginnende gebruikers. Versie 4.0 ondersteunt snelheden tot 38400 baud, action modules voor terminal emulaties, een host-mode en een backspace editor. De (Engelstalige) documentatie op disk 0942 van meer dan 150 pagina's bevat veel leerzame informatie voor het communiceren met PC's.

PCNL0944 - PAINTER'S APPRENTICE v1.9. Zeer veelzijdig tekenprogramma met een MacIntosh-achtige interface. Draait alleen op EGA of VGA scherm en een muis is vereist. PA werkt met plaatjes van eigen formaat of van de Apple MacIntosh (import en export). Het programma ondersteunt vele teken- en tekstfuncties (5 fonts, vele lettergroottes en stijlen). De gemaakte plaatjes kunnen ook groter zijn dan het scherm zelf is. Voor het bekijken van het totale plaatje bestaat een zgn. preview-mode. De plaatjes kunnen geprint worden op EPSON en IBM Proprinter compatibel matrix printers, HP Thinkjet, HPLaserjet en Postscript Laserprinters.

PCNL0946 EN 0947 - FONTS FOR PFS:FIRST PUBLISHER. Twee diskettes met fonts (en enkele plaatjes) voor gebruik in het desktop publishing programma PFS: First Publisher. Circa 40 fonts aanwezig met puntsgrootte van 9 tot 48, o.a.; Aberdeen, Fantasy, Hebrew, Alice, Steel, Tiffany, Munich en Griekse en gebarentaalsymbolen. De meeste fonts zijn afkomstig van de Apple MacIntosh en zijn aangepast voor PFS:FW.

PCNL0948 EN 0949 - CLIP ART FOR PFS: FIRST PUBLISHER. Twee diskettes met (kunstzinnige) plaatjes voor het gebruik in het desktop publishing programma PFS: First Publisher. De meeste plaatjes zijn afkomstig uit MacPaint of zijn ingelezen met een scanner. O.a. aanwezig; smurfen, treinen, paarden, logo's etc.

Bestelnummers

Aan de artikelen, verkrijgbaar bij de HCC IBM-PC GG, zijn bestelnummers toegekend. Het bestelnummer van de PCNL-diskettes wordt nu vooraf gegaan door een "3" als u de diskette geleverd wilt hebben op 3,5 inch formaat of een "5" voor 5,25 inch formaat.

Bestelinformatie

Het uitvoeren van bestellingen is uiterst lastig als de door u verstrekte gegevens niet volledig zijn of niet juist aan ons worden doorgegeven. Vermeldt altijd zoveel mogelijk gegevens. Bij overschrijving per bank heeft u slechts weinig ruimte voor het vermelden van de bestelnummers. Stuur indien nodig een aparte brief en deel daarin mede hoe en wanneer betaald wordt. Schrijf bij de betalingsopdracht de datum van uw brief. Bij postgiro heeft u evt. de gehele achterkant om bestelnummers te vermelden.

Vul girobetaalkaarten en eurocheques volledig in. Schrijf uw bestelling op een bijlage met daarop uw volledige naam en adres. Doe dat nooit op de cheque ! Vergeet uw postcode niet.

PDS Catalogus

Een volledige beschrijving van de inhoud van de diskettes met nummers beneden 900 kunt u vinden in de PDS Catalogus. De diskettebeschrijvingen van de PDS Catalogus staan op diskette. Helemaal compleet kost de nieuwe PDS Catalogus *f* 50,-. Hiervoor ontvangt u een ringband en slipcase met daarin alle 9 tot nu toe uitgebrachte delen met diskettebeschrijvingen (op 9 diskettes van 5,25 inch of 5 diskettes van 3,5 inch) en twee boekjes (de handleiding en een file/diskette-index). Zonder ringband/slipcase kost de complete PDS Catalogus *f* 40,-. De (onder-)delen van de PDS-catalogus zijn ook los verkrijgbaar. Zie voor de bestelnummers e.d. de vierde pagina van deze PCNL-MEMO. De beschrijvingen van de diskettes boven 900 zullen verschijnen in deel 10 van de PDS Catalogus (tweede helft 1989).

```
            HARDDISK                name        PCNL0651                 name
           C:\APPS\DOS                             B:\
<PARENT>     <DIR>   102788 14:06      PCNL0651 CRC    633 010180  0:10a
ANSI      SYS   1678 031787 12:00a     PCNL0651 IBM   1477 030288 22:13a
APPEND    EXE   5825 031787 12:00a     QFILER   DOC  45418 122087 21:25a
ASSIGN    COM   1561 031787 12:00a     QFILER   EXE  75008 122087  3:41a
ATTRIB    EXE   9529 031787 12:00a     QFINST   EXE  27696 122087  3:25a
BASIC     COM   1063 031787 12:00a     QFKEYS   TXT   4604 121387  4:00a
BASIC     PIF    369 031787 12:00a     QFUPDATE DOC  17720 122087  1:10a
BASICA    COM  36403 031787 12:00a     WFU      DOC  33807 040886 12:41a
BASICA    PIF    369 031787 12:00a     WFU      EXE  78996 040886 13:46a
CHKDSK    COM   9850 031887 12:00a     WFU      TXT  14607 040886 14:44a
COMMAND   COM  25307 031787 12:00a     XFER     ASM  31104 060586 14:44a
CONFIG    SYS     29 010180  0:00a     XFER     DOC   1408 022788 16:49a
COUNTRY   SYS  11285 031787 12:00a     XFER     EXE   4224 060586 14:57a
DEBUG     COM  15897 031787 12:00a
DISKCOMP  COM   5879 031787 12:00a
DISKCOPY  COM   6295 031787 12:00a
DISPLAY   SYS  11290 031787 12:00a
DRIVER    SYS   1196 031787 12:00a
EGA       CPI  49065 031887 12:00a
FASTOPEN  EXE   3919 031787 12:00a
dir:  422K  mrk:    0K  left:14424K    dir:  328K  mrk:     0K  left:   16K
          Display directory tree to select directory to be shown.
UnTagAll  Copy  Move  Delete  TagAll  Rename  Exec  Pick  List  Volume  Quit

                         ****   QFILER v3.0   ****
```

▌▌▌▌ PCNL-MEMO ▌▌▌▌

Bestelinformatie HCC IBM-PC GG

PCNL-software De PCNL-software is leverbaar op 2 diskette-formaten: op 5,25 inch diskettes (360 kB DSDD 48 tpi) en op 3.5 inch diskettes (720 kB DS 135 tpi).
Bij elke beschreven diskette is een 4-cijferig PCNL-NUMMER vermeld.
Het BESTELNUMMER van de diskette bestaat uit het PCNL-nummer voorafgegaan door een 5 (voor levering op 5.25 inch diskettes) of voorafgegaan door een 3 (voor levering op 3.5 inch diskettes).

Bijvoorbeeld
bestelnummer 50700 voor PCNL0700 op 5.25 inch diskette;
bestelnummer 30645 voor PCNL0645 op 3.5 inch diskette.

	bestelnummers en prijzen op 5.25 inch	op 3.5 inch
per diskette (=per PCNL-nr.)	5xxxx f 7.50	3xxxx f 10.00

PDS-catalogus
Compleet met 9 PDS delen (op 9x5.25 inch diskettes of 5x3.5 inch diskettes) met handleiding en indexen.

	bestelnummers en prijzen op 5.25 inch	op 3.5 inch
PDS-cat. incl. ringb/slipcase	58001 f 50.00	38001 f 50.00
PDS-cat. excl. ringb/slipcase	58002 f 40.00	38002 f 40.00

De losse PDS-delen:	bestelnummers en prijzen: op 5.25 inch	op 3.5 inch
PDS deel 1 (beschr. 0001-0100)	58101 f 5.00	38101 f 5.00
PDS deel 2 (beschr. 0101-0200)	58102 f 5.00	38102 f 5.00
PDS deel 3 (beschr. 0201-0300)	58103 f 5.00	38103 f 5.00
PDS deel 4 (beschr. 0301-0400)	58104 f 5.00	38104 f 5.00
PDS deel 5 (beschr. 0401-0500)	58105 f 5.00	38105 f 5.00
PDS deel 6 (beschr. 0501-0600)	58106 f 5.00	38106 f 5.00
PDS deel 7 (beschr. 0601-0700)	58107 f 5.00	38107 f 5.00
PDS deel 8 (beschr. 0701-0800)	58108 f 5.00	38108 f 5.00
PDS deel 9 (beschr. 0801-0900)	58109 f 5.00	38109 f 5.00

NB Ook bij aflevering van 2 delen op 1x3.5 inch diskette blijft de prijs f 5.00 per deel.

PCNL-pakketten met 10 diskettes per pakket.

	bestelnummers en prijzen op 5.25 inch	op 3.5 inch
PCNL-Starter-pakket (PCNL0352,0481,0482,0485,0486,0487,0520,0646,0647,0700)	58201 f 60.00	38201 f 80.00
PCNL-Turbopascal-pakket (PCNL0255,0332,0333,0479,0480,0515,0536,0537,0544,0606)	58202 f 60.00	38202 f 80.00
PCNL-Programmeer-pakket (PCNL0055,0176,0324,0330,0360,0488,0573,0683,0893,0894)	58203 f 60.00	38203 f 80.00
PCNL-DOS-Utilities-pakket (PCNL0320,0382,0471,0483,0597,0598,0599,0648,0649,0682)	58204 f 60.00	38204 f 80.00
PCNL-Games-pakket (PCNL0178,0201,0351,0352,0353,0355,0496,0527,0542,0674)	58205 f 60.00	38205 f 80.00

PCNL-DISK: magazine op diskette.
Een abonnement op 4 afleveringen (inclusief verzendkosten!!).

	bestelnummers en prijzen op 5.25 inch	op 3.5 inch
Met ingang van afl. 2 (mrt 88)	59002 f 60.00	39002 f 80.00
Met ingang van afl. 3 (sep 88)	59003 f 60.00	39003 f 80.00
Met ingang van afl. 4 (dec 88)	59004 f 60.00	39004 f 80.00
Met ingang van afl. 5 (mrt 89)	59005 f 60.00	39005 f 80.00
Met ingang van afl. 6	59006 f 60.00	39006 f 80.00

Ringbanden, Slipcases
Ringbanden voor A5 formaat, 3 ringen, afstand tussen 2 ringen 7 cm.

PCNL-Ringband blauw met 38 mm mechaniek

per stuk	per 12 stuks	per 24 stuks	per 48 stuks
72101 f 10.00	72102 f 110.00	72103 f 200.00	72104 f 380.00

PCNL-Slipcase blauw, passend om de PCNL-ringband

per stuk	per 12 stuks	per 24 stuks	per 48 stuks
72201 f 10.00	72202 f 110.00	72203 f 200.00	72204 f 380.00

PCNL-Ringband + Slipcase blauw (set van 72101+72201)

per set	per 6 sets	per 12 sets	per 24 sets
72301 f 20.00	72302 f 110.00	72303 f 200.00	72304 f 380.00

Ringband + Slipcase wit 38mm mechaniek met venster op rug ringband

per set	per 6 sets	per 12 sets	per 24 sets
72401 f 20.00	72402 f 110.00	72403 f 200.00	72404 f 380.00

Boekjes:

Supplement Onderwijs (beschrijving educatieve programma's uit onze biliotheek)	62001 f 10.00
Handleiding PDS (met o.a. aanwijzingen voor het gebruik van PDS)	62101 f 5.00
Indexen PDS (alle filenames t/m PCNL0800	62201 f 5.00

Bijdrage verzendkosten
Bijdrage verzendkosten 90001 f 5.00
Deze bijdrage geldt per zending voor binnen- en buitenlandse bestellingen.
Alleen bij PCNL-DISK zijn de prijzen inclusief verzendkosten.

Het verschuldigde bedrag:
VOEG aan het totaalbedrag voor de artikelen die u wilt bestellen een maal *f* 5,– VERZENDKOSTEN TOE.
LEDEN van de IBM-PC GG krijgen op dit totaalbedrag 10% korting. (zie voor de exacte eisen die hier gesteld worden en de zekerheid daaromtrent elders in deze PCNL-MEMO, trek niet zonder meer 10% af). Het zo berekende bedrag moet bij VOORUITBETALING worden voldaan met vermelding van (uitsluitend) de bestelnummers.
Het afhandelen van uw bestelling start pas NA ONTVANGST van uw betaling. Leveringstermijn: enkele werkdagen (max. 14 dagen).

Betaling
Betaling is mogelijk op de volgende manieren:
– door overmaking op onze Postbankrekening
– door overmaking op onze bankrekening.
(In deze gevallen zendt u uw opdracht naar uw postbank of bank).
– door een brief naar ons adres te zenden en een VOLLEDIG ingevulde betaalcheque, eurocheque of girobetaalkaart in te sluiten (naam HCC IBM-PC GG, datum, bedrag, pasnummer).

Besteladres
HCC IBM-PC GG , Postbus 47 , 7250 AA Vorden,
telefoon 05752-1881 (kantooruren)
telefax 05752-1382
Postbankrekening: 1 94 77 66
Bankrekening: 51.09.65.873
Beiden ten name van HCC IBM-PC GG te Vorden

Artikelen
Artikelen vermeld op deze bladzijde of in kolommen van de HCC IBM-PC GG zijn uitsluitend rechtstreeks bij de HCC IBM-PC GG verkrijgbaar. Bij andere gebruikersgroepen of in de HCC Bestelservice rubriek vermelde artikelen kunnen wij NIET leveren.

Bij correspondentie n.a.v. bestellingen wordt u verzocht zoveel mogelijk gegevens te vermelden, zoals uw postcode, naam en adres, telefoonnummer, zaken die van belang zijn bij het opzoeken van overboekingen zoals datum van uw afschrijving, verzenddatum van uwbrief, het kenmerk van onze factuur. Het verstrekken van onvoldoende gegevens leidt minimaal tot vertraging.

Verenigingsnieuws

De functie van de HCC

Zeer veel bezoekers van de in april gehouden PCM Dagen hebben een bezoek gebracht aan de stand van de HCC. Ze kwamen daar onder meer om informatie over de vereniging te vragen en om zich op te geven als lid.

Twee facetten vielen daarbij sterk op:
- er bestaat een enorme behoefte bij computergebruikers aan praktisch gerichte hulp,
- het voorzieningenpakket dat de HCC biedt is vaak nog tè onbekend.

Is er behoefte aan een vereniging van computergebruikers? Dat staat zonder meer vast. Vooral de beginnende bezitters van een computer zien vaak door de bomen het bos niet meer. Er is een overweldigend aanbod aan hard- en software, dat met de dag groter wordt. Daar een verantwoorde keus uit te maken is op zichzelf al een gigantisch probleem, zo blijkt uit de reacties. Is de keus uiteindelijk bepaald, dan doemen voor velen nieuwe problemen op. Lang niet alles blijkt direct te werken zoals het zou moeten. Hier ligt een belangrijke taak voor de HCC, niet alleen voor de bestaande leden, maar ook in de richting van toekomstige leden. Binnen de HCC is veel deskundigheid aanwezig waarmee anderen weer hun voordeel kunnen doen.
Naar verwachting zal de HCC zich steeds meer ontwikkelen tot een service-organisatie voor computergebruikers. Daarvoor staan nog verschillende plannen op stapel, waarover u in de loop van de tijd ongetwijfeld meer leest.
Daarnaast zal de HCC zich de komende tijd aanzienlijk actiever naar buiten presenteren.
Tegen groei van een vereniging bestaat natuurlijk op zichzelf geen enkel bezwaar. Integendeel zelfs, om de dienstverlening te kunnen handhaven en waar mogelijk nog verder uit te breiden is groei zeker nodig. Maar voorop blijft staan dat de HCC een vereniging blijft, met een democratische besluitvorming. Daarbij moet er niet alleen voldoende aandacht en ondersteuning zijn voor de nog steeds groeiende groep PC-gebruikers, maar ook de bezitters van andere (hobby-) computers moeten voldoende aan hun trekken kunnen komen.

Bestuur HCC.

Fido-net is een bulletin board systeem voor berichten-uitwisseling door HCC-leden.

Fido Naam	Fido-node	Sysop	Telefoon		Sponsor
Fido-HCC-Alkmaar-1	028	Peter van Diepen	072-126783	abcd	-
Fido-HCC-Almelo-1	021	Jan Verschaeren	05490-62542	abcd	HCC
Fido-HCC-Almere-1	038	Henk Slegh	03240-38702	abcd	Ormas bv
Fido-HCC-Amersfoort-1	013	Evert Bruinsma	033-950750	abcd	HCC
Fido-HCC-Amstelveen-1	040	Eltjo Huisman	020-472021	abcd	Hewlett Packard Nederland
Fido-HCC-Amsterdam-1	011	Olf van Reijen	020-154154	abcd	ABN
Fido-HCC-Apeldoorn-1	025	Ron Goossen	055-211811	abcd	Centraal Beheer
Fido-HCC-Apple.gg	107	Jan Willem Oomen	015-622421	abcd	Apple Nederland bv
Fido-HCC-Auditief-Gehandicapten.gg	117	Lud van der Garde	030-315317	abcd	-
Fido-HCC-Bliep	110	Chiel Heybloem	01623-14722	abcd	Distec Electronics
Fido-HCC-Brielle-1	012	Andre Visser	01810-15600	abcd	Infó Products Holland bv
Fido-HCC-Commodore.gg	108	Jelle van Douwen	03404-21728	abcd	Commodore Nederland
Fido-HCC-CP/M.	100	Bert Koopman	074-423860	abcd	HCC
Fido-HCC-Den Haag-1	026	Jan de Vries	070-936969	abcd	HCC
Fido-HCC-Eindhoven-1	014	Hans van Melis	040-481792	abcd	HCC
Fido-HCC-Emmen-1	031	Jan Leijerweerd	05910-21000	abcd	Cyco/Wordperfect Europe/ Academic Service
Fido-HCC-Gouda-1	030	Hans Ligthelm	01820-22314	abcd	Multiware
Fido-HCC-Groningen-1	019	Jan Maarten Langbroek	050-772950	abcd	HCC
Fido-HCC-Herpen-1	027	Frans Boeyen	04123-2332	abcd	LCI
Fido-HCC-Hoorn-1	020	Frank Bieri	02290-34046	abcd	Infotheek bv
Fido-HCC-Hoorn-2	033	Henk de Hen	02290-17748	abcd	-
Fido-HCC-IBMPC.gg	101	Ton Derks	08859-52370	abcd	IBM Nederland bv
Fido-HCC-Leeuwarden-1	041	Klaus Spithost	058-671351	abcd	HCC
Fido-HCC-Leiden-1	015	Chris Haneveld	071-314181	abcd	Infotheek bv
Fido-HCC-Middelburg-1	022	Jaap Delvoye	01180-34336	abcd	HCC
Fido-HCC-Mill-1	032	Ton Derks	08859-54500	abcd	Computershop Libo bv
Fido-HCC-Modelbaan-automatisering.gg	124	Lex van der Loo	079-422334	abcd	HCC
Fido-HCC-MSBoss-Oost	116	Mark Rebers	08360-26515	abcd	
Fido-HCC-MSBoss-West	121	Ed van der Bent	020-982155	abcd	Siemens
Fido-HCC-MSX.gg	102	Robert Aerts	,072-610772	abcd	Micro Technology/ MSX Computer Magazine
Fido-HCC-Nijmegen-1	037	Rene Janson	080-788405	abcd	Wesseling Elektronika
Fido-HCC-Olivetti.gg-1	106	Majel Migo	079-610438	acde	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti-gg-3	113	Johan van Wingerden	010-4776746	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti-gg-4	115	Remco Slegh	03240-41871	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti.gg-5	118	Roelof Beverdam	053-337444	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti.gg-6	119	Andre de Lange	01729-9549	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti.gg-7	120	Bernard Bodt	08303-12998	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti.gg-8	122	Inno Frencken	02522-33245	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti.gg-9	123	Ruud van der Linden	055-413377	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-Olivetti.99-10	125	Hans van Balen	045-215877	abcd	HCC Olivetti gg
Fido-HCC-P2000.gg	105	Lambert Knapen	02942-2204	abcd	HCC
Fido-HCC-Politie&Comp.-gg	126	Ruud Weteling	072-157891	abcd	Tulip Computers
Fido-HCC-Rotterdam-1	029	Ed Rijnhout	010-4834256	abcd	PCP the Netherlands
Fido-HCC-Shareware	114	Wim Loerakker	08385-29478	abcd	Datashare bv
Fido-HCC-Sharp.gg	103	Henk Slegh	03240-38866	abcd	Ormas bv
Fido-HCC-Sittard-1	016	Leo Reijnen	04755-2041	abcd	HCC
Fido-HCC-Soft-Airmail	109	Erwin Hoogzaad	053-892704	abcd	Siemens nv
Fido-HCC-Steenwijk-1	042	J.M.J. Groenendijk	05210-88583	abcd	Nokia Data
Fido-HCC-SWBoss	104	Henk Jansen	079-317774	abcd	HCC
Fido-HCC-Techstand	500	Hanno van der Maas	01860-15579	abcd	Zero bv
Fido-HCC-Tilburg-1	036	Martien Gerla	013-563150	abcd	Geveke Electronics
Fido-HCC-Utrecht-1	034	Peter Noy	030-945975	abcd	Vicorp
Fido-HCC-Venlo-1	023	Joep Niessen	077-822522	abcd	Simac
Fido-HCC-Zoetermeer-1	024	Marcel Stikkelman	079-423335	abcd	HCC
Fido-HCC-Zwolle-1	018	John Broek	038-547425	abcd	HCC
Fido-HCC-Zwolle-2	039	Willem Groeneveld	038-547161	ac	Dirksen Opleidingen
Fido-HCCN-Redactie	402	Jan Leijerweerd	03403-78220	acd	-
Fido-Dosmenu-Service	213	Adrie Verkuil	03240-19797	acd	-
Fido-Gezondheidszorg	211	Ruud van der Linden	055-337951	abcd	-
Fido-IFG	210	Andre Schager	050-416073	abcd	-
Fido-Infoboard	206	Joop Mellaart	04780-88119	acd	-
Fido-Intra-bbs	208	Fred Theunissen	04780-89612	abcd	-
Fido-John	204	John Pansters	040-531453	abcd	-
Fido-NOS-Hobbyscoop	202	Joop Engels	035-45395	abcd	-
Fido-SCO-Narwal	209	Aad Nienhuis	020-279804	abcd	-

a = 300/300 baud; b = 1200/75 baud; c = 1200/1200 baud; d = 2400/2400 baud; e = 19.200 PEP Line setting: [baudrate], 8, N, 1

AFDELINGEN

De Hobby Computer Club is een zelfstandige vereniging, voor allen die belangstelling hebben voor of zich bezig houden met het bouwen, programmeren en/of gebruiken van micro-computers.

Contributie
De contributie voor 1989 bedraagt ƒ 55,–. (Basiscontributie inclusief lidmaatschap één gebruikersgroep. ƒ 5,– extra per gebruikersgroep meer dan één. Bij aanmelding in de loop van het jaar geldt een gereduceerd tarief. Tevens wordt bij aanmelding éénmalig ƒ 10,– inschrijfgeld in rekening gebracht.

Deze staat vermeld op de u toegezonden acceptgirokaart. Beëindiging van het lidmaatschap is mogelijk per einde van het kalenderjaar. Opzegging van het lidmaatschap per briefkaart (voor 1 november) aan de HCC. Bij tussentijdse opzegging van het lidmaatschap vindt geen restitutie plaats van de contributie. Wel worden de te verschijnen HCC Nieuwsbrieven voor het lopende kalenderjaar toegezonden.

1. Aanmelding als lid door invullen en inzenden van de achterin dit blad afgedrukte aanmeldingskaart. Vergeet niet een postzegel te plakken.
2. Adreswijzigingen zo snel mogelijk doorgeven aan de HCC via de achterin dit blad afgedrukte briefkaart.
3. Indeling in een afdeling vindt automatisch plaats op postcode.
4. Indeling bij een gebruikersgroep moet u zelf opgeven.

Vermeld in al uw correspondentie, bij uw bestellingen, adreswijzigingen en dergelijke steeds uw lidmaatschapsnummer en postcode. Dit bespaart ons veel zoekwerk. Uw lidnummer staat elke maand op de adresstrook van de HCC Nieuwsbrief.

De HCC Afdelingen, die per regio zijn ingedeeld, geven de HCC-er algemene informatie. In de cursussen en/of lezingen, die door hen worden georganiseerd, komen verschillende interessante onderwerpen op het gebied van 'micro-computing' ter sprake. Eenmaal in het bezit van een systeem kan de HCC-er zich aansluiten bij een van de vele gebruikersgroepen. Op de bijeenkomsten die door deze groepen worden belegd, kan de HCC-er in een gezellige sfeer kennis uitwisselen waardoor het gebruik van zijn machine nog plezieriger wordt.
Hieronder staan de afdelingen én gebruikersgroepen vermeld met hun contactpersoon.

Afdeling Almere
Paul van Balken, 03240-31689 (18.30-21.00)
Dillepad 14, 1314 KB Almere

Afdeling Amsterdam
Theo Nicola, 020-265390 (19.00-21.00)
Postbus 61289, 1005 HG Amsterdam

Afdeling Apeldoorn
R. Terwiel, 055-669909 (18.30-21.00)
Salomonszegel 95, 7322 ET Apeldoorn

Afdeling Arnhem
Hans Drexler,
Semmelinkstraat 30, 6512 JT Nijmegen

Afdeling Breda
Jan Douwes, 01608-35391 (19.00-21.00)
Waldhoornlaan 104, 4876 BE Etten-Leur,
Postbus 1931, 4801 BX Breda

Afdeling Den Haag
Theo Spinders, 070-676713 (18.30-21.00)
Postbus 71740, 2507 BH Den Haag

Afdeling Den Helder
L. Visser, 02230-21865 (18.30-21.00)
Lijsterstraat 22, 1781 WD Den Helder

Afdeling Eindhoven
040-835703

Afdeling Friesland
Jaap Stok, 058-152796
Postbus 1079, 8900 CB Leeuwarden

Afdeling Groningen
Jan Maarten Langbroek, 050-272711 (18.30-21.00)
Postbus 1650, 9701 BR Groningen

Afdeling Haarlem
J. den Nieuwenboer, 02550-13331,
Fazantenlaan 22, 1971 KL IJmuiden

Afdeling Hoorn
Sjaak Sneek, 020-457214
Uilenstede 194, 1183 AP Amstelveen

Afdeling Leiden
Hans Baak, 01717-8622
Roerdomperf 21, 2251 WX Voorschoten

Afdeling Nijmegen
René Janson
Krayenhofflaan 21, 6541 PN Nijmegen

Afdeling Noordoost Brabant
Nico Koppers, 073-137644 (18.30-21.00)
Postbus 2281, 5202 CG 's-Hertogenbosch

Afdeling Rotterdam
M. Alstede, 01879-3178
Haveneind 21, 3252 LE Goedereede

Afdeling Sittard
Ad Hoogenboezem, 04748-1695 (18.30-21.00)
Salmenhofweg 5, 6095 BX Baexem

Afdeling Steenwijk
Cor Hilbrink
Linthorst Homanstraat 40,
8384 EG Wilhelminaoord

Afdeling Tilburg
C. A. F. S. Scholberg, 013-424401 (18.30-21.00)
Juraweide 308, 5022 LG Tilburg

Afdeling Twente
M. Mensink, 053-330082 (18.30-21.00)
Postbus 3801, 7500 DV Enschede

Afdeling Utrecht
Hans Verbeek, 035-47825 (18.30-21.00)
Leeuwenstraat 28a, 1211 EV Hilversum

Afdeling Venlo
Jan Peeters, 04765-1693 (18.30-21.00)
Postbus 8029, 5993 ZG Maasbree

Afdeling Zeeland
Mw. J. H. Berghuijs-Goris, 01185-1680 (overdag)
De Boisotstraat 45, 4371 BL Koudekerke

Afdeling Zoetermeer
Guido Melief, 079-313195 (18.00-22.00)
v. Boisotring 64, 2722 AD Zoetermeer

Afdeling Zwolle
G. Weide, 038-543381 (18.30-21.00)
Chopinstraat 37, 8031 ZH Zwolle

GEBRUIKERSGROEPEN

1802 gg
Jan Waldorp, 023-286808 (18.30-21.00)
Crayenesterlaan 85, 2012 TJ Haarlem

2650 gg
Joep Reits, 074-424117 (18.30-21.00)
Oelerweg 98a, 7555 GW Hengelo

6500 gg
J. Beyer, 015-134269 (18.30-21.00)
Bastinglaan 7, 2614 GP Delft

68' gg
Pieter Schiphorst, 02159-35211 (18.30-21.00)
Lange Heul 394a, 1403 NZ Bussum

68000 gg
Peter Ebbelink, 01880-18620 (18.30-21.00)
Sluiswachter 38, 3201 GG Spijkenisse

Advance gg
Postbus 86, 5201 AB Den Bosch

AIM-65/PC-100 gg
A. J. Tuinhout, Postbus 505, 2600 AM Delft

Amstrad/Schneider gg
Ernst Pereira, 015-131048 (niet 18-20)
R. de Beerenbrouckstraat 31, 2613 AS Delft

Apple gg
Dirk v. d. Waal, 010-4160489 (19-22 uur)
Postbus 427, 3200 AK Spijkenisse

Aquarius gg
N. v. d. Laan, 079-211493 (18.30-21.00)
Herikerberg 72, 2716 EX Zoetermeer

Artificiële Intelligentie gg
Paul Guijt, 020-476637, Van Heuven
Goedhartlaan 677, 1181 KX Amstelveen

Astrologie gg
H. Leefkens, 01720-34665
Schuberthof 90, 2402 GL Alphen a/d Rijn

Atari gg
R. Aerts
Broekerwaard 102, 1824 EV Alkmaar

Auditief Gehandicapten gg
L. van der Garde
Cornelis Evertsenstr. 27, 3572 JR Utrecht

BigBoard gg
Erwin Hoogzaad
Schiestraat 46, 7523 TH Enschede

Bondwell/Elci gg
Henk v. d. Hoeven, 010-4359313 (18.30-21.00)
Schiedamseweg 38, 3134 BL Vlaardingen

C gg
Postbus 89
6930 AB Westervoort

Commodore/Compet gg
Henk Lurvink, 020-267887 (20.00-22.00)
Postbus 2, 3984 ZG Odijk

Compucolor gg
Jaap Severein, 02207-19954 (18.30-21.00)
Bergkristal 36, 1703 EC Heerhugowaard

CS/SWTPC/09 gg
dhr. P. G. Waldman, 075-172719 (na 20.00)
Molenveld 24, 1541 SK Koog a/d Zaan

DAI gg
H. Rison, 04490-48863
Luxemburgstraat 17, 6164 BS Geleen

Datacommunicatie gg
Bert Gulikers, 045-416233 (18.30-21.00)
Burg. Franssenstraat 21, 6467 AK Kerkrade

DOS gg
Ron Scheepers, 03212-1653 (18.30-21.00)
Langs de Bogen 16, 8255 GG Swifterbant

Exidy Sorcerer gg
Charles Netteler, 010-4330493 (18.30-21.00)
Pr. Hendrikstraat 3d, 3071 LG Rotterdam

Forth gg
Vic van de Zande, 033-941671 (18.30-21.00)
Finnmark 7, 3831 JE Leusden

G2 gg
W. H. Klijn, 01623-17501 (18.00-22.00)
Helfrichstraat 7, 5102 VH Dongen

Genealogie gg
K. J. F. Heymans
Laurens Reaellaan 32, 2024 BH Haarlem

IBM PC gg
Johan Hageman
Postbus 1169, 1200 BD Hilversum

Kunst, ontwerp en vormgeving gg
Robert Borst, 04163-72271 (18.30-21.00)
Kasteeldreef 30, 5151 RS Drunen

Logo gg
W. Heyster, 08380-21306
Annadaal 96, 6715 JC Ede

Modelbaan gg
J. van den Oever, 079-512060
Valenberg 29, 2716 LP Zoetermeer

MSX gg
J. M. Zwart, 072-338228 (18.30-21.00)
Kleine Olven 3, 1851 CW Heiloo

NewBrain gg
Menno Stevens, 020-924137 (18.30-21.00)
Postbus 4494, 1009 AL Amsterdam

Olivetti gg
Postbus 232, 2910 AE Nieuwerkerk a/d IJssel

Onderwijs gg
Postbus 338
1600 AH Enkhuizen

P2000 gg
Lambert Knapen, 02942-2204 (maandag 20.00-22.00)

Pascal gg
Piet Hermkens, 033-614593 (18.30-21.00)
Scheltemalaan 21, 3817 KR Amersfoort

Politie & Computers gg
G. Hageman, Basserhof 32
1703 EX Heerhugowaard 02207-42207 (18.30-21.00)

Postzegel gg
D. B. Bezemer, Elzendreef 187
2272 CL Voorburg, 070-873650

Sharp MZ gg
J. Bancken, 033-945286 (20.00-22.00)
Lis 14, 1273 CD Huizen

Sinclair gg
T. Molenaar, 01670-66845 (18.30-21.00)
Postbus 76, 2260 AB Leidschendam

Tandy gg
Paul van Deelen, 073-139136 (18.30-21.00)
Kogelbloemstraat 4, 5212 XL Den Bosch

Tulip gg
J. van Noordwijk, 030-290124 (19.00-21.00)
Postbus 6, 3734 ZG Den Dolder

Unix gg
Hans Oey, 03402-32100 (8.30-17-00)
Vosseweide 92, 3437 TE Nieuwegein

Zenith/Heath gg
Han Nieuwland, 020-189304
1e Helmerstraat 101, 1054 DM Amsterdam

PROFIEL

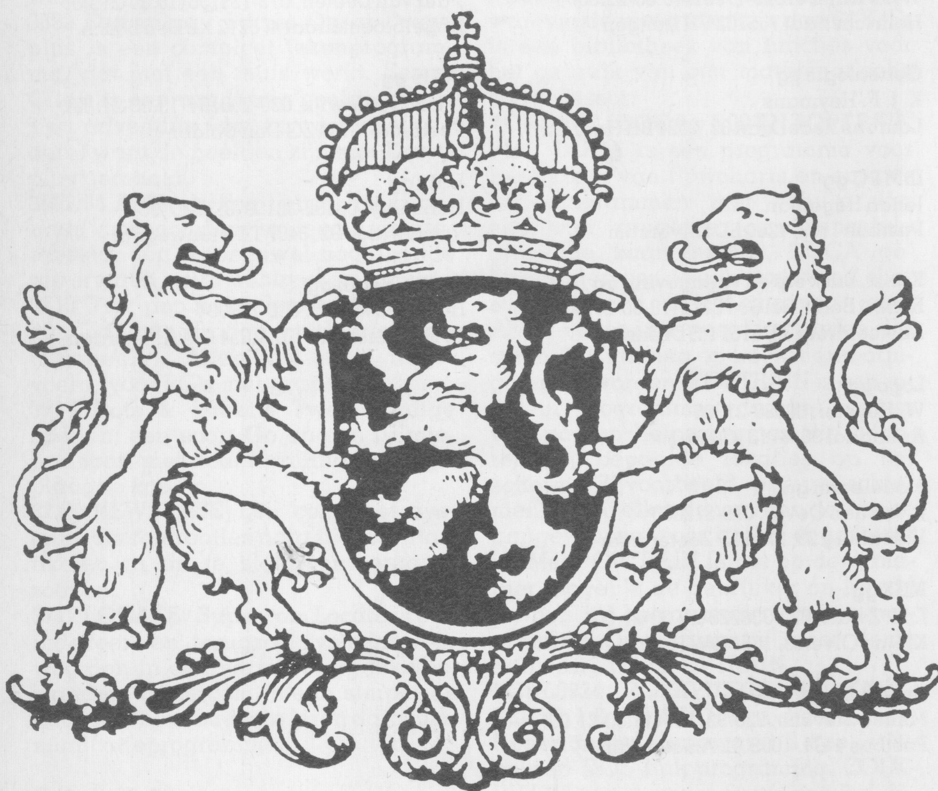
HCC afdeling Noord-Oost Brabant

De HCC afdeling Noord-Oost Brabant zag dit jaar ook haar ledenaantal dalen, doordat een aantal mensen uit bijvoorbeeld PC Privé projecten hun lidmaatschap niet meer hebben verlengd. De afdeling stelt zich echter nog immer ten doel iedereen advies en assistentie te verlenen bij het oplossen van hun problemen op zowel soft- als hardwaregebied.

HISTORIE Onze afdeling, opgericht door leden die al bij de HCC afdeling Tilburg waren ingedeeld, ging voor zover ons bekend met ingang van 8 juni 1982 als afdeling Oss verder. Vanaf 1 januari 1986 werden onze bijeenkomsten gehouden in de muziekkelder van cultureel centrum 'Den Iemhof' in Oss. Nadat zowel de leden van onze afdeling als leden van de HCC afdeling Arnhem hadden besloten om over te gaan tot de oprichting van de HCC afdeling Nijmegen besloot ons afdelingsbestuur de HCC Ledenraad te verzoeken om de naam van onze afdeling te mogen wijzigen van 'Oss' in die van 'Noord-Oost Brabant'. Tijdens deze Ledenraadsvergadering op 7 mei 1988 werd ons voorstel met applaus goedgekeurd om met ingang van het nieuwe seizoen (september 1988) te gaan verhuizen naar een meer centrale plaats in het aan ons, ook door het HCC-bestuur, toegekend postcodegebied. Sinds 13 september 1988 vindt elke bijeenkomst dan ook plaats in het wijk- en dienstencentrum 'De Biechten' in Hintham.

BIJEENKOMSTEN Deze worden al vanaf de oprichting gehouden op elke tweede dinsdag van de maand, met uitzondering van de vakantiemaanden juli en augustus. Onze avonden beginnen altijd om 20.00 uur en gaan door tot circa 23.00 uur, afhankelijk van de opkomst en de interesse van onze leden. Het wijk- en dienstencentrum 'De Biechten' kunt u vinden in de Vincent van Goghlaan 1. In deze prachtige, van goede parkeermogelijkheden voorziene accommodatie houden wij onze avonden in de hobbyruimte en de dBase III-cursus in een aparte kamer.

BEZITTINGEN Wij hebben als afdeling in de afgelopen tijd diverse aankopen gedaan om ons op bijeenkomsten en natuurlijk de HCC Dagen goed te kunnen presenteren, maar ook om tijdens lezingen, cursussen en demonstraties als hulpmiddel te kunnen dienen. Behalve een Olivetti M19 hebben we een 3M EGA Data display, om via onze overheadprojector de computerbeelden op ons eigen scherm te tonen. Verder hebben we een Wyteboard en een aantal prikborden om onze leden van informatie te voorzien.

BESTUUR
Voorzitter: Ton van de Laar
Secretaris: Nico Koppers
Penningmeester: Henk van Dijk
Bestuursleden: Bert Arts en Gerard Klunder

SECRETARIAAT Om uw vragen en mededelingen aan uw afdelingsbestuur kenbaar te maken verzoeken wij u deze schriftelijk naar onderstaand adres te sturen of ze via één van de beide Fido-nodes aan te bieden.

Ons postadres is:
HCC afdeling Noord-Oost Brabant
Postbus 2281
5202 CG 's-Hertogenbosch

FIDO Binnen onze afdeling hebben we twee Fido-knooppunten, waarop leden ons kunnen bereiken en waarop veel informatie over de computer is te vinden, op zowel soft- als hardwaregebied. In Herpen is Frans Boeyen als sysop van Fido-Herpen 1 actief, hij is te breiken via 04123-2332. In Mill is Ton Derks als sysop bereikbaar via 08859-54500.

OPROEP Voor het volgende seizoen zoeken we nog leden, maar ook andere geïnteresseerden. voor het houden van lezingen en/of demonstraties. Omdat ons steeds weer wordt gevraagd een cursus Basic te geven doen we hierbij dan ook een oproep aan één of meer vrijwillig(st)ers om die te willen verzorgen. Uiteraard staat voor hem of haar onze apparatuur ter beschikking. Alle reacties ontvangen wij graag op ons postbusadres.

WENS Het gehele afdelingsbestuur spreekt de hoop uit om ook u zeer spoedig te kunnen verwelkomen op onze bijeenkomst. Tot ziens!

Namens het afdelingsbestuur,
Nico Koppers,
secretaris.

AFDELINGEN

Deadlines

De sluitingsdata voor het verenigingsnieuws zien er als volgt uit; voor HCC Nieuwsbrief 118 (juli) op zondag 4 juni, voor HCC Nieuwsbrief 119 (september) op 6 augustus en voor HCC Nieuwsbrief 120 (oktober) op 3 september. In de maand augustus verschijnt er geen Nieuwsbrief, dit in verband met de vakantie. De kopij kan ingeleverd worden via de redactie Fido in Houten, gebied 3, telefoon 03403-78220.

HCC Afdeling Almere

Ledenraadsvergadering HCC Afd Almere.

De ledenraadsvergadering van de HCC afdeling Almere zal plaatsvinden op de bijeenkomst van juni, aanvang 14:00 uur.

Agenda:

1: Opening.
2: verslag penningmeester.
3: Verkiezing afd bestuur.
4: Beleidsvoorstellen 89/90.
5: Rondvraag.

Aanmelding voor bestuursfunktie's voor 10 juni, bij de secretaris Paul van Balken (schriftelijk).

Henk Slegh

HCC Afdeling Amsterdam

ANIMATIE Animatie zou het thema van de bijeenkomst op 26 juni aanstaande zijn. Helaas blijkt de belangstelling tot op heden nihil. Het probleem van dit soort thema-avonden is het vinden van mensen die aan zo'n avond 'meetillen', in plaats van slechts consumptief gedrag vertonen. Voor de consumenten die nu verscheurd worden door snerpende schuldgevoelens hebben wij een hulplijn geopend: 020-265390. Mogelijke andere interessante thema's zijn eveneens welkom.

HET BESTUUR Het bestuur is na het zomerreces aan het einde van haar regeringsperiode. Mocht u het omver willen werpen dan zijn wij bereid uw motie van wantrouwen -in de vorm van een kaartje met uw naam, lid- en telefoonnummer naar postbus 61289, 1005 HG Amsterdam, of in persoon op een bijeenkomst- in stemming, en uw naam in de kandidatenlijst op te nemen.

LEKEN-BASIC Deze voor vrouwen bedoelde cursus blijkt een succes. De eerste is inmiddels voorbij maar dient door nog steeds binnenkomende aanmeldingen nog enkele malen geprolongeerd te worden. Vier woensdagavonden voor ƒ 50,-. Voor inlichtingen: Mieke Holtackers, 020-310748 (19.00-23.00 uur). En dus niet op woensdag...

Ed Baars

HCC Afdeling Apeldoorn

PAPIER Sinds kort beschikt afdeling Apeldoorn over een kopieermachine. Nee, niet voor floppies, maar voor papier. Dus als u wat te vermenigvuldigen heeft... Natuurlijk geen boeken en andere zaken waar een copyright op rust. Wat er dan nog overblijft? Nou ja, bedenk dat zelf maar. A3 en A4 formaat. En over de prijs worden we het ook wel eens.

VAKANTIE Gaat u op vakantie? Wij ook, in de maand augustus. Er zijn dan dus geen bijeenkomsten. In september gaan we er dan weer met frisse bitjes tegenaan.

LEDENVERGADERING Om de leden van onze afdeling ook eens het woord te gunnen, want inspraak moet er zijn, houden we op 27 september weer een ledenvergadering. Denkt u nu van ja daar wilde ik het nog eens over hebben of dat staat me niet aan, zet het op papier en stuur het voor 13 september aan de secretaris: René ter Wiel, Salomonszegel 95, 7322 ET Apeldoorn.

AMIGA Na talloze oproepen komt er eindelijk wat aktie in de Amiga-hoek. René Voulon gaat voor onze afdeling een Public Domain Software Bibliotheek opzetten voor de Amiga-gebruikers.

FIDO Sinds kort is er een CD-ROM speler op Fido-Gezondheidszorg aangesloten, met een berg PD-software. Mount Everest is er niets bij. Schroom niet en log eens in op 055-337951. Oh, u had nog geen modem? Wij verhuren ze nog steeds. Informeer er eens naar op de woensdagavond in gebouw Vrijzicht. Mochten er nog vragen zijn over afdeling Apeldoorn en onze activiteiten, bel dan de Info-telefoon 055-669909 (werkdagen, van 18.30 tot 21.00 uur) Tot ziens op de bijeenkomst!

René ter Wiel

HCC Afdeling Arnhem

CONSUMPTIEBON Dit keer een kort verhaaltje. De afdelingsavond in april bevatte een leuke demonstratie over manipulatie van videobeelden met een MSX-computer. Met dit systeem is het mogelijk beelden te kleuren, te draaien, van ondertitels te voorzien, enzovoorts. Ook werd er weer veel gebeld met het modem van de afdeling. Druk was het ook weer.
Er is een nieuw Fido knooppunt in Zevenaar geopend, het nummer is 08360-26515. Misschien heeft u nu weer een knoop in uw basistariefgebied.
Iedereen die zijn computer meeneemt naar de avond ontvangt een consumptiebon. Zie de agenda voor plaats en tijd.

Hans Drexler

HCC Afdeling Breda

PROGRAMMA Ons programma voor deze maand ziet er als volgt uit: Judith zal een inleiding geven op het inmiddels bekende Druk Thuis Pakket VENTURA. Met het oog op de populariteit van deze pakketten hopen wij een volgende keer een avondvullende sessie aan dit onderwerp te wijden. Door het succes van oktober jongstleden, zal Kees ook deze maand weer een Fido-demonstratie verzorgen, met de opzet in de regio veel van deze hondjes te aktiveren. N.B. Zolang er nog geen echte Fido-node in de regio van Breda aanwezig is, stelt Kees voor testen zijn eigen machine ter beschikking. Ook kan tussen 23.30 en 7.30 uur

worden ingelogd op een plaatselijke BBS met het telefoonnummer 076-872683 onder 300 BPS/Duplex en 75/1200 BPS.
Niemand hoeft nog problemen te hebben bij de toepassing van MS-DOS met de duidelijke informatie in de Nieuwsbrief van 'Gerard' Cox. Voor mensen ingesteld op vocale verduidelijking is er parallel aan deze artikelenreeks elke keer, ook deze maand weer een toelichting met een vragenuurtje door Jan.

LEDENSERVICE De afdeling Breda heeft heel wat te bieden aan de leden:
- Een referendum in de vorm van de bezoekersenquête.
- Leestafel/bibliotheek, voor inzage van manuals van originele pakketten, uitleen/inzage van literatuur en tijdschriften, raadpleging van catalogi voor PDS&F en andere software.
- Verstrekking tegen geringe vergoeding van vrije software.
- Opnieuw laten inkten van printerlinten en -cassettes.
- Schriftelijke en telefonische vraagbaak.
- Lezingen en demonstraties tijdens de gebruikersavonden.
- Maandelijkse ontmoeting en uitwisseling van ervaringen.

Leden zorgt door uw inzet ervoor, dat dit zo blijft en de kwaliteit zelfs verbetert! Af en toe blijkt, dat in de mate waarin het afdelingsbestuur de aktiviteiten voor de leden uitbreidt, er vragen komen van leden in de trant van 'waarom dit of dat zo'. In wezen vindt het afdelingsbestuur deze betrokkenheid prachtig, alleen zagen wij dat graag gerealiseerd in meer concrete bijdragen. Het is aan onze leden in de regio, en alleen aan onze leden, te bepalen wat HCC Breda en omstreken voorstelt.

REGIONALE AKTIVITEITEN Ons bereiken regelmatig aanbiedingen te participeren in regionale beurzen en andere gemeenschappelijke manifestaties. Dit was het geval bij de Hobby en VT-beurs, die eind februari in Het Turfschip zou worden georganiseerd. Jammer was, dat onder andere door de korte voorbereidingstijd HCC Breda hier verstek moest laten gaan.

Op het ogenblik ligt een dergelijk verzoek voor van een plaatselijke scholengemeenschap, waarbij een ruime voorbereidingstijd in aanmerking genomen zal worden. Voor deze manifestatie die omstreeks september aanstaande plaats zal vinden, is inmiddels medewerking door het Dagelijks Bestuur toegezegd. De besprekingen, die tot een nadere uitwerking van de organisatie moeten leiden zullen op het moment van verschijnen van deze kolom in gang zijn gezet. Wij vertrouwen hierbij in belangrijke mate op de inzet van onze leden.

Jan Douwes

BIJEENKOMST Voor de bijeenkomst van 30 mei staat de dataflowprocessor op het programma. Een dataflowprocessor moet u zien als een parallelprocessor. U kunt er het fijne van te weten komen wanneer u een bezoek brengt aan het gebouw van de SOWS aan de Gondelstraat 31 te Scheveningen. Wanneer er een TV-antennesignaal beschikbaar is, wordt er ook een teletekst-decoder gedemonstreerd.
Op 27 juni wordt de jaarvergadering gehouden. Gezien de ervaringen van vorig jaar verwachten wij ook nu weer een enerverende avond met een levendige discussie.

SOFTWARE De MS-DOS gebruikersgroep heeft afdeling Den Haag aangeboden een pakket PD software samen te stellen voor zowel Fido Den Haag als voor de verkoop op de maandelijkse bijeenkomsten. De diskettes worden geleverd met een overzicht van de programma's met gebruiksmogelijkheden.
Zodra de software ontvangen is zal deze op de avonden tegen kostprijs leverbaar zijn.

INZICHT Om inzicht te krijgen wie de bijeenkomsten bezoekt is er een programma gemaakt waar iedere bezoeker zelf zijn gegevens kan invoeren. Let u er wel op dat u uw lidmaatschapskaart bij u heeft zodat ook het lidnummer ingevoerd kan worden.
Op iedere bijeenkomst staan een aantal PC's ter beschikking. Schroomt u niet om een machine aan te zetten en er mee aan het werk te gaan. De ervaring leert dat er vanzelf mensen bij komen zitten en de gesprekken loskomen. Dit is voor iedereen de gelegenheid om kennis en ervaring uit te wisselen.
Wilt u uw kostbare computerapparatuur verzekeren, dan kunt u gebruik maken van de HCC computerverzekering. Informatiemateriaal en inschrijfformulieren zijn bij ons verkrijgbaar.

Wanneer en waar? Dinsdagavond 30 mei en dinsdagavond 27 juni van 19.30 tot 22.00 uur in het gebouw van de SOWS, Gondelstraat 31, Scheveningen.

Heeft u vragen of mededelingen, een suggestie voor een onderwerp van een bijeenkomst, of denkt u zelf een bijdrage te kunnen leveren? Wij zien uw reacties gaarne tegemoet via de post aan HCC Afdeling Den Haag, Postbus 71740, 2507 BH Den Haag. Of via HCC-Fido Den Haag 070-936969, richten aan ondergetekende.
U kunt mij ook bellen op ons telefoonnummer 070-676713. Ben ik niet thuis, dan kunt u uw naam en telefoonnummer inspreken op het antwoordapparaat en ik bel u, zoals u gewend bent, zo snel mogelijk terug. Wilt u er wel rekening mee houden dat ik alleen 's avonds kan terugbellen, geef dus een telefoonnummer op waar u 's avonds te bereiken bent.

Theo Spinders

HCC Afdeling Eindhoven

COCKTAILS Met de vakantie voor de boeg, een aantal zeer belangrijke mededelingen! Want zo net voor de palmbomen en cocktails gaan we u toch nog verrassen. Iets om op te verheugen als u weer ligt te bekomen van een bewogen avond aan de boulevard.
Want zoals aangekondigd in het vorige nummer, hebben we voor elke maand een tweede evenement georganiseerd. Het betreft dit keer een middag (om ook anderen, jongeren in de gelegenheid te stellen eens langs te komen) en wel iedere derde zaterdagmiddag van de maand met uitzondering van de maand juli, vanwege de vakantie. Als het goed is, hebben we op het moment dat u dit leest onze eerste middag reeds achter de rug. Het is de bedoeling dat deze middagen gevuld worden met allerhande bezigheden en demonstraties die op welke manier dan ook iets met computers te maken hebben. Diverse gebruikersgroepen binnen de regio zijn met uiteraard hun specifieke specialiteiten aanwezig. Ook Hans van Melis, sysop van Fido Eindhoven zal aanwezig zijn en we zullen rechtstreeks verbinding maken met dit board om de mogelijkheden te laten zien. Verder uiteraard onze public domain-bibliotheek en de re-inker. Een vernuftig apparaat waarmee u als HCC-lid zonder risico voor uw printerkop uw oude printerlinten van nieuwe inkt kunt voorzien. Iets wat echt de moeite (en zeker de geldbesparing) waard is! Ook voor floppy's en andere artikelen kunt u op deze middagen terecht.
Al met al een happening van formaat en zeker leuker dan op zaterdagmiddag boodschappen te moeten doen of de auto te wassen! De plaats is ont-

moetingscentrum Het Slot, Kastelenplein te Eindhoven. Deze locatie is zeer gemakkelijk van de autobaan te bereiken en heeft een ruime parkeer gelegenheid, direct voor de deur. Handig dus en geen overbodig gesjouw met uw dure apparatuur. Want wie er met zijn of haar systeem komt, wordt beloond met een presentje. We zijn immers zeer benieuwd wat er zoal door de leden binnen de regio gedaan wordt.Nu alleen de tijd nog; van 13.00 uur tot 17.00 uur. Direct opnemen in uw agenda's dus voor de rest van het jaar. Gebruikersgroepen binnen de regio die nog geen plaatsje hebben gereserveerd kunnen dat uiteraard alsnog doen via ons telefoonnummer 040-835703. Het kost de GG absoluut niets.

LEZING Helaas moesten we de aangekondigde lezing in de Tinelstraat over het operating systeem UNIX in mei afgelasten in verband met hemelvaart. We hebben deze lezing nu gepland op donderdagavond 1 juni. Deze zeer professionele lezing zal gehouden worden door Hans Aerts en is een regelrechte aanrader. En nu maar hopen dat de vrouw van Hans niet uitgerekend dan moet bevallen... maar dat is dan ook het enige dat ons nog tegen kan zitten. Aanvang van de lezing is om 20.15 uur stipt. Probeer dus op tijd te zijn, niets is immers zo storend als mensen die te laat binnenkomen. De locatie is buurthuis De Ketting aan de Tinelstraat te Eindhoven.

Een drukke maand dus voor de boeg en ik hoop dat beide evenementen op uw steun kunnen rekenen.

Jan van der Elsen

HCC Afdeling Friesland

BEGINNERSVRAGEN Er bereiken ons nog al eens vragen van leden die pas een PC aangeschaft hebben en die in het begin problemen hebben om de computer te kunnen bedienen.

Voor die mensen denken wij erover om in het komende seizoen een cursus 'PC gebruik voor beginners' te starten. Om nu te weten te komen of hieraan voldoende behoefte is, zijn wij zeer benieuwd naar uw reakties. Ook in andere suggesties zijn wij geïnteresseerd.

PUBLIC DOMAIN Na een lange voorbereidingstijd, waarin we met diverse tegenslagen te kampen hebben gehad, kunnen wij u dan nu eindelijk onze Public Domain voorstellen. De PD staat op een CD-ROM en bestaat uit ongeveer 7000 programma's. Binnenkort wordt de catalogus uitgebracht, of is reeds uitgebracht. U kunt

nu zelf de inhoud van de 5.25" of 3.5" schijf zelf bepalen, door de programma's die u wilt te kiezen. Deze programma's worden 'ge-arct' aan u geleverd, zodat u die met het bijgeleverde programma kunt 'ont-arcen' en daarna kunt 'runnen'. Het voordeel van deze werkwijze is nu, dat u 'zelf' de inhoud van de schijf kunt bepalen en niet meer afhankelijk bent van de aangeboden schijven. In de volgende Nieuwsbrief zal nadere informatie gegeven worden over de bestelwijze.

Vergeet u vooral niet om onze laatste clubavond van het seizoen '88/'89 op 19 juni te bezoeken.

Jaap Stok

HCC Afdeling Groningen

BIJEENKOMST De eerstvolgende bijeenkomst is op 21 juni. Het denksportcentrum is de maand juli gesloten dus is er dan ook geen bijeenkomst. In de maand augustus zijn we er weer en wel de op 23 augustus.

De bijeenkomsten zijn in het denksportcentrum, van 20.00 tot 23.00 uur, aan de Oliemuldersweg 43 te Groningen.
Vragen, mededelingen enzovoort, kunt u via de hieronder vermelde methoden onder de aandacht van het bestuur brengen:

- Via een briefje naar postbus 1650, 9701 BR Groningen.
- Door 's maandag tussen 20.00 en 22.00 uur te bellen met 050-272711. Op andere tijden kunt u luisteren naar een bandje met bestuursmededelingen.
- Via Fido Groningen, telefoon 050-772950.

SERVICE Tijdens de bijeenkomsten kunt u uw inktlint inleveren voor een inktverversing en deze de daaropvolgende maand weer komen ophalen.

Door eens een modem te huren kunt u kennismaken met datacommunicatie.

Inleiding WordPerfect, circa 33 pagina's, geschreven door Herman Hegge, is nu slechts 12,50 gulden.

Henk Wieringa

HCC Afdeling Haarlem

NIEUW BESTUUR Er is een nieuw bestuur samengesteld, dat van plan is deze sluimerende afdeling nieuw leven in te blazen. Daarvoor is het allereerst van belang dat zo snel mogelijk bijeenkomsten worden georganiseerd. Momenteel wordt gekeken naar een ruimte in IJmuiden. Vanwege onder andere parkeerproblemen blijkt het moeilijk iets in Haarlem te doen. Als u een geschikte ruimte denkt te weten, neem dan kontakt op met de secretaris Jaap den Nieuwenboer.
In de volgende Nieuwbrief hopen we tijd en plaats van onze bijeenkomsten te kunnen mededelen.
We weten uit eigen ervaring dat er in de regio Haarlem erg veel aktieve computeraars zijn, dus het zit er dik in dat we snel een bloeiende afdeling van de grond zullen kunnen tillen!
Het nieuwe bestuur bestaat uit:
Marcel van Valen, voorzitter
Jaap den Nieuwenboer, secretaris
Peter van Buuringen, penningmeester.
Vragen, suggesties enz. richten aan:
HCC afdeling Haarlem, Postbus 5255, 2000 CG Haarlem.

Marcel van Valen

HCC Afdeling Hoorn

GOUDEN HOOFD Elke eerste en elke derde woensdag van de maand is het weer raak. Elke eerste woensdag van de maand in De Schakel, Middenwaard 61, Heerhugowaard en elke derde woensdag van de maand in Het Gouden Hoofd, Westerblokker 80, Blokker. Dan houdt de HCC afdeling Hoorn weer haar maandelijkse vaste clubavonden. Sla er de (HCC) agenda maar op na!
Kom ook kennismaken met andere computer- (maakt niet uit welke) enthousiasten. Bovendien is er ruimschoots gelegenheid om al je vragen, wensen, ideeën en dergelijke voor te leggen aan mede HCC-leden. Mits het natuurlijk wel over computers gaat.

CLUBAVONDEN Heb je zin om over een bepaald onderwerp iets meer te weten te komen. Schroom dan niet om dit aan ons duidelijk te maken want misschien waren we wel net van plan om er een lezing over te gaan houden of om een cursus over het onderwerp te maken. Voor meer informatie kun je terecht op de clubavonden. Dan zie je ook wat voor verrassende dingen er allemaal met een computer kunnen worden gedaan. Als jij dan ook je computer meeneemt dan kunnen we ook (laten) zien wat jij er mee kunt doen. Als je geluk hebt dan kun je ook onze nieuwe re-inker aan het werk zien. Oude (doorlopende) printerlinten wor-

den weer als nieuw en dat slechts voor een kleine vergoeding.
Heb je problemen met het vervoer naar een clubavond en/of vind je je computer te groot om in je eentje mee te nemen, neem dan contact met ons op. Er is altijd wel een mouw aan te passen, en voor alle niet MS-DOS computers doen we helemaal ons best.
Hoe kan je ons bereiken? Wel dat kan op drie manieren. Telefonisch: 072-112868 (Kees Sijpestijn), schriftelijk: Sjaak Sneek, Uilenstede 194, 1183 AP Amstelveen, of via Fido HCC Hoorn 1, Fido node 020, 02290-34046 (zet er wel even bij dat het voor het HCC bestuur bestemd is).
Na de grote vakantie houden weer onze algemene ledenvergadering. Deze zal plaatsvinden in de maand augustus of september. Het huidige bestuur zal dan aftreden om......., ja om wat eigenlijk? Blijf op de hoogte en lees onze aankondigingen die her en der in de media (zullen) verschijnen.

Sjaak Sneek

HCC afdeling Leiden

BESTUUR Het bestuur van de afdeling heeft enige veranderingen ondergaan. Nieuw er bijgekomen is Hans Baak uit Voorschoten, die de taak van secretaris op zich heeft genomen. Via hem kun je ons ook bellen op werkdagen van 20.00 tot 22.00 uur op 01717-8622.
Behalve voornoemde nieuwe secretaris zijn er Joost-Maarten Tewis voorzitter, Jan Zwaneveld penningmeester en Jan Bregman. Wij zoeken nog mensen die zich met of in het bestuur bezig willen houden met Apple, Atari ST en Amiga gebruikers. Gebruik je een van deze computers dan zoeken we je deskundigheid.

BIJEENKOMSTEN De maandelijkse afdelingsbijeenkomsten worden gehouden in Den Leidschen Salon, Steenstraat 2, Leiden. (Vlak bij het station Leiden). Kom kennismaken met andere computerenthousiasten en wissel ervaringen uit. Er is ruimschoots gelegenheid om in een ontspannen sfeer vragen te stellen en problemen voor te leggen aan mede HCC-leden. Neem vooral uw systeem mee. (Een aanmoedigingspremie is voorhanden.) Zo mogelijk geven wij demonstraties. Op deze avonden is ook het Afdelingsnieuws beschikbaar. Daarin leest u meer over onder andere onze printer en floppyconversie-service. Verder gaan we binnenkort beginnen met cursussen. Voorlopig MS-DOS voor beginners, idem voor gevorderden en Datacommunicatie. Meer informatie in het Afdelingsnieuws en op de bijeenkomsten.
De eerstvolgende bijeenkomst is op dinsdag 20 juni om 20.00 uur. Dan zullen we een uurtje besteden aan de afdelingsledenvergadering. Op de agenda staan onder andere het verslag van het bestuur en het verslag van de landelijke ledenraad. Volgende bijeenkomsten zijn steeds op derde dinsdag van de maand.

Jm Tewis

HCC Afdeling Nijmegen

VRAAG Onze afdelingsavonden worden altijd trouw de eerste dinsdag van de maand gehouden. Echter is ons gebleken dat ook veel (bedrijfs)kursussen en avondscholen ook vaak een dinsdagavond in beslag nemen. Nu is onze vraag aan u, laat ons eens weten wat voor u op langere termijn een avond zou zijn om de afdelingsavonden te bezoeken. U kunt uw voorkeursdag kenbaar maken (tot een maand na verschijnen van deze Nieuwsbrief) via een briefkaartje, wat u kunt opsturen naar onderstaand adres.

OPROEP De bezoekers zullen wel gemerkt hebben dat we sinds de afdelingsavond in mei de indeling in de zaal iets hebben veranderd. Ze zullen ook gemerkt hebben dat we buiten de gebruikelijke leeshoek nu ook een vraag en info hoek hebben opgezet. In deze vraag en info hoek kunt u met zowel hard- als software problemen terecht, maar ook met vragen over de HCC.
Verder hebben we wederom een oproep geplaatst voor mensen die een hardware hoekje willen opzetten. Voelt u zich geroepen tot de wereld van zelfbouw interfaces en andere randapparatuur, neem dan eens kontakt met ons op. Misschien dat we in groepsverband iets leuks kunnen opzetten. Natuurlijk is kennis van software ook nooit weg, want vaak moeten de interfaces ook nog worden bestuurd.

KONTAKTADRES De afdeling is schriftelijk en altijd bereikbaar onder postbusnummer 6601, 6503 GC te Nijmegen. Indien u telefonisch kontakt met een van de bestuursleden zoekt, wilt u dit dan doen tussen 19.00 en 21.00 uur, en mensen houdt u u ook aan deze tijden. Want ook wij zijn maar vrijwilligers die overdag hele andere dingen te doen hebben. Verder zijn we natuurlijk ook voor de modemers te bereiken op Fido Nijmegen 080-788405 dit kan natuurlijk 24 uur per dag. Tot ziens op de volgende afdelingsavond.

René Janson

HCC Afdeling Rotterdam

The sky is the limit. De HCC Afdeling Rotterdam op weg naar de negentiger jaren. Wij zijn een afdeling van de ruim zesduizend leden. Wat doet de afdeling Rotterdam voor jou?

BIJEENKOMSTEN Wij organiseren twee maal per maand bijeenkomsten voor de afdelingsleden. Tijdens die afdelingsavonden kunnen de leden beschikken over onze gratis boekenuitleen service.

BIBLIOTHEEK De leden kunnen computerboeken mee naar huis nemen tot de volgende bijeenkomst en zich verdiepen in de materie. Het zijn boeken die anders vanwege de dure aanschaf waarschijnlijk niet worden gekocht. Er wordt rekening gehouden met de wensen van de leden. Door hen opgegeven boeken worden in principe aangekocht. Momenteel hebben we ruim zeventig boeken in de uitleenservice. Op de bijeenkomst is een registratie en recensie van de boeken voorhanden, waaruit je een keuze kunt maken.

PD-SOFTWARE Gratis public domain software service. De leden dragen zelf PD software aan. De afdeling heeft de beschikking over ruim 60 MB PD op flop. Deze kun je tijdens de bijeenkomst gratis laten kopiëren op je eigen floppy of na aanschaf op de HCC Rotterdam Floppy.

CD-SOFTWARE Kostprijs compact disk software service. De afdeling Rotterdam beschikt over een CD-ROM speler en over een aantal CD-ROM schijven met PD software. Er zijn ruim 5175 programma's (600MB).
De leden kunnen op de bijeenkomst tegen kostprijs (één gulden voor op een 360 KB 5.25" flop en twee gulden voor op een 720 KB 3.5" flop, de naar keuze gewenste software laten kopiëren. Dat kan natuurlijk ook op de unieke HCC Rotterdam Floppy. Op de bijeenkomst kun je voor twee gulden vijftig een floppy kopen met de inhoud van een CD-ROM schijf v.w.b de 5.25". Voor de 3.5" betaal je *f* 5,75. Je krijgt dan de inhoud van twee CD-ROM schijven aangeleverd.

FLOPPY We hebben een unieke (natuurlijk rode) HCC Rotterdam Floppy. Die zijn van gegarandeerde kwaliteit en voorzien van het HCC Rotterdam logo. Ze zijn te koop voor (de kostprijs)

één gulden vijftig. Zo krijg je een gegarandeerde floppy voor een sterk concurrerende prijs. Het betreft een DSDD 5.25" flop.
Ook de 3.5" verkopen we tegen kostprijs. Die kost je ƒ 3,75.

COMMUNICATIE Op de bijeenkomsten kun je één van de tien modems gratis naar huis meenemen om tot de volgende bijeenkomst de wereld van de communicatie via het modem te verkennen. Een legitimatie en borgbetaling van 25 gulden is voor de uitleen vereist.

INFORMATIELIJN De afdeling Rotterdam is telefonisch bereikbaar onder nummer 01879-3178. Aan die lijn is een antwoordapparaat gekoppeld, waar je bij afwezigheid van het secretariaat je boodschap kunt inspreken. 24 uur bereikbaarheid dus. Je wordt zo snel mogelijk teruggebeld. De avonden dat er een bijeenkomst is, geeft de lijn uitsluitend informatie omtrent de bijeenkomst. De overige tijden kunt u terecht met computerproblemen, ideeën, cursusopgave, boeken, wensen, pd-aanvraag, cd-aanvraag, bestuurszaken, modem reservering, mededelingen. En er is en tweede nummer bereikbaar 010-4102261. Deze is voor programeervragen en vragen over IBM en PC DOS of alles wat je verder op computergebied kenbaar wil maken of wil weten.

NAAR JE TOE We gaan zodra we wat informatie van leden krijgen ons verzorgingsgebied in. Naast de normale bijeenkomsten zullen we dichter bij huis van de leden een informatieavond over de afdeling houden. De leden binnen dat gebied zullen worden benaderd. Ook particuliere computerclubs worden bezocht en benaderd. Op braderieën en computerdagen zijn we er ook. Heb je interesse in zo'n avond, of wil je dat we langskomen, maak dan een afspraak met het secretariaat.

CURSUSSEN Er komen PC/MS-DOS, dBase III+ en WordPerfect cursussen. En we willen bij voldoende belangstelling programmeer-cursussen geven. In principe is er bij voldoende belangstelling ruimte voor voor een cursus voor elke computertoepassing. Alle cursussen vinden plaats tegen kostprijs, door en voor de leden. Ze worden hobbymatig, dus zeer professioneel uitgediept. Als eerst zal de cursus WordPerfect starten zodra wij de nodige software binnen hebben.

ONDERSTEUNING Het bestuur ondersteunt groepjes mensen die tijdens bijeenkomsten laten zien wat er op een bepaald computergebied mogelijk is. We hebben sinds jaren al de Tandy 2000 groep. Zie voor meer informatie het vorige nummer. We willen streven naar een DOS-groep, dBase-groep en een WP-Cracks-groep. Ook mensen die zelf spelletjes in DOS maken zijn welkom. Het doel is de individuele leden te steunen in hun ideeën, waarbij anderen in contact komen met die ideeën en het idee zo kan groeien dat het een eigen leven gaat leiden binnen de afdeling.

INKOOP-AKTIES Er zijn contacten met leveranciers om tegen sterk gereduceerde tarieven te leveren aan de afdelingsleden. Op de bijeenkomsten zal een bestellijst worden bijgehouden. Papier, hardware, software zijn zo voor de hobby-mensen betaalbaar. En dit kan alleen doorgang vinden als u bestelt. De HCC Rotterdam Floppy is daarvan nog maar het begin.

DEMONSTRATIES Er is door Fido Brielle-1 een demo gegeven en deze is door toeval met een voetbal wedstrijd op de zelfde datum niet druk bezocht, maar we geven weer een demo in september en dan kunt u alsnog bekijken hoe een node er uitziet in de keuken.

Bram den Exter

WERKGROEP TANDY De doelstelling van onze werkgroep is het ondersteunen van de gebruikers van de Tandy 2000 Personal Computer op het gebied van hardware en software. Voor software ondersteuning hebben we twee mogelijkheden. Ten eerste, het opbouwen en bijwerken van een disk-o-theek. Een verzameling programmatuur op diskettes. De tweede mogelijkheid is het opbouwen van een bibliotheek. Een verzameling boeken en tijdschriften betreffende de Tandy 2000. De eerste mogelijkheid is een succesvolle aktiviteit geworden, dat staat vast. Het is bovendien een belangrijke bron van inkomsten voor onze werkgroep. Door aankoop van deze diskettes steunt u dus de aktiviteiten welke in ons aller belang zijn. Door uw steun kunnen we namelijk de tweede aktiviteit, het opbouwen van een bibliotheek, opstarten. Een eerste aanzet daartoe is al gedaan door het aanvragen van een abonnement op PCM. PCM is een in de USA verschijnend tijdschrift waarin vele artikelen staan over de Tandy 2000. Artikelen dus die voor ons van belang zijn. Indien u tijdschriften of boeken in uw bezit heeft betreffende de Tandy 2000 en welke voor u niet meer van belang zijn, of indien u weet waar we die alsnog kunnen verkrijgen, dan zien wij gaarne uw bericht tegemoet. Dan kunnen we er met z'n allen plezier aan beleven.

Piet Huisman

HCC Afdeling Sittard

CURSUS DBASE Omdat er relatief veel vraag naar is, hebben wij het plan opgevat om in het najaar te starten met een cursus programmeren in dBase voor beginners. Er zal een vergoeding gevraagd worden voor deelname aan de cursus en een tegemoetkoming in het cursusmateriaal. Omdat het voor ons belangrijk is te weten hoe groot de animo is verzoeken wij belangstellenden op korte termijn kontakt op te nemen met Leo Reijnen, telefoon 04755-2090, opdat wij (alleen bij voldoende belangstelling) de nodige voorbereidingen kunnen treffen.

HARDWARE Onze modems zijn in prijs verlaagd! Bel voor nadere bijzonderheden naar Leo Reijnen, telefoon 04755-2090.

GEBRUIKERSGROEPEN Het doet ons veel genoegen, dat zowel Olivetti als Atari en Amiga regelmatig op onze bijeenkomsten acte de presence geven. Wij hopen op deze wijze nog meer aan 'klantenbinding' te kunnen doen. Een nauwere samenwerking in de toekomst kan tot de mogelijkheden behoren.

VERSLAG LEDENVERGADERING

Datum: 11 april 1989. Plaats: Buurtcentrum Limbrichterveld, Sittard.

Agenda

1. Opening door de voorzitter
2. Vaststelling definitieve agenda
3. Verslag aktiviteiten 1988 door de secretaris
4. Beleidsplan/aktiviteiten 1989
5. Naamswijziging van de afdeling
6. Verkiezing bestuursleden
7. Rondvraag
8. Sluiting

Punt 3. De secretaris doet mondeling verslag van de aktiviteiten in 1988. Voor een compilatie van deze aktiviteiten verwijzen wij gemakshalve naar de publicaties in de Nieuwsbrieven gedurende de verslagperiode.

Punt 4. Het beleidsplan voor 1989 wordt op de volgende hoofdpunten vastgesteld.
- hoofdlijn van het beleid 1988 voortzetten
- bevorderen integratie afdelingen en gebruikersgroepen
- telefonische hulpdienst waar mogelijk uitbouwen
- meer en met name professionele lezingen
- legitimatie van de leden in verband met 'open' karakter bijeenkomsten.

Punt 5. Besloten wordt naamswijziging van de afdeling aan te vragen. Deze zal bij acceptatie gaan luiden: Afdeling Midden- en Zuid-Limburg.

Punt 6. Harry Aquina en Hein Kop worden beide benoemd als adviseur van het bestuur.

THEMA-AVONDEN Woensdag 21 juni 1989; hardware voor de PC, door Ad Hoogenboezem. Woensdag 20 september 1989; communicatie met Fido, door Leo Reijnen.

HULPDIENST Leden van de afdeling Sittard kunnen gratis gebruik maken van onze telefonische hulpdienst voor PC gebruik. Als coördinator treedt op Hein Kop, telefoon 04490-14818, maandag tot en met vrijdag, (niet op zon- en feestdagen), van 18.30 tot 20.30 uur.

LOGO AFDELING Wat een response naar aanleiding van onze oproep in de vorige Nieuwsbrief!
Maar zonder gekheid. Kom op creatieve leden!
Als je een idee hebt, bel dan naar Ad Hoogenboezem, telefoon 04748-1695.

Ad Hoogenboezem

HCC Afdeling Twente

AFDELINGSAVONDEN De afdelingsbijeenkomsten van de afdeling Twente worden iedere tweede dinsdag van de maand, vanaf 20.00 uur, gehouden in Twente Technovia, Walstraat 2 in Enschede. De laatste keer heeft Pieter Jan Horn het gebruik van Telix gedemonstreerd, en de belangstellenden door de mogelijkheden heen geleid. Heel leerzaam. Vooral in het licht van het huurmodem en dat van het goede nieuws:

BULLETIN BOARD Enkele maanden geleden moest ik aankondigen dat de Fido in Technovia na een headcrash niet meer opgestart was. Hiermee was de afdeling Twente een communicatie-steunpunt armer. Nu zijn we weer een nieuw steunpunt rijker. We zijn te gast op het Bulletin Board van CSL (053-351563), een innovatief Enschedees computerbedrijf. Jacques Kersing is er de sysop. Hij draait er onder Quick BBS, geen Fido dus, en heeft een andere mailer, geen Dutchie dus. Even wennen? Misschien, maar voor ons als afdeling niet in het minst een probleem. Wel is de aansluiting met HCC Houten nog niet rond, maar het zou me verbazen als dat iets met elkaar te maken had.
Het afdelingsbestuur heeft een eigen area op dit BBS gekregen. Daarnaast is er een algemene area waar iedereen van alles kwijt kan. Maar er is meer:

Een C-gebied (software en berichten; hier zit al heel veel in).
Een dBase-gebied (broncode en nog meer).
Een Lotus-123-gebied (broncode en nog meer).
Een *.MAC-gebied (gescande plaatjes, bijvoorbeeld voor gebruik in WP 5.0 , Ventura of noem maar op).
Een PASCAL-gebied (turbolent!).
Een Atari-gebied (Jacques is zelf Atariër, dus...).
Een Archimedes-gebied (en dát is nieuws! De Acorn Archimedes is die hele snelle innovatieve 32-bits RISC-machine en de nog weinigen die durfden, hebben hier een praatpunt!).

Als er trouwens nog andere specifieke interesses blijken te bestaan (en daar is voldoende belangstelling voor), dan kunnen - en zullen - er nieuwe areas bij geopend worden. Voorlopig is de beschikbare 150 Megabyte nog lang niet vol.

HUURMODEM Ik zal het nu dan nog maar een keer noemen, want met zo'n nieuw BBS zal de belangstelling wel weer toenemen. Bovendien is nu de Telix-kennis juist weer opgefrist. Tegen de tijd dat u dit leest is trouwens het oude huurmodem al vervangen door een wat jonger exemplaar, dat wat gemakkelijker in de omgang is (Discovery 1200 C+).

NEDERLANDSTALIGE PD Onze afdeling beschikte al over een riante hoeveelheid PD-software, van de Amerikaanse PC-SIG groep, en sinds kort ook 'Software du jour', disque deux (schijf 2 dus). Daarin zit onder andere ook wat dBase en Lotus-123 spul, broncode om precies te zijn. En, wat nog beter nieuws is, in principe is alles wat op het nieuwe BBS staat ook beschikbaar via onze PD-service. Dus als u er iets van uw gading bij ziet...

En alsof het niet op kon, hebben we besloten kwantum-kortingen te gaan geven aan de mensen die grotere hoeveelheden PD-software ineens bestellen. Bij tien of meer schijven ineens krijgt u 10 procent korting, bij twintig of meer schijven krijgt u 15 procent korting. Omdat er misschien ook wel eens afdelingen of groepen iets willen aanschaffen is er zelfs de mogelijkheid bij bestellingen van vijftig stuks of meer ineens de clubkorting van 20 procent te krijgen. Swingt 'ie of swingt 'ie niet?!

Ik herhaal de oproep van vorige keer nog maar eens. Er is steeds meer behoefte aan goede nederlandstalige PD-software. Daarom vragen we u, om elk stukje nederlandstalige PD-software dat u tegenkomt te melden aan Pieter Jan Horn, telefoon 053-336577. Alvast bedankt voor de moeite.

Rob de Krieger

HCC Afdeling Utrecht

DE BRON Afdelingsbijeenkomsten worden elke eerste maandag van de maand gehouden van 19.30 uur tot 23.00 uur in de Technische School 'de Bron', Vaderrijndreef 7 in Utrecht-Overvecht. Afwijkende data worden tijdig vermeld in de Nieuwsbrief.

LEDENVERGADERING De verplichte tweejaarlijkse verkiezing van een nieuw afdelingsbestuur is in april gehouden. Het voltallige bestuur is daar herkozen. Evert Bruinsma sysop van Fido Amersfoort is aan het bestuur toegevoegd en speciaal belast met communicatie.

BESTUURSBELEID Voorzitter John Glaser benadrukte het beleid van het afdelingsbestuur. De bijeenkomsten hebben een open karakter, HCC leden zijn welkom en mogen introducés meenemen. Elk computermerk is welkom. De bijeenkomsten zijn niet commercieel. De afdeling verzorgt algemene, niet aan één computermerk gebonden lezingen. De afdeling ondersteunt projecten.

PROJECTEN In 1988 heeft de afdeling twee projecten ondersteund. Het RC-5 project (via de computer afstandbedieningscodes opwekken) en het CD-ROM project (Het ontwikkelen van een goedkope interface voor koppeling van een CD-audiospeler met de computer).

BBS Fido Amersfoort brengt in mei een nieuwe CD-ROM met IBM-PC programma's op de lijn. De 'oude' is nu te vinden op Fido Utrecht. Wilt u ook een Fido Bulletin Board opzetten, dan dient u dit op te nemen met de beheerder bij de HCC in Houten. Sponsoring van Fido-nodes is geen taak van onze afdeling. We hebben een kleine PC aangeschaft, waarmee elke bijeenkomst gedemonstreerd wordt met communicatiepakketten zoals Fido en Dutchie. Als u problemen hebt met het instellen van uw computer of communicatiepakket, neem deze dan mee naar de afdelingsbijeenkomst. Er is altijd iemand aanwezig om u te helpen. Vergeet niet de benodigde (verleng)snoeren mee te nemen!

MODEMS Om verbinding te maken met een bulletin board hebt u ook een modem nodig. Wij hebben drie modems ter beschikking op onze afdelingsavonden. Zo kunt u een maand lang experimenteren, alvorens zelf een modem te kopen. Alleen leden van de afdeling Utrecht, die hun lidmaatschapskaart tonen, kunnen een modem lenen.

SCANNERSERVICE Voor de Atari

demonstreren wij met een scanner om plaatjes om te zetten naar een file, die u in tekstverwerkers, tekenprogramma's etcetera kunt inlezen. Inmiddels bestaan er programma's die de plaatjes kunnen omzetten naar veel gebruikte MS-DOS formaten.

OPROEP Nogmaals een oproep aan hardwarespecialisten voor IBM-PC's en dergelijke. John Glaser vraagt uw hulp om samen de Amiga interface om te bouwen tot een IBM-PC interface.

SAMENSTELLING BESTUUR
Voorzitter, John Glaser.
Secretaris, Hans Verbeek.
Penningmeester, Steffen Land.
Algemene Leden, Evert Bruinsma en Adri Kuiper.

Alle vragen graag schriftelijk of op Fido Amersfoort/Utrecht gericht aan de secretaris. (adres elders in de Nieuwsbrief).

Adri Kuiper

HCC Afdeling Zeeland

DRIE MAAL De naam van onze afdeling zult u voortaan drie maal tegenkomen in een HCC maandagenda: op de eerste maandag een bijeenkomst in Goes, op de tweede maandag een in Terneuzen en op de derde maandag in Vlissingen. Enerzijds vertellen wij dit met enige vreugde. Het is immers goed om als afdeling 'naar de mensen toe te gaan' en deze opdeling van aktiviteiten is welhaast een noodzaak binnen het enorme gebied dat door onze afdeling bestreken wordt. Anderzijds memoreren wij het met enige pijn. Want houden wij dit vol? De aanslag op de tijd en toewijding van de bestuursleden wordt wel heel erg groot, groter dan iemand die zich voor een bestuursfunktie heeft aangemeld ooit heeft kunnen bevroeden. En waar vind je nieuwe mensen als de huidige bestuursleden zich willen terugtrekken....?

Herbezinning op de organisatievorm is dan ook aan de orde. In ieder geval staat het als een paal boven water dat aktieve medewerking door een 'plaatselijke' groep nodig is. Terneuzen zit daarmee al goed, maar Goes en Vlissingen zullen moeten volgen. Toe, vele handen maken licht werk! Laat niet alles aankomen op de goedwillendheid van enkelen maar zet ook uw schouders eronder om onze bijeenkomsten tot gezellige en leerzame avonden te maken.

COMPUTERS Die apparaten die het hart van onze vereniging vormen, zie je steeds minder op de bijeenkomsten. Er is nog maar een zeer gering aantal getrouwen, dat zich de moeite getroost hun systeem mee te brengen.

A F D E L I N G E N

Toch is een computer met een aantal mensen er omheen de meest ideale mogelijkheid om kennis, ervaringen en problemen uit te wisselen. Sinds kort is onze afdeling in het bezit van een Atari, zodat Atari- en MS-DOS programma's (de laatste met behulp van een emulator) kunnen draaien. Doch feitelijk is dat niet genoeg voor een bijeenkomst. Wilt u zich niet eens bezinnen of het toch niet mogelijk is dat ook u iets meebrengt? Wij beseffen wel degelijk dat wij van u relatief veel moeite vragen. Maar sinds de HCC ons in staat stelt onze apparatuur op een goede en goedkope manier te verzekeren is het risico in ieder geval veel minder groot geworden.

AGENDA Op de rol staan nog de volgende onderwerpen:

- Van computer naar printer (moeilijken mogelijkheden in de communicatie tussen computer en printer).
- De inrichting van een harde schijf.
- Werken met mailmerge.

De lezingen en/of demonstraties worden voor de pauze gehouden en nemen derhalve maar een deel van de avond in beslag. Mocht een onderwerp een bezoeker niet zo aanspreken, dan kan hij altijd nog uitwijken naar de foyer. Maar doe dit niet te gauw, want vaak valt er ook voor u nog wel eens iets te leren.

HOEKBESPREKING Na de pauze is er zo mogelijk rondom de clubcomputer een zogenaamde hoekbespreking; met en voor geïnteresseerden worden bepaalde programma's, problemen en dergelijke doorgepraat en gedemonstreerd. Vaak zal een bestuurslid de spil van een dergelijk gesprek zijn, maar ook hiervoor vragen wij dringend medewerking van de 'cracks'.

Wat is er leuker dan uw kennis aan anderen over te brengen en anderen de helpende hand te bieden op het toch vaak wel glibberige computerpad?

ANDERE AKTIVITEITEN Andere aktiviteiten zijn tot nog toe niet van de grond gekomen. Deels uit gebrek aan medewerking, deels ook omdat wij weinig vragen en behoeften bij onze bezoekers bespeuren. Wij willen wel aktiviteiten ontplooien mits daaraan duidelijk behoefte bestaat. Dus vertel ons eens wat u zoekt en graag op de clubbijeenkomsten zou willen zien. Misschien kunnen wij daarop reageren.

VAKANTIE De maanden juli en augustus worden er geen bijeenkomsten gehouden. In september hopen wij weer op de gebruikelijke wijze door te gaan, maar daarover wordt u in een volgende Nieuwsbrief nog wel nader geïnformeerd.

J.H. Berghuijs-Goris

HCC AGENDA

MEI

wo 24 AFDELING APELDOORN 20.00 uur.
Vrijzicht, Zichtweg, Apeldoorn, 055-669909.
wo 24 AFDELING HOORN 20.00 uur.
Café Het Gouden Hoofd, Westerblokker 80, Blokker, 02290-34032.
wo 24 AFDELING ROTTERDAM 19.30 uur.
De Larenkamp, Slinge 303, Rotterdam-Zuid, 01879-3178.
wo 24 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Gemeenschapsh. Limmel, Populierweg 34, Maastricht, 04408-1316.
do 25 SHARP MZ GG 19.30 uur.
't Vinkhuys, Boraxstraat 4, Groningen, 05979-2989.
vr 26 AFDELING DEN HELDER 20.00 uur.
Kantine Taylor, Drs. F. Bijlweg 238, Den Helder, 02230-21865.
vr 26 AFDELING STEENWIJK 19.30 uur.
De Meenthe, Stationsplein 1, Steenwijk, 05210-13573.
za 27 FORTH GG 10.30 uur.
HCC-Kantoor, Lezingzaal, Standerdmolen 8, Houten, 079-164755.
za 27 MODELBAAN GG 10.00 uur.
HCC-kantoor, Traintec-zaal, Standerdmolen 8, Houten, 079-312211.
za 27 MSX GG 10.30 uur.
HCC-kantoor, Multihousezaal, Standerdmolen 8, Houten, 072-338228.
di 30 AFDELING DEN-HAAG 19.30 uur.
Gebouw SOWS, Gondelstraat 31, Scheveningen, 070-676713.

JUNI

do 1 AFDELING EINDHOVEN 19.45 uur.
De Nieuwe Ketting, Tinelstraat 3a, Eindhoven-Zuid, 040-432002.
do 1 AFDELING ZWOLLE 20.00 uur.
Wijkcentrum Holtenbroek, Beethovenlaan 394, Zwolle, 038-224993.
za 3 AFDELING APELDOORN 10.30 uur.
Centraal Beheer, Pr. Willem Alexanderlaan, Apeldoorn, 055-669909.
za 3 P2000 GG 10.00 uur.
HCC-kantoor, Trainteczaal, Standerdmolen 8, Houten, 070-552715.
za 3 UNIX GG 11.00 uur.
HCC-Kantoor, Multihouse-zaal, Standerdmolen 8, Houten, 03402-32100.
Compilers.
ma 5 AFDELING UTRECHT 19.30 uur.
De Bron, Vader Rijndreef 7 Utrecht, 035-47825.
ma 5 AFDELING ZEELAND 19.30 uur.
De Pit, Appelstraat 2a, Goes-Zuid, 01196-13517.
ma 5 68' GG 20.00 uur.
Pieter Schiphorst, Lange Heul 394a, Bussum, 02159-35211.
ma 5 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Tourslaan 22, Eindhoven, 040-428758.
ma 5 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
De Pit, Appelstraat 2a, Goes-Zuid, 01100-21862 of 23658.
ma 5 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
De Bron, Vader Rijndreef 7, Utrecht, 030-284509.
ma 5 SHARP MZ GG 20.00 uur.
De Tamboer, Hoofdstraat 17, Hoogeveen, 05930-2917.
di 6 AFDELING NIJMEGEN 19.30 uur.
Café Juliana, Schependomlaan 94, Nijmegen, 080-778932.
di 6 AFDELING VENLO 19.30 uur.
Café Maagdenberg, Leutherweg 1, Venlo, 04765-1693
wo 7 AFDELING HOORN 20.00 uur.
De Schakel, Middenwaard 61, Heerhugowaard, 02207-13770.
wo 7 AFDELING ZOETERMEER 20.30 uur.
Sporthal Olympus, Voorweg 1, Zoetermeer, 079-313195.
do 8 6500 GG 20.00 uur.
Wijkgebouw Gillis, Mozartlaan, Delft, 015-134269.
do 8 AFDELING BREDA 19.30 uur.
De Belcrum, Pastoor Pottersplein 12, Breda, 01608-35391.
do 8 OLIVETTI GG 20.00 uur.
De Belcrum, Pastoor Pottersplein 12, Breda, 076-713071.
Spreadsheets.
do 8 SHARP MZ GG 19.45 uur.
Café De oude St Joris, Past. Dijkmanstr 25, Eindhoven, 040-453480.
do 8 SHARP MZ GG 19.30 uur.
De Hille, Loveltlaan 25, Oss, 04120-47659.
za 10 SHARP MZ GG (Landelijk) 10.00 uur.
H.F. Witte Dorpshuis, Henry Dunantplein 4, De Bilt, 033-945286
za 10 SINCLAIR GG 10.00 uur.
HCC-kantoor, Multihouse- & Trainteczaal, Standerdmolen 8, Houten, 01670-66845.
za 10 SHARP MZ GG 12.00 uur.
Jan van Besouwhuis, Thomas van Diessenstraat 1, Tilburg, 013-551477.
zo 11 AFDELING ALMERE 11.00 uur.
Sporthal Arcade, Koninginneweg 1, Almere-Stad, 03240-31689.
zo 11 SHARP MZ GG 11.00 uur.
Sporthal Arcade, Koninginneweg 1, Almere-Stad, 03240-30116.
ma 12 AFDELING AMSTERDAM 20.00 uur.
Ytech-Gebouw, v Diemenstraat 10, Amsterdam, 020-265390.
Beleggen, Amiga, ST, Commodore, QL, PASCAL, Sharp, MS-DOS.
ma 12 AFDELING ARNHEM 19.30 uur.
Biljartcentrum Mabrie, Bernulphusstraat 13, Oosterbeek, 080-770200.
ma 12 AFDELING ROTTERDAM 19.30 uur.
De Larenkamp, Slinge 303, Rotterdam-Zuid, 01879-3178.
ma 12 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Biljartcentrum Mabrie, Bernulphusstr 13, Oosterbeek, 08880-1498.
ma 12 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Buurthuis Ricardo, Mr. Arend v/d Woudenslaan, Rotterdam, 01804-27534.
ma 12 AFDELING ZEELAND 19.30 uur.
Pro Rege, Terneuzen
di 13 AFDELING N.O. BRABANT 20.00 uur.
De Biechten, Vincent van Goghlaan 1, Hintham, 073-137644.
di 13 AFDELING TWENTE 20.00 uur.
Twente Technovia, Walstraat 2, Enschede, 053-336577.
wo 14 AFDELING APELDOORN 20.00 uur.
Vrijzicht, Zichtweg, Apeldoorn, 055-669909.
wo 14 AFDELING TILBURG 20.00 uur.
Boerke Mutsaers, Vijverlaan 2, Tilburg, 013-684853.
vr 16 AFDELING ZWOLLE 20.00 uur.
Wijkcentr. Gerenlanden, Munterkamp 75, Zwolle-Zuid, 038-650675.
MSX-groep.
za 17 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 13.00 uur.
't Slot, Kastelenplein 167, Eindhoven.
za 17 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 12.00 uur.
Buurtvereniging Het Karveel, Karveel 49-15, Lelystad, 03200-44906 (wkdg 17.00-22.00 uur).
za 17 COMMODORE (COMPET) GG 10.00 uur.
HCC-kantoor, Multihouse- & Trainteczaal, Standerdmolen 8, Houten, 020-267887.
za 17 SHARP MZ GG 10.00 uur.
Buurthuis Poelenburgt, Wheerpad 1a, Zaandam, 020-154489
zo 18 OLIVETTI GG 11.00 uur.

Sporthal Arcade, Koninginneweg 1, Almere-Stad, 076-713071.
ma 19 AFDELING FRIESLAND 20.00 uur.
Zalen Schaaf, Breedstraat 48, Leeuwarden, 058-152796.
ma 19 AFDELING ZEELAND 19.30 uur.
Open Hof, Alexander Gogelweg 49, Vlissingen, 01185-1680.
ma 19 68' GG 20.00 uur.
Pieter Schiphorst, Lange Heul 394a, Bussum, 02159-35211.
ma 19 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 20.00 uur.
De Schaaf, Breedstraat 48, Leeuwarden, 058-665747.
ma 19 SHARP MZ GG 20.00 uur.
De Schaaf, Tuinzaal, Breedstraat 48, Leeuwarden, 058-673452.
di 20 AFDELING LEIDEN 20.00 uur.
Leidschen Salon, Steenstraat 2, Leiden, 071-126000.
di 20 SHARP MZ GG 20.00 uur.
De Biechten, Vincent van Goghlaan 1, Hintham, 04120-47659.
wo 21 AFDELING GRONINGEN 20.00 uur.
Denksportcentrum, Oliemuldersweg 43, Groningen, 050-272711.
wo 21 AFDELING SITTARD 20.00 uur.
Centr. Limbrichterveld, Eisenhowerstr 724, Sittard, 04755-2090.
wo 21 OLIVETTI GG (ZUID) 20.00 uur.
Centr. Limbrichterveld, Eisenhowerstr 724, Sittard.
do 22 SHARP MZ GG 19.30 uur.
't Vinkhuys, Boraxstraat 4, Groningen, 05979-2989.
do 22 SHARP MZ GG 19.30 uur.
Café Harry Schut, Handelsstraat 31, Stadskanaal, 05926-3453.
za 24 ADVANCE GG 11.00 uur.
HCC-kantoor, Trainteczaal, Standerdmolen 8, Houten, 02510-37360.
za 24 BONDWELL/ELCI GG 10.00 uur.
Mon Rêve, t/o station, Ede, 08370-15423.
za 24 LOGO GG.
Logo Centrum Nederland, Regulierstraat, Nijmegen, 080-238130.
za 24 SHARP MZ GG 10.00 uur.
De Pit, Appelstraat 2a, Goes-Zuid, 01100-21219.
ma 26 AFDELING AMSTERDAM 20.00 uur.
Ytech-Gebouw, v Diemenstraat 10, Amsterdam, 020-265390.
Thema: Animatie.
ma 26 AFDELING UTRECHT 19.30 uur.
De Bron, Vader Rijndreef 7 Utrecht, 035-47825.
di 27 AFDELING DEN-HAAG 19.30 uur.
Gebouw SOWS, Gondelstraat 31, Scheveningen, 070-676713.
wo 28 AFDELING APELDOORN 20.00 uur.
Vrijzicht, Zichtweg, Apeldoorn, 055-669909.
wo 28 AFDELING HOORN 20.00 uur.
Café Het Gouden Hoofd, Westerblokker 80, Blokker, 02290-34032.
wo 28 AFDELING ROTTERDAM 19.30 uur.
De Larenkamp, Slinge 303, Rotterdam-Zuid, 01879-3178.
wo 28 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Gemeenschapsh. Limmel, Populierweg 34, Maastricht, 04408-1316.

JULI

za 1 AFDELING APELDOORN 10.30 uur.
Centraal Beheer, Pr. Willem Alexanderlaan, Apeldoorn, 055-669909.
za 1 POSTZEGEL GG 10.30 uur.
HCC-kantoor, Multihousezaal, Standerdmolen 8, Houten, 070-873650.
za 1 TULIP GG 10.30 uur.
HCC-kantoor, Trainteczaal, Standerdmolen 8, Houten, 030-290124.
za 1 SHARP MZ GG 11.00 uur.
RCC Micro Home, Industriestraat 15a, Roosendaal, 076-870302.
ma 3 68' GG 20.00 uur.
Pieter Schiphorst, Lange Heul 394a, Bussum, 02159-35211.
ma 3 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
De Pit, Appelstraat 2a, Goes-Zuid, 01100-21862 of 23658.
ma 3 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Liswort, Tourslaan 22, Eindhoven, 040-428758.
ma 3 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
De Bron, Vader Rijndreef 7, Utrecht, 030-284509.
di 4 AFDELING NIJMEGEN 19.30 uur.
Café Juliana, Schependomlaan 94, Nijmegen, 080-778932.
di 4 AFDELING VENLO 19.30 uur.
Café Maagdenberg, Leutherweg 1, Venlo, 04765-1693
wo 5 AFDELING HOORN 20.00 uur.
De Schakel, Middenwaard 61, Heerhugowaard, 02207-13770.
za 8 AI GG 11.00 uur.
HCC-Kantoor, lezingenzaal, Standerdmolen 8, Houten.
ma 10 AFDELING ARNHEM 19.30 uur.
Biljartcentrum Mabrie, Bernulphusstraat 13, Oosterbeek, 080-770200.
ma 10 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Biljartcentrum Mabrie, Bernulphusstr 13, Oosterbeek, 08880-1498.
ma 10 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Buurthuis Ricardo, Mr. Arend v/d Woudenslaan, Rotterdam, 01804-27534.
di 11 AFDELING TWENTE 20.00 uur.
Twente Technovia, Walstraat 2, Enschede, 053-336577.
wo 12 AFDELING APELDOORN 20.00 uur.
Vrijzicht, Zichtweg, Apeldoorn, 055-669909.
za 15 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 12.00 uur.
Tourslaan 22, Eindhoven, 040-428758.
za 15 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 12.00 uur.
Buurtvereniging Het Karveel, Karveel 49-15, Lelystad, 03200-44906 (wkdg 17.00-22.00 uur).
ma 17 68' GG 20.00 uur.
Pieter Schiphorst, Lange Heul 394a, Bussum, 02159-35211.
di 18 AFDELING LEIDEN 20.00 uur.
Leidschen Salon, Steenstraat 2, Leiden, 071-126000.
wo 26 AFDELING APELDOORN 20.00 uur.
Vrijzicht, Zichtweg, Apeldoorn, 055-669909.
wo 26 AMSTRAD/SCHNEIDER GG 19.30 uur.
Gemeenschapsh. Limmel, Populierweg 34, Maastricht, 04408-1316.
za 29 MSX GG 10.30 uur.
HCC-kantoor, Multihouse- & Trainteczaal, Standerdmolen 8, Houten, 072-338228.

GEBRUIKERSGROEPEN

HCC Advance gg

STILTE Het is enige tijd stil geweest rond de Advance gebruikersgroep, althans in deze kolommen. De reden was geen gebrek aan aktiviteiten, maar aan een correspondent. Het gevolg was wel op dat de laatste gebruikersdag slechts een gering aantal mensen langskwam. Ondanks de geringe opkomst was het toch een leuke dag, met onder andere een 'demonstratie' over hoe een Advance 86B er ook uit kan zien (extra geheugen, poorten, drie diskdrives, een harddisk en een ander toetsenbord). Omdat er nog steeds geen nieuwe correspondent gevonden is blijft het zaak om goed de HCC agenda te lezen zodat een gebruikersdag niet onopgemerkt aan de aandacht voorbij gaat.

GEBUIKERSDAG De eerstvolgende gebruikersdag is op zaterdag 24 juni in het HCC gebouw. Naast de gebruikelijke aktiviteiten zal er op deze dag een demonstratie van 'computer en radio' gegeven worden met ondermeer slowscan fax, RTTY en TOR ontvangst. We rekenen op een volle zaal!

BASICODE 3 Wat veel mensen waarschijnlijk niet weten is dat de Advance gebruikersgroep naast specifieke documentatie en soft- en hardware voor de diverse Advance computers ook distributeur is van Basicode 3 soft- en hardware voor de IBM PC en 100 procent compatibele computers. Geleverd kunnen ondermeer worden het Basicode 3 inlees- en vertaalprogramma en een uniek interface tussen PC en radio/cassetterecorder wat geen externe voeding behoeft, niet hoeft te worden afgeregeld en met elk type cassetterecorder kan werken. Voor meer informatie over Basicode 3 soft- en hardware of bestellingen kan men kontakt opnemen met de Advance gebruikersgroep.

Ronald Berkel

HCC AI gg

KENNISGEVING Eindelijk lag dan eind april de eerste Kennisgeving van dit jaar bij u in de bus. Dacht u lid van de AI gg te zijn en hebt u het blad niet gekregen? Laat dit even weten.

Onze hoofdredacteur heeft ons helaas weer moeten verlaten. Marlies van Steenbergen heeft nu die taken overgenomen. Het redactieadres is verplaatst naar Grashof 207, 2262 ET Leidschendam. Omdat ook een ander lid zich als redacteur heeft teruggetrokken kunnen we nu wel wat versterking gebruiken. Wie voelt zich aangetrokken tot wat redactiewerk? Kennis van AI is niet direct noodzakelijk.

WERKGROEPEN Ons streven is minstens drie nummers per jaar, zodat de volgende in ieder geval voor de werkgroependag in september bij u in de bus ligt. Overigens, bijdragen in de vorm van boek- en produktbesprekingen en korte of lange artikelen op het gebied van AI zijn van harte welkom! Uploaden in het Kennisgeving gebied in de file-area van Fido Alkmaar blijft het eenvoudigst.

Werkgroepen. De vier werkgroepen komen een keer in de zes à acht weken bij elkaar en zijn zeer actief aan het plannen maken of meer concreet aan het programmeren. De werkgroep Natuurlijke Taal Verwerking (NTV) worstelt momenteel in vier totaal verschillende programmeertalen met programma's om Nederlandse zinnen te ontleden en kan nog best wat programmeurs die in het onderwerp geinteresseerd zijn gebruiken. De PROLOG werkgroep helpt nog steeds iedereen op weg in deze symbolische programmeertaal maar kijkt ondertussen ook naar de mogelijkheden van andere talen waar het AI betreft. In de Kennissystemengroep wordt aan de hand van eenvoudige testcases met verschillende expertsystemen gestoeid. Wilt u eindelijk wel eens weten hoe een expert-systeem werkt? Hier is uw kans. De werkgroep Filosofische Aspecten tot slot bekijkt het hele AI veld, zowel technisch als maatschappelijk, met een kritisch oog.

Wilt u lid worden van een van de werkgroepen of heeft u andere vragen: 070-204532 of Fido Alkmaar.

Bert Grootjans

HCC Amstrad/ Schneider gg

COMMUNICATIESTORING Vorige maand bleek weer eens, hoe verkeerd het is een blind vertrouwen te hebben in het feilloos werken van een communicatiekanaal. Een brief bijvoorbeeld komt meestal, maar niet altijd, binnen enkele dagen aan bij de geadresseerde.

Deze keer was het de informatieoverdracht naar de HCC FIDO-node in Houten die de mist in ging. Als gevolg daarvan kon onze bijdrage niet geplaatst worden en dat was nu juist ons belangrijkste nieuws van het jaar; het programma van onze jaarlijkse gebruikersdag op 13 mei in Houten.
Als je je hersteld hebt van de schok en de verslagenheid over de schade die je groep door zo een gebeurtenis moet lijden, dan ga je enerzijds uitzoeken hoe dit kon plaats vinden en anderzijds overwegen hoe deze akelige dingen in de toekomst kunnen worden vermeden.

Het uitzoeken is niet zo belangrijk. Niemand wil zich schuldig voelen, maar ook zou het niets opbrengen om een schuldige aan te wijzen. Hoogstens kan het nuttig zijn de gevolgde procedure onder de loep te nemen om te zoeken naar verbetering.

Een essentiële schakel in informatieoverdracht is het sluiten van de kringloop. Hiermee bedoel ik de terugmelding aan de afzender, dat het bericht goed ontvangen is. Technisch wordt dat gerealiseerd door het bericht te verdelen in blokken van bijvoorbeeld 128 letters en aan zend- en ontvangzijde een getal uit te rekenen dat representatief is voor het blok (zoals bijvoorbeeld de som van alle overgezonden bytes). De zender zendt dit getal mee en de ontvanger vergelijkt het met wat hij zelf uitgerekend heeft. Zijn ze niet gelijk, dan vraagt de ontvanger om het zelfde blok opnieuw over te zenden. Dit alles gebeurt automatisch, zonder persoonlijke tussenkomst, en wordt tot het 'protocol' gerekend. Na afloop kunnen wij er dus zeker van zijn, dat het gehele bericht onverminkt over gekomen is. Dit is echter maar een enkele stap in een hele reeks, tussen het opgeven van het bericht en het drukken van de tekst in de Nieuwsbrief.

Nu is gebleken, dat er een veel grotere kringloop gesloten moet worden, waar binnen ook persoonlijke terugkoppeling gepleegd moet worden. Dit is natuurlijk niets nieuws. De roerganger van een schip zegt 'Aye aye, sir' om te bevestigen dat hij een bevel gehoord heeft. In kritieke situaties is het gebruikelijk dat het hele bevel herhaald wordt als blijk dat het niet alleen gehoord maar ook goed gehoord is.

In de huidige situatie moeten wij nog een stap verder gaan. De afzender moet zich er in de eerste plaats van overtuigen dat het bericht goed is overgekomen (doordat programmatisch gevraagd is om een nadere toelichting op de titel). In de tweede plaats is mij geadviseerd (nu het kalf verdronken is), om ook een bericht achter te laten aan de sysop: 'Ik heb file zusenzo geladen in gebied 3'. Ook is geadviseerd (nu het kalf verdronken is) een afdruk van het bericht schriftelijk te verzenden naar de redactie van

het verenigingsnieuws. Maar dit alles is onvoldoende.

De kringloop is pas echt rond, wanneer niet alleen de goede overzending van het bericht is gecontroleerd, maar ook de AFWEZIGHEID van een bericht wordt gesignaleerd. Degene die maandelijks een bijdrage instuurt kan ook ziek zijn, een ongeval gehad hebben, of zelfs domweg vergeten hebben het bericht te versturen.

Daarom stel ik voor, dat de redactie van het verenigingsnieuws, tegenwoordig gevestigd in het HCC kantoor, een lijstje bijhoudt van te verwachten bijdragen om tijdig, bijvoorbeeld vijf dagen voor de deadline, diegenen op te bellen waarvan nog niets ontvangen is. Pas dan kan dit soort ellende in de toekomst vermeden worden.

NAWOORD REDACTIE:
Vanzelfsprekend willen wij afdelingen en gebruikersgroepen graag in staat stellen om te controleren of hun bijdrage binnen is bij de eindredactie in Houten. Daarom zal er voortaan in het berichtengebied van Fido Redactie een mededeling staan met een opgave van de verenigingskopij, die inmiddels is aangeboden.
Het is vanzelfsprekend wel verstandig om deze controle vóór de uiterste datum van inlevering uit te voeren, omdat er dan nog de mogelijkheid bestaat maatregelen te nemen, als er onverhoopt iets mis is gegaan.
Wij zullen dit bericht steeds actueel houden, waardoor u snel geïnformeerd bent over de laatste stand van zaken.
Nog even een tip: met gebruik van het LIST-commando kunt u in Fido heel snel nagaan wat het nummer van de message is, die u zoekt.

Edwin Ammerlaan

BIJEENKOMSTEN Hieronder geven wij weer eens ons lijstje van regio bijeenkomsten. Maak er gebruik van, ze zijn altijd een bezoek waard. Is de afstand te groot, neem dan contact op met een bestuurslid om zelf een regio te starten.

Zuid-Holland: Tweede maandag van de maand, 19.30 uur Buurthuis Ricardo, Mr.A v.d.Woudenslaan, Rotterdam-Lombardijen, 01804-27534.
Zeeland: Eerste maandag van de maand, 19.30 uur, De Pit, Appelstraat 2a, Goes-Zuid, 01100-21862 of -23658.
Utrecht: eerste maandag van de maand, 19.30 uur, De Bron, Vaderrijndreef 5, 030-284509.
Flevoland: derde zaterdag van de maand, 10.30 uur, Buurtver. Het Karveel, Karveel 49-15, Lelystad, 03200-44906.
Friesland, Groningen, Drenthe: derde maandag van de maand, Zalen De Schaaf, Breedstraat 48, Leeuwarden, 058-665747.
Gelderland: tweede maandag van de maand, 19.30 uur, Mabrie Bernulphusstraat 13, Oosterbeek, 08880-1498.
Noord Brabant: eerste maandag van de maand, 19.30 uur, Lismortel, Tourslaan 22, Eindhoven. Ook derde zaterdag van de maand, 't Slot, Kastelenplein 167, Eindhoven, 040-428758.
Zuid Limburg: vierde woensdag van de maand, 19.30 uur, Gemeenschapshuis Limmel, Populierweg 34, Maastricht, 04408-1316.

BULLETINBOARD Log in voor software en berichten op 04780-88119, -80417, -87840 of -84510.

INLICHTINGEN Bij de regionale bijeenkomsten zijn de telefoonnummers gegeven van de regionale coördinatoren. Tijdens de zomermaanden kun je voor inlichtingen het best een van hen bellen, daar de secretaris en contactfiguur dan veel afwezig zal zijn.

Ernst Pereira

HCC Astrologie gg

PUBLIC DOMAIN Public Domain software bezitten we nog niet veel. Tot nog toe bleef het beperkt tot het programma Placidus voor MS-DOS en de programma's Astrotek en Astrowat voor Atari. Daar komt binnen niet al te lange tijd verandering in. De PD-bibliotheek wordt dan uitgebreid met een programma in GW-Basic dat niet alleen de berekening verzorgt, maar ook een horoscooptekening op het scherm produceert. Daarnaast komt er een programmaatje, dat de gegevens die met Placidus zijn berekend, grafisch presenteert. Dit alles is omstreeks september/oktober te verwachten.

INFORMATIE Wie geïnteresseerd is in de aktiviteiten van de Astrologie gg kan een folder aanvragen door te schrijven aan onze penningmeester, Paul Schippers, postbus 1355, 5200 BK Den Bosch, onder bijvoeging van een geadresseerde en gefrankeerde retourenveloppe.

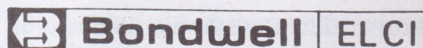
Hans Leefkens

HCC Atari gg

NIEUW LEVEN Na het ontstaan van de bestuurscrisis binnen de Atari gg medio december 1988 en de mailing over dit onderwerp aan de leden is het stil geworden rond de Atari gg. Enkele verontruste leden hebben zowel via fido als tante post het dagelijks bestuur van de HCC benaderd. Ook werd er een open brief geplaatst.
Vanaf 4 mei 1989 is er een interimbestuur samengesteld (met goedkeuring van het DB), bestaande uit W. Scheltema voorzitter; R. Aerts secretaris en J. Klene bestuurslid. Dit bestuur heeft als opdracht de gg nieuw leven in te blazen en een definitief bestuur voor de gg te formeren. De leden voor het nieuwe bestuur zullen zich dan verkiesbaar stellen. Het ligt in de bedoeling dat er medio september 1989 een ledenvergadering wordt belegd voor onze gg, vermoedelijk te Almere.

MAILING De leden die op de mailing van januari 1989 hadden gereageerd zijn of worden binnenkort benaderd. Alle leden ontvangen een mailing via Houten. Het interimbestuur is al druk aan het werk, er worden al programma's en hardware getest, een PD bibliotheek komt beschikbaar (en is voorlopig alleen verkrijgbaar op de bijeenkomsten van de HCC afdeling Almere.) U wordt in ieder geval uitgenodigd om uw wensen en ideeën schriftelijk aan ons kenbaar te maken, zodat de Atari gg weer de plaats binnen de HCC kan innemen die het verdient.
Er zijn toch zo 60.000 ST's in Nederland verkocht. Toekomstplannen zijn er genoeg, zoals een eigen Fido, hardwareservice, levering van diskettes etcetera. Daarvoor hebben wij actieve leden nodig, ook u dus. U gaat allen de vakantieperiode tegemoet, dus het heeft weinig zin om voor deze tijd te starten, maar vanaf september gaat het weer beginnen. U kunt uw reacties kwijt bij W.Scheltema, Haringvlietstraat 15, 1316 LB Almere, of via fido Almere, Atari area, of via netmail 500/4.10386 of via fido (msx) Alkmaar, Atari area.

W. Scheltema

gebruikersgroep

MON REVE Kom naar Ede! Op zaterdag 24 juni is er weer een gebruikersdag van onze gg. Van 10.00 uur tot een uur of vier in hotel/restaurant Mon Reve tegenover het NS station Ede-Wageningen (Wageningse kant). Makkelijk te vinden en parkeergelegenheid genoeg.
Zo'n gebruikersdag is altijd weer een verrassing. Wie zal er zijn, zijn er nieuwe gezichten bij? Maar natuurlijk ook: Wat heeft iedereen in de tussentijd weer voor bijzonders uitgebroed?
De vorige keer (15 april) vond ik bijvoorbeeld de komst van dhr. Ruud Kamp uit Delft zo'n verrassing en ook wat hij meebracht. Hij bleek uit de CP/M Public Domain Software van de DOS gg de volumes 1218, 1241 en 1294 gehaald te hebben. Op deze diskettes is het zeer uitgebreide communicatieprogramma MEX te vinden. Ruud Kamp heeft dit alles (op assemblerniveau) voor gebruik in een Bondwell 12, 13 of 14 omgewerkt. Een stukje vakwerk!

MONITOR En passant liet hij ook nog zijn programma'tje Monitor zien. Dit 'residente' (op de achtergrond werkende) CP/M 3.0 programma toont permanent in de rechter bovenhoek van het scherm de BIOS-calls die een op de voorgrond werkend programma doet. Een hulpmiddel dus om programmeringsproblemen op te lossen, maar tegelijkertijd ook een proeve van bekwaamheid.

VIRUSSEN 'Officieel' was er natuurlijk ook weer het nodige. Hierbij denk ik dan bijvoorbeeld aan Eugen Kaschubinsky die een inleiding hield over de veelbesproken en gevreesde computervirussen. Hij zei dat men later misschien nog wel eens terug zal denken aan 'die goeie ouwe CP/M-tijd'. Een tijd waarin computervirussen nog onbekend waren. Om het één en ander te demonstreren had hij zijn Amiga meegebracht. Prima natuurlijk, want het onderstreept de gedachte dat de virusziekten zich alleen buiten onze gg voordoen. Of toch niet? Lees nummer 6 van ons Bondwell/ELCI gg infoblad!

MS-DOS Als het goed is heeft onze gg op 24 juni een 'eigen' MS-DOS Bondwell. Dit van de HCC Afdeling Rotterdam afkomstige (oude) systeem is ongetwijfeld een stap in de richting van de MS-DOS toekomst van onze Bondwell/ELCI gebruikersgroep.

Ton Helwig

commodore pet gebruikersgroep

GEBRUIKERSDAG We hebben op onze gebruikersdag van 17 juni aanstaande de beschikking over wat meer ruimte, namelijk beide zalen en de hal. Hopelijk geeft dit aanleiding voor nog meer mensen om met eigen apparatuur te komen zodat er van de verschillende typen computers (bijvoorbeeld C-64 / C16 / VIC20) wat meer aanwezig zijn.
Er zijn weer enkele mensen met technische kennis die kleine storingen in uw apparatuur kunnen opsporen en misschien verhelpen (op uw risico). Ook is er Public Domain aanwezig die gekopieerd kan worden. Op de twee laatste bijeenkomsten was Commodore Nederland ook vertegenwoordigd in de persoon van Paul Steve. Ook deze gebruikersdag hopen we hem weer te kunnen begroeten.

OVERZICHTSDISKETTE We hebben op het ogenblik ongeveer 175 fish disks. Hiervan is een nieuwe overzichtsdiskette gemaakt met daarop als extra het programma 'Aquarius', dat een database is waarmee het overzicht van de PD is door te zoeken en uit te printen. Deze diskette is verkrijgbaar door *f* 12,50 over te maken op onze giro onder vermelding van 'Speciale overzichtsdiskette Amiga'. U krijgt de diskette dan toegestuurd.

CP/M SUBGROEP Erik Peterson heeft op zich genomen om deze subgroep enige gestalte te geven. De mensen met een C-128 of een C-64 met Z80 cartridge kunnen makkelijk met CP/M werken en hebben het meest profijt van deze subgroep. Erik wil op de komende gebruikersgroep om ongeveer 13.00 uur overleggen met iedereen die hiervoor interesse heeft om te kijken hoe het een en ander uitgewerkt kan worden.

FIDO Jelle van Douwen heeft onze Commodore-Fido vanaf het begin als sysop beheerd en heeft te kennen gegeven dat hij met deze taak wil stoppen. We hebben reeds een opvolger gevonden in de persoon van Hans Kessels (van de C16/Plus4 groep). Binnenkort zal het telefoonnummer van de onze Fido dus gewijzigd worden (misschien is dit eind mei al gebeurd).

Vanaf deze plaats willen we Jelle heel erg bedanken voor de vele uren die hij als sysop in de Commodore-Fido heeft gestopt.

Frits Hermans

ESGG Exidy Sorcerer Gebruikers Groep

ALGEMEEN Met ingang van 1 juni 1989 is het korrespondentieadres van de redactie gewijzigd. U kunt uw vragen en kopij voor de redactie in het vervolg zenden aan: redactie ESGG Periodiek, R. Borkent, Rivierenlaan 47, 3181 DM Rozenburg.

PERIODIEK Wanneer u op de hoogte wilt blijven van de ontwikkelingen op het gebied van de Exidy Sorcerer, dan is het minste wat u nodig heeft uw computer en een abonnement op ons ESGG periodiek! Een abonnement op een jaargang (6 nummers) kost slechts *f* 18,-. Aanmelden door middel van overschrijving op postrekening 5368539 ten name van ESGG te Lopik, met vermelding 'abonnement periodiek jaargang 8'. Als extra vindt u bij ons juninummer weer de bekende lijst met het alfabetisch gerangschikte overzicht van de in de voorgaande jaargangen opgenomen artikelen.

SERVICE In nummer 116 van de HCC Nieuwsbrief stond dat wij inmiddels al tot disk-volume 19 waren gekomen. U hebt natuurlijk begrepen dat het een foutje van de drukker zou kunnen zijn. We zijn namelijk al bij volume 49 in onze diskettebibliotheek!

FEEST Ons ESGG Periodiek gaat zijn achtste jaargang in en dit abonnementenjaar kan iets speciaals worden! Maar....dat lukt alleen als u daaraan bijdraagt.
Waar gaat het om?
In 1990 (dat is de tweede helft van het achtste abonnementenjaar) is het tien jaar geleden, dat de Exidy Sorcerer Gebruikers Groep (ESGG) werd opgericht (jazeker, allemaal hoofdletters, zoals het hoort). Wij vinden dat zoiets belangrijks (we zijn daarmee toch oudgedienden in de computer-scene) op zijn minst op passende wijze moet worden herdacht. Als u met ons van mening bent, dat zoiets in stijl moet worden gevierd, laat dat dan aan ons weten.
Let wel: over de wijze waarop zulks eventueel zou kunnen plaatsvinden, hebben we nog niet nagedacht. Dat is iets van een wat latere zorg. Natuurlijk is het een hele hulp, als u naast uw reaktie ook wilt meedenken over de wijze waarop zulk een gebeurtenis zou kunnen worden verwezenlijkt. In uw antwoord een aantal suggesties doen, wordt door ons zeer op prijs gesteld.
We zijn als Exidy Sorcerer gebruikers nog steeds met een respectabel aantal abonnees en leden. We mogen dus, om met een slogan van een ander te pronken 'best eens wat van ons laten horen'. Helemaal fijn is het, als de leden zich daarbij van hun beste kant laten zien.
U bent natuurlijk bekend met de wijze waarop zulks kan geschieden (namelijk een briefkaart aan de redactie (zie het nieuwe adres hiervoor genoemd), waarop u uw instemming betuigt of uw afkeuring uitspreekt). Zendt uw reaktie voor 1 augustus 1989 in, zodat we tijdig kunnen vaststellen of u een feest of geen feest wilt. Helpt u ons?

Gerlof Donga

1990 een FEEST-jaar voor ALLE Sorcerer gebruikers

HCC Forth gg

BROUWERIJ Op de valreep nog iets over onze bijeenkomst van 27 mei in Houten. Zoals reeds in het mei-nummer bekend was gemaakt, zal worden gesproken over het Forth-programma voor modelbaanbesturing, aangevuld met een demonstratie van het één en ander. Verder willen we discussiëren over de instelling van wat werkgroepjes voor een aantal onderwerpen. Daarbij wordt gedacht aan de RTX2000-chip, transputers, robotica en modelbaanbesturing.
Het met enkele leden in clubverband aan de gang gaan met een bepaald onderwerp, stimuleert heel erg en maakt dat er wat meer leven in de brouwerij komt. De High-Tech RTX-chip toont aan dat Forth voor real-time besturing nog steeds hoge ogen gooit. Ik denk dat daaromheen voor ons als gebruikersgroep interessante onderzoekgebieden te definiëren zijn en dat er in gg-verband leuke applicaties te ontwikkelen zijn.

De modelbaangroep heeft Volksforth83 voor de ATARI en de IBM-PC ter beschikking. Voor de Commodore is er Ultraforth83. Verder is er een Forth83 voor MSX-computers en naar ik begrepen heb zal ook een Forth voor de Apple gedemonstreerd worden.

Kom dus allen, beginners en gevorderden, op 27 mei naar Houten en neem wat lege diskettes mee als u zelf nog niet over een geschikt PD Forthsysteem voor uw computer beschikt. Behalve de Forth gg zijn ook de Modelbaan gg en de MSX gg op die dag in het HCC-kantoor aanwezig.

De eerste bijeenkomst na de vakantie is op 2 september.

Han de Jong

HCC G2 gg

DE VOORGESCHIEDENIS:
26 maart 1988: Bestuur voor de RIVAL gg (later G2 gg) definitief.
18 juni 1988: De eerste gebruikersdag in Houten.
1 september 1988: Eerste overleg met G2-computer systemen Alkmaar om de mogelijkheden van samenwerking te onderzoeken.
5 november 1988: De tweede gebruikersdag in Houten.
29 december 1988: De hot-line komt in zicht.
4 maart 1989: De derde gebruikersdag in Houten.
26 maart 1989: G2 gebruikersgroep bestaat een jaar!
10 april 1989: G2 introduceert een 80386SX machine.
26 augustus 1989: G2 gebruikersdag in Houten

HOT LINE Op dit moment (20 april) wordt in Oud Beijerland de apparatuur aangesloten. Of alles meteen lukt durfde ik eerst niet te zeggen, maar nu wel. Er waren nogal wat problemen met de PTT. Dan deed de lijn het wel en dan weer niet. Maar als alles goed is, is al de apparatuur nu geïnstalleerd. En het nummer is 01860-10325. Voor de leden van de G2 gebruikersgroep en voor de PC privé leden van G2 Alkmaar.

10 MHZ 'Waarom duurt het toch zo lang,' zullen velen denken. Dat ombouwen naar 10 Mhz moet toch niet zo veel problemen geven? Echter, het is niet voor niets dat er uitvoerig getest wordt, want als alles zo eenvoudig was had u al een 10 Mhz versie gekocht (jaren geleden). Als de machine op 10 Mhz loopt dan maakt naar het schijnt de software die u gebruikt niet meer uit voor wat betreft het krijgen van problemen. Problemen die we nu nog weg moeten werken zijn bijvoorbeeld: timing-errors omdat alle uitbreiding slots vol zitten. Dus een machine opvoeren van 8 naar 10 met slechts een paar kaarten in de slots is geen probleem. Echter, met een machine die bijna alle slots bezet heeft, wordt het lastiger.

Per uitbreidingskaart wordt er ongeveer 250 nsec. gebruikt en met teveel kaarten in de slots kom je buiten de wachttijd van de DMA-controller.

Geen onoverkomelijke problemen want er zijn genoeg machines die wel op 10Mhz lopen dus: We houden u op de hoogte. Laten we hopen dat alles rond is voor de eerst volgende gebruikersdag.

GEBRUIKERSDAG U heeft het al kunnen lezen aan het begin van dit artikel; de volgende gebruikersdag is op 26 augustus in het kantoor van de HCC te Houten. Nadere gegevens over deze dag zullen in de komende Nieuwsbrieven afgedrukt worden.

Voor nu al vast een prettige zomervakantie toegewenst.

Wouter Klijn

IBM® PC
Gebruikersgroep

KORTING De 10 procent kortingsregeling voor leden van de IBM-PC gg is een groot succes. (Het lidmaatschap van de IBM-PC gg geeft u recht op 10 procent korting op alle artikelen van de IBM-PC gg. Dus op de PCNL-diskettes, de PDS Catalogus, het PDS Supplement onderwijs, de ringbanden en slipcases, PCNL-Disk etcetera. Zie voor PDS diskettes PCNL-Memo en de Publish Ware pagina's elders in deze HCC Nieuwsbrief.) Er bestaat echter nogal eens onduidelijkheid over het feit of men nu al of niet lid is. De korting geldt namelijk niet voor alle HCC-leden, alleen voor HCC-leden die lid zijn van de IBM-PC gg en dus voorkomen in het ledenbestand van de IBM-PC gebruikersgroep. Hoe u eenvoudig kunt controleren of u lid bent van de IBM-PC gg staat uitgebreid beschreven in de PCNL-memo's van de vorige HCC Nieuwsbrieven nummers 115 en 116.

PCNL-HULPLIJN De PCNL-Hulplijn, de speciale telefoonservice van de IBM-PC gg is nog steeds volop actief.

Deze PCNL-Hulplijn wordt bemand door Henk van Walbeek en Henk Bennik. U kunt in principe bij ze terecht met algemene computervragen (bijvoorbeeld over het werken met DOS, het gebruik van harddisks, het werken met printers etcetera), maar ook met meer gerichte vragen over speciale programma's. Het motto van de PCNL-Hulplijn is: 'Domme vragen bestaan niet.

Telefoonnummers; iedere dinsdagavond van 20.00 tot 23.00 uur op telefoonnummer 04138-72613 (Henk van Walbeek) en elke donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur op telefoonnummer 04104-78334 (Henk Bennik). NB. Als u buiten de opgegeven tijden telefoneert treft u alleen een antwoordapparaat.

Johan Hageman

HCC LOGO gg

LOGOLOGEN Het feit dat er in deze rubriek lange tijd geen nieuws heeft gestaan, wil niet zeggen dat de Logo gebruikersgroep niet meer bestaat.

Integendeel, elke derde zaterdag van de maand kwamen nog enkele fanatieke logologen in Nijmegen bijeen.

Werden de bijeenkomsten vorig jaar nog redelijk bezocht, de laatste bijeenkomsten waren er vrijwel alleen

nog bestuursleden, en dat ondanks het feit dat we officieel nog zo'n 250 betalende leden hebben.
De maandelijkse bijeenkomsten komen dan ook met ingang van nu te vervallen. Hiervoor in de plaats komen halfjaarlijkse bijeenkomsten, maar dan wel van een andere aard en inhoud. Op die bijeenkomsten zullen van de meest gebruikte Logo-versies complete configuraties aanwezig zijn, zodat iedereen zoveel mogelijk zijn of haar programma kan demonstreren. Ook zal getracht worden zoveel mogelijk logoprogramma's van leden onderling te doen ruilen.

Zaterdag 24 juni is de eerste bijeenkomst in Nijmegen, Logo Centrum Nederland, Regulierstraat (500 meter lopen vanaf het station) (080-238130).
Er zullen demonstraties zijn van zelfgemaakte logoprogramma's, de logowriter, evenals logo op de Macintosh en LCNLOGO. Bovendien zullen logoprogramma's op Public Domaindiskettes worden verkocht. Uiteraard kunnen aanstaande logologen hun versie kopen voor de MSX, Atari-ST of PC, voor zover nog verkrijgbaar. Voor de PC zal naast LCNLOGO een kennismakingspakket verkrijgbaar zijn voor ƒ 25,- compleet met cursus- en puzzelboek.
Het bestuur streeft ernaar dat de logologen die bij elkaar in de buurt wonen voor vragen en onderlinge uitwisseling met elkaar in kontakt kunnen komen. Leden die daarom vragen zullen stellen, kunnen op postcode gesorteerde ledenlijsten aanvragen bij de secretaris. Leden die absoluut niet op zo'n lijst willen voorkomen kunnen dit bij hem kenbaar maken.

AMIGA LOGO Commodore wil graag met de Amiga doordringen tot de basisscholen. Omdat de minister van onderwijs MS-DOS voor die scholen heeft voorgeschreven, komt Commodore met een combinatiecomputer waarvan de diskdrive uitzoekt wat voor systeem gedraaid moet worden. Daarom is het voor Commodore ook interessant dat voor de Amiga een logoversie verschijnt. In België gaat Tron alle educatieve MSX-programma's omzetten naar de Amiga en deze machine met dit software-pakket goedkoop aanbieden aan het onderwijs. Ook Tron wilt voor België een logo op de Amiga en heeft samenwerking gezocht met het LogoCentrum Ede voor de standaardisatie van de primitieven namen en de diadactische begeleiding. Zodra hierover meer bekend is zullen we u op de hoogte brengen.
HCC-leden die wel met logo werken maar nog geen lid zijn van de Logo gebruikersgroep, kunnen zich aanmelden door middel van de ledenkaart in dit blad.
Voor belangstellenden is er voor de PC een logo-demo-diskette verkrijgbaar op 5,25 of 3,5 inch diskette.

GEBRUIKERSGROEPEN

Verdere informatie is verkrijgbaar bij de secretaris, 08380-21306

Willem Heijster

HCC MSX gg

BESTUUR Onze secretaris heeft zijn aktiviteiten weer hervat na zijn ziekte. Alle activiteiten lopen daarom weer via het secretariaat.

Tevens wil de voorzitter door drukke werkzaamheden onder andere in het dagelijks bestuur van de HCC, in de loop van het jaar stoppen met de bestuursactiviteiten. Daarom de oproep voor nieuwe kandidaten in de vorige Nieuwsbrief en nu nogmaals herhaald.

COÖRDINATOREN Door de grote toeloop van leden bij de HCC, heeft het bestuur besloten de organisatie beter te structureren. Daarbij willen zij vooral de regio's versterken. Daarom zou er in elke regio coördinatoren moeten komen van de diverse gebruikersgroepen die hun computer behartigen, waarvan de activiteiten door het regiobestuur ondersteund zullen moeten worden. Daarom mensen, meldt u aan als regiocoördinator voor uw regio.

PLANNING De MSX gg wil dit jaar weer zeer veel aktiviteiten ontplooien. Enkele activiteiten die nu al bekend zijn; de HCC-dagen, de diverse gebruikersgroepen in Houten. Ook op de computerdag ven de HCC-afdeling in Venlo zal de MSX gg aanwezig zijn (is geweest op 6 mei). Tevens op enkele landelijke computerdagen zal de MSX gg aanwezig zijn. Welke dat zijn hoort u later.

VERSLAG Door persoonlijke omstandigheden kon de penningmeester zijn verslag niet geven op de vergadering. Hiervan wordt later in de Nieuwsbrief bericht gedaan.
De vergadering was erg positief en iedereen wil zijn beste beentje voorzetten om het MSX gebeuren te blijven ondersteunen.

PUBLIC DOMAIN De verkoop van Public Domain software loopt erg goed. De MSX gg geeft een katalogus uit, waar de PD software in staat vermeld. Vanuit de katalogus kan men bestellingen plaatsen. Bestellen kan door: Voor de katalogus ƒ 7,50 (ƒ 5,00 en ƒ 2,50 porto) over te maken op de raborekening 32.70.18.062 t.n.v. J.M. Zwart inzake MSX gg met vermelding van het gevraagde (katalogus- of diskettenummer) en uw naam en adres.

Voor PD software: Hetzelfde als bovenstaande doch met vermelding van het diskettenummer. Voor de PD software betaalt u ƒ 12,50. Ook heeft de MSX gg nog een I/O diskette met MSX wetenswaardigheden (ƒ 12,50) en een basic-compiler voor MSX (ƒ 100,00). Alles inclusief portokosten.

KOPIJ De MSX gg roept mensen op die bedreven zijn met een of ander MSX softwarepakket (spellen of een serieus pakket) en er een stukje over willen schrijven, zodat het gepubliceerd kan worden in de Nieuwsbrief. De kopij kan worden opgestuurd naar Fons Thijssen, Ganzenbroek 21, 5437 BL Beers. Hij zal zorgen dat het gepubliceerd wordt met vermelding van de naam van de schrijver. Inlichtingen telefoon 08850-15589.

Daarmee draagt u zelf bij aan de groei van onze MSX, zodat de toekomst gegarandeerd blijft. Ook besturingstoepassingen zijn van harte welkom. Tevens houden wij ons aanbevolen voor andere kopij. Bedenk echter wel dat de kopij ongeveer twee maanden van tevoren bij de redactie ingeleverd moet zijn om gepubliceerd te worden.

SOFTWARE Nieuwe MSX software; T-Maker (zeer mooi geïntergreerd pakket met tekstverwerking, database, spreadsheet, desktop publishing), Freehand (zeer mooi Cad achtig tekenprogramma), Videographics (mooi video-tekenprogramma), Harrier (flightsimulator spel), Flightsim (flightsimilator). Spellen; Riska, Girly, Dragon Slayer, Nemesis 3, Outrun, Paris, Solnegro, Rider, Stardust, Dokistar, enzovoort.....

Ten slotte, de MSX gg wenst u weer veel genoeglijke uren achter uw MSX computer en tot de volgende keer.

Fons Thijssen

NewBrain-gebruikersgroep

NIEUWS Spectaculair nieuws voor de NewBrain-gebruikers, die al een tijd wachten op uitbreiding voor hun machine. De gebruikersgroep heeft de hand kunnen leggen op een aantal gebruikte (maar in zeer goede staat verkerende) NewBrains, helemaal opgetuigd met twee 800k-diskdrives en een

96k-expansion. Inclusief monitor en handboeken hoeven die maar ƒ 475,- per set te kosten. Ook is er een aantal Proton Concordes, met twee diskdrives van 1,2 Mb, monitor, PC-achtig toetsenbord en CombiDos-handleiding voor ƒ 525,-.
Helemaal compleet wordt de opstelling met een Triumph-Adler TRD 7020 daisywheel-printer (papierbreedte 14 inch, halfautomatische papierinvoer, seriële aansluiting tot 9600 Baud, buffer van 1,5 kb) voor ƒ 175,-.
Voor reservering en inlichtingen kunt u telefonisch contact opnemen met M. S. Vreedenburg, (02159) 11068, bij wie u ook terecht kunt voor andere NewBrain-hardwarezaken, zoals snoertjes.

Menno Stevens

HCC Olivetti gg

PC1 Er is sinds kort een nieuwe versie (sinds 17 oktober 1988) van het communicatie programma Kermit voor de PC1 van Olivetti beschikbaar. In deze versie zijn de problemen met de handshake opgelost. Kermit staat op de Olivetti Fido's en is verkrijgbaar op de gebruikersdagen van de gg te Almere. Neemt u een lege geformateerde diskette mee.

Voor inlichtingen over de Werkgroep M20 kunt u terecht bij Jan van Bruggen, Dovenetelstraat 38, 1441 PT Purmerend.

BIJEENKOMSTEN De Olivetti gg houdt haar gezamenlijke bijeenkomsten samen met de HCC Afdeling Almere op de derde zondag van de maand. Het onderwerp van de te houden lezing is het gebruiken van een spreadsheet voor beginners. Ook kunt u terecht voor alle andere Olivetti en MS-DOS gerichte vragen.

BREDA Sinds kort is HCC Fido 500/113 (Olivetti 3) van Rotterdam naar Breda verhuisd. Telefoon 076-870519. Hulp voor beginners op de maandelijkse bijeenkomsten op de tweede donderdag van de maand.

DEN HELDER Olivetti-gebruikers in Den Helder zijn welkom op de afdelingsbijeenkomsten aldaar. Inlichtingen op dinsdagavonden, 076-713071 van 18.15 tot 19.00 uur.

ZUID Olivetti-gebruikers in Sittard en Hoensbroek, inlichtingen bij Raymond v.d. Broeke, die op dinsdag en donderdag onder 045-226149 tussen 20.00 en 22.00 uur bereikbaar is. En op de Olivetti Fido Node 10. Telefoon 045-215877.

Ook u kunt op uw afdelingsbijeenkomst met andere Olivetti en MS-DOS-gebruikers over allerlei zaken spreken. Zie daarvoor de verenigingsagenda. Inlichtingen op dinsdagavonden, telefoon 076-713071 van 18.15 tot 19.00 uur.

Theo van Lottum

HCC P2000 gg

OPEN DAG De open dag van de PTC op 8 april was ook voor de P2000 gg een succes; we hadden een grote aanloop en we konden veel vragen beantwoorden. Tijdens gebruikersdag op 3 juni, in het HCC kantoor in Houten, zal de ledenvergadering met de jaarverslagen en de begroting zitting houden. Ook hier hopen wij op een grote opkomst.
U kunt dan tevens bij ons terecht met uw vragen op zowel hardware- als op softwaregebied. Er zal ook een hulpbalie zijn voor het aansluiten van printers, maar wel even het apparaat en de kabel meebrengen. Heb je moeilijkheden met een P2000 computer, neem dan kontakt op met één van de bestuursleden. Vaak weten we wel een oplossing. Er is veel documentatie ter inzage of te koop, tevens is er hard- en software verkrijgbaar voor alle soorten P2000 computers.
Er is ook een markt voor overtollige P2000 apparatuur. Ook willen wij bemiddelen bij het kopen of verkopen van overtollige P2000 apparatuur. Schrijf daarvoor een briefje naar onderstaand adres. Heb je P2000 artikelen die niet meer gebruikt worden, ook kleine toebehoren, geef ons even een berichtje. Vaak zit er iemand om verlegen.
Er is een lijst van meer dan 200 P2000T/M programma's op cassette, ook is er een lijst met diskette software voor de P2000 T,M en C. Je kunt de lijsten verkrijgen door een aan je zelf geadresseerde en gefrankeerde enveloppe te sturen aan onderstaand adres, onder vermelding 'cassette of diskette lijst'.
Voor de P2000C met 640k drive is er een programma om 800k op per disk te kunnen schrijven en er zijn elf nieuwe diskettes met CP/M software, de titels staan op bovengenoemde lijst.
Als een bestelling of antwoord op een vraag langer dan 3 weken duurt, wilt u dan even aan mij bericht zenden er kan altijd iets fout gaan. Wij zouden graag willen weten met welke P2000 apparaten de leden werken.
Adres P2000 gg: Akkerweg 6, 1276 BC Huizen, telefoon 02152-56678.

Ton

HCC Postzegel gg

LEDEN Vele belangstellenden hebben zich nu ook officieel als lid laten registreren zodat we nu het minimum aantal van vijftig leden hebben overschreden. En er komen nog steeds nieuwe aanmeldingen! Op de algemene ledenvergadering van 11 maart is het huishoudelijk reglement aangenomen. De doelstelling is daarin vastgelegd als 'het bevorderen van het gebruik van de computer bij het verzamelen en ruilen van postzegels in de ruimste zin'.
Voor de vacature in het bestuur is Peter Zoon gekozen. Er zijn werkgroepen opgestart voor Publiciteit, Bulletin Board, Nieuwsbrief, Ruilprogramma's, Catalogusbestanden en Standaarden. Mensen en ideeën zijn van harte welkom.

BIJEENKOMSTEN Pas op. De volgende bijeenkomst is niet 3 juni zoals per abuis is meegedeeld, maar op zaterdag 1 juli, HCC gebouw in Houten (zie kaartje in de Nieuwsbrief) 13.00 tot 16.00 uur, met demonstraties van programma's en een discussie. Noteert u alvast de daarop volgende bijeenkomsten op 30 september en 25 november ook in Houten en de HCC dagen op 1 en 2 december. Elke derde zondag in de maand zijn we voortaan te gast bij HCC Afdeling Almere om 11.00 uur sporthal Arcade, Koninginneweg 1, Almere-Stad.

PROGRAMMA'S Vrij te verkrijgen (shareware, tegen aanmaak en verzendkosten) zijn nu de programma's Nieuwtje, Filatel en Alles voor de MS-DOS machines. Op 19 februari zijn deze programma's plechtig overgedragen aan de sysop van Fido Almere om deze in een area voor de Postzegel gg onder te brengen. Het heeft niet mogen baten, want ik heb ze niet meer terug kunnen vinden. Ze zijn daar kennelijk in de veelheid van andere programma's ten onder gegaan. Bestelt u ze daarom, bij P. Zoon, 070-875765. Ondertussen blijven we werken aan een eigen Bulletin Board. Er zijn ook twee programma's voor de Commodore 64 en voor MSX-computers is iets in de maak. We hopen dat de makers, op onze bijeenkomsten hun laatste versies kunnen laten zien en iets over de programma's zullen vertellen. Graag tot ziens op deze bijeenkomsten.

D.B. Bezemer

SHARP MZ-GG
Gebruikersgroep

ARGONAUT Tijdens een gg-db vergadering zijn een aantal binnengekomen verzoeken van leden behandeld. Vooruitlopend op de algemene bestuursvergadering, zijn al enige nieuwe regelingen ingesteld. Tot op

heden konden alleen die HCC leden die ingeschreven waren bij de Sharp gg de door de gg gevoerde artikelen kopen en zich abonneren op het Sharp blad 'Argonaut'. Besloten is dat ook anderen nu, doch alleen tijdens bijeenkomsten, artikelen kunnen kopen. Dit houdt tevens in dat defekte artikelen door niet-leden slechts geruild kunnen worden tijdens dezelfde bijeenkomsten als waar deze artikelen werden gekocht.
Ook kunnen niet-leden zich abonneren op de 'Argonaut' door het overmaken van ƒ 25,- in plaats van ƒ 15,- op gironummer 1038923 van de Sharp gg te Edam. Met deze wijziging worden ook niet-leden in de gelegenheid gesteld om artikelen voor hun computer te verkrijgen. Dit bleek nodig, omdat dealers niet (meer) kunnen leveren.
Na de nodige vertraging in de verspreiding van de Argonaut/ledenbrief veroorzaakt door de drukker, is ook vertraging ontstaan in 'de verspreiding van de Argonaut. Toch zal geprobeerd worden om de Argonaut vaker uit te brengen. Het streven is naar een Argonaut (inclusief de ledenbrief) in de twee maanden. Door het verhogen van de verspreidingsfrequentie hoopt de gg een snellere gegevensstroom van en naar de leden te krijgen. Alle lezers/leden worden dus hierbij opgeroepen om hun kopij naar het secretariaat van de groep, Lis 14, 1273 CD Huizen, te zenden. Hierbij kunnen uiteraard ook oproepen zijn tot samenwerking/hulp bij de ontwikkeling van hard- of software. ook aankondigingen van deze ontwikkelingen zijn welkom daar hiermee veel tijd kan worden bespaard ten opzichte van het tweemaal uitvinden van het zwarte garen.
Ondanks het verhogen van de verschijningsdata zal de abonnementsprijs (leden ƒ 15,-, niet-leden ƒ 25,-) niet verhoogd worden.

HARDWARE Voor wat betreft de bestuursmutaties dient vermeld te worden dat dhr Coos Gans zijn funktie van hardware-coördinator in verband met veranderde werkomstandigheden heeft moeten neerleggen. Wij danken hem voor al het werk wat hij voor de groep heeft verricht. Als zijn opvolger is dhr Henk Stolvoort voorgesteld. Deze zal zich voornamelijk bezig gaan houden met het in bedrijf houden van de hardware.
Tijdens de landelijke bijeenkomst zal, ingevolge het gebruikersgroepsreglement een bestuursverkiezing worden gehouden.

Hans Niessen

HCC Sinclair gg

VERJAARDAG In de vorige nieuwsbrief hebt u niets over ons kunnen lezen en dat gaan we dus deze maand weer goed maken.
Op 29 april hadden we weer een oergezellige dag. Misschien was het wel zo gezellig omdat het minder druk was dan anders, omdat de koningin haar verjaardag voor ons niet nog eens wilde verschuiven. Onze volgende bijeenkomst staat gepland op 10 juni. Dat is dan de laatste gelegenheid voor de vakantie om elkaar te treffen. Kom dus zeker bij ons langs als u iets van uw vakantie wilt maken.
Zoals gewoonlijk beginnen we om 10.00 uur en eindigen we precies om 16.00 uur (de spanning gaat er dan echt af).

QL Deze computer is steeds meer in opkomst op onze bijeenkomsten. Waren er vroeger maar enkele QL-ers aanwezig, tegenwoordig zijn het er meer dan twintig. Vandaar dat ik het dit keer eens over deze computer wil hebben. Tijdens onze laatste Sinclairdag, en zeker ook tijdens die van deze maand, kan men een MS-DOS-(ook wel door ons MS-DOM genoemd)emulator aan het werk zien. Verder kan men een Bulletin Board Systeem zien draaien op een QL, waarbij Fido de loef wordt afgestoken. Dit BBS draait al op drie databanken in Nederland, te weten: QBOX (035-237178), KU-EL (01672-4286) en Sinclair-Box (01670-66845, alleen op zaterdag en zondag van 20.00 tot 24.00 uur). Dit laatste BBS is interessant voor Spectrummers, terwijl de eerste twee zich geheel wijden aan QL. Verder wordt er gewerkt aan een Dutchie voor de QL: QLutchie. Voor informatie over dit programma kunt u terecht in QBOX. Berichten graag adresseren aan Eric Slagter, die ook te bereiken is op Fido Zoetermeer-1.

SINCLAIR IMPULS De redactie is deze maand hard aan de slag om rond eind juni de nieuwe IMPULS 72 bij u in de bus te krijgen. Een greep uit de reeds aanwezige artikelen: vervolgen over de verschillende XCOM-versies voor communicatie met alle Spectrum configuraties, conversieprogramma's voor de diverse soorten tekstfiles, het SGG-IF3 (RS232, Centronics en Joystick), het programmeren van de Z80-PIO in MC, ruimtebesparing in programma's; een paar stukjes over de VTX-5000-modem; communicatie Spectrum-QL en Spectrum-Atari; een test van de MS-DOS-emulator voor de QL, filebesturing vanuit Superbasic, de QL-floppydiskstandaard, de ALT-toets; bespreking van BETA-PACK, ISO- en VISION-ROM voor de BD; herstelprogramma voor onleesbaar geraakte diskettes voor OD.
Bent u nog geen abonnee, maak dan snel ƒ 27,50 over op ons gironummer: 5374525, ten name van HCC Sinclair gg te Bunnik, onder vermelding van 'Sinclair Impuls jaargang 1989'. Voor ƒ 27,50 extra kunt u jaargang 1988 ook nog bestellen. Geef wel steeds de juiste omschrijving!

SGG-POSTORDER Nog steeds kunt u bij ons soft- en hardware bestellen voor uw Sinclaircomputer via de bovenstaande postrekening. Na Impulsoft is nu ook de DUC-Programmabank gereorganiseerd. Alles staat nu op de (eveneens goedkoper geworden) DUCDisks 1 tot en met 15. Een complete lijst komt in Impuls 72. U kunt er natuurlijk ook voor terecht aan de balie op onze Sinclairdagen in Houten.

Jack Raats

HCC Unix gg

GEBRUIKERSDAG De eerstvolgende gebruikersdag is op 3 juni in het HCC-kantoor te Houten om 11.00 uur.

LEZINGEN De lezingen op onze gebruikersdag van 3 juni zouden compilers als onderwerp hebben. De leden die deze Nieuwsbrief tijdig hebben ontvangen, meteen het verenigingsnieuws opzoeken en nu dit stukje lezen, kunnen zich erop voorbereiden dat op deze gebruikersdag een lezing zal worden gehouden door Steven Pemberton over een compiler/interpreter voor de programmeertaal ABC.
Steven Pemberton werkt aan het ABC-projekt bij het CWI te Amsterdam en verricht onderzoek op het gebied van programmeertaalontwerp en implementatie en programmeermethoden. Enkele kenmerken van ABC zouden zijn: gemakkelijk te leren en te gebruiken, interactief, beter gestruktureerd dan Basic, eenvoudiger dan Pascal, kortere programma's en minder programmeertijd, gebruikersvriendelijke editor en omgeving, implementaties voor Unix, IBM PC, Atari en Macintosh. Het onderwerp voor de tweede lezing is nog niet bekend.

GAMES Tot mijn verbazing heeft nog niemand gereageerd op de prijsvraag die in de Nieuwsbrief van maart werd aangekondigd. De kans op een prijs wordt dus steeds groter, terwijl er niet eens voor geprogrammeerd hoeft te worden. Ter herinnering wordt daarom deze oproep thans herhaald. Tot 1 november kan iedereen meedingen naar de eer de beste game-software ingestuurd te hebben (en naar drie prijzen die mede afhankelijk zullen zijn van onze financiële middelen aan het eind van het jaar). De software hoeft niet door de inzender zelf geschreven te zijn, maar wel in sourcevorm vrij te verspreiden. De winnaars zullen worden gekozen op basis van noodzakelijkerwijs uiterst subjectieve criteria. Een belangrijke richtlijn zal zijn de tijd besteed aan het spelen verminderd met de tijd besteed aan het aan de praat krijgen van het programma.

Hans Oey

PUBLISH WARE

Deze keer ook Atari in de stal! En dat terwijl ik mij geplaagd zie door een dreigende korting op de ruimte. Eén, twee of geen pagina's, voor mij een vraag, voor u een weet. Onderwijl zijn er wel vier te vullen!. Wat u hier aantreft is dus een strenge selectie. Maar wel een aardige. Nu Apple nog, en Amiga, en...

Redactie: Marc van Munnen

HCC ATARI GG

De HCC afdeling Haarlem heeft uit het grote aanbod van public domain programma's voor de Atari ST computers een selectie gemaakt van de beste titels. Bijna al onze diskettes zijn dubbelzijdig geformatteerd. Mocht er veel vraag zijn naar enkelzijdige diskettes, dan zullen wij overwegen ook die te leveren, maar dan wordt de prijs hoger.

Bestellen De diskettes zijn te bestellen bij de HCC afdeling Haarlem, postbus 5255, 2000 CG Haarlem. Betaling kan door overmaken van het bedrag op Postbank nr. 1607586 t.n.v. HCC afdeling Haarlem, of door het meesturen van een Euro/bankcheque of girobetaalkaart. Vermeld (naast uw naam en adres) duidelijk welke diskettes u wilt hebben. Dus bijvoorbeeld: 'Starter, Catalogus, disk 1, disk 7'. Elke diskette kost *f* 10,-. De starters- en expertpakketten kosten elk *f* 50,- (5 diskettes). Per bestelling komt daar *f* 2,50 administratie- en verzendkosten bij, ongeacht het aantal diskettes. Combineer dus zoveel mogelijk.

Catalogus Voor 5 gulden kunt u deze diskette bestellen, waarop de uitgebreide catalogus van meer dan 100 leverbare diskettes staat. Het programma STDCAT op deze schijf kunt u zelf ook prima benutten om uw eigen verzameling bij te houden.

Starterspakket Bevat veel handige programma's voor de beginner, zoals: ST WRITER ELITE, een complete tekstverwerker, waarmee o.a. in kolommen afgedrukt kan worden. Nieuwe versie, die comfortabel onder GEM werkt. DBASE-2 kloon, database. FCOPY 3.0, het beste kopieerprogramma. INTERPRINT-2, uitgebreide accessoire om de printer mee in te stellen. VIRUSKILLER, bescherm uw diskettes tegen virussen. Met veel documentatie. STICKER, fraai programma om labels mee af te drukken. PUBLIC PAINTER, uniek zwart/wit tekenprogramma. RAMRESET, resetbestendige RAM-disk. INTRAMDISK, comfortabele RAM-disk als accessoire. NIEUW! SUPER BREAKOUT, zonder meer de beste breakout-variant, met tientallen nieuwe opties en 225 velden, plus uitgebreide editor om zelf nieuwe velden te maken (zwart/wit).

Expertpakket Handige programma's voor de gevorderde gebruiker, bevat: ERRES, expertsysteem compleet met enkele kennisbanken. FONTMASTER DELUXE, programma waarmee teksten in zeer fraaie lettertypes kunnen worden afgedrukt. DEGASPRINT, om DEGAS-plaatjes af te drukken. DISKMECHANIC, de beste disk-editor. SIRAM, gecombineerde automatisch ladende RAM-disk en printerspooler. DISK CATALOG, om uw disketteverzameling bij te houden. DCFORMAT, veelzijdig formatteerprogramma met allerlei handige snufjes. BASIC CONSTRUCTIE SET, maak prachtige menu's en schermen voor uw GFA-programma's. TOPCHART voor taart-, staaf- en lijngrafieken. PICSWITCH, zet plaatjes van allerlei formaten om. STUFFER, tot 32 accessoires tegelijk beschikbaar. TURTLE 3.0 plus UNTURTLE, backup en restore uw harddisk, snel en betrouwbaar. SUPERBOOT 5.1, stel tijdens het opstarten vanaf harddisk in welke accessoires enz. u nodig hebt.

Disk 1 Voor modembezitters. UNITERM, uitgebreid communicatiepakket van commerciële kwaliteit. ARCSHELL 1.96 (+ ARC.TTP), onmisbaar om bestanden uit een BBS te halen. VIDITEL, programma om met Viditel te kunnen bellen. SUPED, handige editor om teksten foutvrij in te tikken voordat u ze overstuurt.
Disk 2 Het wereldberoemde programma AIM, waarmee beeldinformatie kan worden bewerkt. Ontwikkeld door de TU Delft. Allerlei bewerkingen, o.a. voor het versterken van contrast enz. Compleet met uitgebreide handleiding en voorbeelden (kleur/zwart-wit).
Disk 3 STUDENT-CAD 2, uitgebreid CAD-programma (zwart/wit).
Disk 4 PEARL, ray tracing pakket waarmee u de prachtigste plaatjes kunt genereren, compleet met natuurgetrouwe schaduwen en reflecties (kleur).
Disk 5 PROFESSIONAL GEM, 14-delige cursus door Tim Oren, die het programmeren van GEM begrijpelijk maakt. Voor C-programmeurs, maar bevat ook onmisbare informatie voor programmeurs Pascal, Modula2 enz. GULAM, shell met 60 ingebouwde commando's. Uitvoerige documentatie op de schijf aanwezig.

BESTELPROCEDURE DOS gg De hier genoemde en de honderden andere schijven uit de ProgrammaTheek kunt u als volgt bestellen:
ofwel een simpel briefje naar Software Service, Postbus 8086, 1180 LB Amstelveen, met daarop
- uw naam etc.
- uw lidnummer van de DOS gg
- volumenummer(s)
- formaat: 'PC 5.25 inch' of 'PC 3.5 inch', dan wel een formaatcode uit onze codetabel.

U ontvangt vervolgens de bestelling plus een acceptgiro.
Ofwel een bestelformulier naar bovenstaand adres. Dat formulier bevat ook de codes voor de zeer vele disk formats anders dan PC en kunt u gratis aanvragen bij het secretariaat: Langs de Bogen 16, 8255 GG Swifterbant. We leveren op enkele tientallen MS-DOS-formaten en zo'n honderd CP/M-formaten, variërend van 3 tot 8 inch. Voor niet vermelde formaten kunt u onderzoek en levering aanvragen. De kosten zijn *f* 7,50 per volume voor alle 5,25 en 8 inch formaten en *f* 10,- per volume voor het 3,5 inch formaat. Voor 3 inch formaat geldt een prijs van *f* 15,-. Alleen bepaalde CP/M formaten kosten meer (*f* 2,50 respectievelijk *f* 5,- per extra benodigde diskette). Verder betaal je voor elke bestelling *f* 5,- verzend- en administratiekosten.

Een tweede greep uit de in de SoftwareBus 89/2 besproken diskettes:

2531 Nederlandse (kinder)spellen

Hangman (galgje), compleet met bewegende plaatjes (sprites), een spellingsoefening en Nederlandstalig Monopoly.
2936 TELIX 3.0 plus add-ons state-of-the-art datacommunicatie voor de PC met o.a. Zmodem.
2937 IDC-Shell (NARC) het ARC-menu zoals dat uitgebreid beschreven is in SoftwareBus 89/1.
3023 Turbo Pascal spellen O.a. Towers of Hanoi en een drakengevecht; met broncode, dus je kunt zelf aan de slag.
3026 T Pascal 3 routines O.a. toegang tot DOS-functies en een scherm-ontwerpsysteem (TURBSCRN).
3028 PGM-Aide Om met Pascal 'resident' (TSR) programma's te ontwikkelen. Verder een utility, FINDUPE, om je harde schijf te schonen van dubbele bestanden.
3563 MAX Een combinatie van een krachtige editor, vooral voor programmeurs, en een formatter om teksten op te maken. De broncode in assembler is bijgevoegd.
3577 en 3578. C-cursus Een cursus in 'C', met een hele verzameling voorbeeldprogramma's. O.a. geschikt voor Turbo C, maar ook voor andere dialecten.
3604 Landing Party Een adventure, spelend op een verre planeet. De lol is dat je zelf de karakters der spelers kunt (her-)definiëren en daarmee het spel kunt sturen.
3611 Blackbeard Een editor (zonder broncode, helaas) die MAX op de meeste punten naar de kroon steekt en dan ook de S5-keuze van deze maand is. Met o.a. 'on the fly' definieerbare macro's en de mogelijkheid om net als bijvoorbeeld Sidekick resident te werken.
3633 Drawplus / Secret Quest Drawplus is een compleet tekenprogramma, dat met een muis werkt. Secret Quest is een van fraaie beelden voorzien adventure; dat kon ook niet anders, want de beelden zijn met Drawplus gemaakt.
3692/93 ACEcalc Een behoorlijk uitgebreid astronomisch systeem, met databestanden, voor zowel beginnende als ervaren astro-hobbyisten.
3713 Vier populaire kaartspellen Poker, Canasta, Bridge en 'Hearts' (hartenjagen??). Allen vrij fraai uitgevoerd, voor PC's met graphics.
3714 Dots & Labbits Twee aardige spellen: een soort Go en een ruimtetransport met door bezuinigingen geplaagde kooien.
3715 NEWSBASE Een compleet systeem om referenties naar tijdschriftartikelen in op te slaan en terug te zoeken.
3717 LOCATE / Supercom Locate is een indexeer- en terugzoeksysteem voor woorden in een verzameling tekstbestanden. Supercom is een simpel en daardoor eenvoudig te leren datacommunicatieprogramma.

Erik de Ruijter

IBM PC Gebruikersgroep

PCNL diskettes Onderstaande diskettes zijn afkomstig uit de PDS-SoftwareBibliotheek van de IBM-PC gg. Al deze PCNL-diskettes zijn er in zowel 5,25 als 3,5 inch formaat. De diskettes kosten ƒ 7,50 (5,25 inch) of ƒ 10,- (3,5 inch) per stuk. Voor bestelnummers e.d. zie PCNL-MEMO elders in deze HCC Nieuwsbrief. (NB. Als u uw bestellingen van deze Publish Ware Pagina combineert met een eventuele bestelling uit PCNL-MEMO dan hoeft u maar 1 keer verzendkosten te betalen!) Bij vrijwel elk programma is de (Engelstalige) documentatie op de diskette aanwezig.

PCNL0477 en 0478 - C-TUTOR 1 en 2. Twee schijven met een uitgebreide C-cursus voor programmeurs, die reeds enige ervaring hebben opgedaan met hogere programmeertalen en nu met C willen beginnen. Disk 0477 bevat de tekst, disk 0478 de bij de cursus behorende programma's (in C natuurlijk). Met kleine aanpassingen te gebruiken voor vrijwel elke C-compiler. De diskettes bevatten GEEN C-compiler.
PCNL0945 - PERSONAL C COMPILER v1.2b. Krachtige shareware C-compiler die compatibel is met de DeSmet C-compiler v2.51. PCC kent niet alle toeters en bellen van andere C-compilers, maar levert snelle en compacte programma's. Programmacode en datasegmenten kunnen bij deze sharewareversie niet groter zijn dan 64 K. Er is een bibliotheek van functies voor het gebruik van een mathematische co-processor.
PCNL0922 - DOCA v1.00 EN POPTRAIN v1.1. DOCA is een programma voor het maken van flowcharts en organisatiediagrammen met behulp van character graphics (geen speciale grafische kaart nodig). DOCA gebruikt hiervoor de zgn. extended characterset. Bij DOCA hoeven geen ASCII-codes ingevoerd te worden. De symbolen kunnen op het scherm aangegeven worden. POPTRAIN is een resident programma voor het maken van pop-up helpschermen die behoren bij bepaalde lokaties op het scherm. Bijvoorbeeld pop-up schermen die bij elk veld van een database aangeven wat voor invoer er gewenst is. Met POPTRAIN is het op deze manier mogelijk de gebruiker on-line te trainen bij het gebruik van een programma. Op de diskette is een demo aanwezig voor POPTRAIN.
PCNL0924 - ZOEKPUZZEL v1.0, YAHTZEE v1.1 & INHOUD. Een diskette met Nederlandse shareware, 2 spelletjes en een DOS hulpprogramma. ZOEKPUZZEL is een programma van R. J. M. Miltenburg, waarmee puzzels gemaakt kunnen worden die gevuld zijn met woorden uit een bepaalde rubriek (beroepen, auto-onderdelen etc.). *Zie de bespreking in PDSignaal (red.)* YAHTZEE en INHOUD zijn gemaakt door A. Blom. YAHTZEE is een gecomputeriseerde versie van het bekende dobbelspel. Zelfs de dobbelstenen worden door het programma gegooid. Valsspelen is niet meer mogelijk. Ook niet bij de boekhouding. Om een overzicht te houden van de vulling van de harddisk kan met INHOUD een tekstbestand aangemaakt worden waarin alle files staan. Bij elke file kan ook commentaar opgegeven worden. Dit vergemakkelijkt ook het weer terugvinden van de files.

PDS-Catalogus Een uitgebreide beschrijving van de genoemde diskettes met een nummer beneden de 900 kunt u vinden in de PDS-Catalogus. Deze diskettebeschrijvingen staan op diskette en kunnen met het bijgeleverde speciale zoekprogramma PCNL-VIEW bekeken worden. Helemaal compleet, inclusief handleiding, alle 9 tot nu toe uitgebrachte delen (op 9 diskettes van 5,25 inch of 5 diskettes van 3,5 inch), indexen en ringband/slipcase, kost de nieuwe PDS-Catalogus ƒ 50,-. Zonder ringband/slipcase kost de complete PDS-Catalogus ƒ 40,-. De beschrijvingen van de diskettes boven PCNL0900 zullen verschijnen in deel 10 van de PDS Catalogus (verschijnt tweede helft van 1989). Voor bestelinformatie zie PCNL-MEMO elders in deze HCC Nieuwsbrief.

10% Korting *Let op! Leden van de IBM-PC gg krijgen 10% korting op alle artikelen van de IBM-PC gg, ook bovengenoemde diskettes en de PDS Catalogus! Kijk voor deze kortingsregeling in PCNL-MEMO elders in deze HCC Nieuwsbrief.*

Johan Hageman

F I D O

Roedelnieuws

Jan Leijerweerd

Uit reacties op het Roedelnieuws van HCC Nieuwsbrief 114 en 115 blijkt dat wat op deze pagina staat voor veel mensen geheimtaal is. Hoewel alles al eens eerder in de HCC Nieuwsbrief heeft gestaan wordt nog eens verteld wat Fido is en waarom deze rubriek Roedelnieuws heet.

Iedereen weet wat een prikbord is. Je vindt ze in bijna iedere supermarkt, die borden waar je een mededeling of vraag kwijt kunt die iedereen kan lezen.

In dit computertijdperk is het logisch dat ook elektronisch te gaan doen. In plaats van een prikbord neem je een computer, waaraan een modem verbonden is. Een modem is een apparaat dat een computer verbindt met het telefoonnet en de digitale gegevensstroom (nullen en enen) van de computer omzet in analoge signalen (tonen) die het telefoonnet kan verwerken, en omgekeerd. Die computer moet dan wel gedurende bepaalde uren aangesloten zijn aan het telefoonnet, zodat de gebruikers er ook berichten kunnen plaatsen of lezen. Bij de HCC zijn die computers, Fido's heten ze bij ons, 24 uur per dag bereikbaar.

COMMUNICATIEPROGRAMMA

Zo'n computer kun je bereiken met ieder merk computer, waarop een modem aangesloten kan worden en waarvoor een communicatieprogramma bestaat. Zo'n communicatieprogramma is nodig om de gegevens in afgepaste porties aan het modem door te geven. Het is er voor vrijwel alle computers.

Wie het eerst op dit idee kwam is niet bekend. Eén van de eersten echter was de Amerikaan Tom Jennings, die voor zijn eigen gemak een programma schreef waarmee het mogelijk was om thuis met z'n computer en via een modem verbinding te maken met de computer op de zaak. Op die manier kon hij een berichtje voor een collega achterlaten of een file (programma of tekst) ophalen (downloaden) of naar de zaak sturen (uploaden).

Op verzoek van vrienden is hij dat programma gaan verbeteren en uitbreiden en werd het op andere plaatsen in gebruik genomen. Het werd tijd dat het programma een naam kreeg. Omdat het zo trouw altijd berichten ophaalde, zoals een hond de krant voor de baas, gaf hij het een hondenaam: Fido. In Nederland zou hij misschien Fikkie gekozen hebben. Niet alleen het programma draagt de naam Fido, maar alle computers waarop dat programma draait worden zo genoemd. Kijk maar naar de eerste pagina met een geel driehoekje in deze Nieuwsbrief, daar staan de HCC-Fido's. Een groep bij elkaar horende honden wordt roedel genoemd. Omdat deze rubriek over die honden van de HCC gaat heet die Roedelnieuws.

VERBINDEN Het succes van Fido was zo groot dat men de verschillende Fido's met elkaar wilde verbinden, waardoor het mogelijk zou zijn Fido 's nachts tijdens de lage telefoontarieftijd berichten met andere Fido's uit te laten wisselen. Ook dat heeft Tom Jennings ontworpen. Niet alleen de software die dat regelt (de mailer) heeft hij ingebouwd in zijn programma, maar hij heeft ook een netwerk bedacht dat zoveel mogelijk van de lage telefoontarieven over de hele wereld gebruik maakt. Dat netwerk wordt FidoNet genoemd. Over de hele wereld zijn er meer dan vijfduizend computers op aangesloten.

Die computers gebruiken lang niet allemaal Fido. Andere bekende programma's, die ook op enkele plaatsen binnen de HCC te vinden zijn, zijn OPUS, QBBS en TBBS.

Door een aantal gebruikers worden de Fido's alleen maar gebruikt om files (software enz.) op te halen. Ongetwijfeld is dit een aantrekkelijke kant van een BBS (Bulletin Board Systeem). Interessanter is echter de mogelijkheid berichten uit te wisselen, die over alle mogelijke zaken kunnen gaan, ook zaken die niets met computers te maken hebben. Zo is er overal wel een rubriek 'Handel' te vinden, waar van alles te koop wordt aangeboden en gevraagd. Maar er zijn ook rubrieken voor programmeertalen, toepassingsprogramma's, diverse merken computers en nog meer.

ECHOMAIL Dank zij het FidoNet is het mogelijk op een slimme manier berichten met andere Fido's uit te wisselen, Echomail heet dat. Een bericht dat ergens wordt ingegeven komt automatisch op alle Fido's terecht, die op hetzelfde gebied (rubriek) aangesloten zijn. Over de koppeling van de verschillende Fido's is in één van de vorige Nieuwsbrieven al geschreven, daarom hier alleen maar de vermelding dat er op de HCC-Fido's drie soorten echo's te vinden zijn: HCC-Echo, die binnen het HCC-net blijft, NL-Echo, dat Nederlandstalig is, en de Engelstalige wereldecho. Binnen de HCC zijn op het ogenblik rond de 25.000 leden die bekend zijn bij Fido. Zij lezen natuurlijk lang niet allemaal alle berichten. Toch zijn er door dit medium veel vragen beantwoord en contacten gelegd. In één geval heeft zo'n contact tot een huwelijk geleid.

Mooi is dat niemand uitgesloten is omdat hij een xxx computer heeft, doof of blind is of wat dan ook. Iedereen die een beetje met een computer kan omgaan kan aan het berichtenverkeer deelnemen, software downen uploaden of soms 'chatten' met de sysop. Dit laatste wil zeggen dat degene die Fido verzorgt (de sysop) over kan schakelen naar een toestand, waarbij beide computers met elkaar kunnen 'praten' via toetsenbord en monitor.

INFORMATIE In het vorige Roedelnieuws stond beschreven wat je moet hebben, weten en doen om de eerste keer op Fido in te loggen (verbinding maken en daar binnen komen). In de HCC Nieuwsbrieven 114 en 115 was wat meer te vinden over echomail en de extra mogelijkheden van Dutchie, één van de pakketten waarmee je op je eigen computer een bulletinboard kunt hebben voor eigen gebruik en dat de berichten voor je ophaalt van de Fido, waarop je bent aangesloten.

HCC BESTELSERVICE

Via de HCC Bestelservice kunt u centraal een aantal boeken en door de HCC uitgebrachte tijdschriften, mappen, boekjes en artikelen bestellen. Op de bestelkaart – die u elders in het blad aantreft – vermeldt u naast uw lidmaatschapsnummer de gewenste artikelnummers. De artikelen ontvangt u in het algemeen binnen twee weken. Aan het begin van de maand na bestelling ontvangt u een factuur en een acceptgirokaart. De prijzen zijn inclusief porto- en administratiekosten. Aan niet-leden wordt ƒ 7,50 per bestelling voor extra administratiekosten in rekening gebracht.

Artikelen HCC DOS gg

5409000	Softwarebus abonnement*	ƒ 22,50
5409300	Softwarebus jaargang 1983*	ƒ 15,00
5409320	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1	ƒ 20,00
5409321	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + ringband	ƒ 27,50
5409375	Introductie in CP/M	ƒ 15,00
5409382	JRT Pascal Users Guide*	ƒ 12,50
5409385	ZCPR2 System Users Guide + ringband*	ƒ 40,00
5409400	Softwarebus jaargang 1984*	ƒ 15,00
5409420	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 2	ƒ 20,00
5409421	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 2 + ringband	ƒ 27,50
5409425	CP/M A5 GG Ringband	ƒ 15,00
5409450	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,00
5409455	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2 + 2 ringbanden	ƒ 45,00
5409490	Handleiding Pegel Boekhoudsysteem	ƒ 12,50
5409500	Softwarebus jaargang 1985*	ƒ 15,00
5409510	Handleiding GIAP/M Administratiesysteem	ƒ 12,50
5409525	Telecommunicatie met Kermit (users and protocol manual)	ƒ 20,00
5409600	Softwarebus jaargang 1986*	ƒ 15,00
5409700	Softwarebus jaargang 1987*	ƒ 15,00
5409720	Het beste uit Softwarebus 83-87 CP/M	ƒ 15,00
5409800	Softwarebus jaargang 1988	ƒ 15,00
5427001	MS-DOS Instruktiepakket (2 diskettes 5,25") + handleiding	ƒ 25,00
5427100	MS-DOS GG A5 Ringband (nieuw model: extra dik!)	ƒ 15,00
5427200	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,00
5427220	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2 + ringband	ƒ 40,00
5427300	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 3 + 4	ƒ 30,00
5427320	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 3 + 4 + ringband	ƒ 40,00
5427490	Handleiding Pegel Boekhoudsysteem MS-DOS-versie	ƒ 15,00
5427710	Handleiding FIBO Boekhoudsysteem	ƒ 12,50
5427725	Het beste uit Softwarebus 83-87 MS-DOS	ƒ 15,00

Artikelen HCC Genealogie gg

5436011	Programmapakket Geneal 2, versie 1.94 (voor de PC; 5,25"; 360 KB)	ƒ 15,00
5436020	Genealogieprogramma Zorn (Dbase III + Applicatie; 5.25"; 360 KB)	ƒ 15,00
5436030	Programma 'Familiegeschiedenis' (Brown/Hijdra) (voor de PC; 5.25"; 360 KB)	ƒ 15,00

Diverse HCC artikelen

6301002	HCC A5 Ringband	ƒ 15,00
6301011	HCC Sweatshirt rood (opdruk wit) M	ƒ 35,00
6301012	HCC Sweatshirt rood (opdruk wit) L	ƒ 35,00
6301013	HCC Sweatshirt rood (opdruk wit) XL	ƒ 35,00
6302047	Library Pascal-GG # 1	ƒ 8,00
6302067	Aanvulling op de 4e druk van 'De Computergestuurde Modelbaan'	ƒ 10,00
6302068	De Computergestuurde modelbaan (5e druk)	ƒ 27,50

Boeken Academic Service

6302109	PC-Write, PC-File +, PC-Calc, Procomm, PC-Outline (J. Schildermans)	ƒ 68,00
6302110	Logisch Logo (A. Sikma)	ƒ 35,00
6302111	Microsoft Basic (A. van Veen)	ƒ 29,90
6302112	Programmeertaal C (L. Ammeraal)	ƒ 25,00
6302113	Basiscursus Multiplan (Krekels)	ƒ 29,50
6302114	MS DOS (R. Ashley)	ƒ 45,00
6302120	Cursus Z-80 (R. Hutty)	ƒ 36,00
6302121	40 Grafische Programma's voor de IBM (A. Sutter)	ƒ 29,90
6302122	Prolog, een inleiding (W. D. Burnham)	ƒ 35,00
6302123	Sorteerroutines (McLuckie)	ƒ 35,00
6302124	Schaken voor computers (P. van Diepen)	ƒ 45,00
6302130	Turbo C (L. Ammeraal)	ƒ 45,00
6302131	PC Tools en PC Tools de luxe (P. Kahrel)	ƒ 29,50
6302132	Handboek voor de C-Programmeur (M.I. Bolsky)	ƒ 32,50
6302133	Interactieve 3-D computer Graphics (L. Ammeraal)	ƒ 45,00
6302134	MS DOS: Het maken van Batchprogramma's	ƒ 35,00
6302135	De Norton utilities (H. Endendijk)	ƒ 29,50
6302136	Leren met LCN logo (Haars/Klappe)	ƒ 48,00

HCC/Standard Data Reeks

6302017	CP/M handleiding	ƒ 15,50
6302018	Wordstar handleiding	ƒ 15,50
6302021	De IBM Personal Computer	ƒ 15,50
6302033	Handleiding dBase II	ƒ 15,50
6302034	Handleiding Logo	ƒ 15,50
6302045	Dbase II Eenvoudigweg	ƒ 25,50
6302042	De Computerkunde Strip	ƒ 9,—
6302060	Commandogids Wordstar	ƒ 10,50
6302062	Commandogids voor CP/M	ƒ 10,50
6302063	Commandogids voor Supercalc	ƒ 10,50
6302064	Commandogids voor dBase II	ƒ 10,50
6302065	Commandogids programmering dBase II	ƒ 10,50

Fido/Dutchie e.d.

6302050	Praten met FIDO	ƒ 8,00
6302051	FIDO Protocol Standard (Engelstalig)	ƒ 8,00
6310001	Dutchie (Nederlandstalig) + Point-abonnement (1 jaar) 5,25 inch diskettes (alleen voor HCC-leden)	ƒ 75,—
6310002	Dutchie (Nederlandstalig) + Point-abonnement (1 jaar) 3,5 inch diskette (alleen voor HCC-leden)	ƒ 75,—
6310112	Fido V.12	ƒ 420,—
6310120	Fido V.12 (alleen voor HCC-leden)	ƒ 378,—
6310150	Telstar communicatie-pakket voor de PC (5½ inch diskette)	ƒ 15,—

Vult u uw bestelling a.u.b. duidelijk in.
Let vooral ook op correcte vermelding van de *Artikelnummers* en bestelde *aantallen*!
Zonder deze gegevens kan uw bestelling niet correct uitgevoerd worden.

De volgende HCCNieuwsbrieven zijn te bestellen door gebruik te maken van de bestelkaart in dit nummer, onder vermelding van uw lidnummer. De prijzen zijn inclusief porto- en administratiekosten. Aan niet leden wordt ƒ 7,50 per bestelling voor extra administratie in rekening gebracht.

Bestelnummer	Nieuwsbriefnummer		Prijs
7130104	104	mei 88	ƒ 5,00
7130105	105	jun 88	ƒ 5,00
7130107	107	sep 88	ƒ 5,00
7130108	108	okt 88	ƒ 5,00
7130109	109	nov 88	ƒ 5,00
7130110	110	cat 88	ƒ 5,00
7130111	111	dec 88	ƒ 5,00
7130112	112	jan 89	ƒ 6,00
7130113	113	feb 89	ƒ 6,00
7130114	114	maa 89	ƒ 6,00
7130115	115	apr 89	ƒ 6,00
7130116	116	mei 88	ƒ 6,00

K L I K S

Het komt in de dagelijkse praktijk van het tekstverwerken bijzonder vaak voor dat één of meer woorden bewerkt moeten worden. Dit kan zijn: onderstrepen, vet afdrukken, in hoofdletters veranderen of cursief printen. Deze bewerkingen kunnen heel handig door macro's worden uitgevoerd. Daarvoor moeten we wel eerst een methode bedenken volgens welke een macro in staat is om een woord te herkennen, ongeacht de lengte ervan.

WordPerfect macro's (2)

Macro's om woorden te bewerken

Jan Geurtz

Die methode is gebaseerd op de cursorverplaatsingen door middel van Ctrl→ en Ctrl←. Met Ctrl→ springt de cursor naar het begin van het volgende woord, met Ctrl← naar het begin van het woord waar de cursor in staat of, als de cursor zich al op de eerste letter van een woord bevindt, naar het begin van het vorige woord.

We willen de macro zó maken dat het hele woord bewerkt wordt, ongeacht de positie van de cursor in dat woord. Daarvoor laten we deze macro's de volgende verplaatsingen uitvoeren:

1. Ctrl→: De cursor springt op de eerste letter van het volgende woord.
2. ←: De cursor gaat één positie naar links en komt nu op de spatie achter het te bewerken woord.
3. AltF4: Hier wordt het blok aangezet.
4. Ctrl←: De cursor springt nu naar het begin van het te bewerken woord.

Met deze vier aanslagen wordt het woord waar de cursor zich in bevindt in zijn geheel in blok gezet, ongeacht de lengte van dat woord. Omdat het vaak voorkomt dat meerdere woorden achter elkaar bewerkt moeten worden maken we de macro 'herhaalbaar'. Dit betekent dat we de macro razendsnel verschillende keren achter elkaar kunnen opstarten, waardoor het gewenste aantal woorden bewerkt wordt. Dit 'herhaalbaar' maken doen we door op het einde van de macro de cursor naar het volgende woord te verplaatsen met Ctrl→.

Onderstrepen en vet maken
Hier volgt de definitie van de macro die een woord onderstreept. Ik noem deze macro AltS van 'Streep', en niet AltO van 'Onderstrepen', omdat de combinatie Alt + klinker gereserveerd is voor het plaatsen van accenten (waarover later meer).

De macro die een woord 'vet' maakt heet AltV en wordt op bijna exact dezelfde wijze gedefinieerd als AltS. Alleen F8 (onderstrepen) wordt vervangen door F6 (vet afdrukken).

```
Macro-naam: AltS  Taak: onderstreept woord:

1:  CtrlF10    Start macro-definitie
2:  AltS       Geef naam: AltS
3:  Ctrl->     Cursor naar begin volgende woord
4:  <-         Cursor en positie naar links
5:  AltF4      Zet BLOK aan
6:  Ctrl<-     Cursor naar begin van vorig woord
7:  F8         Onderstreep het 'geblokte' woord
8:  Ctrl->     Plaats cursor op begin volgend woord
9:  CtrlF10    Beeindig macro-definitie.
```

Hoofdletters/kleine letters
Om een woord te veranderen in hoofdletters wordt bijna dezelfde procedure gevolgd. Het verschil is dat na het gebruiken van de wisselfunctie ShiftF3 het blok nog uitgezet moet worden (in de versie 5.0 hoeft dit overigens niet meer). De macro die een woord in hoofdletters verandert heet AltH.

```
Macro-naam: AltH  Taak: zet woord in hoofdletters

 1: CtrlF10     Start macro-definitie
 2: AltH        Geef naam: AltH
 3: Ctrl->      Cursor naar begin volgende woord
 4: <-          Cursor   positie naar links
 5: AltF4       Zet BLOK aan
 6: Ctrl<-      Cursor naar begin van vorig woord
 7: ShiftF3,1   Verander woord in hoofdletters
 8: F1          Zet het blok uit
 9: Ctrl->      Plaats cursor op begin volgend woord
10: CtrlF10     Beeindig macro-definitie.
```

Als u in regel 7 van de definitie van AltH na ShiftF3 voor optie 2 kiest in plaats van optie 1, dan zal de macro alle hoofdletters in een woord veranderen in kleine letters. U kunt deze macro bijvoorbeeld AltK noemen, van Kleine letters.
Een aardige variant op dit thema is de macro die de eerste letter van een woord verandert in een hoofdletter.

De macro moet daarvoor de eerste letter zoeken van het woord waar de cursor in staat. Dit kan met Ctrl← als de cursor niet al op die eerste letter staat. Door nu in de macro éérst → (cursor één positie naar rechts) in te voeren en pas daarna Ctrl← zal de cursor altijd op de eerste letter van het woord uitkomen. Deze letter hoeft dan nog slechts in een blok gezet te worden en vervolgens veranderd te worden in een hoofdletter. Hier volgt de definitie van deze macro, die ik AltL noem van Letter.

```
Macro-naam: AltL  Taak: verander 1e letter van een woord
                  in een hoofdletter

 1: CtrlF10     Start macro-definitie
 2: AltL        Geef naam: AltL
 3: ->          Cursor  positie naar rechts
 4: Ctrl<-      Cursor naar 1e letter van het woord
 5: AltF4       Zet BLOK aan
 6: ->          Zet 1e letter in blok
 7: ShiftF3,1   Verander 1e letter in hoofdletter
 8: F1          Zet blok weer uit
 9: Ctrl->      Plaats cursor op begin volgend woord
10: CtrlF10     Beëindig macro-definitie.
```

K L I K S

Er is overigens een situatie waarin deze macro niet functioneert. Dat is als zich onmiddellijk voor het te bewerken woord een verborgen code bevindt. In dat geval wordt niet de eerste letter van het woord, maar de verborgen code voor dat woord in blok gezet. Omdat een code niet in een hoofdletter veranderd kan worden gebeurt er verder helemaal niets.

De genoemde macro's zijn allemaal ook in de 5.0-versie van WordPerfect te definiëren. Het enige verschil is dat u in 5.0 na het starten van de definitie en het invoeren van de macronaam ook nog een omschrijving van de taak van de macro kunt invoeren.Overigens is het in de 5.0-versie mogelijk de bovenstaande macro AltL zó te definiëren dat hij ook werkt als zich voor het te bewerken woord wél één of meer verborgen codes bevinden. Hoe? Een leuke opdracht voor de verfente macro-puzzelaars onder u.
De juiste inzending zal in één van de volgende afleveringen van deze rubriek geplaatst worden. Ook inzendingen met andere handige macro-oplossingen zijn trouwens van harte welkom.

Cursief maken
Een laatste variant op de woordbewerkingen in deze aflevering is de macro die een woord cursief maakt. Daarvoor moet u eerst weten welk lettertype uit het printopmaakmenu (CtrlF8) door uw printer cursief afgedrukt wordt. Op één van de hulpdiskettes van het WP-programma bevindt zich een bestand met de naam PRINTER.TST. Als u dit bestand door uw printer laat uitprinten krijgt u een globaal overzicht van de mogelijkheden van uw printer. Op mijn printer is 4 het cursieve lettertype.

Met dezelfde methode als in de voorgaande woordbewerkingsmacro's kunnen we ook nu de cursor eenvoudig aan het begin en aan het einde van het te bewerken woord plaatsen, en daar respectievelijk het cursieve en het standaardlettertype plaatsen. Dit heeft echter een nadeel: als we de macro in een tekst gebruiken, waarbinnen een ander dan het standaard lettertype heerst, wordt na het cursief maken van een woord toch het standaardlettertype hersteld. Dit euvel is te omzeilen door eerst achter het te bewerken woord de code van het heersende lettertype te plaatsen en pas daarna vóór het woord het cursieve lettertype. De macro die een woord cursief maakt noem ik AltC van Cursief.

Met deze macro AltC kunt u ook meerdere woorden achter elkaar in het cursieve lettertype veranderen. Hoewel dan tussen die cursieve woorden telkens overbodige lettertypecodes komen te staan ondervindt de printer hiervan geen enkele hinder. Bij de werking van macro's geldt immers het bekende gezegde: alleen het resultaat telt.

```
Macro-naam: AltC                  Taak: maak woord cursief

1:     CtrlF10                    Start macro-definitie
2:     AltC                             Geef naam: AltC
3:     Ctrl->                     Cursor naar begin volgende woord
4:     <-                               Cursor nn positie naar links
5:     CtrlF8,1,<-,<-,<-          Plaats het heersende lettertype
6:     Ctrl<-                     Cursor naar begin van vorig woord
7:     CtrlF8,1,,4,<-,<-          Plaats het cursieve lettertype
8:     Ctrl->                     Plaats cursor op begin volgend woord
9:     CtrlF10                    Beeindig macro-definitie.
```

Hoe kan dat? (1)

Denken met een computer

Robert B. Snip

Deze hierbij startende artikelenserie is ontstaan als recente bijdrage aan de werkgroep 'Filosofische aspecten van Kunstmatige Intelligentie' van de Artificiële Intelligentie gg. Daarvoor zaten onderstaande bespiegelingen als ongeduldige en in vorm groeiende hersenspinsels in het hoofd van de auteur. Hij begon zich met enige bevlogenheid te beseffen dat hij die inzichten niet voor zich móchte houden. Daarom: lees en denk mee!

Het is de bedoeling dat u al vorderend komt te zitten met een hoofd vol vragen, antwoorden en andere uitingen van interesse. Wij verzoeken u deze reacties op te sturen. Hoewel in eerste instantie besloten is tot een artikelenserie van vier afleveringen kunnen uw reacties aanleiding zijn tot een vervolg. Niet zozeer om in dit blad een filosofisch konkelhoekje in te richten, maar veel meer om u als kritisch lezer te stimuleren tot een praktisch meedenken, al dan niet met behulp van een PC. Reacties kunt u kwijt bij de auteur, maar ook via het modem bij de redactie-FIDO in Houten.

INLEIDING Waar zal het allemaal over gaan? Inderdaad, over datgene waar ieder weldenkend mens zich bewust dan wel onbewust het meest mee bezighoudt: **DENKEN**. Dit denkproces zal worden uiteengezet op een wijze, die het mogelijk maakt om computerapplicaties te bouwen die dat denken kunnen ondersteunen. Voor de liefhebbers van Engelse termen: Computer Aided Thinking of kortweg CATh.

De eerste twee afleveringen zullen de enigszins theoretische achtergronden van dit geheel behandelen. In deel 3 en 4 zullen twee praktische toepassingen onder de loep worden genomen, met als leidraad een bespreking van een tweetal Basic-programma's van de auteur. Deze zullen tegelijk met de publikaties in de HCC Nieuwsbrief als ondersteuning via FIDO Alkmaar worden verspreid. En nogmaals: door uw eigen reacties kan dit onderwerp een boeiend vervolg krijgen.

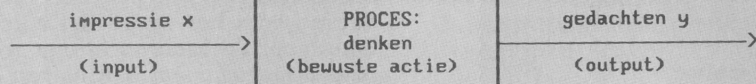
HET BEGIN Dat computers opgang hebben gemaakt zal eenieder duidelijk zijn. Ze zijn, behalve in het bedrijfsleven en het serieuze hobbyisme, inmiddels ook in de huiselijke sferen beland. Vele gebruikers hebben daarbij gemerkt hoe talloos de gebruiksmogelijkheden zijn. Een toepassing die al sinds 1984 door mij wordt onderzocht is het gebruik van een computer bij een activiteit, waar ik mijn tijd grotendeels mee vul: DENKEN. In mijn beroep moet ik veel denken en communiceren over het resultaat van dat denken, zowel op schrift als mondeling. Voor dat onderzoek kan ik twee beweegredenen aangeven:

a. een computer heeft de eigenschap om alleen dat te doen wat er aan is of wordt opgedragen. Hierin schuilt een enorme waarde die een computer kan hebben als instrument, dat DENKEN kan ondersteunen. Als ik met denken bezig ben, dan merk ik hoe gemakkelijk mijn gedachten kunnen afdwalen van de kern van het vraagstuk, waar ik me op concentreer en wat ik tracht te doorgronden. Vooral als ik mijn gedachten op papier zet merk ik hoe snel vele vellen worden volgeschreven.

Het leek me mogelijk om middels een computer vooral dat afdwalen van gedachten te voorkomen. Zo'n apparaat zou moeten kunnen helpen je gedachten geconcentreerd te houden op een (denk)taak.

b. het leek me raadzaam om me op de hoogte te stellen van de mogelijkheden van een computer om 'bij te blijven'. Een vorm van permanente zelfeducatie dus. Het mezelf leren programmeren leek me een ideale weg om vertrouwd te raken met computers en de talen waarnaar ze 'luisteren' en die ze gehoorzamen.

DENKEN ALS EEN PROCES De vraag: 'Wat is denken?' dringt zich op als je bedenkt hoe een computer bij dat denken behulpzaam zou kunnen worden gemaakt. Deze vraag kunnen we beantwoorden door uit te gaan van het feit dat denken een gebeuren is en dus als een proces kan worden beschreven. In de cybernetica wordt een proces voorgesteld als een zogenaamde 'black box': een doos waar iets ingaat (input), waar iets in gebeurt (proces) en waar iets anders weer uitkomt (output). Voor onze beschouwing gaan we uit van 'impressies' als input en 'gedachten' als output. Onze mysterieuze brein-activiteit hoeven we niet te beschrijven. Het volstaat te constateren dat denken plaatsvindt. We noemen de actie van ons brein die we bewust bedrijven of ondergaan: *denken* (zie figuur 1).

Figuur 1. Denken als 'black box'-proces

In deze schematische voorstelling is 'x' op te vatten als de *aanleiding* tot het denken en 'y' als *resultaat* daarvan. We moeten ons hierbij realiseren dat het 'denken' een uniek persoonlijk gebonden karakter heeft. Voor het woord 'denken' kunt u bijvoorbeeld invullen: interpreteren, analyseren, vertalen, concluderen, ordenen, ontwarren, enz. Voor het beschouwen van de mogelijkheden die een computer kan hebben als hulpmiddel voor denken vatten we de input 'x' op als een bewust waargenomen 'iets', zonder gedachten erbij.

HOE ZIJN WE ONS EEN IMPRESSIE 'X' BEWUST?

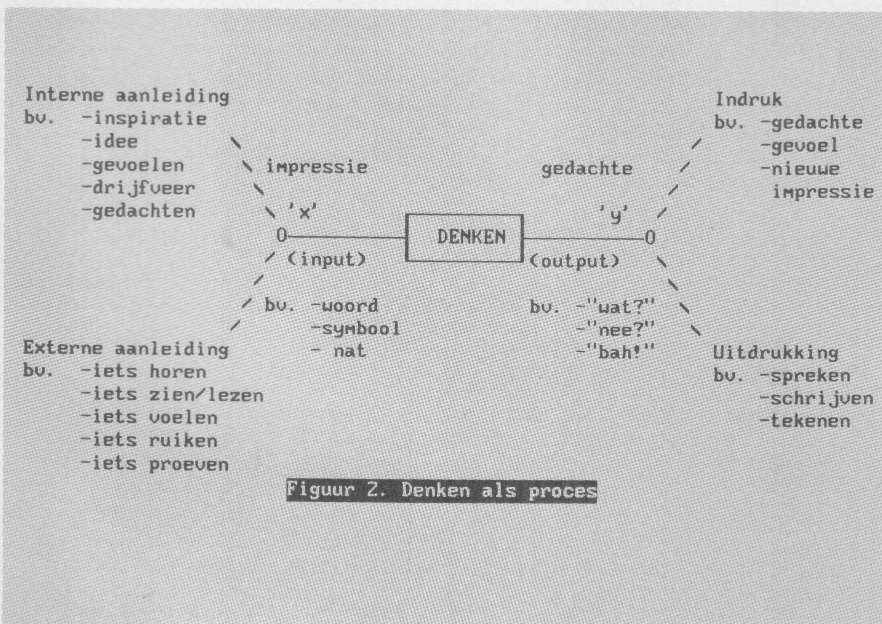
Als uw brein net zo werkt als het mij-

ne, dan hebben de ons bewuste impressies:

- of a. een *interne* aanleiding: een opkomende gedachte
- en/of b. een *externe*, zintuiglijk waarneembare aanleiding

Voorbeelden hiervan zijn: iets zien/horen/lezen/voelen/ruiken/proeven.

U kunt nu naar voren brengen: 'Als je iets leest, denk je daar iets bij en dat is dan geen input, maar output!' Geen verkeerde gedachte, maar wel verwarrend. Laten we daarom afspreken dat we het lezen van het woord 'boom' zien als een bewuste input-gedachte (x = boom). De één denkt nu eenmaal anders dan de ander, en dit illustreert het hierboven reeds aangehaalde persoonlijke karakter van denken. Voorbeeld: y = bos, eik, praatje, plaspaal, enz.
De gedachten-output 'y' kan een intern blijvende gedachte zijn die ik 'indruk' wil noemen, of een gedachte die u uitdrukt middels spreken, lezen, tekenen enzovoort. Met het voorgaande kunnen we nu de volgende schematische voorstelling van het denkproces geven:

Figuur 2. Denken als proces

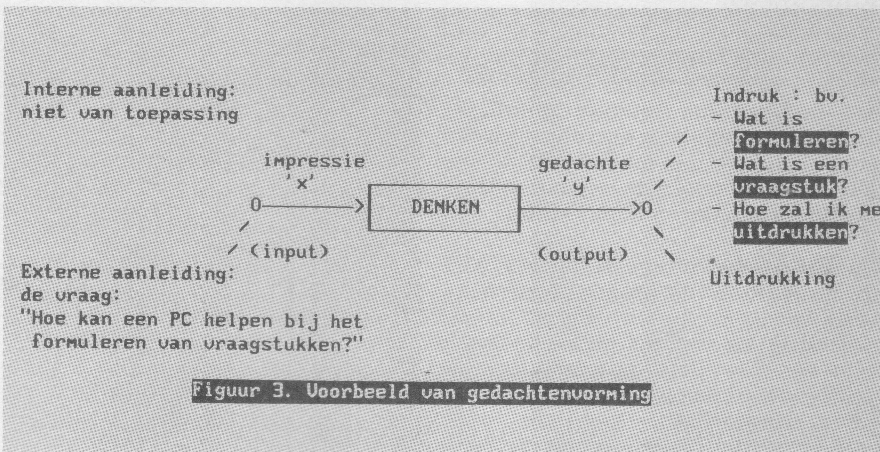
AFBAKENING VAN COMPUTER-TOEPASSINGEN

Vele computertoepassingen, onder andere de meeste spelletjes, betreffen situaties waarbij de gebruiker niet hoeft na te denken: gewoon kijken en doen. De toepassingen waar ik het over wil hebben gaan over dat denken zelf: over wat je denkt en hoe je als gevolg daarvan weer iets anders bedenkt. Voor onze beschouwing deel ik denkactiviteiten op in drie op elkaar volgende fasen, drie denkfuncties, namelijk:
a. het formuleren van vraagstukken.
b. het bedenken van oplossingen.
c. het representeren van die oplossingen.

Het is een filosofisch vraagstuk of er andere denkactiviteiten te bedenken zijn dan deze drie, ik laat dat voor wat het is. Onze beschouwing richt zich op de inzetbaarheid van een computer bij *denken als proces*, zoals dat in figuur 2 schematisch is voorgesteld. We beperken ons enerzijds tot impressies, die middels taal/tekens/symbolen een externe en leesbare aanleiding kunnen zijn tot 'denken'. Anderzijds zijn daar de gedachten die zijn uit te drukken op een keyboard en leesbaar worden op een monitor. We benutten daarbij dus het feit dat een computer ons iets kan laten zien, dus de externe aanleiding tot impressie input 'x' kan zijn. Ook maken we gebruik van het feit dat een keyboard ons de mogelijkheid geeft om een gedachten output 'y' uit te drukken. Dat we ons hierbij graag bedienen van taal, tekens en symbolen/beelden behoeft geen toelichting. Het behoeft ook geen betoog dat we middels computers IETS kunnen schrijven en tekenen.

In het hierna volgende schrijven we 'PC' op die plaatsen waar u ook 'computer' kunt lezen en met de afkorting CATh geven we het denken met een computer aan.

Hoe kan een PC helpen bij het formuleren van vraagstukken? De vraag zou ook zo kunnen luiden: 'Kan een PC helpen bij het formuleren van vraagstukken en zo ja: hoe dan?' Om deze vragen te kunnen beantwoorden zullen we eerst even moeten stilstaan bij de termen *formuleren* en *vraagstuk*. Om betekenissen als deze te kunnen beschouwen moeten we starten met denken! Laten we het bovenstaande schema van denken-als-proces (figuur 2) erbij gebruiken. Dan passen we dat meteen toe zoals het bedoeld is:

Figuur 3. Voorbeeld van gedachtenvorming

Omschrijven we nu 'x' dan komen we tot de volgende impressies:

- Er wordt een vraag gesteld. Er is een *vraagstuk*.
- De vraag is: 'Hoe kan een PC helpen bij het *formuleren* van vraagstukken?'
- Ik moet gaan *denken* over de termen *formuleren* en *vraagstuk*.

Gedachten die opkomen als gevolg van denken (output 'y'):

- Wat is *formuleren*? Wat weet ik daarover?
- Wat is een *vraagstuk*? Wat weet ik daarover?
- Hoe zal ik me *uitdrukken*?

In het tweede deel van deze serie zal ik het denkproces-schema completeren, door te beschouwen hoe **KENNIS** wordt aangewend bij het verwerken van de opkomende gedachten. In de afleveringen 3 en 4 ga ik in op een tweetal eigen CATh-programma's in GWBASIC, die gebaseerd zijn op het schema 'denken-als-proces' en luisteren naar de namen <DENKHULP> en <ONTWARRA>. Naar ik hoop heb ik uw hersencellen al stevig gekieteld. Aarzel niet om te reageren. Alleen op die manier kunnen we dit boeiende fenomeen verder laten uitkristalliseren.

Robert B.Snip
Evene 8
5667 AL Geldrop
Telefoon 040 - 867514

PROBLEEM VAN DE MAAND

Oplossing van de maand

In maart mocht ik slechts drie niet correcte inzendingen ontvangen. Alle alle inzenders vonden het correcte aantal berggetallen, namelijk 54.

Peter van Tilburg

Met berggetallen werden getallen van zeven cijfers bedoeld (elk cijfer is ongelijk aan 0), met het hoogste cijfer in het midden en de andere cijfers aflopend naar links en naar rechts.

DE VRAAG Gevraagd werd het aantal berggetallen te zoeken waarvoor geldt:

- op de linker helling, onder de top, ligt een driecijferig priemgetal,
- over de top heen ligt ook een driecijferig priemgetal,
- op de rechter helling, onder de top, ligt tevens een driecijferig priemgetal.

De volgende inzenders stuurden mij ook een correcte oplossing en wonnen daarmee een boekenbon:

Boekenbon van ƒ 100,-:
J. M. Mooy
Vierloper 21
2586 KT 's-Gravenhage
Boekenbonnen van ƒ 50,-:
S. P. H. van Zanten
Nieuwe Schoolstraat 9
2613 SH Delft
en
Manfred Müller-Späth
Spaak-Nes 8
1862 AV Bergen

Voor publicatie heb ik de oplossingen gekozen van E. Paur uit Houten (MSX-Basic) en J. Priester uit Amsterdam (Turbo Prolog).

Oplossing: J. Priester

```
                        Deze oplossing is geprogrammeerd in Turbo Prolog
                                     Dat is weer eens wat anders!

domains
    priems = integer *                              /* lijst van priemgetallen */

database
    determ teller(integer)          /* voor het bijhouden van aantal vondsten */
    oploper(integer, integer)             /* priemgetal met oplopende cijfers
                                                     - getal, rechtercijfer */

    afloper(integer, integer)       /* dito aflopend - getal, linkercijfer */
    overloper(integer, integer, integer)              /* dito over de top
                                       - getal, linkercijfer, rechtercijfer */
predicates
    zoek                                                  /* zoek oplossing */
    priemdata(priems)                                       /* vul database */
    voegbij(integer, integer, integer, integer)
                                            /* hulproutine voor priemdata */
    priemlus(integer, integer, priems, priems)   /* maak lijst priemgetallen */
    pluspriem(integer, priems, priems)          /* hulproutine voor priemlus */

goal
    retractall(_), assert(teller(0)), write("HCC-probleem maart '89"), nl, nl,
        priemlus(5, 1001, [3], P), priemdata(P), zoek.

clauses
    zoek :- oploper(Op, R), overloper(Over, R, L), afloper(Af, L),
        OverCijfers = Over mod 100, AfCijfers = Af mod 100,
        retract(teller(T)), NwT = T + 1, assert(teller(NwT)),
        writef("Getal%3: ", NwT), write(Op, OverCijfers, AfCijfers), nl, fail.

    priemdata([]).                                       /* database gevuld */
    priemdata([H|T]) :- H < 100, !, priemdata(T).     /* priemgetal te klein */
    priemdata([H|T]) :- Tientallen = H div 10, Cijfer1 = Tientallen div 10,
        Cijfer2 = Tientallen mod 10, Cijfer3 = H mod 10,
        voegbij(H, Cijfer1, Cijfer2, Cijfer3), priemdata(T).

    voegbij(Op, L, M, R) :- M > L, R > M, !, assert(oploper(Op, R)).
    voegbij(Af, L, M, R) :- M < L, R < M, !, assert(afloper(Af, L)).
    voegbij(Over, L, M, R) :- M > L, R < M, !, assert(overloper(Over, L, R)).
    voegbij(_, _, _, _).                              /* resterende gevallen */

    priemlus(T, T, P, P) :- !.
    priemlus(T, E, P1, P3) :-
        pluspriem(T, P1, P2), N = T + 2, priemlus(N, E, P2, P3).

    pluspriem(Priem, [], [Priem]).        /* niet deelbaar door ander getal:
                                                          voeg toe aan lijst */
    pluspriem(Getal, [H|T], [H|T]) :- Getal mod H = 0, !.   /* deelbaar: cut */
    pluspriem(Getal, [H|T1], [H|T2]) :- pluspriem(Getal, T1, T2).
```

```
HCC-probleem maart '89

Getal  1: 1278743   Getal 16: 1579743   Getal 31: 3478743   Getal 46: 4579743
Getal  2: 1278751   Getal 17: 1579751   Getal 32: 3478751   Getal 47: 4579751
Getal  3: 1278761   Getal 18: 1579761   Getal 33: 3478761   Getal 48: 4579761
Getal  4: 1279743   Getal 19: 1678743   Getal 34: 3479743   Getal 49: 4678743
Getal  5: 1279751   Getal 20: 1678751   Getal 35: 3479751   Getal 50: 4678751
Getal  6: 1279761   Getal 21: 1678761   Getal 36: 3479761   Getal 51: 4678761
Getal  7: 1378743   Getal 22: 1679743   Getal 37: 3678743   Getal 52: 4679743
Getal  8: 1378751   Getal 23: 1679751   Getal 38: 3678751   Getal 53: 4679751
Getal  9: 1378761   Getal 24: 1679761   Getal 39: 3678761   Getal 54: 4679761
Getal 10: 1379743   Getal 25: 2578743   Getal 40: 3679743
Getal 11: 1379751   Getal 26: 2578751   Getal 41: 3679751
Getal 12: 1379761   Getal 27: 2578761   Getal 42: 3679761
Getal 13: 1578743   Getal 28: 2579743   Getal 43: 4578743
Getal 14: 1578751   Getal 29: 2579751   Getal 44: 4578751
Getal 15: 1578761   Getal 30: 2579761   Getal 45: 4578761
```

Oplossing: E. Paur

```
10 '"BREDE" OPLOSSING probleem van
20 ' de maand maart 1988
30 '
40 'Inzender: E.Paur - Wagenhoeve 42
50 '3992 PD HOUTEN - (MSX BASIC)
60 '--------------------------------
70 '
80 '-----INITIALISATIE
90 '
100 KEYOFF:CLS:WIDTH39
110 CLEAR1000:G=997
120 DIM A(G),B(150),A$(150),B$(150),C$(150),D$(150),E$(150)
130 '
140 '-----ZEEF VAN ERATOSTHENES
150 '-----PRIEMGET. TOT 997 ZOEKEN
160 '-----NIET-PRIEMGET. WORDEN 0
170 '
180 FOR I=1 TO G
190 A(I)=I
200 NEXT
210 B=2
220 FOR I=B TO G STEP B
230 IF B+I<=G THEN A(B+I)=0
240 IF B+1>G/2 THEN 340
250 NEXT
260 FOR I=B+1 TO G
270 IF A(I)<>0 THEN B=A(I):GOTO 220
280 NEXT
290 '
300 '-----ARRAY B(T) SAMENSTELLEN,
310 '-----UITSLUITEND 3-CIJFERIGE
320 '-----PRIEMGETALLEN
330 '
340 FOR I=101 TO G
350 IF A(I)<>0 THEN T=T+1:B(T)=A(I)
360 NEXT
370 '
380 '-----VERWIJDEREN GETALLEN DIE 0
390 '-----BEVATTEN + WAARVAN POSITIE
400 '-----1/2 OF 2/3 GELIJK ZIJN
410 '
420 FOR I=1 TO T
430 A$(I)=RIGHT$(STR$(B(I)),3)
440 A1$=LEFT$(A$(I),1):A2$=MID$(A$(I),2,1):A3$=RIGHT$(A$(I),1)
450 IF A1$="0" OR A2$="0" OR A3$="0" OR A1$=A2$ OR A2$=A3$ THEN
    540 ELSE B$(I)=A
$(I)
460 '
470 '-----STIJGENDE-, TOP-, DALENDE
480 '-----GETALLEN SEPAREREN
490 '
500 B1$=LEFT$(B$(I),1):B2$=MID$(B$(I),2,1):B3$=RIGHT$(B$(I),1)
510 IF B1$<B2$ AND B2$<B3$ THEN M=M+1:C$(M)=B$(I)
520 IF B1$<B2$ AND B2$>B3$ THEN N=N+1:D$(N)=B$(I)
530 IF B1$>B2$ AND B2$>B3$ THEN O=O+1:E$(O)=B$(I)
540 NEXT
550 '
560 '-----BERGGETALLEN SAMENSTELLEN,
570 '-----NUMMEREN EN AFDRUKKEN
580 '
590 T=0:FOR X=1 TO M:FOR Y=1 TO N:FOR Z=1 TO O
600 IF RIGHT$(C$(X),1)=LEFT$(D$(Y),1)AND RIGHT$(D$(Y),1)=LEFT$
    (E$(Z),1)THEN T=T+
1:F$=C$(X)+MID$(D$(Y),2,1)+E$(Z):PRINTUSING"## ";T;:PRINTF$"   ",
610 NEXT:NEXT:NEXT
620 PRINT:PRINT:END
```

```
Oplossing:

 1 1278743      15 1578761      29 2579751      43 4578743
 2 1278751      16 1579743      30 2579761      44 4578751
 3 1278761      17 1579751      31 3478743      45 4578761
 4 1279743      18 1579761      32 3478751      46 4579743
 5 1279751      19 1678743      33 3478761      47 4579751
 6 1279761      20 1678751      34 3479743      48 4579761
 7 1378743      21 1678761      35 3479751      49 4678743
 8 1378751      22 1679743      36 3479761      50 4678751
 9 1378761      23 1679751      37 3678743      51 4678761
10 1379743      24 1679761      38 3678751      52 4679743
11 1379751      25 2578743      39 3678761      53 4679751
12 1379761      26 2578751      40 3679743      54 4679761
13 1578743      27 2578761      41 3679751
14 1578751      28 2579743      42 3679761
```

Probleem van de maand

Het volgende probleem is ingezonden door P. Molenaar uit Leeuwarden.

Als ik zonder meer beweer: 12 + 12 = 12, dan spreek ik wartaal. Maar schrijf ik:

12[4] + 12[6] = 12[12]

en bedoel ik dan met 12[4] het getal 12 in het viertallig stelsel, enzovoort, dan klopt de bewering. Dan immers komt die berekening neer op 6 + 8 = 14.

Gevraagd wordt nu positieve gehele getallen G van 6 cijfers te zoeken, die voldoen aan:

G[9] + G[10] + G[13] = G[14]

Het getal G mag niet met een 0 beginnen.

Stuur uw oplossing van dit probleem vóór 1 juli a.s. naar

Peter van Tiburg
Schuifelenberg 40
5751 HZ Deurne

en maak kans op de boekenbon van *f* 100,- of één van de twee bonnen van *f* 50,-. Wanneer u uw oplossing ook op diskette kunt aanleveren, vermeld dit dan bij uw oplossing. Dit in verband met een te kiezen oplossing voor publikatie.

K L I K S

Na een half jaar experimenteren met Turbo Basic, hoofdzakelijk in 'The Art of Graphics', werd het tijd de fraaie op het scherm geproduceerde figuren via de printer over te brengen naar papier.

De printer als plotter

J. H. van de Stadt

Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan. De wens bleek ook nu de vader van de gedachte te zijn. De gebruikershandleiding van de NEC Pinwriter P6 bevat in de besturingsprogramma's, geschreven in BASIC, veel verborgen, voor meer dan één uitleg vatbare en soms ook misleidende aanwijzingen. Zorgvuldig lezen en systematisch uitproberen bleken de sleutel tot succes te zijn.

Het overbrengen van de fraaie schermplaatjes naar papier via de printer kent veel beperkingen, zoals onder andere de niet schermgetrouwe afbeelding en de geringe afmeting van de papierplaatjes. Dat heeft geleid tot het ontwikkelen van een werkwijze, die fraaie paginagrote plaatjes oplevert, zonder gebruik te maken van het beeldscherm. De printer wordt direct door de processor gestuurd. Omdat het beeldscherm niet gebruikt wordt is er ook geen grafische kaart nodig!

Eerst wordt beschreven op welke wijze plaatjes van het beeldscherm kunnen worden overgebracht naar de printer. Daaruit volgt bijna vanzelf de methode voor het maken van papierplaatjes zonder gebruik van het beeldscherm en de grafische kaart. Met de 24 naalden kan de NEC P6 een goed tot zeer goed resultaat leveren.

VIA SCHERM Het programma gaat er van uit dat op het scherm een grafische afbeelding wordt gevormd met behulp van SCREEN [mode>1] opdracht. Bovendien wordt verondersteld dat de opdracht WINDOW (x1,y1)-(x2,y2) niet wordt gebruikt.

De 24 naalden van de printerkop zijn in een kolom gerangschikt. Aan iedere 8 van boven naar beneden opeenvolgende naalden is een bit toegevoegd, van beneden naar boven genummerd met 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7, die samen een byte vormen. Zie figuur 1.

Het schermbeeld bestaat uit een matrix van pixels. In de hier behandelde toepassing bevat die matrix 350 rijen (rows) en 640 kolommen (column). Rijen liggen horizontaal, kolommen staan verticaal. Het schermbeeld wordt afgetast van links naar rechts en van boven naar beneden door een kolom, die 24 eenheden, (naalden, pixels) hoog is. Iedere naald komt overeen met een pixel. Stel dat er een pixel ligt in de rij genummerd Row, dan hoort daarbij een byte met het nummer Byte=INT((Row MOD 24)/8) en hoort daarbij een byte met het nummer Bit=7-((Row MOD 24) MOD 8).

Stel bovendien dat de betreffende pixel 'aan' is, dat wil zeggen POINT (Column,Row)=3, dan wordt aan de daarmee overeenkomstige byte een **bijdrage** geleverd van 2(Bit) = Exp2 (Bit). Wanneer alle pixels in een byte 'aan' zijn dan levert dat een bytevalue op van exponenten:

$2^7+2^6+2^5+2^4+2^3+2^2+2^1+2^0=255$

Omgekeerd is bijvoorbeeld:

Bytevalue=137 $(=2^7+2^3+2^1)$

dan zijn in de betreffende byte alleen de pixels 7, 3 en 1 'aan'. De drie bytevalues van een kolom van 24 naalden worden opgeslagen in de array met de naam ByteValue.

Zodra de 640*3 bytevalues zijn berekend en opgeslagen (zie de instructie If Row MOD 24=23), krijgt de printer de opdracht om de opgeslagen bytes om te zetten in 'printer-pixels' of dots. Zie in listing 1 de instructie LPRINT CHR$(ByteValue(0,k)); CHR$(ByteValue(1,k);CHR$(ByteValue (2,k));.

De array die nodig zou zijn om een heel scherm op te slaan, DIM ByteValue(43,639), is niet eens zo erg groot en kleiner dan de 645 Kb die TURBO BASIC toelaat voor iedere afzonderlijke array.

Om een chaos op het printerpapier te voorkomen moet de printer enige welgeordende instructies ontvangen, die onder andere het volgende regelen.

a. Geen carriage return uit te voeren alvorens alle (n1,n2) dotcolumns afgedrukt zijn. Dit wordt gedaan met behulp van de instructie:
WIDTH "LPT1",w. Daarbij moet w groter zijn dan drie maal het aantal dotcolumns dat per slag van de printerkop moet worden afgedrukt.

b. Het aantal dotcolumns dat per slag van de printerkop moet worden afgedrukt en de dichtheid daarvan. In de hier behandelde toepassing zijn er 640 dotcolumns met een dichtheid van 120 dots per inch. De instructie luidt:
LPRINT
CHR$(27);"*";CHR$(33);CHR$(n1);
CHR$(n2);

c. Het aantal inches waarover het papier moet worden vooruitgeschoven na iedere slag van de printerkop. De steek van de naalden in ons geval is 1/180 inch. Er zijn 24 naalden, zodat het papier 24/180 of 8/60 inch opgeschoven moet worden. Instructie:
LPRINT CHR$(27);"A";CHR$(8);

d. Het aantal inches waarover de printerkop zich naar rechts moet verplaatsen, nadat een dotcolumn is afgedrukt. Dit wordt gecombineerd met het aantal dotcolumns per slag van de printerkop. Hier is gekozen voor een verplaatsing van 1/120 inch. De volledige instructie luidt:
LPRINT
CHR$(27);"*";CHR$(33);CHR$(n1);
CHR$(n2);

Dit was het aperitiefje voor de printer. Een groot deel van de hoofdmaaltijd komt voor rekening van de processorunit, die tussentijds de printer vraagt: 'Wil je de 640 door mij zojuist uitgerekende en in de array ByteValue opgeslagen dotcolumnwaarden even afdrukken?'. Zie listing 1. If Row MOD 24=23 THEN.....

Na iedere balk van 24 rijen moet de printerkop weer helemaal links beginnen. Vandaar de instructie LPRINT na NEXT k.

Het dessert is weer voor de printer. Na NEXT Row, als alles afgewikkeld is, krijgt de printer de instructie: LPRINT CHR$(27);"@";, wat betekent: (praktisch) alle voorgaande instructies zijn ingetrokken.

De hier gevolgde methode van opslaan in een array en daarna weer uitlezen heeft boven andere mogelijkheden het voordeel dat er nog allerlei operaties op de waarden toegepast kunnen worden, voor ze in het gewenste 'format' door de printer worden gedrukt. Dat kan zijn: een gebruik maken van symetrie-eigenschappen of

het uitvoeren van de translaties of rotaties, enzovoort. U kunt uw fantasie laten gaan. De mogelijkheden zijn gewoon onbegrensd.

Na wat hier verteld is bevat listing 1 geen geheimen meer. U kunt uw inventiviteit gebruiken om een en ander voor uw eigen doeleinden aan te passen en te gebruiken. Verbeteringen zijn natuurlijk altijd mogelijk.

ZONDER SCHERM Als met het voorgaande principeprogramma wat is geëxperimenteerd vallen meteen de beperkingen op. Enkele daarvan zijn:
a. De plaatjes op papier vallen tamelijk klein uit. Ze worden beperkt door het maximale aantal pixels van het scherm, dat weer wordt bepaald door de geïnstalleerde grafische kaart.
b. De papierbeelden zijn niet schermgetrouw. Dat wordt veroorzaakt doordat de pixels in verticale richting een andere afmeting hebben dan in horizontale richting en doordat de verticale steek van de printerdots in het algemeen anders is dan de horizontale steek.
Bij een printer met 24 naalden is de verticale afstand tussen twee naalden programmeerbaar in veelvouden van 1/180 inch, terwijl de dotdichtheid programmeerbaar is in veelvouden van 60 dots per inch.

Als vanzelf komt het vermoeden opdagen dat het wellicht ook zonder scherm of grafische kaart kan. Het al of niet drukken van een dot op papier werd in het voorgaande bepaald door de toestand van de overeenkomstige pixel op het scherm. Het is eigenlijk voor de hand liggend dat die voorwaarde best door een andere voorwaarde vervangen kan worden, die niets met het scherm te maken hoeft te hebben: voorwaarden die direct door de processor gegenereerd worden, met behulp van een daarvoor geschreven programma.
Het principe is nu duidelijk: schrap in het voorgaande programma deel 0 van de instructies en vervang in deel 1a van de instructies de regel die begint met IF POINT door:
- een beschrijving, in mathematische vorm, van het beeld dat afgedrukt moet worden samen met
- de voorwaarden waaronder dat beeld op papier moet worden afgedrukt.

Dit wordt gedemonstreerd aan de hand van het programma Mndlbrot.bas.

```
LISTING 1   '  Demonstratie van het overbrengen van het schermbeeld via de
            '                 printer naar papier.
            '
            '  "What you see on the screen is not what you get on paper!"
            '
            'Dat komt omdat de afmetingen van een pixel op het scherm in
            'horizontale en vertikale richting niet dezelfde zijn, én omdat
            'de steek van de printernaalden in vertikale richting 1/180 van
            'een inch is en twee dots in horizontale richting 1/120 van een
            'inch uit elkaar staan.
            '
            '                      Scrnprt.bas
            '
            '0) Instrukties t.b.v. de opbouw van het schermbeeld.
            '_______________________________________________________________
            '
            SCREEN 10 : CLS                               'EGA monochroomkaart.
            LINE (0,0)-(110,120),,B                       'Door deze statements
            LINE (18,18)-(100,100),,B                     'wordt de gewenste fi-
            LINE (50,80)-(140,230),,B                     'guur op het scherm ge-
            LINE (80,150)-(630,300),,B                    'definieerd.
            PAINT(130,100) : PAINT(1,1) : PAINT(51,81)
            PAINT(625,290)

            '1) Instrukties die het beeld van het scherm overbrengen naar de
            '                       printer.
            '
            '   a) Algemene instrukties voor Processor en Printer.
            '_______________________________________________________________
            DEFINT h,v,n,b,r,c,k
            h=640 : v=350 : n=24                         'n=aantal naalden in de
            n2=INT(h/256) : n1=h-n2*256                  'printerkop; n1 en n2 zijn
                                                         'higher en lower byte van
                                                         'het aantal tekens dat per
                                                         'regel wordt overgeseind.

            DIM ByteValue(2,h-1)                         'Dynamic Array

            WIDTH "LPT1:",2000                           'Om te voorkomen dat er
                                                         'halverwege de regel een CR
                                                         'optreedt.
            '
            '   b) Instrukties voor de Processor.
            '_______________________________________________________________
            FOR Row=0 TO (v-1)
                Byte=INT((Row MOD 24)/8)
                Bit=7-((Row MOD 24) MOD 8)
                FOR Column=0 TO (h/2-1)
                    IF POINT(Column,Row)=3 THEN
                      ByteValue(Byte,Column)=ByteValue(Byte,Column)+EXP2(Bit)
                      ByteValue(Byte,639-Column)=ByteValue(Byte,Column)

            'Door de voorgaande regel wordt een deel van de figuur en het
            'spiegelbeeld daarvan op elkaar aansluitend afgebeeld.
            'Indien dat niet wordt gewenst, vervang dan de bovengrens (h/2-1)
            'van Column door (h-1) en plaats een Comment teken vóór de regel
            'die met ByteValue(Byte,639-Column) begint.
                    END IF
                NEXT Column
            'Als de array ByteValue vol is, gaat de inhoud via de printer
            'naar het papier.
            '
            '   c) Instrukties voor de Printer.
            '_______________________________________________________________
                IF Row MOD 24=23 THEN
                   LPRINT CHR$(27);"A";CHR$(8);      'Papier 8/60 "opschuiven.
                   LPRINT CHR$(27);"*";CHR$(33);CHR$(n1);CHR$(n2);
            'Double density, horizontale verplaatsing van 1/120 ".
                   FOR k=0 TO (h-1)
                       LPRINT CHR$(ByteValue(0,k));CHR$(ByteValue(1,k));_
                                                   CHR$(ByteValue(2,k));
                   NEXT k
                   LPRINT             'Nadat een strook van 24*640 is afgedrukt,
                                      'wordt de printerkop weer helemaal naar
                                      'links gestuurd.
                   ERASE ByteValue    'Zet alle elementen van de array weer op
                                      'nul.
                   DIM ByteValue(2,h-1)
                END IF
            NEXT Row
            LPRINT CHR$(27);"@";      'Reset de printer.
            '
            '2) Instrukties ter afsluiting van de Procedure.
            '_______________________________________________________________
            WHILE NOT INSTAT          'Als alles afgedrukt is wordt er een
               BEEP                   'pieptoon gegenereerd, die ophoudt door
            WEND                      'een willekeurige toets aan te slaan.

            END                       'Eind van het programma.
```

MNDLBROT.BAS De opbouw van het programma is helemaal in overeenstemming met wat hiervoor is voorspeld. In de plaats van de instructie IF POINT etcetera is een mathematische beschrijving in Turbo Basic gesubstitueerd van het plaatje, dat we uiteindelijk door de printer willen laten printen. Alle andere instructies zijn nagenoeg hetzelfde gebleven! Vergelijk daarvoor listing 1 met listing 2.
Enige toelichting bij de mathematische formuleringen die voor de constructie van het gewenste plaatje gebruikt zijn is wel op zijn plaats. We spreken af dat alles zich afspeelt in het complexe vlak $z=x+iy$ en $c=s+it$; x, y, s en t zijn reële getallen, $i=\sqrt{(-1)}$.

Definities en verklaringen:

- Rationele iteratiefunctie $R=z^2 + c$, betekent: bereken een nieuwe waarde z_{n+1} uit de voorgaande z_n, door middel van $z_{n+1} = z_n^2 + c$ en herhaal dat tot vervelens toe.
- De verzameling van Julia betrokken op R voor een gekozen waarde van c, notatie $J_c(R)$, betekent: $J_c(R)$ is de begrenzing van de verzameling S van alle mogelijke z-waarden, waarvoor geldt dat z_{n+1} onbepaald groot wordt als ook n onbepaald groot wordt, notatie:
$\lim (z_{n+1} = z_n^2 + c) \text{->} oo$
$n\text{->}oo$
Let wel: $J_c(R)$ is de begrenzing van S en behoort zelf niet tot S.

Het is te verwachten dat de gedaante van $J_c(R)$ beïnvloed wordt door de keuze van c. Er zijn waarden van c, waarbij $J_c(R)$ uit eilandjes of uit losse stukjes bestaat, weer voor andere waarden van c zijn alle punten met elkaar verbonden, samenhangend.

- De verzameling van Mandelbrot is de verzameling van alle c-waarden, waarvoor $J_c(R)$ samenhangend is. Notatie:

- Het iteratieproces speelt zich in het programma af in de omgeving van de instructie FOR k=1 TO 199. De iteratie zelf wordt hoogstens 199 keer uitgevoerd. Wanneer $ABS(z^2)>100$ doen we net alsof dat onbepaald groot is.

- Uit de theorie van de Mandelbrotverameling weten we dat punten die binnen of op de cirkel Disc(s,t) respectievelijk cardioïde Lima(s,t) vallen behoren tot de Mandelbrotverzameling.

- Wanneer bij een gekozen c-waarde de iteratie z_{n+1} (pseudo) onbepaald groot wordt na k stappen, dan krijgt het punt dat die c-waarde voorstelt een van k afhankelijke kleur, zwart of wit. Alle c-waarden waarvoor z (pseudo) onbepaald groot wordt in 1 MOD 2 stappen hebben dezelfde kleur. Daardoor ontstaat het intrigerende zwart-wit patroon.

RESULTAAT Het beeld dat door de printer geleverd wordt is verbluffend en intrigerend gecompliceerd, zeker wanneer we bedenken hoe eenvoudig de mathematische beschrijving eruit ziet. Zie figuur 3.
De figuren bestaan uit 950x1817=1726150 dots, al of niet zwart, en is paginagroot. Het beeld dat figuur 4 laat zien ziet er aanzienlijk eenvoudiger uit. Toch is de mathematische beschrijving ervan razend ingewikkeld door de vele enkelvoudige en gecombineerde AND, OR, XOR en NOT statements. De afmetingen zijn ongeveer dezelfde als die van figuur 3.

TIJD De printer doet er voor beide figuren ongeveer 1,5 uur over om de ruim 1,7 miljoen dots al of niet af te drukken met mijn configuratie: kloksnelheid 8 Mhz, Nec V20-8 en 8087-2 coprocessor. In principe worden de afmetingen van het plaatje alleen begrensd door de printer en het daarin toegelaten papierformaat.

De titel van dit verhaal bevat eigenlijk een understatement. Een printer bestuurd op de hier beschreven wijze kan veel meer dan een plotter!

LISTING 2

```
                      Mndlbrot.bas
'Dit is een demonstratie van een werkwijze waarbij een NEC P6
'Pinwriter direct door de PU wordt gestuurd om een afbeelding op
'papier te produceren zonder enig grafisch commando en zonder
'gebruik van het beeldscherm. Het beeldscherm is in dit geval
'zelfs niet bruikbaar omdat het te klein is voor het gewenste
'plaatje.
'De gebruikte instrukties zorgen ervoor dat een deel van de

'Mandelbrot verzameling zodanig wordt afgebeeld dat het lijkt
'alsof de verzameling elektrisch is geladen. De verzameling is
'als het ware omgeven door equipotentiaallijnen.
'De Mandelbrot verzameling zelf is gedefinieerd door:
'
'             M = { c ε C | Jc(R) is samenhangend }
'
'Jc(R) is de Julia verzameling van de rationele iteratie funktie
'           R=z²+c , z=x+iy , c=s+it in C , i=√(-1)
'                     (d.w.z. zn+1=zn+c)
'Het programma is geschreven in TURBO BASIC van Borland.
'
'
'Algemene instrukties.
'________________________________________________________________
DEFINT b,c,h,i,k,m,n,v,r
tmin=-1.9  :  tmax=.65            'parameter
smin=-1.0  :  smax=1.0            'bereik
h=950 : v=CINT(1.5*h*(tmax-tmin)/(smax-smin))
        v1=v-(v MOD 24)+24        'het aantal rijen moet een veel-
                                  'voud van 24 zijn.
'h,v : aantal pixels in horizontale/vertikale richting; 1.5 omdat
'vertikale dotdensity=180 dpi en horizontale dotdensity=120 dpi

n2=INT(h/256) : n1=h-n2*256       '# dotcolumns in lower & higher
                                  'byte.
WIDTH "LPT1:", 3000               '3000,  een beetje meer dan 3*h.
DIM ByteValue(2,949)
'
'Instrukties voor de Processor.
'________________________________________________________________
FOR Row=0 TO (v1-1)                           '   Mathemathische
    Byte=INT((Row MOD 24)/8)                  '
    Bit=7-((Row MOD 24) MOD 8)                '   beschrijving van
    t=tmin+(tmax-tmin)*Row/(v-1)              '
    m=Row MOD 24                              '     het plaatje.
    FOR Column=0 TO (h/2-1)                   '
        s=smin+(smax-smin)*Column/(h-1)       '
        x0=t : y0=s                           '
        Disc=FNDisc(s,t) : Lima=FNLima(s,t)   '
        IF Disc<=0 OR Lima<=0 THEN            '
           k=1                                '
        ELSE                                  '  Komt in de plaats

           FOR k=1 TO 199                     '
               x=x0*x0-y0*y0+t                '      van het
               y=2*x0*y0+s                    '
               IF x*x+y*y>100 OR k=199 THEN   '  IF POINT(Col,Row)
                  EXIT FOR                    '
               END IF                         '    statement in
               SWAP x,x0 : SWAP y,y0          '
           NEXT k                             '     Scrnprt.bas
        END IF                                '
        k=(k-1) MOD 2                         '
        ByteValue(Byte,Column)=ByteValue(Byte,Column)+k*EXP2(Bit)
        ByteValue(Byte,949-Column)=ByteValue(Byte,Column)
    NEXT Column
'
'Instrukties voor de Printer.
'________________________________________________________________
    IF m=23 THEN
       LPRINT CHR$(27);"A";CHR$(8);
       LPRINT CHR$(27);"*";CHR$(33);CHR$(n1);CHR$(n2);
       FOR i=0 TO 949
           LPRINT CHR$(ByteValue(0,i));CHR$(ByteValue(1,i));_
                                       CHR$(ByteValue(2,i));
       NEXT i
       LPRINT
       ERASE ByteValue
    END IF
NEXT Row
LPRINT CHR$(27);"@";
'
'Instrukties ter afsluiting van de Procedure.
_________________________________________________________________
WHILE NOT INSTAT
    BEEP
WEND
END
'
'Enige definities van te gebruiken funkties.
'________________________________________________________________
DEF FNDisc(s,t)
    FNDisc=(t+1)*(t+1)+s*s-.0625
END DEF

DEF FNLima(s,t)

    LOCAL t1,t2
    t1=t-.25 : t2=t1*t1+s*s+.5*t1
    FNLima=t2*t2-(t1*t1+s*s)/4
END DEF
```

LITERATUUR

1. The Art of Graphics for the IBM PC. Jim McGregor, Alan Watt. 1986 Addison-Wesley, ISBN 0 201 118089 8
2. The beauty of fractals, H. O. Peitgen, P. H. Richter. 1986, Springer Verlag, ISBN 3 540 15851 0
3. Fractals, meetkundige figuren in eindeloze herhaling, Hans Lauwerier. 1987, Aramith Uitgevers, ISBN 90 6834 031 x
4. The fractal geometry of nature, Benoit B. Mandelbrot. 1983, W. H. Freeman and Company, ISBN 0 7167 1186 9
5. Turbo Basic, Borland international.

TOEPASSINGEN

Uitbreiden van harddisk Atari

Voor weinig geld 20 Mb méér op SH 204/205

A. B. van Brussel

Voor mensen die met 21 Mbyte op hun harddisk voor de Atari niet meer uitkomen is een tweede harddisk een kostbare zaak. Deze oplossing biedt u met een beetje moeite een goedkoop alternatief.

De dingen die u moet aanschaffen zijn:
- een flat cable 34 aders met 3 stekers,
- een flat cable 20 aders met 2 stekers,
- een 20-polige printpinsteker,
- een voeding van 12 Volt, 2,5 ampère met 5 Volt, 1 ampère,
- een voedingssteker, 4-polig, met een 4-aderig snoertje,
- een kale 20 Mbyte harddisk zonder controller.

KOSTEN De kosten voor de voeding etc. zijn ongeveer ƒ 60,-. De harddisk heb ik gekocht voor ƒ 300,-. Dus voor een bedrag van ƒ 360,- en een beetje werk heb ik nu een harddisk van 42,4 MByte. En dat is toch wel wat anders dan de ƒ 1400,- voor een complete tweede harddisk.
Wat U nu nog nodig hebt is een gepatchte versie van het AHDI.PRG, die U bij mij gratis kunt verkrijgen als u een geformatteerde disk met voldoende porto stuurt naar:
A. B. van Brussel
Mercurius 41
2221 PJ Katwijk ZH.

LET OP Alles past niet compleet in de kast van de harddisk. U bouwt de voeding of de tweede harddisk in een aparte kast. Er passen in de SH205 een 5,25 en een 3,5 inch harddisk naast elkaar. Bij de koop van de tweede harddisk heeft het geen zin om een grotere dan 32 Mb te kopen, omdat u maximaal maar twee partities kunt plaatsen van elk 16 Mb groot. Koopt u een grotere dan 20 Mb, dan moet u ook nog de wincap zelf aanpassen.

OMBOUW De ombouw van de SH205:
1. Kopieer de software die u niet wilt verliezen naar diskette. Formatteer Uw harddisk opnieuw in maximaal twee partities. Een partitie mag niet groter zijn dan 16 MByte.
Parkeer Uw harddisk door middel van het SHIP.PRG programma.
2. Open de harddisk en verwijder de afschermkap.
3. Maak de 4 schroeven van de harddisk los en trek de stekers van de harddisk. Leg de harddisk voorlopig op een veilige plaats, waar die niet kan stoten of vallen.
4. Verwijder de voeding, door het losdraaien van de schroeven, maar **pas op:**: kom niet met de blote handen aan de condensatoren, want hier kan nog steeds achtergebleven 220 Volt spanning op staan.
5. Haal nu ook de schroeven uit het printbord, neem de controller print uit de kast.
6. Waar de 20-aderige flat cable zit staat J0. Kort daarachter staat J1. Atari heeft daar geen steker geplaatst, hier plaatst u nu zo'n zelfde steker voor de tweede harddisk.
7. Kijk goed of u geen soldeerfouten hebt gemaakt, waardoor kortsluiting kan ontstaan. Zet nu de print en de voeding weer in elkaar. **Pas op** voor de voeding: de condensatoren kunnen nog steeds geladen zijn met 220 Volt.
8. Zet de 34-aderige flat cable in elkaar. Deze kabel loopt naar de eerste drive en dan direct door naar de tweede drive. Er zitten dus twee drives aan deze kabel. Dit is de besturingskabel. **Let op** dat u de pluggen niet scheef op de flat cable plaatst, want dan heeft u geen goede verbinding of sluiting.
9. Zet de 20-aderige flat cable in elkaar. Deze komt op de plaats te zitten waar u op de print de nieuwe steker heeft geplaatst en is gemerkt met J1. Dit is de datakabel. Deze komt straks aan de tweede drive te zitten.
10. Sluit de tweede drive aan op de originele aansluiting. Formatteer ook deze drive met maximaal 2 partities, ook hier geldt weer de grens van maximaal 16 Mb per partitie. Parkeer de harddisk met het SHIP.PRG programma.
11. Haal uit de drive die u op de originele plaats wilt neerzetten het weerstands array. Dit is een afsluitweerstand met meestal 10 pennetjes, deze kan direct uit zijn voetje gehaald worden. Plaats deze drive vanaf de print gezien als eerste op de kabel.
12. Monteer de voedingskabel met de 4-polige plug. De +12 Volt komt aan pen 1 van de steker. De aarde van 12 Volt komt aan pen 2 van de steker. De +5 Volt komt aan pen 4 van de steker. De aarde van 5 Volt komt aan pen 3 van de steker. Zet de 220 Volt kabel van de voeding aan de netschakelaar van de Atari harddisk. Dit zijn de kabels die van de 220 Volt schakelaar naar de voeding op de voedingsprint lopen.
13. Zet de drive select jumper van de tweede drive op DS2, althans zo wordt deze meestal genoemd. Raadpleeg anders de harddisk bijsluiter. Sluit nu ook de tweede harddisk op de kabels aan. En vergeet niet de voedingskabel van de extra voeding.
14. Verbreek de verbinding tussen de harddisk en de Atari. Zet de harddisk aan. Beide harddisks moeten nu gaan draaien en de LED's moeten normaal knipperen, totdat de harddisks geïnitialiseerd zijn. Als dit niet normaal verloopt, kijk dan eerst of de spanning wel normaal is.
15. Als alles werkt, zet u de harddisk uit en sluit de DMA kabel weer aan.
16. Start de harddisk op, zet de computer aan en start het AHDI.PRG. U hebt heeft nu een harddisk met normaal 2 partities van de eerste harddisk.
17. Start het HINSTALL.PRG programma, zodat Uw harddisk weer normaal kan booten. U vindt dan een file op drive C die eindigt op SH204DVR.SYS. Vervang deze file nu door de nieuwe gepatchte versie, en boot nu opnieuw de harddisk. U hebt nu de beschikking over beide harddisks met maximaal 4 partities. Dit is het eind van Uw modificatie, u bent nu klaar.

SH 204 De ombouw van de SH204 is hetzelfde als voor de SH205, met uitzondering van de te monteren steker J1. Deze is door Atari wel geplaatst, zodat deze direct kan worden aangesloten.

RESULTAAT Het enige programma dat op dit moment niet beide harddisks ziet is PC_DITTO 3.64. Wel ziet deze de eerste drive zitten, zodat alsnog voor partitie C en D alles normaal werkt. Waarschijnlijk is dit probleem verholpen met de nieuwste versie 3.96, die ook andere formatteringsprogramma's met meerdere partities ondersteunt. De bekendste harddiskprogramma's, zoals Turbo Dos en Tune-up, werken vlekkeloos met beide

harddisks. Alle programma's werken dus uitstekend vanaf beide harddisks.

AHDI Omdat het AHDI.PRG programma maar één harddisk ondersteunt moest AHDI.PRG gepatcht worden. In Duitsland heeft Stephan Buhre dit al voor ons uitgezocht en in CT magazine gepubliceerd. Dezelfde patches zijn door mij gedaan, het draait uitstekend.

Waar zit nu precies het probleem? Alle commando's naar de harddisk bestaan uit 6 bytes. De bovenste drie bits van byte 0 bevatten het targetnummer, de onderste vijf bits de opcode. De volgende drie bytes vertellen welk blok gelezen of geschreven moet worden. De bovenste drie bits van byte 1 geven het unit nummer aan. In dit geval dus met 0 en 1 met twee harddisks, afhankelijk welke dan wordt geselecteerd. De vijfde byte geeft aan hoeveel van die blokken moeten worden gelezen of geschreven.

De controller berekent welke sector moet worden gebruikt. De patches zitten nu juist in deze 6 bytes. De veranderde driver codeert niet meer de verschillende targetnummers als de eerste, maar nu ook in de tweede byte.

Daarvoor zijn veranderingen nodig in de _hread en de _hwrite routine voor alle lees- en schrijfopdrachten. De nieuwe routine plaatst het eenmalige targetnummer in de variabele Drive, die door de _setss routine opgehaald wordt en als unit nummer in de tweede byte van het commandoblok op de bus wordt gezet.

```
///listing 1///

VOORBEELD READSECTOR:

Byte  Bits                Betekenis
no:   7 6 5 4 3 2 1 0
00    T T T 0 1 0 0 0     T is Target     Opcode $08
01    U U U S S S S S     U is Unit       S is Sector High
02    S S S S S S S S     S is Sector Mid.
03    S S S S S S S S     S is Sector Low.
04    N N N N N N N N     N is aantal Sectoren
05    0 0 0 0 0 0 0 0     Geen
```

```
///listing 2///

GEPATCHTE VERSIE AHDI.PRG

;---------------------------------------------+
;                                             |
; -------------    sh_bidrv.prg    --------   |
;                      by                     |
;                   S Buhre                   |
;                     and                     |
;               A.B. van Brussel              |
;                                             |
;        harddisk driver voor 2 drives        |
;            aan de SH204 en SH205            |
;                                             |
;---------------------------------------------+

etv_crit  equ     $404
flock     equ     $43e
_bootdev  equ     $446
hdv_bpb   equ     $472
hdv_rw    equ     $476
hdv_medi  equ     $47e
_hz_200   equ     $4ba
_drvbits  equ     $4c2
_dskbufp  equ     $4c6
_sysbase  equ     $4f2
exec_os   equ     $4fe
mf_intli  equ     $fffffa01
dm_fdc    equ     $ffff8604
dm_mode   equ     $ffff8606
dmcnt_hi  equ     $ffff8609
dmcnt_mi  equ     $ffff860b
dmcnt_lo  equ     $ffff860d

i_sasi:   bra     poolbuf
auto:     st      bootload
          move.l  a2,baseaddr
          bra     poolbuf
          bootload: dc.w    0
drive:    dc.w    0

baseaddr: dc.l    0
          dc.b    '$header: ahdi.s,v 1.6 '
          dc.b    '86/06/13 10:56:37 '
          dc.b    'dyer exp $',$d
          dc.b    $a,0,$1a

hbpb:     move.w  4(a7),d0
          clr.w   d1
          movea.l o_bpb,a0
          lea     _sasi_bpb(pc),a1
          bra.s   check_dev

hrw:      move.w  $e(a7),d0
          move.w  4(a7),d1
          movea.l _rw,a0
          lea     _sasi_rw(pc),a1
          bra.s   check_dev

hmediach: move.w  4(a7),d0
          clr.w   d1
          movea.l o_mediach,a0
          lea     _sasi_media(pc),a1

check_dev: btst   #3,d1
          beq.s   chkd_a
          subq.w  #2,d0
          bmi.s   chkd_f
          cmp.w   puns,d0
          bge.s   chkd_f
          bra.s   chkd_s

chkd_a:   lea     _pun,a2
          tst.b   0(a2,d0)
          bmi.s   chkd_f

chkd_s:   movea.l a1,a0
chkd_f:   jmp     (a0)
          clr.l   d0
          rts

_sasi_bpb: move.w 4(a7),d0
          mulu    #$12,d0
          add.l   #bpbtab,d0
          rts

_sasi_rw: link    a6,#-0
ahrw1:    move.w  $e(a6),d2
          beq     ahrw6
          move.l  $a(a6),d1
          cmpi.w  #$fe,d2
          ble.s   ahrw2
          move.w  #$fe,d2

ahrw2:    btst    #0,$d(a6)
          beq.s   ahrw4
          cmpi.w  #2,d2
          ble.s   ahrw3
          move.w  #2,d2
ahrw3:    move.l  _dskbufp,d1
          btst    #0,9(a6)
          beq.s   ahrw4
          movea.l d1,a1
          movea.l $a(a6),a2
          bsr.s   smove
ahrw4:    move.w  d2,-(a7)
          move.w  $12(a6),-(a7)
          move.w  $10(a6),-(a7)
          move.w  d2,-(a7)
          move.l  d1,-(a7)
          move.w  8(a6),-(a7)
          bsr.s   _do_rw
          adda.w  #$c,a7
          move.w  (a7)+,d2
          tst.l   d0
          bne.s   ahrw7
          btst    #0,$d(a6)
          beq.s   ahrw5
          btst    #0,9(a6)
          bne.s   ahrw5
          movea.l $a(a6),a1
          movea.l _dskbufp,a2
          bsr.s   smove
ahrw5:    move.w  d2,d0
          ext.l   d0
          asl.l   #8,d0
          asl.l   #1,d0
          add.l   d0,$a(a6)
          add.w   d2,$10(a6)
          sub.w   d2,$e(a6)
          bne     ahrw1
ahrw6:    clr.l   d0
ahrw7:    unlk    a6
          rts

smove:    move.w  d2,d0
          asl.w   #8,d0
          asl.w   #1,d0
          subq.w  #1,d0
smovel:   move.b  (a2)+,(a1)+
          dbf     d0,smovel
          rts
_do_rw:   move.w  d3,-(a7)
sasrw0:   move.w  _retries,retrycnt
          move.w  6(a7),d3
          btst    #2,d3
          beq.s   saswr1
          move.w  #0,retrycnt
saswr1:   move.l  lastrwtm,d0
saswr8:   cmp.l   _hz_200,d0
          bcc.s   saswr8
          move.l  _hz_200,d0
          addq.l  #1,d0
```

```
        move.l  d0,lastrwtm
        lea     2(a7),a1
        moveq   #0,d0
        move.w  $c(a1),d0
        move.w  4(a1),d3
        btst    #3,d3
        beq.s   sasrw2
        move.w  $e(a1),d2
        subq.w  #2,d2
        bra.s   sasrw3
sasrw2: clr.w   d2
        move.w  $e(a1),d1
        lea     _pun,a2
        move.b  0(a2,d1),d2
sasrw3: move.w  d2,-(a7)
        move.l  6(a1),-(a7)
        move.w  $a(a1),-(a7)
        btst    #3,d3
        bne.s   sasrw4
        asl.w   #2,d1
        lea     _partstart,a2
        add.l   0(a2,d1),d0
sasrw4: move.l  d0,-(a7)
        btst    #0,d3
        bne.s   sasrw5
        bsr     _hread
        bra.s   sasrw6
sasrw5: bsr     _hwrite
sasrw6: adda.w  #$c,a7
        tst.l   d0
        beq.s   sasrwr
        subq.w  #1,retrycnt
        bpl     sasrw1
        move.w  6(a7),d1
        moveq   #-$b,d0
        btst    #0,d1
        beq.s   saswr7
        moveq   #-$a,d0
saswr7: btst    #2,d1
        bne.s   sasrwr
        move.w  $10(a7),-(a7)
        move.w  d0,-(a7)
        movea.l etv_crit,a0
        jsr     (a0)
        addq.w  #4,a7
        cmpi.l  #$10000,d0
        beq     sasrw0
sasrwr: move.w  (a7)+,d3
        rts

_sasi_media:
        clr.l   d0
        rts

_fdone: move.l  #$6ddd0,tocount
        bra.s   qd1
_qdone: move.l  #$3a98,tocount
qd1:    subq.l  #1,tocount
        bmi.s   qdq
        btst    #5,mf_intli
        bne.s   qd1
        moveq   #0,d0
        rts
qdq:    moveq   #-1,d0
        rts

_endcmd: move.w d0,d1
        bsr.s   _fdone
        bmi.s   endce
        move.w  d1,dm_mode
        nop
        move.w  dm_fdc,d0
        and.w   #$ff,d0
endce:  rts
```

```
_hread: movea.l #dm_fdc,a0
        st      flock
        move.w  #$88,2(a0)
        clr.l   d0
;       move.w  $e(a7),d0       ; vorige
;                                 targetnummer
;       lsl.w   #5,d0             maal 32
        move.w  $e(a7),drive    ; unit nummer
;                                 merken
        swap    d0              ; low high word
;                                 verwisselen
        ori.l   #$8008a,d0      ; read sector
        move.l  d0,(a0)
        move.l  $a(a7),-(a7)
        bsr     _setdma
        addq.w  #4,a7
        bsr     _setss
        bmi     _hto
        move.w  #$190,2(a0)
        nop
        move.w  #$90,2(a0)
        nop
        move.w  8(a7),(a0)
        nop
        move.w  #$8a,2(a0)
        nop
        move.l  #0,(a0)
        move.w  #$8a,d0
        bsr.s   _endcmd
hrx:    bra     _hdone

_hwrite: movea.l #dm_fdc,a0
        st      flock
        move.l  $a(a7),-(a7)
        bsr.s   _setdma
        addq.w  #4,a7
        move.w  #$88,2(a0)
        clr.l   d0
;       move.w  $e(a7),d0       ; vorige
;                                 target nummer
;       lsl.w   #5,d0           ; maal 32
        move.w  $e(a7),drive    ; unit nummer
;                                 redden
        swap    d0              ; high-low
;                                 verwisselen
        ori.l   #$a008a,d0      ; write-sector
        move.l  d0,(a0)
        bsr.s   _setss
        bmi     _hto
        move.w  #$90,2(a0)
        nop
        move.w  #$190,2(a0)
        nop
        move.w  8(a7),(a0)
        nop
        move.w  #$18a,2(a0)
        nop
        move.l  #$100,(a0)
        move.w  #$18a,d0
        bsr     _endcmd
hwx:    bra     _hdone

_setdma: move.b 7(a7),dmcnt_lo
        move.b  6(a7),dmcnt_mi
        move.b  5(a7),dmcnt_hi
        rts

_setss: move.w  #$8a,2(a0)
        bsr     _qdone
        bmi.s   setsse
        move.w  drive,d0        ; unit nummer
        beq.s   setss1          ; unit null ?
        move.b  9(a7),d0        ; high sector
        clr.l   d1              ; d1 clearen
```

```
        move.w  drive,d1        ; unit naar d1
        lsl.w   #5,d1; mal 32
        add.w   d1,d0           ; bij d0 optellen
        bra.s   setss2          ; verder
setss1: move.b  9(a7),d0        ; high sector
setss2: swap    d0              ; verwisselen
        move.w  #$8a,d0
        move.l  d0,(a0)
        bsr     _qdone
        bmi.s   setsse
        move.b  $a(a7),d0
        swap    d0
        move.w  #$8a,d0
        move.l  d0,(a0)
        bsr     _qdone
        bmi.s   setsse
        move.b  $b(a7),d0
        swap    d0
        move.w  #$8a,d0
        move.l  d0,(a0)
        bsr     _qdone
        bmi.s   setsse
        move.w  $c(a7),d0
        swap    d0
        move.w  #$8a,d0
        move.l  d0,(a0)
        bsr     _qdone
setsse: rts

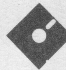
_hto:   moveq   #-1,d0
_hdone: move.w  #$80,dm_mode
        nop
        tst.w   dm_fdc
        clr.w   flock
        rts

isasi5: bsr     pool_ins
        move.l  d0,-(a7)
        tst.w   bootload
        bne.s   nboot1
        move.l  savessp,-(a7)
        move.w  #$20,-(a7)      ;super
        trap    #1;gemdos
        addq.w  #6,a7
nboot1: move.l  (a7)+,d0
        add.l   #$f40,d0        ; meer geheugen
        tst.w   bootload        ; als voor ahdi
        beq     nboot2
        move.l  d0,-(a7)
        pea     msg_load(pc)
        move.w  #9,-(a7)        ;cconws
        trap    #1;gemdos
        addq.w  #6,a7
        move.l  (a7)+,d0
        move.w  #2,_bootdev
        move.l  d0,-(a7)
        move.l  baseaddr,-(a7)
        clr.w   -(a7)
        move.w  #$4a,-(a7)      ;mshrink
        trap    #1              ;gemdos
        adda.w  #$c,a7
```

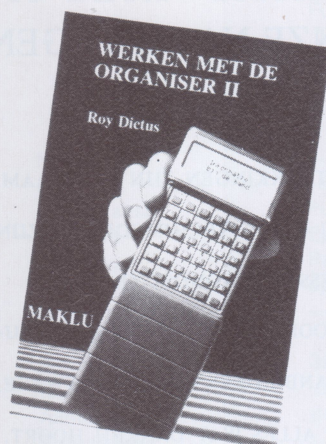
De rest van de routine volgt volgende maand in Nieuwsbrief 118.

LOGIC...?!

2e eeuw v. Chr. Archimedes stelt zijn Hydrostatische wet op.

OFFICIEEL DEALER VAN O.A. ASHTON TATE MICROSOFT · WORDPERFECT · INTEL · C.A. BORLAND · FOXBASE

Werken met de Organiser II

Roy Dictus
Maklu uitgeverij 1988
ISBN 90 6215 202 3
254 pag.; ƒ 53,80

De Psion Organiser II is een handig mini-computertje. In HCC Nieuwsbrief 107 werd hij besproken en het verbaast mij enigszins dat ik hem tot nu toe in mijn kennissenkring nog niet ben tegengekomen. In Engeland schijnt hij een groot succes te zijn. Er is zelfs al een nieuwere versie uitgekomen. Met dit boek in de ene en de Psion Organiser in de andere hand zal het geen enkel probleem zijn om met het machientje aan het werk te gaan en stap voor stap meer te ontdekken. Het boek begint met een uitleg van de machine en een beknopte inleiding in de informatica. Daarna komt het hoofdmenu aan bod met een uitleg van de diverse functies, waaronder het alarm, de rekenmachine en de agenda. De hoofdstukken 14 tot en met 38 leggen het programmeren uit met veel in te toetsen voorbeelden.
Het boek besluit met de communicatiemogelijkheden, waarvoor de speciale communicatiekabel nodig is, het gebruik van de barcodelezer en de magneetkaart. Tenslotte wordt uitgelegd hoe een koppeling met dBase gemaakt kan worden.

Conclusie:
een uitstekend boek en een must voor wie alleen de Engelse handleidingen heeft.

■ Lucie Blom

LEESTAFEL

Planning en beleid in de automatisering

Ir. H. Völlmar
Het Spectrum 1988
ISBN 90 274 1954 X
219 blz.; ƒ 29,90

Zoals een ieder weet zijn er veel boeken en artikelen verschenen over de theoretische opzet van automatiseringsprojecten. De auteur van dit boek heeft geprobeerd om uit deze veelheid van theorieën een praktische handleiding te maken. Dit is naar mijn mening goed gelukt.
In korte, vlot leesbare hoofdstukken worden onder andere het informatie-automatiseringsplan en kantoor- en technische automatisering behandeld. Daarnaast wordt ingegaan op het achterliggende beleid en onderwerpen als integratie, beveiliging en informatiecentrum.
Tot slot zijn nog een aantal korte checklists gegeven, waaraan eventueel contracten, de vorming van beleid en de automatiseringsplanning kunnen worden 'gecontroleerd'.
Voor mensen die toch iets meer van de theoretische achtergronden willen weten is achter in het boek een uitgebreide literatuurlijst opgenomen.

Conclusie:
Voor mensen die automatiseringsprojecten uitvoeren, of daar beleidsmatig bij betrokken zijn, een aanrader.

■ Harry Petersen

Turbo Pascal (met beschrijving versie 4.0)

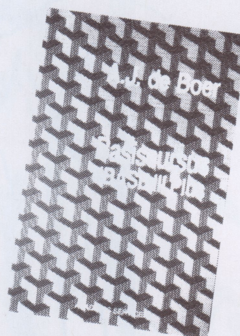
Bomanns
Data Becker Nederlands
ISBN 90 229 3480 2
182 pag.; ƒ 32,50

Wie regelmatig programmeert in Turbo Pascal, zonder dat het meteen voor hem of haar een dagelijkse bezigheid is, grijpt waarschijnlijk net zoals ik vaak naar het lijvige handboek om het een en ander op te zoeken. In dat geval is het naslagwerkje van Data Becker Nederlands een uitkomst. Het is een compilatie van alle functies en procedures van Turbo Pascal, met daarnaast ook nog wat informatie over de programmeeromgeving (hoe start je het programma, hoe werkt de ingebouwde editor, etc.). Tot slot zijn ook wat 'goodies' opgenomen, zoals een lijst met foutmeldingen, een ASCII-tabel en tabellen met toetscodes en scancodes.

Het belangrijkste is een achter in het boekje opgenomen commandolijst en register. Je kunt snel het gezochte vinden via deze gescheiden lijsten. Een uitstekend hulpmiddel voor weinig geld!

■ Ferdi Engels

Basiscursus dBASE III Plus

A.J. de Boer
Academic Service 1988
ISBN 90 6233 417 2
145 pag.; ƒ 29,50

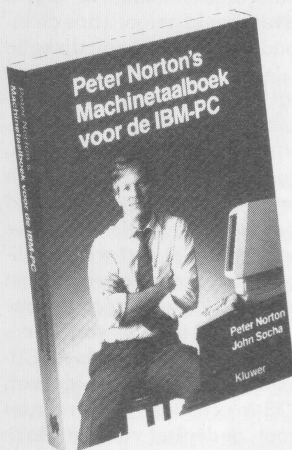
dBASE IV is al verschenen, maar dit weerhoudt Academic Service er niet van om een boek uit te geven over dBASE III Plus. Een beginnersboek dit keer, een ware beginnerscursus dus. Je hoeft alleen maar een beetje te weten over PC/MS-DOS om met dit boek in de hand dBASE III Plus te leren gebruiken.
Na een korte inleiding en een hoofdstuk over wat een database is begint de eigenlijke cursus, die door de schrijver in drie fasen verdeeld wordt:
- het maken van een eenvoudige database en elementaire technieken om daarmee te manipuleren;
- een ingewikkelder database en geavanceerder technieken;
- interactief werken en het maken van een eenvoudig programma.

De cursus wordt acht keer onderbroken voor een recapitulatie. Het boek besluit met een zestal bijlagen: capaciteit en benodigde apparatuur, diskettes en diskbestanden, problemen, standaardinstellingen en afspraken in dBASE, commando's en functies, ASSIST: Engels-Nederlands.

De conclusie luidt dus: een gevorderde dBASE III Plus-gebruiker heeft niets aan dit boek, maar voor een beginner is het een uitstekend boek met goede naslagmogelijkheden.

■ Jan Verschaeren

Peter Norton's Machinetaalboek voor de IBM-PC

Peter Norton & John Socha
Kluwer 1989
ISBN 90 201 2165 0
376 pag.; ƒ 89,50
(diskette met listings ƒ 49,50)

Dit boek is te lezen als een cursus in het programmeren in assembler voor de IBM-PC (of compatibles). Stap voor stap wordt assemblerkennis overgedragen, terwijl er gewerkt wordt aan een compleet programma. De opbouw is zeer gestructureerd, zowel van het programma als van de kennis. Het boek en de listings zijn zeer goed verzorgd en vertaald.
Voor een ieder die zich met enige kennis van een hogere programmeertaal op het pad van het machinetaalprogrammeren wil wagen is dit hèt boek. Verwacht geen naslagwerk met uitgebreide tabellen en overzichten, daarvoor zijn door Peter Norton en ook anderen boeken geschreven, dit is een lesboek. Na het doorwerken kun je je nog geen assembler-crack noemen, maar je bent in het bezit van voldoende kennis en standaardroutines om verder te gaan. Daarnaast leer je nuttige dingen met debug te doen, die ook voor niet-programmeurs van pas kunnen komen.
Het boek is geschreven voor het gebruik van de Microsoft assembler. Ikzelf heb met de Turbo assembler geen problemen gehad. De diskette met de sources van het te maken programma heb ik niet kunnen zien. Het lijkt mij echter aan te bevelen om toch te beginnen met het zelf intikken van de programma's. Je krijgt een duidelijker beeld van het geheel dan met alleen maar doorlezen.
De conclusie is duidelijk: een prima leerboek voor wie geïnteresseerd is in assemblerprogrammering.

■ Jan den Otter

Inleiding bestandsorganisatie

M. A. M. Demmen
Samsom 1985, 2e druk
ISBN 90 14 03521 7
149 pag.; ƒ 47,50

Volgens de uitgever is dit boek bedoeld voor het AMBI-examen B1 (nu HB1) en informatica-onderwijs aan de HEAO.
Het boek is globaal in vier stukken verdeeld. Als eerste worden de basisbegrippen en enkele soorten apparatuur behandeld. De hoofdmoot van het boek wordt gevormd door het tweede deel. Hierin worden de belangrijkste opslagstructuren uitgebreid besproken. Aan de orde komen de sequentiële, directe (o.a. index- en Btree-structuren) en geïnverteerde toegang. Daarnaast wordt er nader op ingegaan wanneer men een bepaalde structuur het best kan gebruiken. In het één na laatste deel gaat het over het gebruik en beheer van bestanden. Tevens komt de beveiliging van gegevens ter sprake, zowel uit het oogpunt van privacy als bij storingen aan de apparatuur.
In het vierde deel tenslotte komen database managementsystemen aan de orde. Naast een globale inleiding worden in twee korte hoofdstukken het netwerkmodel, volgens het DCCL rapport uit 1981, en het relationele model behandeld. Hiermee komen we gelijk aan het zwakke punt van het boek. Bij de AMBI-module HB1 ligt namelijk de nadruk (95%) op het netwerkmodel en het relationele model.

Conclusie
Hoewel het een prettig leesbaar boek is, is het niet geschikt voor de AMBI-module HB1. Het lijkt mij dat het boek zich leent voor het onderwijs. Met name door de redelijk brede opzet kan het studenten en andere geïnteresseerden een goed inzicht geven in de huidige bestandsstructuren en hun voor- en nadelen.

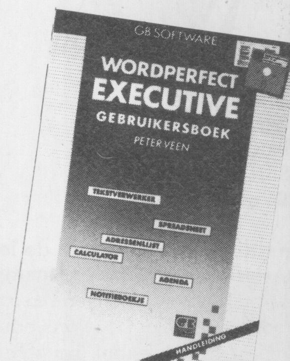
■ Harry Petersen

Werken met WordPerfect Executive

Peter Grondman
GW Boeken BV
ISBN 90 6983 016 7
263 pag.; ƒ 54,-

WordPerfect Executive Gebruikersboek

Peter Veen
GB Software Uitgever
ISBN 90 240 07216
160 pag.; ƒ 49,-

Twee Nederlandse boeken over één en hetzelfde pakket en zowaar van een pakket, waarvoor tot nu toe nauwelijks boeken verschenen zijn. Oorzaak: het werd bij cursussen niet veel gebruikt. En wat is er gemakkelijker dan je cursusmateriaal te bundelen tot een boek en dan naar een uitgever te stappen?
Maar u als hobbyist, die zojuist voor veel geld WordPerfect Executive heeft gekocht, moet nu kiezen tussen twee boeken. Welke moet het worden?
Een paar feiten: beide boeken behandelen de installatieprocedure, de shell (een soort menugestuurd overkoepelend systeem), alle programma-onderdelen, nl. de tekstverwerker, het rekenblad, de agenda, de rekenmachine, de kaartenbak (bij Grondman: aantekeningenbestand) en de telefoonlijst (bij Grondman: adressenbestand). Ze zijn allebei prima verzorgd met diverse afbeeldingen. Beide boeken bevatten een index, maar Veen heeft daarnaast per programma-onderdeel een lijst van trefwoorden en commando's. Veen heeft een betere inhoudsopgave dan Grondman, maar Grondman heeft meer pagina's tekst. Kortom: beide boeken voldoen ruimschoots aan de eisen die je aan een handboek mag stellen. Toch is er één zeer belangrijk verschil: Veen gaat uit van de Nederlandse versie van het pakket en Grondman gaat uit van de Engelse versie. Vandaar dat Grondman soms ook andere woorden gebruikt. En tot slot: het prijsverschil is klein.

Concluderend kan dus gesteld worden dat beide boeken uitstekend voldoen. Maar de eigenaar van een Nederlands pakket is beter af met het boek van Peter Veen, wie een Engels pakket heeft kan beter het boek van Peter Grondman kopen.

■ Jan Verschaeren

Muisgestuurde menu's

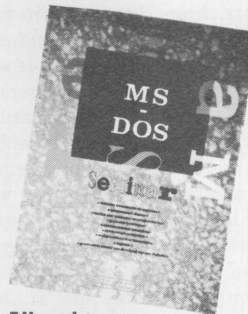
Tom Ordelman
Kluwer 1988
ISBN 90 201 2092 1
221 pag.: ƒ 59,50

Een PC met een muis is nog niet standaard, maar wereldwijd staan er inmiddels wel miljoenen PC's met een muis. Bovendien worden er nu meer PC's verkocht met dan zonder muis. Tijd dus voor een boek over de muis, moet Tom Ordelman hebben gedacht.
In dit boek verhaalt hij over de geschiedenis en de anatomie van de muis. Het grootste deel van het boek handelt echter over de muisprogrammeertalen van Microsoft, Logitech, Mouse Systems Corporation en SummaMouse. Het boek eindigt met 25 pagina's listings en vier aanhangsels.
Het merendeel van de informatie in dit boek staat ook in de respectievelijke handleidingen. De listings zijn weliswaar de moeite waard, maar daarvoor kan men ook op de vele bulletinboards terecht. Daar wemelt het van de muisprogramma's. Tom Ordelman heeft een bulletinboard (085-459034), maar dat is altijd in gesprek. Dat board zal dus wel niet on-line zijn.
Dit vormt echter geen probleem, want de in het boek gepubliceerde muisprogramma's zijn bij Kluwer te bestellen door het invullen van een bestelkaart achterin het boek. Er staan zelfs niet gepubliceerde listings op. Die diskette kost ƒ 49,50.

We moeten concluderen dat dit boek in vrijwel alle opzichten overbodig is. Maar zij die een Engelstalige handleiding te moeilijk of te lastig vinden hebben hiermee voor een kleine zestig gulden een Nederlandstalige handleiding.

■ Jan Verschaeren

MS-DOS Seminar
Zelfstudiepakket MS-DOS, met diskette

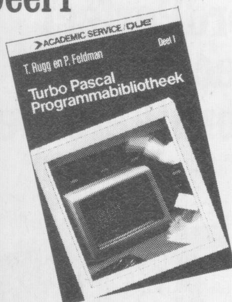

M. Albrecht
Data Becker Nederlands
ISBN 90 229 3493 4
239 pag.: ƒ 100,-

Dit boek poogt een complete cursus te zijn voor het werken met MS-DOS en PC-DOS, de besturingssystemen van IBM-PC computers en hun soortgenoten. In ruim 30 pagina's worden de eerste treden op het pad van de computer hobby gezet. Er wordt een en ander uitgelegd over het beeldscherm, het toetsenbord, de printer en over diskdrives. Vervolgens gaat het boek in ongeveer 60 pagina's in op de werking van het besturingssysteem. Er wordt bijvoorbeeld geleerd hoe de inhoudsopgave van een diskette te lezen, een bestand aan te maken, te kopiëren en te verwijderen, te werken met directories, etc. Dit alles wordt gepresenteerd in de vorm van een stukje theorie, gevolgd door oefeningen die de theorie toelichten. Tot slot worden diverse nuttige weetjes in een appendix bij elkaar gezet, zoals de betekenis van functietoetsen in DOS, een ASCII-tabel en een opsomming van DOS-instructies. Een relatief groot gedeelte van dit boek (meer dan 120 pagina's) wordt ingenomen door de uitleg van batchbestanden, waarvan vele voorbeelden op de bijgeleverde diskette voorkomen. Afgezien van de naar mijn idee wat te zeer benadrukte batchbestanden presenteert het MS-DOS Seminar een duidelijke uitleg van de belangrijkste eigenschappen van het besturingssysteem. Alleen voor de echte beginner!

■ Ferdi Engels

Turbo Pascal Programmeer-bibliotheek
Deel 1

Rugg en Feldman
Academic Service 1988
ISBN 90 6233 255 2
364 pag.: ƒ 58,-

In dit eerste deel wordt de lezers een zeventigtal procedures en functies in Turbo Pascal voorgeschoteld. Deze procedures en functies (ook op schijf leverbaar of van Fido-Emmen te downloaden) zouden het begin van een programmabibliotheek kunnen zijn. Behandeld worden onder andere procedures voor het binnenhalen van tekst (string), een real, een integer of een array, wachten op een bepaalde toetsingave, afdrukken op printer of scherm, enz.
Vijftien leerzame procedures op het gebied van sorteren en zoeken zijn de moeite waard alsmede een paar prachtige procedures om de PC om te toveren in een Personal Synthesizer (spelen met muziektaal).
De procedures en functies geschreven voor versie 3.0 zijn werkelijk uitstekend gedocumenteerd. Gebruikers van de versies 4.0 of 5.0 wordt duidelijk gemaakt op welke manier het programma moet worden aangepast aan deze nieuwere versies.

Conclusie:
Zeker voor de beginnende programmeur een prima boek om aan te schaffen (naast een degelijk handboek en een stimulerend leerboek). De wat meer gevorderde gebruiker van Turbo Pascal raad ik aan eerst maar eens te bladeren in dit goed verzorgde boek om te zien of er tussen de procedures en functies iets van zijn gading te vinden is.

■ Dick Ike

Data Becker gids
GFA-BASIC

Litzkendorf
Data Becker Nederlands
ISBN 90 229 3487 X (1988)
263 pag. ƒ 37,90

De Data Becker-gids GFA-BASIC bevat een overzicht van alle commando's van GFA-Basic 2.02 en 3.01 voor de Atari ST. Zeker bij versie 3 is het nog wel eens nodig de juiste syntax van een commando op te zoeken, maar dat kost veel tijd met de originele handleiding bij GFA-Basic. Het gidsje heeft een veel handiger formaat (20 x 12 cm), zodat het naast je computer kan liggen. Bovendien is een commando via de Quick-reference zeer snel op te sporen. In tegenstelling tot de handleiding heeft het gidsje ook een uitgebreid 'gewoon' trefwoordenregister. De beschrijving bij de commando's is duidelijk, maar er worden geen voorbeelden gegeven. Bij elk commando staat ook de afkorting vermeld die bij het intikken van het commando kan worden gebruikt. De vertaling uit het Duits is uitstekend en er zijn zeer weinig drukfouten te vinden. Helaas ontbreken enkele tabellen (GEMDOS, BIOS, enz.), die de handleiding wel bevat.

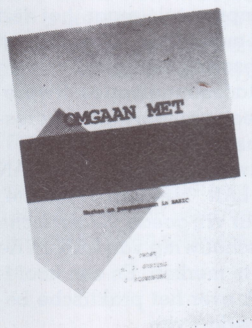
Kortom, een handig boekje om naast je Atari ST te leggen tijdens het programmeren in GFA-Basic. Voor een boekje dat intensief gebruikt zal worden zou het iets steviger in het kaft mogen zitten. De prijs is redelijk.

■ Han Kempen

LEESTAFEL

Omgaan met MS-DOS

Deel 1, Werken en programmeren in BASIC

Drost, Gusting, Rodenburg
Nijgh & van Ditmar Educatief
ISBN 90 2360 457 1, 1988
112 pag.: ƒ 25,-

Deel 2, Toepassingen: Tekstverwerking, Database en Spreadsheet

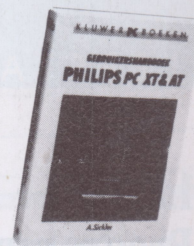
Van der Wal
Nijgh & van Ditmar Educatief
ISBN 902360 434 2
98 pag.: ƒ 24,-

De twee delen 'Omgaan met MS-DOS' maken de beginner bekend met het besturingssysteem, het zelf programmeren en met de meest voorkomende gebruikersprogramma's.
Deel 1 richt zich op de beginner en maakt hem vertrouwd met de opbouw van de hardware, het besturingssysteem en de programmeertaal BASIC. Hierdoor wordt inzicht verkregen in de werking van het systeem en de verwerking van gegevens.
Deel 2 behandelt de meest voorkomende gebruikersprogrammatuur. De stof is gericht op de MTS-student, wat tot uiting komt in de voorbeelden die duidelijk maken dat ook een technicus met een spreadsheet, database en tekstverwerker moet kunnen omgaan.
De opdrachten zijn toegesneden op veel voorkomende programma's zoals WordPerfect en VP-Planner, die veel overeenkomst vertonen met LOTUS 1-2-3 en dBASE III plus. Bij de behandeling van programma's waarvan meerdere zich in een grote populariteit mogen verheugen voorziet een appendix in een lijst van overeenkomende commando's.

Conclusie:
Door praktische oefeningen en de evenwichtige opbouw zijn beide delen zeer geschikt voor zelfstudie. Zij hebben zeker niet de pretentie volledig te zijn, maar na bestudering en oefening kan de lezer redelijk goed met systeem en programmatuur overweg. Voor elke beginner twee goede en zekere niet te dure boeken.

■ Ing. Th. Sips Bul

Gebruikers-handboek Philips PC XT & AT

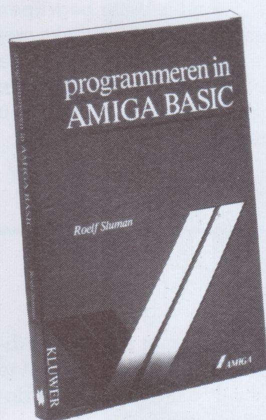
A. Sickler
Kluwer 1988
ISBN 90 201 2161 8
292 pag.: ƒ 64,50

De handleiding die kopers van een Philips PC 'krijgen' is niet slecht, maar wel erg beknopt. Vandaar dat uitgeverijen brood zien in het uitbrengen van gebruikershandboeken voor de Philips XT en AT. Dit boek richt zich op de beginnende computergebruiker, ook de meest simpele zaken worden uitgelegd.
Wie met betrekkelijk weinig kennis van zaken een Philips XT/AT heeft gekocht heeft zeker iets aan dit boek. Natuurlijk is het voor een deel een algemeen boek over MS-DOS en (voor een klein deel) GWBASIC, zó afwijkend is de Philips PC nu ook weer niet ten opzichte van andere klonen. Maar de specifiek op de Philips PC gerichte informatie is vooral voor beginners zeker nuttig. Op de achterflap is te lezen dat het ook voor de meer ervaren Philips PC-gebruiker een overzichtelijk naslagwerk zou zijn, maar dat valt te betwijfelen. Voor hen is het overwegend bekende kost. Persoonlijk zou ik beslist geen negen pagina's over EDLIN hebben geschreven, maar liever nog wat meer aandacht hebben besteed aan een verstandig beheer van de harddisk. Daar is een beginnende computeraar beter mee geholpen.

Conclusie:
Voor beginnende Philips PC-gebruikers kan dit een nuttige aanvulling op de handleiding zijn. Het boek is goed verzorgd op één merkwaardige uitzondering na: de witmarge aan de rechterkant van de pagina's is uitzonderlijk krap. Voor de rechter pagina's is dit alleen maar een lelijk gegeven, bij het lezen van de linker pagina's soms uitgesproken lastig. Vreemd!

■ Berend Harmens

Programmeren in AMIGA BASIC

Roelf Sluman
Uitg.: Kluwer 1989
ISBN 90 201 2168 5
290 pag.: ƒ 64,50

Programmeren in Amiga Basic is een helder geschreven boek over het bij de Amiga geleverde Basic. Roelf Sluman beschrijft in 290 pagina's het ontstaan van de Amiga, de ins en outs van Amiga Basic en wat programmeertrucs. De lezer wordt van het begin af aan het handje meegenomen door Basic-land. In hoofdstuk twee worden de beginselen van Basic uit de doeken gedaan aan de hand van vele voorbeelden en praktijkoefeningetjes. Een hoofdstuk verder komen de specifieke Amiga Basic-commando's aan bod: kleuren, Intuition-commando's, grafische commando's, geluidscommando's, schermen en vensters. Hoofdstuk vier gaat uitgebreid in op het onderwerp programmabesturing. Hierin veel oefeningen en voorbeelden over het gebruik van subroutines, voorwaardelijke sprongen, lussen en tabellen. Hoofdstuk vijf is geheel gewijd aan Intuition, het besturingssysteem van de Amiga. Hierin wordt beschreven hoe we zelf met Basic een menu kunnen laten verschijnen en ook hoe we de muis met een menu kunnen laten samenwerken. Het volgende hoofdstuk beschrijft enkele programmeertrucs in Basic als afronden, sorteren en zoeken van gegevens. Hoofdstuk zeven is echt voor gevorderden en handelt over graphics en libraries en het gebruik daarvan in Amiga Basic. Het laatste hoofdstuk is gewijd aan geluid. De appendices en index tenslotte beslaan een dikke honderd pagina's. De reden hiervoor is dat in Appendix A alle Amiga Basic-commando's en -functies op een rijtje gezet en verklaard worden, met voorbeelden erbij. Het boek bevat een antwoordkaart waarmee tegen betaling van ƒ 49,50 (exclusief verzendkosten!) een diskette met in dit boek gebruikte programma's besteld kan worden. Deze prijs vind ik niet echt gebruikersvriendelijk.

Conclusie:
Een helder en compleet boek, maar wel duur. Wie veel in Basic gaat programmeren vindt in dit boek een goede steun. Geschikt leerboek voor beginners en handig naslagwerk voor gevorderden.

■ Roel van der Vlugt

LEESTAFEL

1.2.3./ Programmeren in de opdrachttaal met een appendix voor Symphony-gebruikers

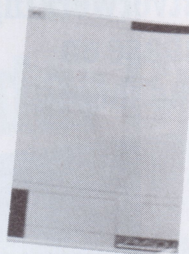
Dorien Fenn
Academic Service/QUE 1988
ISBN 90 6233 297 8
594 pag.: ƒ 78,-

Dit boek behandelt de macro- en programmeermogelijkheden van Lotus 123. Dit gebeurt op een uitgebreide manier. Voor gebruikers van Lotus 123 zijn er in dit boek dan ook veel nuttige tips en voorbeelden te vinden. Ook bevat het boek een uitgebreide beschrijving van de opdrachten uit de opdrachttaal. Alle mogelijkheden van 123, zowel met simpele macro's als met de uitgebreide programmeertaal, komen aan bod. De inhoud van het boek is goed, maar de presentatie is toch minder.
Ook de vertaling is niet prettig. Lotus heeft zelf boeken, en ook het Symphony pakket, vertaald. De door Lotus gehanteerde terminologie wordt echter in dit boek niet overgenomen. Het begrip Range wordt vertaald met Bereik, terwijl Lotus hiervoor Zone gebruikt. Voor een gebruiker die toch al moeite heeft met het Engels en daarom juist op zoek is naar een Nederlandstalig boeken is dit vervelend. Mede hierdoor is dit boek voor gebruikers van de Nederlandse versie van Symphony ongeschikt.
De vertaler gaat nog verder de mist in als hij zich in de ik-vorm, zonder aankondiging, tot de lezer richt, twee eigenzinnige ik-personen wordt toch iets teveel van het goede.

Kortom: een boek vol informatie, maar jammer genoeg is die informatie niet optimaal verpakt. Het lijkt er op dat de uitgever er ook niet teveel aandacht aan heeft willen besteden. De auteur heet op de kaft en het titelblad Dorien, bij de CIP-gegevens en het stukje over de auteur is dit Darien geworden.

■ Jan den Otter

Inleiding datacommunicatie en netwerken

Balvert/Elbers
Samsom 1988
ISBN 90 14 03933 6
283 blz.: ƒ 69.50

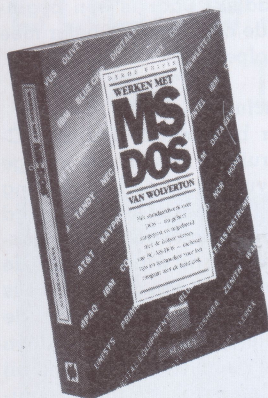
Dit boek is geschreven als cursusmateriaal voor de AMBI88-module HP.6. Als zodanig is het gebonden aan een vastgesteld en van nature ietwat theoretisch leerprogramma. Het is een up-to-date gemaakte uitgave van een publikatie uit 1981.
Allebei factoren die veel AMBI-boeken, met name de zwaardere zoals systeemontwikkeling, doen verworden tot droge theorie, zonder veel voeling met de praktijk. En dus nauwelijks geschikt voor zelfs de gevorderde PC-gebruiker. Wel, deze inleiding is natuurlijk niet direct op het lijf van PC-gebruikers geschreven. Dat kan gewoon niet: de theorie moet algemeen toepasbaar zijn, zowel voor minicomputers en mainframes als voor PC's en netwerken. Maar na de droge theoriestukken volgt vaak een wat praktischer gedeelte met voorbeelden. De informatie is verrassend up-to-date. Een kort overzicht:

- Transmissiemedia en methoden. Inclusief glasvezel en telexnet (helaas zonder het moeizaam startende teletex) en beschrijving van foutcontrole.
- Modems, terminals en andere componenten. Men volgt te nauw het lesprogramma: in de V-standaards wordt V23bis (1200/75 Videotex) vergeten, de Bell-standaard met de verwarring die deze in de praktijk veroorzaakt blijft onbesproken. Ook zit er een onvolledigheid in de bespreking van het MNP modemprotocol, maar het feit dat men hier op in gaat is op zichzelf al heel goed.
- Datacommunicatiesoftware en een grondig stuk over responsetijden: prima.
- Netwerken: structuren, WAN en LAN. Met een beknopte, maar vrij goede theoretische beschouwing van LAN en de grote merken. En een hoofdstuk over het praktische beheer daarvan.
- Voorbeelden van diensten: o.a. Viditel, Memocom en banksystemen.

Al met al: voor wie meer (zeg maar gerust: veel) van datacommunicatie wil weten een prima theoretisch fundament. Voor detailinformatie zoals protocollen en PC-toepassingen zijn andere boeken nodig, maar die zul je beter begrijpen na lezing hiervan. Steekt met kop en schouders uit boven de Nederlandstalige boeken, die ik tot op heden onder ogen heb gekregen.

■ Erik de Ruijter

Werken met MS-DOS

Van Wolverton
Kluwer 1988, 3e druk
ISBN 90 201 2163 4
552 pag.: ƒ 94,50

Deze derde druk is geheel herschreven en bijgewerkt tot en met de versie 3.3 van DOS. In deel 1, 'Kennismaken met DOS', worden de primaire DOS-commando's geleerd.

Deel 2 behandelt alle DOS-commando's, tot op een voldoende hoog niveau om iedere gewone gebruiker er vertrouwd mee te maken. In de aanhangsels bevindt zich onder andere een overzicht van DOS-commando's van ruim honderd pagina's, met een duidelijke uitleg en een verwijzing naar de pagina waar het commando behandeld is.

Het boek is geschreven in een cursusachtige vorm, waarbij als leidraad geldt dat als de beschrijving niet volledig begrepen wordt de lezer er via de voorbeelden wel achter komt. Het boek is prettig leesbaar, de voorbeelden zijn duidelijk en de opmaak is overzichtelijk.

Ook bij dit boek geldt het bezwaar, hoewel minder hinderlijk dan bij 'Programmeren in MS-DOS' van dezelfde auteur, dat veel van Edlin gebruik wordt gemaakt. Gelukkig zijn vrijwel alle listings afgedrukt zonder de Edlin-commando's erin. Iedereen kan de voorbeelden dus met zijn eigen editor intikken, zonder eerst uit te moeten zoeken wat de Edlin-commando's zijn.
Eén van de aanhangsels bestaat uit een zeer nuttige verklarende woordenlijst.

Conclusie:
Werken met MS-DOS is een goed leesbaar leerboek voor beginners, dat daarna nog een uitstekend naslagwerk blijft. Een aanrader voor iedereen die wil leren wat de kracht van MS-DOS is en er iets in wil leren programmeren.

■ Jan Leijerweerd

Werken met PlanPerfect

Henk Jans
Uitg.: Sifra
ISBN 90 6983 021 3
222 pag.: ƒ 69,-

Gids voor PlanPerfect

Hans Huls
Uitg.: Addison-Wesley
ISBN 90 6789 112 6
212 pag.: ƒ 59,50

Boeken over spreadsheet (rekenbladen) zijn er niet zo veel. En als ze er al zijn, dan zijn het veelal boeken over Lotus 1-2-3. Boeken over SuperCalc of Excel moet je met een lampje zoeken. Het mag dus wel opzienbarend genoemd worden dat er dan zomaar twee Nederlandse boeken verschijnen over PlanPerfect, een relatief nieuwe spreadsheet. Dit snelle succes vindt wellicht zijn verklaring in de onderlinge uitwisselbaarheid tussen WordPerfect en PlanPerfect. Marktanalisten voorspellen PlanPerfect mede daarom een grote toekomst.

Zowel Henk Jans als Hans Huls brengen hun boek als leerboek èn als naslagwerk. Beiden zijn daarin ruimschoots geslaagd. Het zijn allebei goed geschreven boeken met een verzorgde layout. In beide boeken komt ook het merendeel van de mogelijkheden van PlanPerfect aan de orde. Toch zijn er wel verschillen. Het boek van Henk Jans kent een rustiger opbouw en de gebruikte rekenbladen zijn eenvoudiger. Hans Huls gaat sneller te werk. Reeds na een vijftigtal pagina's behandelt hij een aantal geavanceerde functies. De oorzaak daarvan zit 'm in de keuze van de rekenbladen die hij als voorbeeld gebruikt: investeringsanalyses, afschrijvingen volgens verschillende methodes, spaarvormen, beleggen, afkopen van lijfrenten en pensioenrechten, enz.

Onderwerpen die in beide boeken aan de orde komen: installatie, formules, opmaak, grafische mogelijkheden, enz., maar er zijn verschillen: Henk Jans behandelt de uitwisseling tussen PlanPerfect en WordPerfect wel, terwijl Hans Huls hier niet over rept. Hans Huls daarentegen bespreekt de mogelijkheden van gegevensbeheer, waaraan Henk Jans geen letter besteedt. Ieder zijn meug dus!

Tot slot: Hans Huls levert bij zijn boek voor ƒ 13,- een diskette met daarop alle in het boek behandelde rekenbladen plus nog een aantal extra rekenbladen. Wel zo handig! Maar waarom wordt deze diskette niet gewoon bij het boek meegeleverd?

Concluderend kan gesteld worden dat beide boeken zonder meer goed zijn. Ze behandelen allebei de mogelijkheden van PlanPerfect meer dan voldoende. Het boek van Henk Jans werkt met eenvoudiger rekenbladen dan dat van Hans Huls. Het prijsverschil is niet groot. De keuze is aan u.

■ Jan Verschaeren

De Turbo Pascal 5.0 programmeergids

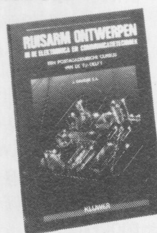
Pascal van der Zee
Addison-Wesley
ISBN 90 6789 119 3
305 pag.: ƒ 69,50

Eindelijk eens een boek dat op tijd uitkomt en niet te ver bij de werkelijkheid achterloopt. Het kan globaal in twee delen worden opgesplitst. Deel 1 is een beschrijving van de integrated environment. Hier komen ook de nieuwe (menu)opties die versie 5 kent aan de orde. Deel 2 beschrijft de toegevoegde en veranderde Pascal-taal elementen.
De schrijver is er in geslaagd een en ander duidelijk op papier te zetten, waardoor het boek zeker ook begrijpelijk is geworden voor de niet zo gevorderde 'Pascallers'. Zeker voor hen die wat moeite hebben met de Engelstalige handleidingen kan dit boek uitkomst bieden. Tevens kan het redelijk goed dienst doen als naslagwerk.
Er zijn echter enkele nadelen aan het boek verbonden, die voor een ieder een ander gewicht zullen hebben. Zo meent de schrijver dat het noodzakelijk is uit te moeten leggen wat het verschil is tussen een functie en een procedure, of te moeten verklaren wat een variabele en een constante is. Voor een boek dat toch duidelijk gericht is op mensen die al eens iets met Pascal hebben gedaan een irritante overbodigheid. Ook worden er bijvoorbeeld 55 bladzijden besteed aan het omschrijven van de werking van een B+Tree databasestructuur. Allemaal hoogst interessant natuurlijk, maar over dit onderwerp is zoveel te zeggen dat het er zelfs met 55 bladzijden nog wat bekaaid af komt. Over dergelijke onderwerpen zijn speciale boeken te koop, het hoort naar mijn mening dan ook niet zo uitgebreid in dit boek thuis. Doordat teveel ruimte wordt besteed aan dit soort dingen komt bijvoorbeeld de uitleg over de overlay manager, device drivers en externals in de knel. Conditionele compilatie wordt zelfs niet eens genoemd!

Conclusie:
Ondanks de kritiek een goed boek, dat lekker leest en redelijk veel informatie geeft. Ook geschikt voor hen die willen bepalen of ze wel of niet zullen overstappen op versie 5. Echter geen vervanging van de handleiding.
Kortom: een aanrader!

■ Pieter Elzinga

Ruisarm ontwerpen in de elektronika en communicatietechniek

J. Davidse e.a.
Kluwer 1988
ISBN 90 201 2176 6
211 pag.: ƒ 49,50

Dit boek bevat het cursusmateriaal van een postacademische cursus van de TU Delft en lijkt dan ook het meest op een collegedictaat. Zelfs Ing.'s en Ir.'s moeten kennis hebben over een breed vakgebied, wil men alle hoofdstukken volledig kunnen volgen.
Na een hoofdstuk met grondbeginselen komen achtereenvolgens de effecten van ruis aan de orde in versterkers, oscillatoren, microgolfschakelingen, telecommunicatiesystemen en optische transmissiesystemen. Een en ander wordt duidelijk uitgelegd en er wordt aangegeven wat men kan doen om zo weinig mogelijk last van ruis te hebben. Doel van het boek is de lezer voldoende kennis te verschaffen, om in het vervolg met meer vertrouwen een analyse te maken van de effecten die ruis op de eigen ontwerpen heeft. Hiervoor moet men wel al kennis hebben van de in de elektrotechniek gebruikelijke analysemethoden, zoals Fourier transforms, netwerkanalyse en dergelijke. De speciale methoden voor de analyse van ruis worden in het eerste hoofdstuk gepresenteerd. Doordat de hoofdstukken door verschillende auteurs zijn geschreven is er voldoende afwisseling qua schrijfstijl.

Conclusie
Deze publikatie omvat een uitgebreide beschrijving van de oorzaken en gevolgen van ruis in moderne elektronische systemen, gepresenteerd op een logische en duidelijke manier. Het boek zal zeker in een behoefte voorzien, zij het van een klein geïnteresseerd publiek. De gemiddelde computerhobbyist zal er weinig aan hebben, maar het is een aanrader voor elektrotechnici die dergelijke systemen ontwerpen.

■ G. Lokhoff

S P E L

Dit is beslist geen reclameboodschap voor de HCC, maar er mag best eens worden gezegd dat alleen Fido al de contributie meer dan waard is. Je vindt er een enorme voorraad programma's, soms heel nuttig en van hoge kwaliteit, maar in ieder geval vrijwel altijd geval aardig om te hebben.

Railroad: treinsimulatie

Berend Harmens

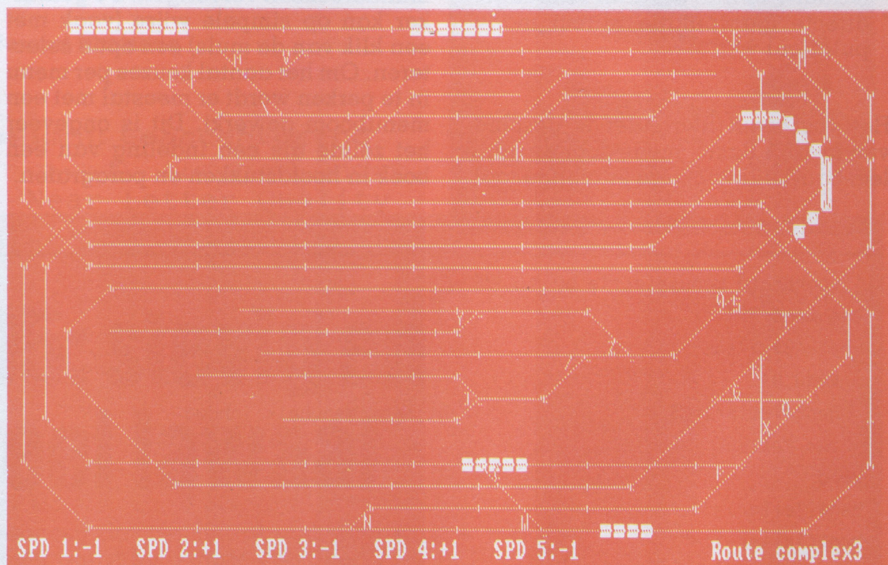
Dat geldt ook voor spelletjes. Deze keer iets over RAILROAD.ARC. Dat heeft zoals de naam zegt alles te maken met treinen. Het is al iets ouder en het komt - zoals zo vaak - uit de Verenigde Staten. Het is geschikt voor computers die onder MS-DOS draaien en werkt voor zover ik heb kunnen nagaan alleen met een CGA-scherm. Nu heb ik thuis helaas(!!) geen kleurenscherm. Wie alleen een Hercules-scherm heeft kan er ook mee werken, maar heeft dan een klein hulpprogramma nodig. Ook zo'n programma is op vrijwel alle Fido's te vinden.

ARC-FILE Eerst even iets over de toevoeging .ARC achter de naam van het programma. Dit betekent dat het programma niet zonder meer is te gebruiken. Het heeft een bewerking ondergaan waardoor het 'in elkaar is gedrukt'. Daardoor kost het minder telefoontijd om het met behulp van een modem binnen te halen. Het gevolg is wel dat er weer een ander programma nodig is om het klaar te maken voor gebruik: PKXARC.COM. Dat programma is aanwezig op alle HCC Fido's.

Het werkt verder heel simpel. In dit geval tik je in:
PKXARC RAILROAD.ARC
en daarna wordt het programma 'uitgepakt' en kan het worden gebruikt.

MODELSPOORBAAN Railroad heeft twee mogelijkheden:
- er kunnen verschillende types modelspoorbanen op het scherm worden getoond, compleet met rijdende treinen,
- er is de mogelijkheid om zelf op het scherm een modelspoorbaan te ontwerpen en die uit te proberen.

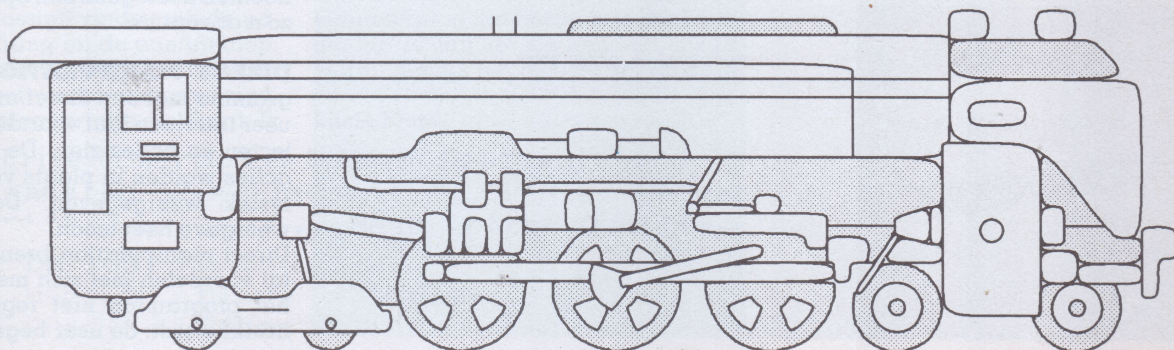
Ik heb niet al teveel verstand van modelspoorbanen, maar het lijkt mij een erg aardig middel om zo'n baan te ontwerpen. Alleen er wat mee spelen op de computer is ook al aardig. Er zijn verschillende kant en klare banen beschikbaar. En dat varieert dan van super eenvoudig (een 'acht') tot wel heel ingewikkelde banen, die in de praktijk nauwelijks zullen voorkomen. Op allerlei plaatsen zijn wissels aanwezig die kunnen worden omgezet. Een treinramp is niet mogelijk. Op het moment dat treinen elkaar gevaarlijk dicht naderen stopt één trein. Ik hoop niet dat ik me nu zwaar belachelijk maak bij alle modelspoorbaanenthousiasten, maar volgens mij heet dit blokbeveiliging.

Railroad.arc is op verschillende Fido's aanwezig.

Schijfjes

De bespreking van het echt fantastische spelletje 'Comics' heeft nogal wat gevolgen gehad. Veel mensen hebben gebeld en geschreven met de vraag: 'Hoe kom ik daar aan als ik geen modem heb?' Natuurlijk zouden wij niets liever willen dan iedereen zo'n schijfje toesturen. Hoe vervelend dat misschien ook is: we zien daar geen kans voor. Dus er zit weinig anders op dan om een modem te kopen (die worden gelukkig steeds minder duur) of een goede kennis met een modem te vragen of hij het spelletje van Fido wil halen.

LISTING

MENU SELECTIE

Op een simpele manier een keuze maken

M.J.Koppenol

Omdat een goede gebruikersinterface niet uit de lucht komt vallen is een leidraad geen overbodige luxe. Vaak is gebleken, dat haastig en intuïtief geprogrammeerde gebruikersinterfaces meer problemen met zich mee namen dan dat ze verbeteringen aandroegen.

Bij de ontwikkeling van een gebruikersvriendelijk programma staan de volgende interactiestijlen ter beschikking:

* menu selectie (menu selection)
* formulier invullen (form fill-in)
* commando taal (command language)
* natuurlijke taal (natural language)
* directe manipulatie (direct manupulation)

Het voorbeeld hieronder is geschreven in GFA Basic, mede door de grote leesbaarheid van deze krachtige taal.

MENU SELECTIE Menu selectie systemen zijn erg aantrekkelijk, omdat zij het onthouden van complexe commandoreeksen vervangen. De gebruiker kan op simpele wijze (vaak met een klik van de muis) een optie selecteren. Om het aantal keuzes per menu in te perken wordt er meestal met een menuboom gewerkt. Dit is ongeveer het zelfde als een indeling van een boek in hoofdstukken en paragrafen.

```
' voorbeeld menuselectie by MJK 89
Dim men$(75)
While B$<>"end"
  Read B$
  Men$(Teller)=B$             ! initialiseer menubalk inhoud
  Inc Teller
Wend
Men$(Teller)=""
Men$(Teller-1)=""
Data Desk, Info ,-------------------
Data 1,2,3,4,5,6,"            ! dit is voor maximaal 6 desk accesoires
Data Options,Verder,Einde,"
Data end
Menu Men$()      ! meld de menubalk bij het operating system
On Menu  Gosub Show           ! als er een menu item aangeraakt is dan ...
Do
  On Menu        ! nu maar wachten
Loop
Procedure Show
  Menu Off       ! reverse menu item
  If Menu(0)=1
    Print At(10,10);"Dit is een menudemonstratie programma."
  Endif
  If Men$(Menu(0))="Verder"
  Endif
  If Men$(Menu(0))="Einde"
    End
  Endif
Return
```

COMMAND LANGUAGES Niets is zo oud als taal. Een user interface met een command language 'verstaat' de user. Dit klinkt erg mooi, maar tot nu toe is het ei van Columbus nog niet gekraakt. Bij een eenvoudige taal gaat het uitstekend. Wordt de taal daarentegen complexer en kan hij, zoals de natuurlijke taal, op verschillende manieren geïnterpreteerd worden, dan gaat het nog vaak mis. Voor relatief simpele doeleinden is het echter een uitstekende user interface. Een bekend eenvoudig voorbeeld is het opdrachten geven aan de diskdrive, MS DOS (Microsoft, IBM). Ook hier al wordt de user soms fout geïnterpreteerd.

Het beste voorbeeld van een goede command language is een adventure. Een adventure is misschien wel het moeilijkste te beschrijven programma. De computer spiegelt een wereld voor aan de user, waarin de user rond kan dwalen met zijn speelfiguur. Deze wereld kan, opgeluisterd met goede graphics, de werkelijkheid benaderen of juist aan je stoutste dromen voldoen. Aan zo'n adventure worden de opdrachten meestal gegeven in het Engels, deze taal overheerst nu eenmaal in computerland. Een vertaler, parser genaamd, zet deze dan om in opdrachten voor de speelfiguur. De parser heeft de laatste tijd grote vooruitgang geboekt en kan al behoorlijk complexe zinnen aan. Een voorbeeld noemen heeft geen zin, speel zelf eens zo'n adventure...

DIRECT MANIPULATION Een programma met een direct manipulation user interface laat voortdurend de objecten en acties zien. De objecten en acties worden in plaats van abstract, fysiek weergegeven. Deze fysieke weergave heet icoon.
Direct manipulation brengt een aantal voordelen met zich mee, zeker als het programma niet regelmatig gebruikt wordt: de user begrijpt het pro-

gramma doorgaans snel en hij/zij durft zelf nieuwe mogelijkheden van het programma te ontdekken. Doordat de user direct ziet wat hij doet, zijn foutboodschappen niet nodig. Als iemand met een nieuw programma begint is het vaak lastig om de betekenissen van de iconen onder de knie te krijgen, omdat daar er nog geen algemene standaard voor is. De iconen kunnen ook misleidend werken, niet altijd is het duidelijk welke betekenis, of functie een bepaald icoon heeft. Een goede overdenking omtrent de keuze van de iconen is dus essentieel.

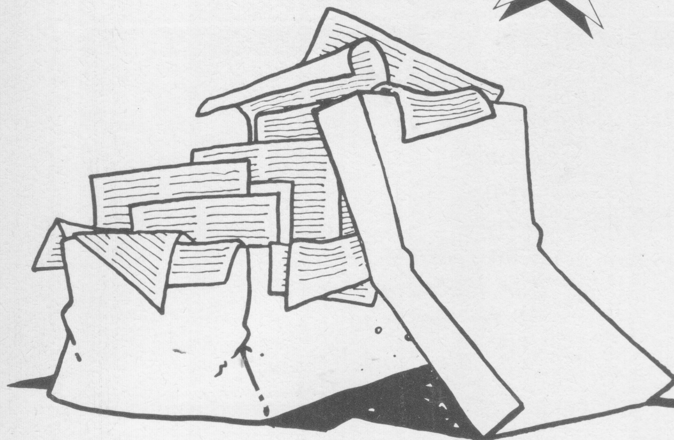
Een bijkomend nadeel is dat opdrachten geven door middel van iconen meer tijd vergt dan door middel van een toetscommando. Dit is vooral voor de ervaren gebruikers een groot nadeel. Om dit probleem op te lossen zie je tegenwoordig steeds meer iconen, die ook door middel van een toets geselecteerd kunnen worden. Een andere oplossing is gevonden met de mogelijkheid om een interactiereeks (muisbewegingen en toetsaanslagen) als macro onder een functietoets te plaatsen.

```
' voorbeeld direct manipulation by MJK 89
Dim B$(10,12)
Dim K$(10,12)
B$(2,5)="Toets"
K$(2,5)="T"
B$(2,8)="Oeps"
K$(2,8)="OE"  ! only by mouse press
B$(2,9)="QUIT 'q'"
K$(2,9)="Q"   ! mouse & 'Q'
'
Gosub Draw_buttons ! install  buttons
Do
  Gosub Event      ! new event handler
  If Ans$="T"
    Gosub Reverse(X,Y)
  Endif
  If Ans$="OE"
    Alert 1,"Oeps pressed",1," OK ",0
  Endif
  If Ans$="Q"
    End
  Endif
  If X<>0
    Gosub Reverse(X,Y)
  Endif
Loop
Procedure Draw_buttons
  Local I,J
  Deffill 1,0
  Deftext 1,0,0,4
  For I=1 To 10
    For J=1 To 12
      If B$(I,J)<>""
        Pbox (I-1)*63+6,J*30+1,(I-1)*63+59,J*30+21
        Pbox (I-1)*63+5,J*30,(I-1)*63+58,J*30+20
        Text (I-1)*63+8,J*30+12,B$(I,J)
      Endif
    Next J
  Next I
Return
Procedure Reverse(I,J)
  Deffill 1,1
  Graphmode 3
  Pbox (I-1)*63+5,J*30,(I-1)*63+58,J*30+20
  Graphmode 1
Return
Procedure Event
  Local I,J
  X=0
  Y=0
  Ans$=""
  In$=Upper$(Inkey$)
  If In$<>""
    For I=1 To 10
      For J=1 To 12
        If K$(I,J)=In$
          X=I
          Y=J
          Ans$=In$
        Endif
        Exit If X<>0
      Next J
      Exit If X<>0
    Next I
  Endif
  If Mousek=1
     X=Int((Mousex-5)/63)+1
     Y=Int(Mousey/30)
     If Y>12
       Y=0
     Endif
     If X>10
       X=0
     Endif
     If X>0 And X<11 And B$(X,Y)<>""
And Right$(B$(X,Y))<>"#"
       Ans$=K$(X,Y)
     Else
       X=0
       Y=0
       Ans$=""
     Endif
   Endif
   If X<>0
     Gosub Reverse(X,Y)
     While Mousek<>0
     Wend
   Endif
 Return

eof
     Wend
 M
```

EENVOUDIG BOEKHOUDEN
VAN DE SCHOENENDOOS DIREKT IN DE PC

DE BOEKHOUDDISK 125,-

DE ACCOUNTANT DE DEUR UIT

Honderdduizenden ondernemers, verenigingen en stichtingen in Nederland wachten al jaren op een eenvoudig en betaalbaar boekhoudprogramma voor de PC. Davilex is er als eerste in geslaagd een volledig boekhoudprogramma te ontwikkelen waarmee u direkt aan de slag kunt. Bespaar duizenden guldens op uw accountantskosten. Neem zelf de boekhouding in de hand.

REKENINGEN
Het unieke van De Schoenendoosdisk is een revolutionaire boekingsmethode zonder rekeningnummers. Nieuwe rekeningen worden simpel gecreëerd terwijl u bezig bent. Geen lastige rekeningnummers en onoverzichtelijke journaalposten. Automatisch herkennen rekeningen op naam. Onbeperkt aantal rekeningen en boekingen mogelijk.

OVERZICHTEN
U kunt balans en verlies en winstrekening opvragen over elke gewenste periode. De computer geeft u een helder inzicht in kosten en baten aan de hand van verschillende overzichten. Volledige uitdraai mogelijk op zowel printer als scherm. Compleet overzicht van BTW-afdrachten.

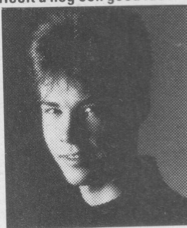
BOEKEN
De werking van de Boekhouddisk is uiterst simpel. U kunt direct beginnen met het boeken van uw mutaties. U heeft geen enkele kennis nodig van boekhouden. Een overzichtelijk invulscherm biedt u de mogelijkheid iedere mutatie stapsgewijs in te voeren.

INHOUD
- Invoeren mutaties, kas, bank giro, crediteuren, debiteuren
- Rekeningen, dagboeken
- Wijzigen mutaties, rekeningnummers
- Historische overzichten
- Balans, Resultaatrekening, Grootboek kaart, Rekeningoverzicht, Journaal, BTW-afdrachten
- Vaste gegevens, BTW-tarieven, kostenplaatsen.

DAVILEX VEROVERT NEDERLAND

Binnen twee jaar is Davilex uitgegroeid tot het grootste Softwarenhuis van Nederland. Van begin af aan zijn de HCC-lezers als eerste op de hoogte gebracht van de nieuwste ontwikkelingen binnen Davilex. Wij zijn trots om u de nieuwste programma's te presenteren. De Boekhouddisk (een topper), Het Sollicitatieprogramma (een winner), Davifund en Davichart (een verdiener). Heldere, nederlandstalige software met een groot bedieningsgemak, kenmerkend voor alle programma's van Davilex. Hiernaast leest u alles over het complete aanbod van Davilex. Profiteer nu van de gratis spelletjes. Maak uw keus en vul de bon in.

Wij hebben altijd veel tips en ideëen ontvangen van de HCC-leden voor nieuwe programma's. Hiervoor zijn wij iedereen zeer dankbaar. Heeft u nog een goed idee of een leuke tip, laat het ons weten. Onze programma's zijn er tenslotte voor u.

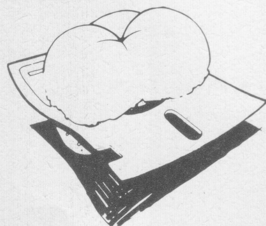

Met vriendelijke groeten,

David Brons

DAVISPECIALS

Davispecials zijn programma's met een algemene toepassing maar zijn op een unieke manier ontworpen. Alles werkt zeer eenvoudig. Met ieder programma kunt u direkt aan de slag. Alles is volledig Nederlandstalig en aangepast aan de wensen van de gebruiker. Onmisbare programma's tegen zeer scherpe prijzen. Geen wonder dat ze als warme broodjes worden verkocht.

DAVIDESK 75,-

- Een programma waarin de meest voorkomende buro-activiteiten zijn opgenomen.
- Davidesk is RAM-Resident. Davidesk is dus op te roepen over ieder programma heen, zonder dat programma te moeten verlaten.
- Davidesk bevat een notitieblok, rekenmachine, afspraken-agenda, kalender, wekker, telefoonklapper, verschillende tabellen (b.v. afstand, tarieven) en een spelletje.

DAVIDOS 75,-

- De vlam in de MS-DOS handleiding, nu is er Davidos.
- Overzichtelijk helpprogramma om het gecompliceerde besturingssysteem MS-DOS voor iedereen hanteerbaar te maken.
- Raamprogramma waarmee menugestuurde DOS-commando's worden uitgevoerd.
- Ingebouwde editor voor het zelf maken van (batch)bestanden. Edlin kan weg.
- Snel programma's opstarten, bestanden kopieren, diskettes formatteren, subdirectories aanmaken enz.
- Meer dan 4000 enthousiaste gebruikers.

DAVITAAL 99,-

- Direct aan de slag met de makkelijkste en enige originele Nederlandse tekstverwerker voor iedereen.
- Een handleiding is overbodig door de ingebouwde training en uitgebreide helpschermen.
- Davitaal bevat alle belangrijke tekstverwerkingsfuncties, o.a.: automatische woordomslag, copiëren, verwijderen en verplaatsen van tekst met blokfuncties, zoeken en vervangen van tekst, onderstrepen, vet, instelbare kantlijnen, links en rechts uitvullen, centreren, kopteksten, macro's, uitgebreide printmogelijkheden.
- Davitaal verzorgt al uw brieven en verslagen thuis en op kantoor.
- De eerste Nederlandse tekstverwerker die in Amerika hoge ogen gaat gooien.

DAVILIST 75,-

- Een supersimpel te bedienen databestandprogramma.
- Davilist vervangt alle adresboeken, kaartenbakken en archiefmappen.
- Voor het bijhouden van adressen, klantenbestand, ledenadministratie van verenigingen, boekenverzamelingen en nog veel meer.
- Davilist bevat uitgebreide mogelijkheden zoals: zelf kaartenbak ontwerpen, selecteren en sorteren op ieder veld mogelijk, etiket ontwerpen en afdrukken.
- Tot 6000 records mogelijk, 30 karakters per veld.
- Vier veelvoorkomende kaartenbakken zijn al ontworpen voor u: adressen, boekenverzameling, platencollectie, alle auto's van dit jaar. U kunt direkt beginnen.

DE COMPUTER

Alle programma's draaien op iedere IBM-PC of compatible (MS-DOS) met minimaal 356 K geheugen op zowel harde schijf als diskettestation. Programma's van Davilex zijn nederlandstalig, zeer gebruiksvriendelijk en worden geleverd met een duidelijke handleiding. Alle bovenstaande prijzen zijn incl. BTW excl. verzendkosten.

HOGER RENDEMENT OP UW BELEGGINGEN
BELEGGINGS TOPPERS:

Met de beleggingsprogramma's is Davilex de absolute marktleider in Nederland. Meer dan 7500 enthousiaste beleggers werken met Davilex-beleggingsprogramma's. De toonaangevende DDS (Davilex Data Standaard) wordt inmiddels door concurrerende programma's overgenomen. Dankzij DDS zijn de koersen binnen ieder programma van Davilex onderling uitwisselbaar.

DAVIBEURS 99,-

- Het beroemde professionele beleggingsprogramma van Davilex, voor het beheren en analyseren van al uw binnen- en buitenlandse aandelen van een of meerdere portefeuilles.
- Invoeren en verwerken van alle aan- en verkooptransacties en beursmutaties.
- Portefeuille-overzichten met resultaatberekeningen, winstpercentages, waardebepalingen en vermogenstabellen.
- Koersgrafieken met verschillende MA-lijnen en Point and Figure Charts.

HET OPTIEPROGRAMMA 99,-

- Een compleet beleggingsprogramma voor het analyseren van alle opties en optie combinaties.
- Berekent theoretische waardes en beweeglijkheid. Helpt de goedkoopste optieserie te kiezen.
- Maakt prachtige grafieken van alle mogelijke optiecombinaties. Berekent huidige waarde en waarde op afloopdatum.
- Het Optieprogramma wordt ondersteund door De Optiebeurs en het NIBE met een zelfstudiecursus. Vraag informatie.

OPTIE-BEHEERPROGRAMMA 99,-

- Onmisbaar programma voor het beheren van al uw opties.
- Een compleet overzicht van alle gekochte en geschreven call en putopties.
- Resultaten-, waarde- en totaaloverzichten van alle geopende en gesloten opties.
- Berekening marginverplichting, aan- en verkoopkosten en afloopdatums.

DE BELEGGERSDISK 149,-

- Het nieuwste beleggingsprogramma van Davilex.
- Compleet portefeuille-administratie programma van alle soorten beleggingen in aandelen, obligaties, opties, valuta's, edelmetalen en zelf in te voeren beleggingen.
- Staaf en taartgrafieken voor waardebepaling en overzicht portefeuille opbouw. Lijngrafieken van koers- en winstverloop.
- Analyseren en vergelijken van behaalde resultaten in de verschillende beleggingen.

DAVICHART 149,-

- Zeer hoogstaand beleggingsprogramma voor het analyseren van aandelen aan de hand van grafieken.
- Veel grafieken zoals: koersgrafieken, volume, point en figure, relatieve sterkte, volatility, on-balance.
- Extra onderdelen zoals: voortschrijdend gemiddelde lijnen, regressielijnen, indicatoren, momentum en oscilatoren.
- Uitgebreide selectiemogelijkheden. Bepaal uw eigen beleggingsstrategie en kies de beste fondsen.
- Direct aan de slag door aanschaf datadisk. Handmatig invoeren van koersen mogelijk.
- Inclusief compleet handboek met volledige uitleg en adviezen over technische analyse.

DE DATADISK 75,-

- Bevat een jaar lang alle slotkoersen tot en met nu bijgewerkt van alle Nederlandse aandelen (meer dan 200 fondsen).
- Direct toe te passen in alle Davilex beleggingsprogramma's voor het opvragen van koers-grafieken en overzichten.

DATADISK-ABONNEMENT 250,-

- Maandelijkse toezending van de nieuwste datadisk met bijgewerkte koersen van alle Nederlandse aandelen.
- Bouwt uw eigen koersarchief op. Bespaart tijd en u blijft op de hoogte van de nieuwste koersontwikkelingen.

JONG TALENT

Jong talent: Cijferlijst

Cijfers is een programma om cijfers te registreren, gemiddelden uit te rekenen, grafieken van cijfers te maken, enzovoort. Het programma is geschreven in GWBasic en is gemakkelijk aan te passen voor andere computers.

Danilo Tromp, 14 jaar

Als het programma voor het eerst wordt gestart moet men beginnen met optie 6. Als er al cijfers op disk staan wordt hier het gemiddelde van uitgerekend en moet er een keuze worden gemaakt uit de ingevoerde vakken

MENU Er zijn 10 opties die geselecteerd kunnen worden:

1. Cijfers invoeren:
2. Van vak veranderen
3. Gemiddelden uitrekenen
4. Cijferoverzicht
5. Veel cijfers invoeren, met een gewicht van 1
6. Vaknamen invoeren (bij het eerste gebruik)
7. Grafiek cijfers
8. Commando's (shell, color, wissen enzovoort)
9. Stoppen zonder saven
10. Stoppen met saven

```
10 REM ******* gemiddelde der cijfers **
20 COLOR 7,0:KEY OFF:CLS:SCREEN 0:WIDTH 80:DIM VAK$(15),CIJFER(15,50),GCIJFER(15,50),VTOTAAL(15),ACIJFER(15),VRIJ(15)
25 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________";
   LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________";
   LOCATE 5,1
30 LOCATE 10,20:PRINT "cijfers door d.tromp":LOCATE 12,20:PRINT "even geduld aub"
35 GOSUB 40
36 GOSUB 300:IF M<>0 THEN GOTO 507
38 GOTO 508
40 REM ******* laad gegevens ********
45 ON ERROR GOTO 4500
50 OPEN "vak.dat" FOR INPUT AS #1
60 FOR I=1 TO 15
70 INPUT #1,VAK$(I)
80 NEXT I
90 CLOSE
100 OPEN "cijfers.dat" FOR INPUT AS #1
110 FOR I=1 TO 15:FOR J=1 TO 50
120 INPUT #1,CIJFER(I,J),GCIJFER(I,J)
125 IF CIJFER(I,J)=0 THEN J=50'sneller
130 NEXT J:NEXT I
140 CLOSE
150 RETURN
160 REM ****** schrijf gegevens ******
170 OPEN "vak.dat" FOR OUTPUT AS #1
180 FOR I=1 TO 15
190 PRINT #1,VAK$(I)
200 NEXT I
210 CLOSE
220 OPEN "cijfers.dat" FOR OUTPUT AS #1
230 FOR I=1 TO 15:FOR J=1 TO 50
240 PRINT #1,CIJFER(I,J),GCIJFER(I,J)
245 IF CIJFER(I,J)=0 THEN J=50
250 NEXT J:NEXT I
260 CLOSE
270 RETURN
300 REM *** initialisatie ********
301 CLS:M=0
302 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________";
    LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________";
    LOCATE 5,1
310 FOR I=1 TO 15'aantal vakken
320 J=1
330 VTOTAAL (I)=VTOTAAL(I)+(CIJFER(I,J)*GCIJFER(I,J))
335 ACIJFER(I)=ACIJFER(I)+GCIJFER(I,J)
336 IF CIJFER(I,J)=0 THEN VRIJ(I)=J:GOTO 350
340 J=J+1:IF J<>51 THEN 330
350 IF VTOTAAL(I)<>0 THEN PRINT "gemiddelde van ",VAK$(I);TAB(60);USING "#.##";VTOTAAL(I)/ACIJFER(I):M=M+1
360 NEXT I
390 RETURN
500 REM *** variabelen ******
501 REM cijfer(x,y)=het cijfer
502 REM gcijfer(x,y)=het gewicht van het cijfer
503 REM acijfer(x)=het aantal cijfers
504 REM vtotaal (x)=het totaal van het vak x
505 REM vak$(x)=de naam van het vak
506 REM vrij(x)=de positie in de variabele waar in geschreven kan worden x=het behandelde vak
507 LOCATE 23,1:PRINT "druk een toets":IF INKEY$="" THEN 507
508 FOR I=1 TO 15:IF VRIJ(I)=0 THEN VRIJ(I)=1:NEXT I
509 GOSUB 510:GOTO 600
510 CLS:LOCATE 5,2:COLOR 0,7:PRINT "kies en vak":COLOR 7,0
511 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________";
LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________";
LOCATE 5,1
512 L=5:M=0
515 FOR I=1 TO 15
516 V$=VAK$(I):IF VAK$(I)="" OR LEFT$(V$,1)="." THEN 530
520 LOCATE I+6,1:PRINT I;")=";VAK$(I)
525 L=L+1:M=M+1
530 NEXT I
535 IF M=0 THEN X=1:RETURN
540 LOCATE L+1,60:INPUT "vak=";X:IF X=0 THEN X=1
545 IF X>15 OR X<1 THEN SOUND 5000,1:GOTO 540
550 CLS
590 RETURN
600 REM *** start *****
610 CLS
615 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________";
    LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________";
    LOCATE 5,1
620 LOCATE 7
630 PRINT "1)=cijfers invoeren "
640 PRINT "2)=van vak veranderen "
650 PRINT "3)=gemiddelden uitrekenen "
660 PRINT "4)=cijfer overzicht"
665 PRINT "5)=veel cijfers invoeren"
670 PRINT "6)=vak namen invoeren"
671 PRINT "7)=grafiek cijfers"
672 PRINT "8)=commando's"
673 PRINT "9)=stoppen zonder saven"
674 PRINT:PRINT "10)=stoppen"
675 IF M=0 THEN X=1:LOCATE 14,47:COLOR 16,7:PRINT "u heeft geen vakken selecteer 6":COLOR 7,0:BEEP
680 LOCATE 15,60:INPUT "keuze: (enter=1) ";K:IF K=0 THEN K=1
685 IF K<1 OR K>10 THEN SOUND 5000,1:GOTO 680
690 ON (K) GOSUB 1000,510,1500,2000,3200,2500,7000,8000,3100,3000
695 GOTO 600
1000 REM **** lus *****
1005 CLS
1010 LOCATE 2,1:PRINT VAK$(X):LOCATE 2,69:PRINT "enter=menu":LOCATE 3,1
PRINT "________________________________________"
1015 LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________"
1020 LOCATE 5,1
1025 Y=VRIJ(X)
1030 INPUT "cijfer=";C:IF C<>0 THEN CIJFER(X,Y)=C ELSE RETURN
1035 LOCATE 2,69:PRINT "-1=menu   ";
1040 LOCATE 6,1:INPUT "gewicht (enter=1):",G:IF G=0 AND C<>0 THEN G=1
1041 IF G=-1 THEN RETURN
1045 GCIJFER (X,Y)=G
1050 VRIJ(X)=VRIJ(X)+1
1055 ACIJFER(X)=ACIJFER(X)+G:VTOTAAL(X)=VTOTAAL(X)+(C*G)
1060 CLS:GOTO 1010
1500 REM ******* gemiddelden ***********
1505 TC=0:TP=0'voor het gemiddelde van alle vakken
1510 CLS
1515 K=0
1516 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________";
     LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________";
     LOCATE 5,1
1520 LOCATE 4,60:PRINT "gemiddelden"
1521 LOCATE 4,20:PRINT "totaal"
1522 LOCATE 4,40:PRINT "aantal cijfers";
1525 J=1:FOR I=1 TO 15
1528 LOCATE 4,1:PRINT "vak"
1530 IF VTOTAAL(I)=0 THEN GOTO 1550
1540 LOCATE J+5:PRINT VAK$(I);".":LOCATE J+5,63:PRINT USING "#.##";VTOTAAL(I)/ACIJFER(I)
1541 TP=TP+VTOTAAL(I)/ACIJFER(I):TC=TC+1
1542 LOCATE J+5,21:PRINT USING "##.##";VTOTAAL(I);
```

```
1543 LOCATE J+5,45:PRINT ACIJFER(I);
1545 K=K+1:J=J+1
1550 NEXT I
1553 IF K=0 THEN LOCATE 10,20:PRINT "geen cijfers beschikbaar"
1554 IF TP<>0 THEN LOCATE 21,1:PRINT "alle vakken samen :";LOCATE 21,4
   PRINT USING "##.##";TP:LOCATE 21,45:PRINT TC:LOCATE 21,63:PRINT USING "##.##";TP/TC
1555 LOCATE 23,1:PRINT "druk een toets":IF INKEY$="" THEN 1555
1560 RETURN
2000 REM cijferoverzicht
2005 CLS
2010 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 5,1
2015 P$=STRING$(80,32)
2020 LOCATE 2,1:PRINT VAK$(X)
2021 LOCATE 5,1:COLOR 0,7:PRINT "NR:
     COLOR 7,0:LOCATE 13,1:COLOR 0,7:
PRINT "NR:
     COLOR 7,0
2022 LOCATE 8,1:PRINT P$:LOCATE 8,1:PRINT "CF:":LOCATE 16,1:PRINT P$:LOCATE 16,1:PRINT"CF:"
2023 LOCATE 9,1:PRINT P$:LOCATE 9,1:PRINT "GW:":LOCATE 17,1:PRINT P$:LOCATE 17,1:PRINT"GW:"
2025 IF VRIJ(X)=1 THEN GOTO 2200'geen cijfers
2030 W=0:J=VRIJ(X)-1:R=0
2031 IF J<13 THEN K=4 ELSE K=3
2032 IF J>25 THEN O=J:J=25
2040 FOR I=1 TO J
2045 N$="":S=CIJFER(X,I+W):T$=STR$(S):N$=MID$(T$,2,3):S$=N$
2048 S=CIJFER(X,I-1):N$=STR$(S):IF LEN (N$)=2 AND LEN (T$)=2 THEN S=CIJFER(X,I):S$=STR$(S)
2049 S=CIJFER(X,I-1):U$=STR$(S):IF LEN (U$)>2 AND LEN (T$)=2 THEN V=1 ELSE V=0
2050 LOCATE R+5,1+I*K:COLOR 0,7:PRINT I+W;:COLOR 7,0
2055 LOCATE R+8,V+2+I*K:PRINT S$;
2060 LOCATE R+9,2+I*K:PRINT GCIJFER(X,I+W);
2090 NEXT I
2091 IF O>25 THEN R=8:J=O-25:O=0:W=25:GOTO 2040
2093 LOCATE 20,1:PRINT STRING$(80,32)
2094 LOCATE 19,1:INPUT "veranderingen ? y/n";A$:IF LEFT$(A$,1)<>"y" THEN 2195
2100 LOCATE 20,1:INPUT "type rubriek (gw/cf):";A$
2110 LOCATE 20,1:PRINT"
2120 LOCATE 20,1:INPUT "type nr. (1/49):";B$
2125 B=VAL(B$):IF B<1 OR B>49 THEN SOUND 5000,1:GOTO 2100
2130 IF LEFT$(A$,1)="g" THEN A$="g":GOSUB 2300:GOTO 2140
2135 IF LEFT$(A$,1)="c" THEN A$="c":GOSUB 2300:GOTO 2150
2136 SOUND 5000,1:GOTO 2100
2140 LOCATE 19,1:PRINT STRING$(80,32)
2141 LOCATE 20,1:PRINT STRING$(80,32)
2145 LOCATE 20,1:PRINT GCIJFER(X,B);:INPUT "==>";GCIJFER(X,B)
2147 LOCATE 20,1:PRINT " o.k.                ":SOUND 100,.05:GOTO 2010
2150 LOCATE 19,1:PRINT STRING$(80,32)
2151 LOCATE 20,1:PRINT STRING$(80,32)
2155 LOCATE 19,1:PRINT CIJFER(X,B);:INPUT "==>";CIJFER(X,B)
2157 LOCATE 20,1:PRINT " o.k.                ":SOUND 100,.05:GOTO 2010
2160 LOCATE 23,1:PRINT "een toets"
2170 IF INKEY$="" THEN 2170
2195 ACIJFER(X)=0:VTOTAAL(X)=0:FOR I=1 TO VRIJ(X)-1:VTOTAAL(X)=VTOTAAL(X)+CIJFER(X,I)*GCIJFER(X,I):
     ACIJFER(X)=ACIJFER(X)+GCIJFER(X,I):NEXT I
2199 RETURN
2200 REM ** geen cijfers ****
2210 LOCATE 10,20:COLOR 0,7:PRINT "geen cijfers beschikbaar":COLOR 7,0
2220 GOTO 2160
2300 C=B
2305 XX=2+C*K:IF C>25 THEN C=C-25:GOTO 2305
2310 IF A$="g" AND B<=25 THEN YY=9
2311 IF A$="g" AND B>25 THEN YY=17
2312 IF A$="c" AND B>25 THEN YY=16
2313 IF A$="c" AND B<=25 THEN YY=8
2314 'IF A$<>"c" OR A$<>"g" THEN RETURN
2315 C=SCREEN(YY,XX)
2316 D=SCREEN(YY,XX+1)
2317 E=SCREEN(YY,XX+2)
2320 C$=CHR$(C)+CHR$(D)+CHR$(E)
2330 LOCATE YY,XX:COLOR 16,7:PRINT C$:COLOR 7,0
2340 RETURN
2500 REM ******* vak namenin voeren */*****
2501 CLS
2502 M=1
2503 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 5,1
2504 I=1
2505 IF VAK$(I)="" THEN VAK$(I)="......."
2510 PRINT I;") ";VAK$(I);" WORDT .";:INPUT A$:IF A$="" THEN A$=VAK$(I)
2520 IF LEFT$(A$,1)="." THEN RETURN
2530 VAK$(I)=A$
2540 I=I+1:IF I<>16 THEN 2505 ELSE RETURN
2550 RETURN
3000 REM **** stoppen */****
3005 CLS:INPUT "echt stoppen ?";A$:IF A$<>"y" AND A$<>"j" THEN RETURN
3010 GOSUB 160:SYSTEM
3100 CLS
3105 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 5,1
3110 PRINT "stoppen ZONDER saven "
3120 INPUT "zeker weten ";A$
3130 IF A$<>"y" THEN RETURN
3140 SYSTEM
3200 REM */** veel cijfers invoeren *******
3205  CLS
3210 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________________________________________________":LOCATE 5,1
3220 PRINT "veel cijfers invoeren met gewicht 1"
3224 LOCATE 1,70:PRINT "F1=stop"
3225 LOCATE 1,1:PRINT "enter=beginnen met invoeren"
3226 MAX=0
3230 FOR I=1 TO 15
3240 A$=VAK$(I):IF A$="" OR LEFT$(A$,1)="." THEN 3260
3250 LOCATE 6+I,13:PRINT A$;
3255 MAX=MAX+1
3260 NEXT I
3265 IF MAX=0 THEN GOTO 4360
3270 KEY (1) ON:ON KEY (1) GOSUB 3345
3280 KEY (11) ON:ON KEY (11) GOSUB 3335
3285 KEY(14) ON:ON KEY (14) GOSUB 3340
3290 OP=1:POSITIE=1
3295 S$=VAK$(POSITIE)
3300 LOCATE POSITIE+6,13:COLOR 0,7:PRINT S$:COLOR 7,0
3305 IF OP<>POSITIE THEN LOCATE OP+6,13:PRINT VAK$(OP)
3310 IF BEW$="up" AND POSITIE>1 THEN OP=POSITIE:POSITIE=POSITIE-1:BEW$=""
3315 IF BEW$="down" AND POSITIE<MAX THEN OP=POSITIE:POSITIE=POSITIE+1:BEW$=""
3316 IF BEW$="einde" THEN BEW$="":RETURN
3320 IF INKEY$=CHR$(13) THEN GOSUB 3350'invoeren
3330 GOTO 3295
3335 BEW$="up":RETURN
3340 BEW$="down":RETURN
3345 BEW$="einde":RETURN
3350 IF BEW$="einde" THEN BEW$="":GOTO 3400
3355 X=POSITIE:I=VRIJ(X)
3360 LOCATE 7,50:PRINT STRING$(29,32):LOCATE 7,50:INPUT "cijfer(enter=stop):",A:IF A=0 THEN  3400
3365 CIJFER(X,I)=A
3370 GCIJFER(X,I)=1
3375 VTOTAAL(X)=VTOTAAL(X)+A
3376 ACIJFER(X)=ACIJFER(X)+1
3380 VRIJ(X)=VRIJ(X)+1
3390 GOTO 3350
3400 LOCATE 7,50:PRINT"                              ":RETURN
4350 REM geen namen
4360 LOCATE 10,20:COLOR 0,7:PRINT "geen vakken onmogelijk om cijfers in te voeren":COLOR 7,0
4361 LOCATE 23,1:PRINT "een toets"
4365 IF INKEY$="" THEN 4365 ELSE RETURN
4500 REM  ********* foutmeldingen **********
4501 CLS:LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________________________________________________":LOCATE 5,1
4503 ON ERROR GOTO 4500
4505 IF ERL=100 THEN RESUME 220
4506 IF ERL<600 THEN RESUME 600
4510 C=POS(0):L=CSRLIN:LOCATE 10,10:PRINT "fout melding,progamma fout, = help fout of herstart progamma":
     LOCATE 11,10 :PRINT "fout melding="; PRINT ERR:BEEP
4516 LOCATE L,C
4517 IF INKEY$="" THEN 4517
4520 RESUME 600
7000 REM *** grafiek ******
7004 SCREEN 3:CLS:LOCATE 24,3:PRINT VAK$(X);
7006 FOR A=1 TO 10:FOR B= 1 TO 630 STEP 5:PSET (B,360-A*16):NEXT B:LOCATE 23-A,77:PRINT A:NEXT A
7007 LINE (1,1)-(1,400):LINE (630,1)-(630,400)
7010 LINE (1,1)-(630,1):LINE (1,399)-(630,399)
7011 LINE (1,362)-(630,362):LINE (1,180)-(630,180)
7012 IF VRIJ(X)=1 THEN LOCATE 3,3:PRINT "geen cijfers beschikbaar":GOTO 7085
7013 FOR I=1 TO VRIJ(X)-1:PSET (I*10,360-CIJFER(X,I)*16):NEXT I
7014 LOCATE 3,3:PRINT "punten geplaatst:enter"
7015 IF INKEY$="" THEN 7015
7019 XX=0:YY=360-CIJFER(X,1)*16
7020 FOR I=1 TO VRIJ(X)-1
7030 A=10
7050 HH=XX+10:VV=360-CIJFER(X,I)*16
7060 LINE (XX,YY)-(HH,VV)
7065 XX=XX+10
7070 YY=VV
7077 NEXT I
7079 LOCATE 3,3:PRINT "lijnen getrokken:enter"
7080 IF INKEY$="" THEN 7080
7081 LINE (XX,VV)-(XX,362)
7082 PAINT (2,361),2,2
7083 LOCATE 3,3:PRINT "grafiek ingekleurd:enter"
7084 FOR A=1 TO 10:FOR B= 2 TO 630 STEP 5:PSET (B,360-A*16),0:NEXT B:NEXT A
7085 IF INKEY$="" THEN 7085
7090 SCREEN 0:WIDTH 80:RETURN
8000 REM commando's
8005 CLS
8010 LOCATE 3,1:PRINT "________________________________________________________________________________";
     LOCATE 22,1:PRINT "________________________________________________________________________________":LOCATE 5,1
8020 LOCATE 6,1
8030 PRINT "1) tijd"
8032 PRINT "2) datum"
8034 PRINT "3) kleur"
8036 PRINT "4) standaard dir"
8038 PRINT "5) restart"
8040 PRINT "6) wis cijfers"
8042 PRINT "7) wis vak namen"
8043 PRINT "8) files"
8044 PRINT "9) reset scherm"
8045 PRINT "10) shell naar dos"
8046 PRINT "11) initialiseren"
8047 PRINT "12) return"
8050 LOCATE ,40:INPUT "commando";C
8060 IF C=1 THEN PRINT "het is :";TIME$
8065 IF C=2 THEN PRINT "het is :";DATE$
8070 IF C=3 THEN INPUT "color x,y";A,B:COLOR A,B
8075 IF C=4 THEN INPUT "niewe dir";A$:CHDIR A$
8080 IF C=5 THEN RUN
8085 IF C=6 THEN INPUT "cijfers wissen ??";A$:IF A$<>"y" AND A$<>"j" THEN PRINT "o.k. cijfers NIET gewist"
     ELSE PRINT "o.k. cijfers gewist van schijf niet uit geheugen":KILL "cijfers.dat"
8086 IF C=7 THEN INPUT "vakken wissen ??";A$:IF A$<>"y" AND A$<>"j" THEN PRINT "o.k. vakken NIET gewist"
     ELSE PRINT "o.k. vakken gewist van schijf niet uit geheugen":KILL "vak.dat"
8090 IF C=11 THEN GOSUB 300
8091 IF C=8 THEN CLS:FILES
8092 IF C=12 THEN RETURN
8093 IF C=9 THEN CLS:KEY OFF:COLOR 7,0:SCREEN 0,0,0,0:WIDTH 80:GOTO 8000
8094 IF C=10 THEN PRINT "type 'exit' om terug te keren naar cijfers":LOCATE 25,1:PRINT:SHELL
8095 IF C<12 AND C>0 THEN INPUT "nog een commando y/n";A$:IF A$="n" THEN RETURN ELSE CLS:GOTO 8000
8100 CLS:SOUND 2000,1:GOTO 8000
```

LISTING

Programmeren in Basicode (16)

Deze keer onderbreken we de serie voor een onderdeel, waarnaar veel vraag bestaat: inlees- en wegschrijfroutines voor MS-DOS en MSX.

Ben Rintjema

Het programma Competitie-Wedstrijden is sterker aangeslagen dan ik had verwacht. Dat leidde niet alleen tot enthousiaste reacties, maar ook tot vragen, vooral van 'MS-DOS-ers'. De Apple-routines werken uiteraard niet op deze machines. Vandaar de publikatie van deze speciale inlees- en wegschrijfroutines.
Helaas heb ik deze routines niet voor alle andere computers. U kunt mij bellen (niet op zondag): 04780-80827. Toezending volgt na ontvangst van een aan u zelf geadresseerde en voldoende gefrankeerde envelop.

```
=============================================
Wedstrijdrooster  : alleen wegschrijfroutine
Bestands-Mutaties: inlees- en wegschr.routine
Diverse Prints    : alleen inleesroutine
=============================================
MS-DOS en MSX met diskdrive(s)
---------------------------------------------
20000 (inlezen) zie listings
20010 OPEN "I",1,T$
20015 REM------------------------
20020 t/m 20110 zie onder 'tussen de strepen'
20115 REM------------------------
20120 CLOSE#1: RETURN
---------------------------------------------
21000 (wegschrijven) zie listings
21010 OPEN "O",1,T$
21015 REM------------------------
21020 t/m 21110 zie onder 'tussen de strepen'
21115 REM------------------------
21120 CLOSE#1: RETURN
---------------------------------------------
22000 GOSUB 2910: PRINT: A$ = ""
22010 PRINT "Doe bestandsdisk in de drive"
22020 GOSUB 250: HO = 0: VE = 7: GOSUB 110
22030 PRINT "Welke drive? (typ A of B): ";
22040 GOSUB 210: PRINT: GOSUB 2600
22050 IF (IN$ <> "A") AND (IN$ <> "B" THEN 22020
22060 IF IN$ = "A" THEN A$ = "A:"
22070 IF IN$ = "B" THEN A$ = "B:"
22080 FILES A$ + "*.*": REM DIRECTORY op scherm
22090 GOSUB 250: PRINT
22100 PRINT "Is gewenste bestand aanwezig?"
22110 PRINT "(J/N): ";: GOSUB 210: PRINT IN$
22120 GOSUB 2600: IF IN$ = "J" THEN 22150
22130 IF IN$ = "N" THEN 22000
22140 GOTO 22090
22150 GOSUB 250: PRINT
22160 PRINT "Geef de naam van het bestand"
22170 PRINT "** mag in kleine letters **"
22180 IN$ = "": INPUT IN$: IF IN$= "" THEN 22150
22190 GOSUB 2600: T$ = IN$
22200 IF LEFT$ (T$,2) = "A:" THEN RETURN
22210 IF LEFT$ (T$,2) = "B:" THEN RETURN
22220 T$ = A$ + T$: RETURN
---------------------------------------------
De eerste keer dat u een bestand wegschrijft,
moet de vraag op regel 22100 met 'J' of 'j'
worden beantwoord.
---------------------------------------------
Tussen de strepen
---------------------------------------------
Inlezen                 Wegschrijven
---------------------------------------------
20020 INPUT#1,TM        21020 PRINT#1,TM
20030 INPUT#1,WS        21030 PRINT#1,WS
20040 INPUT#1,TT$       21040 PRINT#1,TT$
20050 FOR I=1 TO TM     21050 FOR I=1 TO TM
20060 INPUT#1,TN$(I)    21060 PRINT#1,TM$(I)
20070 NEXT I            21070 NEXT I
20080 IF WS = 0 THEN 20120
                        21080 IF WS = 0 THEN 21120
20090 FOR I=1 TO WS     21090 FOR I=1 TO WS
20100 INPUT#1,WS$(I)    21100 PRINT#1,WS$(I)
20110 NEXT I            21110 NEXT I
=============================================
Scherm softwarematig instellen
---------------------------------------------
24000 REM scherm op 40 x 24 karakters
24010 WIDTH 40
24020 RETURN
24100 REM scherm op 80 X 24 karakters
24110 WIDTH 80
24120 RETURN
24200 REM scherm schoon bij 80 karakters
24210 GOSUB 100
24220 RETURN
=============================================
```

Commodore 128 & CP/M (9)

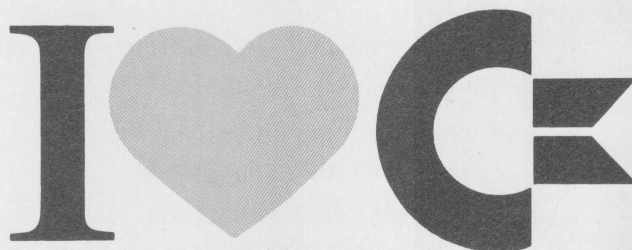
Met het programma KEYFIG.COM kunnen de functietoetsen van de Commodore 128 gedefinieerd worden. Het aanpassen van de functietoetsen tijdens computersessies gaat hiermee niet. De enige mogelijkheid is CPM+.SYS opnieuw booten van een schijf, waarop de functietoetsen anders zijn gedefinieerd.

Huib van de Donk

Dit programma maakt het mogelijk om dit wat subtieler te doen. Het programma KEY is een Turbo Pascal programma dat het deel van het geheugen waar de functietoetsen worden opgeslagen naar een file stuurt en vice versa. Allereerst worden met KEYFIG of rechtstreeks via het toetsenbord (zie verderop) de functietoetsen gedefinieerd. Op deze wijze kunnen 32 toetsen geherdefinieerd worden, dit hoeven dus niet perse functietoetsen te zijn. Vervolgens wordt met KEY de file KEY.DAT aangemaakt, die later gelezen kan worden om deze definities te herstellen.

VERPLAATSEN De functietoetsen worden opgeslagen in bank 0 vanaf adres $1000, terwijl bank 1 de default bank is in de CP/M modus. Daarom moeten er via bank switching geheugenblokken worden verplaatst. Dit wordt verzorgd door biosfuncties 25 en 29, die indirect via bdos call 50 worden aangeroepen. Biosfunctie 29 selecteert de destination en source bank, respectievelijk in register B en C. Daarna zorgt biosfunctie 25 voor datatransport, waarbij register BC de grootte van het blok bepaalt, DE het source adres en HL het destination adres. Via een FOR DO loop worden drie blokken van 128 ($80) bytes opgeslagen danwel gelezen. Tenslotte zorgt blockwrite voor het schrijven naar de disk.
Het lezen van KEY.DAT gaat nagenoeg op dezelfde wijze. Aldus kan op elke schijf een andere KEY.DAT geplaatst worden en kunnen op eenvoudige wijze functietoetsen aan bijvoorbeeld tekstverwerkers, databases en programmeertalen worden aangepast.

SEPERATOR Met behulp van de '!' seperator kunnen verschillende commando's onder een toets worden gebracht, bijvoorbeeld M80 =q!L80 q,q/e/n!dirM, waardoor met een toetsindruk de file q.mac geassembleerd en gelinked wordt, waarna de inhoud van de directory getoond wordt. Deze commando's worden ingebracht door gelijktijdig de control, de rechter shift en de 'cursor naar rechts' toets in te drukken. Dan verschijnt er onderaan het scherm een revers video regel, dient de gewenste functietoets ingedrukt te worden en kunnen de gewenste commando's worden ingetypt, eventueel te beëindigen met een return. Dit werkt alleen met toetsen waar KEYFIG ooit een string aan heeft toegekend. Afsluiten geschiedt door de control, rechter shift en return tegelijk in te drukken.
Zo zijn batch files (.SUB) praktisch overbodig.

AFZONDERLIJK Afgezien van het toekennen van strings aan zelf te kiezen functietoetsen is het zelfs mogelijk om elke toets afzonderlijk te definiëren. Het toetsenbord is in bank 0 vanaf $12B0 opgeslagen. Via het toetsenbord kan aan elke toets een nieuwe definitie gegeven worden en via een kleine verandering (in de twee FBIOS calls $1000 in $12B0 veranderen) in dit programma eveneens worden opgeslagen en gelezen worden.

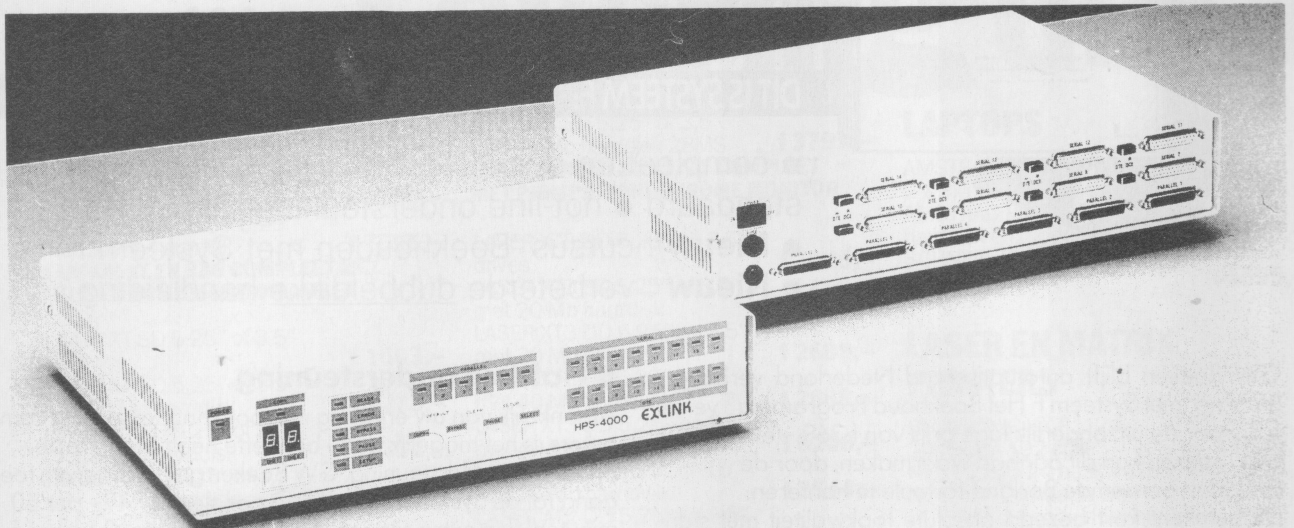
Met het programma PEEK0 uit aflevering 7 kan dit allemaal bekeken worden. Kortom: een paar honderd toetsen indrukken om later enkele toetsindrukken te besparen, maar dat is de lol van programmeren.

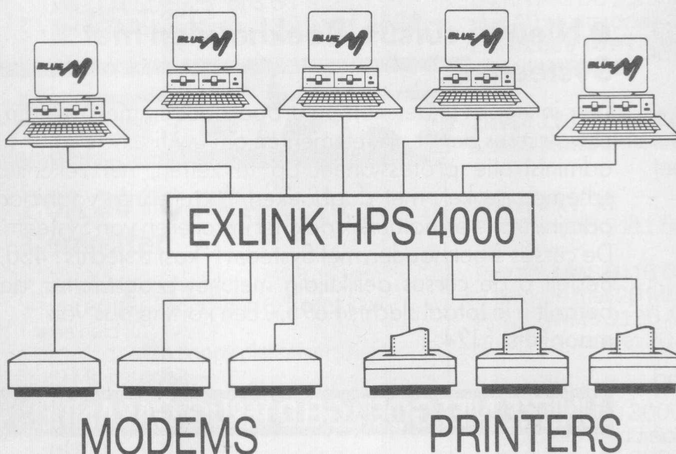
Huib van de Donk
P. Arenberg 82
3731 EV De Bilt
Telefoon 030-770003 ('s avonds)

*** LISTING bij cp/m - commodore 9***

```
program KEY;{$U+}
var i  :integer;
    a  :char;
    b  :array[1..128] of byte;
    fb :file;
procedure FBIOS(fn,a,bc,de,hl:integer);
type PB=record
          func,Areg          :byte;
          BCreg,DEreg,HLreg :integer;
        end;
var BiosPB :PB;
begin
  with BiosPB do begin
    func:=fn;
    Areg:=a;
    BCreg:=bc;
    DEreg:=de;
    HLreg:=hl;
  end;
  Bdos(50,addr(BiosPB));
end;
BEGIN
assign(fb,'key.dat');
write('file write/read [w/r] : '); readln(a);
if a = 'w' then begin
  rewrite(fb);
  for i:=0 to 2 do begin
    fbios(29,0,256,0,0);                      {xmove, B=1, C=0}
    fbios(25,0,$80,$1000+i*$80,addr(b));  {move}
    blockwrite(fb,b,1);                        {maak KEY.DAT}
  end;
end
else begin
  reset(fb);
  for i:=0 to 2 do begin
    blockread(fb,b,1);                         {lees KEY.DAT}
    fbios(29,0,1,0,0);                          {xmove, B=0, C=1}
    fbios(25,0,$80,addr(b),$1000+i*$80);  {move}
  end;
end;
close(fb);
END.
```

EXLINK®
HPS-4000
MULTI INTERFACE SCHAKELAAR

Specificaties:

- 8 seriële poorten DTE/DCE omschakelbaar
- 6 parallelle poorten
- Stopbits 1, 1.5 of 2
- Baud-rate 50 t/m 57600 Bd
- Pariteit Even, Oneven of Geen
- Protocol seriële poorten XON/XOFF, DTR/DSR of RTS/CTS
- Alle poorten afzonderlijk instelbaar
- Geheugen capaciteit 256KB tot 4MB
- Copy functie max. 99 per kanaal
- Time-out per kanaal instelbaar 2 t/m 512 Sec.
- Electronic mail functie
- Niet vluchtig geheugen
- Simultaan functioneren van alle poorten
- 4 uitgangen per ingang instelbaar
- Software selectie van alle poorten
- Aansluitingen d.m.v. 25 polige female connectoren
- Afmetingen 38 x 30 x 7,5 cm.
- Voedingsspanning 110/220 Volt 50/60 Hz

De HPS-4000 maakt het mogelijk om meerdere PC's en of terminals te koppelen via RS-232c of Centronics poorten aan één of meerdere laser-printers, modems, plotters, matrix-printers en zelfs PC's onderling. Deze uiterst makkelijk te bedienen en aan te sluiten dataschakelaar heeft hiertoe een zestal parallelle en een achttal seriële poorten. Alle poorten zijn softwarematig in te stellen d.m.v. eenvoudige software-codes. Alle default (van te voren) ingestelde waardes kunnen opgeslagen worden in een niet vluchtig geheugen, zodat wanneer de schakelaar uitgezet wordt of de spanning wegvalt de schakelaar niet opnieuw hoeft te worden ingesteld. Elke poort is met elke willekeurige andere poort te verbinden door een eenvoudige ascii code aan het begin van een file of opdracht mee te geven. Alle ingestelde waardes kunnen naar wens op een beeldscherm of printer weergegeven worden.

De installatie van de HPS-4000 is door gebruikmaking van de seriële (DTE/DCE omschakelbaar) en de parallelle poorten alsmede de duidelijke Nederlandstalige handleiding uiterst eenvoudig.

MODELEC BV
Ohmstraat 5
Postbus 181 - 6710 BD Ede
tel. 08380-36262 - telex 37053
fax 08380-36300

BEL VOOR MEER INFORMATIE OF DEMONSTRATIE

L I S T I N G

Postbankprijsvraag als voorbeeld

Laat computer alle mogelijkheden van puzzels opzoeken

In het decembernummer van 'GELDKOERS'(1987), de huis-aan-huis uitgave van de Postbank, stond een aardige puzzel. Het bedenken van een programma om de computer de oplossing te laten geven leek me eigenlijk veel leuker dan zelf te puzzelen. Het resultaat - een listing die mijns inziens op haast alle bekende merken/soorten homecomputers en in vele BASIC-dialecten zal draaien - (met een korte toelichting) vindt u hierbij.

ONTDEK HET WOORD EN MAAK KANS OP UNIEK HORLOGE MET UW EIGEN NAAM EROP

POSTBANK

2.007,63 14-10-1987 9234567

8 1.274,00 733,63 19-10-1987 64 1x

16 okt	OV 45	AF		NAAR PLUSREKENING
16 okt	GB 89	AF		LOKETHANDELING
17 okt	GB 86	AF	9765421	SPORTSHOP LOOWOUDE
17 okt	GB 87	AF	6422100	SUPERMARKT LOOWOUDE
17 okt	AC	AF	8215690	R. BROMVEILIG HEEMSTEDE
18 okt	IC	AF	1766677	LOTERIJ A.L.N.
19 okt	PO	AF	9876542	HUUR WONING OKT. 1987
19 okt	IC	AF	231960	TEL. DISTRICT AMSTERDAM

9234567 TH. G. LUCASSEN EN/OF MEVR. B.C. LUCASSEN-VAN DAM
STATIONSSTRAAT 33
8913 HA LOOWOUDE

WAT MOET U DOEN?

——Op de afrekening op deze pagina ziet u dat de familie Lucassen een aantal betalingen heeft verricht. Er is in totaal f 1.274,– van de girorekening afgeschreven. Zoek uit welk bedrag bij de verschillende betalingen hoort. Wanneer u de juiste bedragen met de bijbehorende lettercodes op de afrekening hebt ingevuld, vormen de letters van boven naar beneden een woord. Maak met dat woord een slagzin en stuur deze op. 100 inzenders van originele slagzinnen met het juiste woord worden beloond met een horloge met hun eigen naam erop.

——Schrijf uw slagzin op een briefkaart en geef aan welke naam op het horloge vermeld moet worden als u een prijs wint. Inclusief spaties is op het dameshorloge ruimte voor een naam van 16 tekens, bijvoorbeeld Brigit van Dam. Op het herenhorloge is ruimte voor een naam van 18 tekens, bijvoorbeeld Th. G. Lucassen.

——Stuur uw briefkaart voor 9 januari a.s. naar
Geldkoers
Postbus 1937
3000 BX Rotterdam

Reken uit welk van de drie bedragen achter elke post op de afrekening moet worden ingevuld. Er is totaal f 1.274,– van de girorekening van familie Lucassen afgeboekt. Noteer op de afrekening behalve de juiste bedragen ook telkens de letters die achter de bedragen staan.

1. Mevrouw Lucassen laat elke maand een vast bedrag overboeken naar de Plusrekening.
f 150,– (G) f 125,– (A) f 100,– (P)

2. Meneer Lucassen heeft vlak voordat hij naar de wintersport ging op het postkantoor een of meer girobetaalkaarten verzilverd om nog enkele aankopen te kunnen doen.
f 200,– (I) f 400,– (S) f 600,– (O)

3. De familie Lucassen heeft bij een sportshop de laatste inkopen voor de vakantie gedaan en met een girobetaalkaart afgerekend.
f 62,50 (S) f 83,20 (T) f 73,– (R)

4. De Lucassens hebben in de supermarkt betaald met een girobetaalkaart.
f 127,– (I) f 87,50 (O) f 67,– (W)

5. Bij de firma Bromveilig heeft de heer Lucassen een bestelling geplaatst. Hij voldoet de rekening met de acceptgiro die hij toegestuurd heeft gekregen.
f 121,– (M) f 131,– (B) f 141,– (L)

6. De Lucassens doen met hun gironummer mee met de Algemene Loterij Nederland. Er is een machtiging afgegeven aan de A.L.N. om het verschuldigde bedrag van de rekening te halen.
f 15,– (F) f 10,– (A) f 20,– (H)

7. De huur wordt elke maand automatisch overgeboekt.
f 560,– (A) f 540,– (G) f 510,– (N)

8. Vlak voor de vakantie is het verschuldigde bedrag voor telefoonabonnement en gesprekskosten afgeboekt. Mevrouw Lucassen laat dit automatisch doen! Zij heeft de telefoondirectie in zijn district daartoe gemachtigd.
f 96,50 (K) f 72,50 (T) f 82,50 (O)

23

Dirk Vijver

Kortheidshalve verwijs ik voor de opgave naar het al genoemde nummer van Geldkoers, waarvan bij dit artikel een overdruk (dank aan de Postbank voor de toestemming!) is opgenomen. Het 'probleem' komt er kort gezegd op neer dat bij acht meerkeuzevragen precies die getallen als afboekingsbedragen moeten worden gekozen, die opgeteld in totaal 1274 gulden als uitgaven vormen. De bij de goede afboekingsbedragen behorende letters vormen een bekend Postbank-woord, waarmee vervolgens weer een slagzin gemaakt moest worden om te kunnen winnen. Dat laatste heb ik de computer maar niet laten doen.

PROGRAMMA De in de Postbankpuzzel gegeven mogelijke afboekingsbedragen bewaart het programma in een 'array' (een tabel), G, met twee dimensies: 8 regels (voor elk van de vragen) van drie kolommen (voor alle drie mogelijke antwoorden).
De tabel voor 'string-variabelen' (letters, cijfers en teksten), L$, heeft ook acht regels en drie kolommen, om de bij de 'antwoorden' horende letters voor het uiteindelijk te ontdekken woord te bewaren.

De programmaregels 2010-2050 vullen met een geneste lus (twee lussen in elkaar) de beschreven tabellen. De daarvoor benodigde gegevens zijn in het programma opgenomen in 'DATA'-regels (2090-2160). In de programmaregels 200-390 doorlopen de lusvariabelen alle mogelijke combinaties van bedragen om te kijken of de som van de afboekingen inderdaad 1274 gulden is. Is dat daadwerkelijk het geval, dan wordt de subroutine vanaf regel 3000 aangesprongen, waarin het door de bedragkeuze gevormde woord

wordt afgebeeld. De eerste keer beeldt uw machine ook de nummers af van de variabelen die in de lussen gebruikt worden (dus het te kiezen eerste, tweede of derde bedrag) en alle mogelijke antwoorden uit de puzzel (ter controle).

Ik was nieuwsgierig welke andere (desnoods onzin-) woorden nog gevonden konden worden. Vandaar dat de andere mogelijke lettercombinaties, die opgeteld toch 1274 gulden uitgaven vormen, ook worden afgebeeld. Als extraatje heb ik een stopwatch ingebouwd, die bij elk woord aangeeft hoeveel tijd na de programmastart (met RUN) of sinds de vorige oplossing het woord gevonden werd. De hierop betrekking hebbende instructies en de variabele TIMER zijn specifiek voor GWBASIC.

Bij sommige BASICS heet de systeemvariabele die de tijd bijhoudt TIME en bij sommige BASIC-VERSIES moet dat interne tellertje door middel van een deling (voor MSX met 50) eerst nog worden omgezet in echte seconden: raadpleeg uw handboek!

VARIABELEN Let er alstublieft vooral op dat sommige BASICS geen lange variabelennamen onderscheiden (zie regel 1030). Ze herkennen slechts de eerste twee letters, zodat de variabelennamen in dat geval anders gekozen moeten worden.

Mijn Schneider PC vond de oplossing van de Postbankpuzzel in 10,4 seconden. Een Mitsubishi MSX-1-apparaat had (met een iets aangepaste versie van het afgedrukte programma) na 258,34 seconden alle mogelijkheden bekeken. De eerste oplossing was er al na 22,08 seconden.

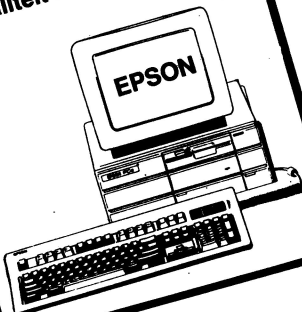
Ik denk dat daarmee wel aangetoond is dat zelfs het inzetten van de 'brute verwerkingskracht en snelheid' van een homecomputertje (na een paar uur puzzelen aan het programma door een liefhebber daarvan) menig raspuzzelaar het nakijken geeft bij het verzinnen van de oplossing.

L I S T I N G

```
100 REM ** Postbank Multiple Choice Puzzel:  "Postpuzz" **
110 REM ***       Auteur: D. Vijver, Utrecht           ***
120 REM ================================================
130 REM ||                Hoofdprogramma              ||
140 REM ================================================
150 GOSUB 1000:'           Voorbereidingen treffen
160 GOSUB 2000:'           Gegevens inlezen
170 LOCATE 13,1:'          Cursor halverwege scherm
180 PRINT "Het zoeken naar de oplossing is gestart ...";
190 REM De nu volgende lussen proberen alle mogelijkheden
200 FOR A=1 TO 3
210 : FOR B=1 TO 3
220 :   FOR C=1 TO 3
230 :     FOR D=1 TO 3
240 :       PRINT ".";:'     Toont "bezig zijn"
250 :       FOR E=1 TO 3
260 :         FOR F= 1 TO 3
270 :           FOR G=1 TO 3
280 :             FOR H=1 TO 3
290 :               LET S=G(1,A)+G(2,B)+G(3,C)+G(4,D)
300 :               LET S=S+G(5,E)+G(6,F)+G(7,G)+G(8,H)
310 :               IF S=1274 THEN GOSUB 3000:'Gevonden!!!
320 :             NEXT H
330 :           NEXT G
340 :         NEXT F
350 :       NEXT E
360 :     NEXT D
370 :   NEXT C
380 : NEXT B
390 NEXT A
400 PRINT:PRINT "Alle mogelijkheden onderzocht."
410 PRINT:PRINT "Eind van het programma bereikt na"
420 PRINT TIMER-STIME;" seconden.":PRINT
430 KEY ON
440 END
450 REM  ================================================
1000 REM Subroutine Voorbereidingen treffen             :
1001 REM -----------------------------------------------
1010 SCREEN(0):KEY OFF:CLS:' Scherm geheel wissen
1020 STIME=TIMER:'           Starttijd vastleggen
1030 TIME=TIMER:'            Starttijd vastleggen
1040 DIM G(8,3),L$(8,3):'    Geheugenruimte reserveren
1050 LET IND=0:'             INDicatie
```

```
1060 RETURN
1070 REM ==================================================
2000 REM Subroutine Gegevens inlezen (uit DATA-regels)    :
2001 REM --------------------------------------------------
2010 FOR R= 1 TO 8:'          Regel voor regel
2020 : FOR K=1 TO 3:'         Kolom voor kolom
2030 :  READ G(R,K),L$(R,K):'Bedrag,Letter
2040 : NEXT K:'               Volgende kolom
2050 NEXT R:'                 Volgende regel
2060 REM Hieronder volgen de gegeven mogelijke antwoorden
2070 REM Volgorde: mogelijk bedrag, puzzelletter
2080 REM Elke dataregel betreft 1 van de 8 vragen
2090 DATA 150.00,G,125.00,A,100.00,P
2100 DATA 200.00,I,400.00,S,600.00,O
2110 DATA  62.50,S, 83.20,T, 73.00,R
2120 DATA 127.00,I, 87.50,O, 67.00,W
2130 DATA 121.00,M,131.00,B,141.00,L
2140 DATA  15.00,F, 10.00,A, 20.00,H
2150 DATA 560.00,A,540.00,G,510.00,N
2160 DATA  96.50,K, 72.50,T, 82.50,O
2170 RETURN
2180 REM ==================================================
3000 REM Subroutine Oplossing gevonden                     :
3001 REM --------------------------------------------------
3010 CLS:PRINT "Oplossing gevonden!!!":PRINT
3020 PRINT "Na";TIMER-TIME;" seconden zoeken.":PRINT
3030 PRINT "Het gevonden woord is: ";
3040 PRINT L$(1,A);L$(2,B);L$(3,C);L$(4,D);
3050 PRINT L$(5,E);L$(6,F);L$(7,G);L$(8,H)
3060 IF IND=1 THEN GOSUB 5000:RETURN
3070 GOSUB 4000:'             Maak controle mogelijk
3080 PRINT:PRINT "Oplossing luidt: ":PRINT:PRINT "Vraag:",
3090 FOR T=1 TO 8:'           }Zet in een lus de nummers
3100 :  PRINT T;" ";:'        }  van de vragen achter el-
3110 NEXT T:'                 }  kaar
3120 PRINT:LET IND=1:'        Beperkt volgende keer info
3130 PRINT "Keuze:",
3140 PRINT A;" ";B;" ";C;" ";D;" ";E;" ";F;" ";G;" ";H
3150 GOSUB 5000:'             Wachten op toetsdruk
3160 RETURN
3170 REM ==================================================
4000 REM Subroutine Ingelezen gegevens tonen               :
4001 REM --------------------------------------------------
4010 FOR R= 1 TO 8:'                         Regel voor regel
4020 : PRINT "Vraag:";R,
4030 : FOR K=1 TO 3:'                        Kolom voor kolom
4040 :  PRINT USING "###.## ";G(R,K);:'      Bedrag,spatie
4050 :  PRINT L$(R,K),:'                     Letter
4060 : NEXT K:'                              Volgende kolom
4065 PRINT
4070 NEXT R:'                                Volgende regel
4080 RETURN
4090 REM ==================================================
5000 REM Subroutine Wachten op toetsdruk, dan doorgaan    :
5001 REM --------------------------------------------------
5010 PRINT:PRINT "Druk een toets in om door te gaan ..."
5020 A$=INKEY$:IF A$="" THEN 5020
5030 TIME=TIMER:'             Nieuwe starttijd vasthouden
5040 PRINT: PRINT: PRINT "Verder zoekend ...";
5050 RETURN
5060 REM ==================================================
```

Alléén de prijzen zijn niet van een hoog niveau !

Epson PC-e
- XT, 8088 processor, 10MHz
- 360kb floppy; 20Mb harddisk
- 640kb geheugen
- 12" monitor, amber
- Epson heavy duty keyboard
- MSDOS en Utility software

ƒ 2.699,-

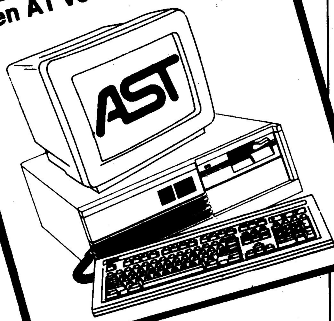
Kompleet netwerk betaalbaar gemaakt

- 1 server:
  AST Premium/286, AT
- 3 werkstations:
  Epson PC/E, XT
- 4 monitoren, 12", amber
- originele Novell software

ƒ 14.999,-

- 1 server:
  AST Premium/386, AT
- 3 werkstations:
  AST Bravo/286,AT
- 4 monitoren, 12", amber
- originele Novell software

ƒ 17.499,-

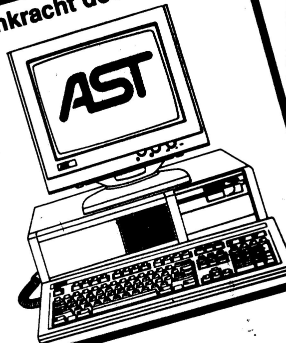
AST Bravo/286
- AT, 80286 processor, 10MHz performance
- 1.2Mb floppy; 20Mb harddisk
- 512 kb geheugen,
- 12" monitor, amber
- AST heavy duty keyboard
- muisgestuurde MSDOS incl. muis
- kompakt model, 4 slots

ƒ 3.199,-

ZERO, een middelgrote organisatie, is gespecialiseerd in de levering van AST, Apple, Atari, Epson en de Zero PC-lijn, verzorgt onder andere de totaaloplossingen DTP, OCR en CAD. Er is een kompleet programma rond de merken uitgebouwd. Zero heeft vestigingen in Groningen, Ridderkerk en binnenkort in Nijmegen.

ZERO
Nikkelstraat 39 - Ridderkerk
Tel.: 01804 - 30233
Fax.: 01804 - 31287
Rivierenhof 80 - Groningen
Tel.: 050 - 255999
Fax.:050 - 255934
Zero is onderdeel van de HTI-group.

prijzen zijn excl. BTW

AST Premium/386
- AT, 80386 processor, 20Mhz performance
- 1.2Mb floppy; 40Mb harddisk
- 1Mb geheugen,
- AST 14" monitor, zwart/wit
- AST heavy duty keyboard
- MSDOS, GW-BASIC en AST Utility Software
- geschikt in netwerken

ƒ 6.499,-

EPSON LQ-500 Printer
- 24 naalds, 180 cps
- 8kb buffer
- inclusief kabel

ƒ 999,-

AST EGA-monitor/Super EGA-kaart
- 14" met kantelvoet
- VGA en Hercules emulaties

meerprijs **ƒ 999,-**

☐ **Stuur mij informatie**
☐ **Bel mij op**

Firma: ....
T.a.v. ....
Adres ....
Plaats ....
Tel.nr. ....

Deze bon sturen naar:
Zero - Antwoordnr. 383 - 2980 VB R'kerk

KIJK: DE GROOTSTE KOLLEKTIE COMPUTER-BOEKEN VAN NEDERLAND EN BELGIË!

Welk automatiserings- of computerboek u ook zoekt, wij hebben 't altijd. Kies dus uit de grootste kollektie automatiserings- en computerboeken van Nederland en België, dat maakt verder zoeken overbodig.

En... alle titels zijn direkt uit voorraad leverbaar!

TOP 20 VAN DE MAAND

Werken met WordPerfect 5	Boeke	ƒ 69,00	BF 1380
Starten met MS DOS/PC DOS	Boeke	ƒ 32,50	BF 650
PC Tools en PC Tools deluxe	Kahrel	ƒ 29,50	BF 590
PC Magazine DOS Power Tools	Somerson	ƒ 119,00	BF 1980
Basishandleiding WordPerfect 5	Melching	ƒ 15,00	BF 300
Basishandleiding Norton	Melching	ƒ 15,00	BF 300
dBase IV/SQL Users Guide	Hursch	ƒ 67,00	BF 1190
The Hypertalk Bible	Waite	ƒ 65,00	BF 1190
Basishandleiding DOS & Harddisk	Melching	ƒ 15,00	BF 300
Programming in Clipper (2nd. ed.)	Straley	ƒ 89,00	BF 1590
Using Dbase IV	Brownstein	ƒ 55,00	BF 990
Graphics Programming under Windows	Myers	ƒ 69,00	BF 1190
Mastering Turbo Pascal 5.0	Hergert	ƒ 59,00	BF 1070
dBase IV for the first time user	Dickler	ƒ 55,00	BF 1070
Het complete DOS 4.0 boek	Robbins	ƒ 85,00	BF 1700
Mastering Symphony	Corb	ƒ 65,00	BF 1280
Werken met WordPerfect	Boeke	ƒ 69,00	BF 1380
Werken met PlanPerfect	Jans	ƒ 69,00	BF 1380
Supercharging MS-DOS, V4 + disk	Wolverton	ƒ 95,00	BF 1690
Unix System V Bible	Prata	ƒ 65,00	BF 1190

NIEUW! VERS VAN DE PERS!

Werken met Wordpefect 5 (768 pag.)	Boeke	ƒ 69,00	BF 1380
Programming Guide EGA/VGA incl. disk	Sutty	ƒ 109,00	BF 1890
The MS-DOS Encyclopedia (Paperback)	Duncan	ƒ 189,00	BF 3500
Basishandleiding WordPerfect 5	Melching	ƒ 15,00	BF 300
Object Oriented Programming	Cox	ƒ 99,00	BF 1950
Mastering Harvard Graphics	Larson	ƒ 67,00	BF 1190
Program. the OS/2 Present. Man.	Petzold	ƒ 79,50	BF 1395
Complete Turbo C, incl. Turbo C 2.0	Derman	ƒ 62,00	BF 1070
Praktische inleid. tot WordPerfect 5	Kelly	ƒ 99,00	BF 1990
Pers. computergebruik in organisatie	Schrama	ƒ 49,50	BF 990
GEM Desktop Publisher	Lawrence	ƒ 59,00	BF 1070
Using Crosstalk MK.4	Anderson	ƒ 49,00	BF 990
Programming Guide EGA/VGA disk	Sutting	ƒ 109,00	BF 1890
dBase IV for the First-time User	Dickler	ƒ 55,00	BF 1070
Running MS-DOS, revised V 4	Wolverton	ƒ 61,95	BF 1105
Tekstboek Macintosh programmering	Mije	ƒ 149,50	BF 2990

Het boek 'MIDI, muziek en computer' dat eind mei bij uitgeverij Kluwer verschijnt zal zaterdag 3 juni van 14.00 tot 16.00 uur bij Wilson Computerboeken & Software B.V., Zadelstraat 28 te Utrecht worden gepresenteerd in aanwezigheid van de auteur Hans Timmermans.

CATALOGUS CATALOGUE VOORJAAR PRINTEMPS Wilson

EXKLUSIEVE SOFTWARE AANBIEDING

Quattro The Professional Spreadsheet

ƒ 399,- BF 7900

Twee maal de power voor minder dan de helft van de prijs. Tien verschillende soorten grafieken voor de beste presentaties. Ondersteund EMS, 1-2-3 macro's, PostScript, WKS, WK1, WKE, Dbase en ASCII. 100 financiële- en statistische funties. Niet minder maar meer!

GAMES TOP 5

Subbattle	ƒ 89,00	BF 1780
4x4 Off Road Racing	ƒ 89,00	BF 1780
Hacker II	ƒ 89,00	BF 1780
Where in Europe is Carmen	ƒ 115,00	BF 2300
LA Crack Down	ƒ 98,00	BF 1980

BON

☐ Hierbij bestel ik de volgende titel(s): ____________________

☐ Ja, ik maak gebruik van uw speciale software-aanbieding. Stuurt u mij dit pakket toe.

Ik werk met een ______________ computer. Diskformaat ☐ 5¼ inch – ☐ 3,5 inch.

☐ Stuurt u mij gratis uw uitgebreide catalogus. (aankruisen wat u wenst).

Alle prijzen zijn inkl. BTW. Bestellingen worden onder rembours geleverd. Uw bijdrage voor administratie- en verzendkosten: ƒ 6,00 (BF 80). Bon in gefrankeerde envelop sturen naar:
Wilson Computerboeken en Software bv, Utrechtsestraat 68, 1017 VR Amsterdam.
Voor België: GW Computerbooks bvba, Place de la Justice 22, 1000 Brussel.
U kunt natuurlijk ook telefonisch bestellen.

HCC 06

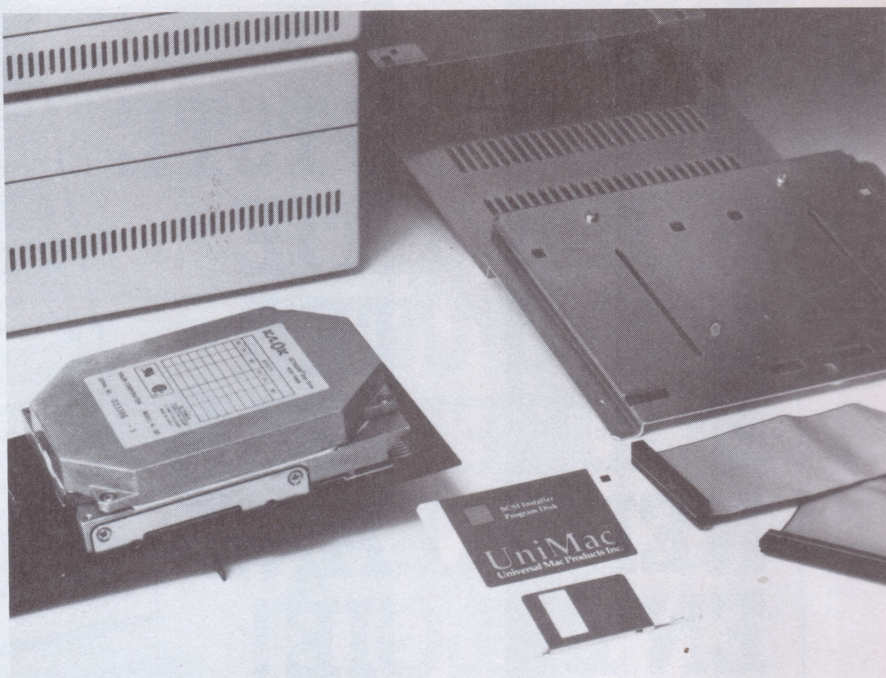
GW Computerbooks
Place de la Justice 22,
1000 Brussel.
Entre/Tussen Le Sablon-
Rue du Lombard.
Tel.: 02 - 5123830.
Fax: 02 - 5119058.

Wilson Computerboeken en Software. Utrechtsestraat 68,
1017 VR Amsterdam.
Tel.: 020 - 23 83 95 / 24 78 21.
Fax: 020 - 22 80 61.
Zadelstraat 28, 3511 LV Utrecht.
Tel.: 030 - 3145 69.

MARKTINFO

Unimac produkten bij Sydec

Unimac produkten kunnen worden gebruikt om Winchester diskdrives in of naast de Apple Macintosh computers te plaatsen. De produkten worden compleet geleverd met de benodigde installatiesoftware, kabels en inbouwmaterialen. Het is mogelijk iedere Winchester diskdrive met een SCSI aansluiting te gebruiken.
Het complete programma bestaat uit een 3,5 inch kit voor interne montage in de Macintosh SE en Macintosh II(x) en een 5,25 inch kit voor interne montage in de Mac II, die zowel voor full-height als voor slimline Winchesters te gebruiken is. Ook zijn er externe units beschikbaar voor het gebruik van 5,25 inch slimline en full-height diskdrives. De externe units hebben een eigen voeding en zijn van het zero-footprint formaat.
Sydec levert de produkten uit voorraad en combineert deze met Winchester drives van Quantum, Conner Peripheral en Micropolis. Er zijn capaciteiten leverbaar van 40 tot en met 382 Mb.

Voor nadere informatie:
Sydec Computercomponents BV
Postbus 6
3769 ZG Soesterberg
Telefoon 03463-57211.

Nieuwe 3,5 inch winchester diskdrives NEC

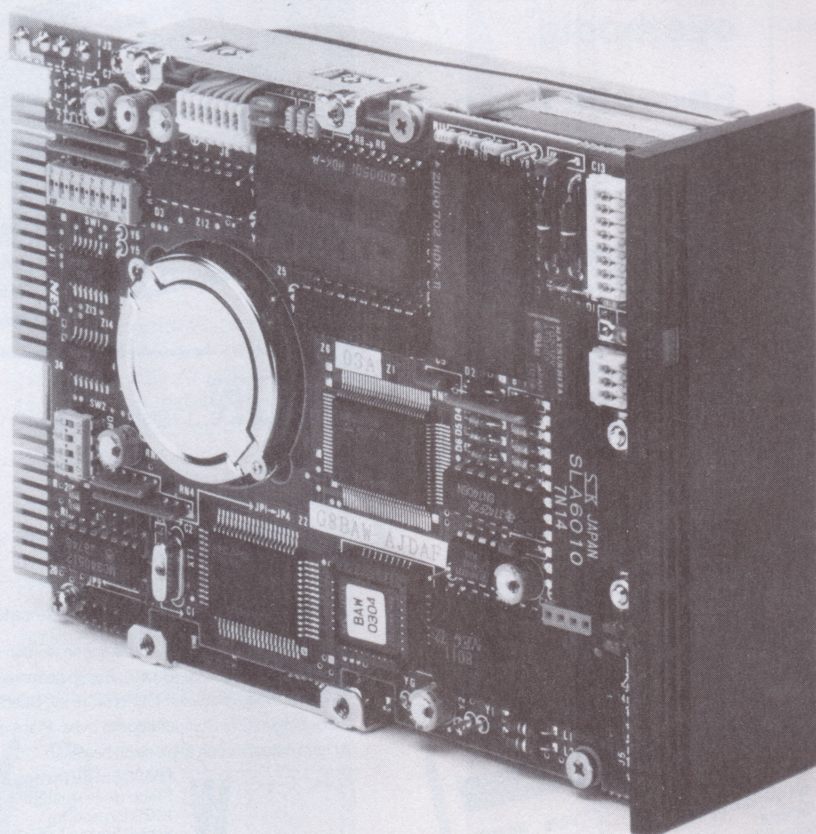
NEC heeft vier nieuwe types 3,5 inch winchester diskdrives geïntroduceerd met een opslagcapaciteit van 53 tot 135 Mb, in een compacte behuizing.

Bij de 53 Mb drive is er keuze uit een ST506- of een SSCI-interface, bij de 135 Mb drive is levering van een ESDI- of SCSI-interface mogelijk.

De drives hebben een voorziening die bij onverwachte stroomuitval zorgt voor het veilig parkeren van de koppen. De zoektijd van de 135 Mb is 23 ms, voor de andere modellen geldt een gemiddelde van minimaal 28 ms.

Alle nieuwe 3,5 inch modellen zijn geschikt voor horizontale of verticale inbouw en zijn met of zonder 5,25 inch frame leverbaar. De stroomopname is 10 Watt, de schokbestendigheid is 40 G (non operating). De drives zijn volgens NEC uitermate geschikt voor inbouw in laptop's.

Voor nadere informatie:
NEC Business Systems
Strawinskylaan 665
1077 XX Amsterdam
Telefoon 020-716541.

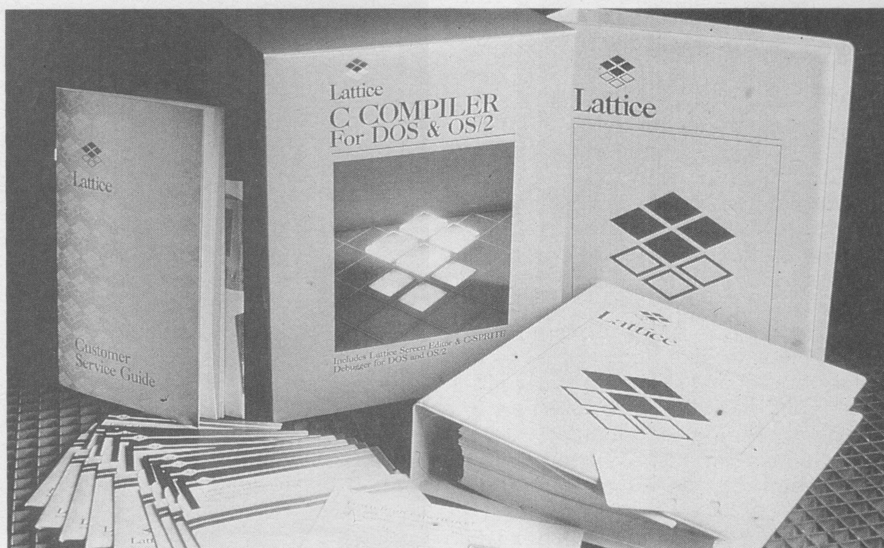

Release Lattice C compiler versie 3.4

Lattice Inc. heeft versie 3.4 van de Lattice C Compiler voor MS-DOS en OS/2 uitgebracht. Die zorgt voor een volledige aansluiting op Ansi C. De upgrade bevat CodeProbe, de nieuwe fullscreen source niveau debugger.
CodeProbe is een window-georiënteerde debugging omgeving, vergelijkbaar met Microsoft's Codeview, en kan met een muis worden bestuurd.
Het biedt drie manieren om source code te tonen:
- high level view (toont alleen de C source lines),
- low level view (toont de assemblercode),
- mixed view (toont beide).

In versie 3.4 draait CodeProbe onder DOS of OS/2 real mode. Binnenkort zal het ook onder OS/2 protected mode kunnen draaien.
De performance is volgens de leverancier aanzienlijk verbeterd, de compiler kan fouten sneller en precieser registreren. Het volledige pakket bestaat uit een compiler, een linker, CodeProbe en C-Sprite debuggers, een geïntegreerde LSE editor, Bind utility, object module bibliotheek, disassembler, applicaties programmeer interface, grafieken en standaard Lattice C bibliotheken met uitgebreide documentatie.

Voor nadere informatie:
Programming Systems
Herengracht 18
1441 EW Purmerend
Telefoon 02290-35418.

G2 386 SX

De G2 386 SX is opgebouwd rond de nieuwste Intel processor, de 80386 SX. Deze processor is compatible met de 32 bits Intel 80386 en kan daardoor werken met alle 32 bits software die voor de 80386 is geschreven.
Doordat de 80386 SX processor via een 16 bits databus 'met de buitenwereld' communiceert is het mogelijk de veel lager geprijsde 16 bits hardware te gebruiken.
Het hart van deze machine tikt zestien miljoen keer per seconde, de kloksnelheid is dus 16 Mhz. De 386 SX wordt geleverd met een intern geheugen van 1 Mb, op kaart uit te breiden tot 2 Mb. Voor de echt grote toepassingen kan het met geheugenkaarten nog verder worden uitgebreid tot 16 Mb.
Standaard is naar keuze een 3,5 of een 5,25 inch diskettestation aanwezig. in de kast bevindt zich een 3,5 inch 20 of 40 Mb harde schijf. Uitbreiding is mogelijk met een tweede 5,25 inch diskettedrive en een tapestreamer. De voeding heeft een vermogen van 200 Watt.
Randapparatuur kan worden aangesloten via een seriële en een parallelle poort. De 386 SX beschikt over acht uitbreidingsslots (zes 16 bits AT, een 8 bits AT en een slot voor een geheugenuitbreidingskaart), waarvan drie bezet zijn.

Voor nadere informatie:
G2 Computersystems BV
Schermerweg 74
1821 BJ Alkmaar
Telefoon 072-127225

Macintosh IIcx

Met z'n beperkte afmetingen (30,62 x 36,25 x 14,37 cm) neemt de nieuwe Macintosh IIcx weinig ruimte in op het bureau. Er is bovendien de mogelijkheid de computer verticaal op te stellen of af te hangen met behulp van beugels. Eén schroef los halen is voldoende om het gehele systeem te kunnen wijzigen. De IIcx heeft een nieuwe, geruislozer ventilator.
Net als de andere modellen biedt de IIcx Colour QuickDraw, een open NuBus architectuur (drie uitbreidingssleuven) en een interne 3,5 inch vaste schijf van 40 of 80 Mb. Met de IIx en SE/30 heeft de IIcx de 68030 microprocessor, de 68882 mathematische co-processor, ROM SIMM's en de 1,4 Mb SuperDrive FDHD (high density) gemeen. Deze laatste voorziening is in staat ook andere formaten zoals MS-DOS, OS/2 en ProDOS te lezen en te schrijven. Nieuw is de auto-restart, die er in voorziet dat het systeem zichzelf herstelt na het uitvallen van de elektriciteit.
Gelijktijdig met de Macintosh IIcx zijn twee nieuwe monitoren geïntroduceerd. De IIcx kost ƒ 12.995,- exclusief BTW.

Voor nadere informatie:
Apple Computers BV
Handelsweg 2
3707 NH Zeist
Telefoon 03404-86911.

Drives voor NEC MonoGraph System

Het NEC MonoGraph System is niet alleen ontwikkeld voor desktop publishing. Elke andere monochrome toepassing die veel ruimte op het beeldscherm vraagt vindt - volgens de leverancier - baat bij dit systeem.
Te denken valt aan spreadsheets (minder scrollen), tekstverwerking (een brief indelen gaat gemakkelijker bij overzicht over een hele pagina), maar ook aan Cad/Cam.
Daarom zijn door NEC drivers ontwikkeld die het 'niet DTP-gebruik' ondersteunen. Die zijn er voor:
- MS Windows 2.0
- Digital Research GEM/3
- Aldus Pagemaker 1.0 en 3.0
- Xerox Ventura Publisher 1.10
- Autocad 9.0
- WordPerfect 5.0

De prijzen voor de drivers zijn bij het systeem inbegrepen.
Een driver voor Lotus 1-2-3/Symphony komt binnenkort beschikbaar.

Voor nadere informatie:
NEC Business Systems
Strawinskylaan 665
1077 XX Amsterdam
telefoon 020-716541

Zo stuurt u in

Leden van de HCC kunnen gratis een advertentie voor de Micromarkt plaatsen. De voorwaarden hiervoor zijn:
- niet meer dan 170 tekens,
- inzenden op een briefkaart,
- lidmaatschapsnummer vermelden,
- bij voorkeur getypt of geprint,
- software kan alleen worden gevraagd en aangeboden als die onderdeel is van een totaal-pakket met hardware (zelf geschreven software kan wél worden aangeboden),
- wat wordt gevraagd of aangeboden moet raakvlakken hebben met computers,
- een advertentie mag niet tot doel hebben om een computerclub, gebruikersgroep e.d. op te richten,
- niet meer dan één advertentie per maand per rubriek.

BETAALD In de Micromarkt kunnen ook advertenties worden geplaatst, waarvoor betaald wordt. Hiervoor gelden afwijkende regels. Dit geldt voor:
- advertenties van leden, waarvan de tekst langer is dan 170 tekens (in dit geval moet de volledige advertentie worden betaald),
- advertenties van niet-leden (ook bedrijven).

Het tarief voor deze advertenties is ƒ 5,– per 40 tekens.

BETALEN Betaalde advertenties kunnen ALLEEN per gesloten brief worden opgegeven. Bijgevoegd moet worden een gegarandeerd betaalmiddel, dat volledig ingevuld en ondertekend is. Het gaat dus om
- een girobetaalkaart of een bankcheque.

Opgaven die niet aan de voorwaarden voldoen kunnen helaas niet worden geplaatst. Telefonische navraag over Micromarkt-advertenties is niet mogelijk.
Het aanbod aan advertenties voor de Micromarkt is vaak bijzonder groot. Plaatsing van een opgave in het eerstvolgende nummer kan dan ook niet worden gegarandeerd.
Belangrijk: stuur uw opgave NIET aan Arnoud Hijmans, advertentie-exploitatie, maar uitsluitend aan het HCC kantoor in Houten.

AANGEBODEN

■ A2209 **Sinclair** QL, incl. Taxan monitor, ƒ 300,-. Tel.: 01736-3477.

■ A2210 **ZX-Spectrum+2**, Philips RGB monitor, 2 joysticks, ZX-interface 2, zeer veel softw. en boeken. 1 jaar oud. A.S. de Wit. Tel.: 03480-18457.

■ A2211 **IBM Quietwriter** 5201. Sheetf. + lett.types cour. 10 en prest.el. 12 vr.pr. ƒ 1000,-. Ph. MSX NMS-1515/joyst./boeken/handl./4 cartr./12 band, ƒ 550,-. Tel.: 010-4816434.

■ A2212 **Epson** MX-80 matrixprinter (tractorfeed) met graftrax. i.g.st. Prijs ƒ 250,- (excl. event. verzendkosten). W. Jonker, tel.: 02990-28932.

■ A2213 **Apple** 2+, mon. 2 TEAC drvs. 35/40/80 tr. num. board + Grappler interf. + CHEDOS, CP/M, Pascal, Supercalc, DBII, enz. Alles met boeken. prijs n.o.t.k. Tel.: 08340-25480.

■ A2214 **Tulip** Compact z.g.a.n. 20 Mb/360 Kb, Hercules scherm goen, 2 x RS-232, 2 x printer, clock, game en orig. handb. Vaste prijs ƒ 2500,-. Tel.: 04163-78339, na 19.00 uur.

■ A2215 **IBM/XT**, 640 K RAM, 10,5 Mb h.disk, 5,25" d.drive, enhanced color display. Epson FX-100 printer incl. kabels/papier/2e ser.aansl. DOS 3.3 + z.v. softw. ƒ 4000,-. Tel.: 050-142978, na 18.00 uur.

■ A2216 **Philips** PC P-3105 + 20 Mb HD + CGA kl.mon., ƒ 2750,-. Atari 1040-ST, ƒ 1200,-. Star SB-10, 24 nlds printer, ƒ 500,-. Apple II+ met mon. ƒ 100,-. Tel.: 020-949747.

■ A2217 **PDP** 11/23 minicomputer, 128 K RAM, printer- en 4 ser.poorten, 4 x RK-05 harddisk, waarvan 2 x verwisselbaar in burohoge 19" kast. T.e.a.b. Tel.: 030-713568.

■ A2218 Zeer gebr. vr. **ledenadministr.progr.** voor elke vereniging. Lijsten, labels, acc.giro's, boekhouding, aut. incasso, etc. Pr. ƒ 307,50. Tel.: 02510-37742.

■ A2219 **Macintosh** 512 KE met 1 Mb geheugen, 400 K ext. drive, Imagewriter 1, software en boeken. ƒ 3500,-. Tel.: 04990-77641, na 18.30 uur.

■ A2220 **HP** Plotter 9862A, met veel spare-parts en doc. ƒ 225,-. Tel.: 02260-15151.

■ A2222 **IBM** comp. 640 Kb, 2 x 360 Kb drives, CGA, multi I/O, MS-DOS 3.30, monochr. monitor, ƒ 1450,-. Tel.: 04120-46211.

■ A2223 **Commodore** 64/128 interface cartr. compleet met handleiding en kabel, nieuw in doos, ƒ 150,-. P. Snijders, tel.: 04132-51871.

■ A2224 **PC Turbo**, 640 Kb, 2 drives, Herc. krt., mon. amber, Alles nieuw voor ƒ 1500,-. Tel.: 02945-1201.

■ A2225 **MSX** VG-8020, recorder, spelbandjes, joystick. Alles ƒ 475,-. Zo goed als nieuw. Tel.: 01652-14803.

■ A2226 **Enterprise** 128, 2 x 720 Kb + Philips monitor 80 (amber) + veel software. ƒ 800,-. Tel.: 075-162214.

■ A2227 **80287-10** inclusief Accelerator Socket en s.w. ƒ 775,-, incl. BTW. 41256-120-ns, ƒ 12,-/stuk incl. BTW, tel.: 04490-55139.

■ A2228 **Schneider** PC-1512, 2 drives, kl.mon., IBM/Epson comp. printer DMP-3000, alles z.g.a.n. Reference guide, software, ƒ 2600,-. Tel.: 013-350487.

■ A2229 **Sharp** MZ-800 + PCPM + 2 drives + RS-232 + mon. + printer + softw. (ook CP/M) Tevens teletype 33. ƒ 1200,-. Evt. ook los. Tel.: 071-126090 of 010-4788272, info P. Faas.

■ A2230 **Spectrum** 48 K, Lo-prof. toetsenb. pr. Seikosha GP-50S, modem VTX-5000, cass.rec., joyst., softw. en boeken. In een koop ƒ 500,-. Tel.: 03402-46121, Evt. port. TV ƒ 200,-.

■ A2231 **Apple** II+ moederbord voor 6502 en Z-80 microprocessor. Gedeeltelijk voorzien van componenten. Tel.: 078-132190.

■ A2232 **Sharp** MZ-800, quickdisk + cass. + 50 spell. o.a. Moty floppy. 2 x 5,25" + CP/M incl. interface, boeken, kabels enz. Tot. ƒ 750,-. Tel.: 05959-1304.

■ A2233 **Commodore** 128 + diskdrive 1570 + joystick + cass.rec. + snelcopy + software + boeken, ƒ 895,-. Tel.: 020-6642280.

■ A2234 **AT-motherboard** 10 Mhz, ƒ 500,-. 256 K 120-ns 54 st. à ƒ 24,-. 64 K 120-ns 18 st. à ƒ 8,50 ook samen met m.b. Tel.: 03404-51867. Kees, bij afw. tel.nr. doorgeven.

■ A2235 Voor **MSX-2** diskdrive unit 3,5 en 5,25", beide 720 Kb, met interface. ƒ 900,-. Sony 512 Kb memory mapper, ƒ 400,-. Tel.: 01717-3146, na 17.00 uur.

■ A2236 **PC AT** 10 Mhz, 640 K, 2

x 20 Mb HD, 1 x 1.2 Mb & 1 x 720 FDD, Genoa EGA, muis, 103-keyboard. ƒ 5000,-. Tel.: 040-520198.

■ A2237 **Schneider** 6128, kleur, div. softw. o.m. bridge, schaak, Tasword, Masterfile. Prijs n.o.t.k. Jansen, tel.: 070-948390, na 11.00 uur.

■ A2238 **DEC** Rainbow 100, MS-DOS-CP/M, 640 Kb memory, 2 x floppydrive, monitor, keyboard, ƒ 450,-. Tel.: 01860-14830.

■ A2239 **QD** drive met cass., videoram uitbreiding met software, ƒ 400,-. Tel.: 010-4622447.

■ A2240 **Datarecorder** voor o.a. TI-99/4a. Tel.: 020-833574.

■ A2241 **Teltron** 1200 modem voor CBM-64 met softw., ƒ 295,-. MAI S-10 PC met 2 d.drives, mon. voor CP/M en BB/M, compl. met Wordstar, Superc.+ boeken, ƒ 995,-. Tel.: 02159-13769.

■ A2242 **Amiga** 1000 voor ƒ 1000,-. (512 K), evt. kleurenmonitor, ƒ 600,-. Modem chipchat, ƒ 500,-. Tel.: 03465-70560.

■ A2243 **Sharp** MZ-800 + ingeb. QD + datarec. + joyst. + softw. MZ-800/700 + cass. + disks + manuals, weinig gebruik. ƒ 480,-. Tel.: 02155-17137.

■ A2244 **Apple** II+, 80 kol., 64 K drive + mon., compleet + GSP tablet, ƒ 500,-. Tel.: 02523-72849.

■ A2245 **P200T** met monochroom monitor + tekstverwerker module en 9 cassettes. Prijs ƒ 200,-. Tel.: 010-4047381.

■ A2246 **Star** NL-10/CBM interf. + 64/128 softw. + doos papier + 7 linten ƒ 45,-. keyb. templates, Superscript 128/ **Swiftcalc** 128/Goes, 128/Newsroom, ƒ 50,-. Tel.: 03406-63919.

■ A2247 **IBM** PC/XT, 512 Kb, 2 x 360 Kb d.drive, 5,25", monochr. mon. kl. groen + handleiding. Vraagprijs ƒ 1000,-. Tel.: 078-180096.

■ A2248 **BBC-Master** compact, ingeb. 3,5" + monitor + muis, ROM's (View, Viewstore enz.) + lege Eproms + boeken + handl. + softw. ƒ 1000,-. Tel.: 01718-23859.

■ A2249 **Genisys XT**, 20 Mb, 720 Kb, 360 Kb, CGA, monitor, Viditel modem, ƒ 1600,-. Tel.: 020-974923.

■ A2250 **Bondwell** 12 portable, CP/M 2.2, 2 x 5,25" DD, incl. Word-, Data-, Calc-, Reportstar en PD software. Cpl. met handboek, etc. ƒ 650,-. Tel.: 03451-10502.

■ A2251 **Intel** co-processor 80287-3 + doc. ƒ 200,-. Nieuwe in doos. Tel.: 02290-31249, na 19.00 uur.

■ A2253 3 inch **Hitachi** diskdrive zwart, niet gebruikt met 5 diskettes en connectors. Prijs ƒ 120,-. Tel.: 02510-46549, vragen naar Andries.

MICROMARKT

■ A2254 **Epson** BM-5 backup-of ext.drive. Format 5 Mb op Epson HD disk. Cpl. met interf., kabel en doc's., nieuw in doos met gar. ƒ 995,-. Star NL-10 ƒ 450,-. Tel.: 04451-1614.

■ A2255 **Apple** II+, 64 K, par. kaart, drie d.drives, monochroom scherm, DOS 3.3, div. manuals, prijs ƒ 800,-. Tel.: 01720-94343/94950.

■ A2256 **Schneider** PC 1512 DD, CGA, mon. 512 Kb, 2 x 360 Kb muis orig. softw. (GEM desktop, Paint, e.d.) en handboek. Prijs ƒ 1400,-. Tel.: 01720-44426.

■ A2257 **IBM** compact PC/XT, 640 Kb, hdisk, 2 x floppy, monitor, etc. T.e.a.b. Tel.: 01652-15540.

■ A2258 **Everex** tapestreamer, 22 Mb, compleet met boeken en contr. Vr. pr. ƒ 950,-. Tevens video-7 EGA kaart, ƒ 400,-. Inl. 079-417592, na 18.00 uur.

■ A2259 **Olivetti** M-19, 512 Kb, 2 x 5,25" DD + expansionbox + kleurenbeeldscherm ƒ 1500,-. Tel.: 01751-12496.

■ A2260 **Tandy** 2000, 512 K, 10 Mb + 720 Kb, HiRes kleur, veel softw. w.o. graf. progr. Vraag voll. specific. Tel.: 02520-21654.

■ A2261 **ATI** graphics adapter ƒ 150,-. I/O plus kaart, ƒ 125,-. voor PC(XT), met handleiding/ doc. T. Hoeksma, tel.: 015-619975 (tussen 9.00 en 17.00 uur, 015-602293).

■ A2262 Daisywheel printer **Quen-Data**, type DWQ-1120. Geschikt voor A3 papier. Weinig gebruikt. Prijs ƒ 750,-. Tel.: 035-856956.

■ A2263 22 Mb harddisk merk **Microscience**, incl. WD-contr. eventueel met AT contr. Werkend te zien. Vr. pr. ƒ 625,-. Tel.: 079-411077.

■ A2264 **CBM-64**, 1541 diskdrive + Seikosha GP-100 printer + cartridge + boeken + veel software. ƒ 800,-. Tel.: 020-6000927.

■ A2265 **Tandon** PCX-10, 640 Kb, 10 Mb HD + 5,25" DD Herc. crd. GM crd., ser.poort + amber mon. + 101 keyb. + printer Star NL-10. Alles 1 jr. oud. + softw. ƒ 2200,-. Tel.: 02968-

96163.

■ A2266 **Apple** Macintosh Plus, harddisk, Apple IIe, daisywheel printer. Prijs n.o.t.k. Tel.: 072-615011, na 18.00 uur.

■ A2267 **C-64** + modem + mon. + drive (def.) + 4 cartr. + div. boeken/tijdschr. + disks + cass. Een koop ƒ 1250,-. R. v/d Vlugt, tel.: 02206-2764, na 19.00 uur.

■ A2268 **Teletype** ASR-33 met ponsbandlezer/ponser, incl. papier, standaard, hoes en uitgebreide documentatie, ƒ 100,-. Tel.: 040-530129.

■ A2269 **C-64**, 1541 drive, electr. d.rec., KCS-speedsaver, final cartr., Suzo Arcade joyst., veel softw. band + disk, boeken, gebr.aanw., pr. kabel, alles 1 k. Tel.: 078-124497.

■ A2270 14" monochrome monitor amber (**Philips**), z.g.a.n. + voet + Herculeskaart (XT). Tel.: 040-523720, na 18.00 uur.

■ A2271 Modem **Siemens** FD 1200/2400, ƒ 250,-. + modem 40-64 Kb Motorola ƒ 250,-. + converter RS-232 <-> 422, ƒ 125,-. + Multiplexer 4 kan. ƒ 250,-. Tel.: 030-431911, Gertjan.

■ A2272 1 **Spectrum** 128 K + uitgebr. handleiding. Compl. + softw. 20 progr. ƒ 250,-. 1 Spectrum 48 K idem ƒ 175,-. 1 ZX-81 compl. 16 K RAM idem ƒ 90,-. Tel.: 053-301049.

GEVRAAGD

■ G439 **Bondwell** printer op accu voor Bondwell B2. W.M. Erwich, tel.: 01820-10314.

■ G440 Diskdrive en/of kleurenmonitor voor **MSX** computer. Tel.: 080-564878, omg. Nijmegen.

■ G441 Handleiding voor printer **Star** Delta-10. Jean-Paul Nahon, tel.: 070-686535.

■ G442 Wie helpt mij aan een opbergdoos voor **MDV** cartridges. Evt. ook gebruikte cartridges. H. Veenhuyzen, tel.: 020-136827, na 17.00 uur.

■ G443 Handleiding van **Sharp** CE-158 parallel, RS-232C interface. Tel.: 01899-17347.

■ G444 **CBM-64**, ZX-Spectrum en MSX (64 K) computers. (Liefst met softw. en man.) Tevens Philips muz. mod. NMS-1205 en keyb. NMS-1160. R.W. van Os, tel.: 01102-43349.

■ G445 Kan iemand mij helpen aan de Eprom 2732 van mijn **Olivetti** printer PR-15 B om over te nemen + gebr. aanw. of doc. Tel.: 078-150276.

■ G447 1571 Diskdrive voor **CBM-128**. Tel.: 01860-13813, na 19.00 uur.

■ G448 Wie heeft voor **Aquarius** comp. 16 K een Ned. handleiding of boeken en programma's op tape of papier? Tel.: 010-4201236, J. Boos, Viervantstraat 114, 3066 PC Rotterdam.

■ G449 Enkele **Apple** IIe drives, drives; disk II (zonder controller) of duodisk (met controller). Prijs n.o.t.k. Tel.: 070-522122.

■ G450 Documentatie van **Epson** MX-80 printer met uitgebr. ASCII karakterset (IBM karakterset). Reacties: E. Folkersma, Graslaan 11-1, 6833 CA Arnhem.

■ G451 Manual voor sheetfeeder (**NEC-3550**) Pinwriter + onderdelen van NEC-3550. Tel.: 05106-372.

■ G452 IBM karakterset Eprom voor **Epson** printer RX-80 F/T. Tel.: 070-252154.

■ G453 Kleurenmonitor, 12 of 14 inch, incl. audio, aansluiting **Commodore-64**. Tel.: 01742-5168.

■ G454 Sheetfeeder voor **Star** NL-10, Atari kleuren monitor SC-1224. Vragen naar Frans, tel.: 020-952926.

■ G455 Schema van **Hitachi** HFD-306 SX AW1 3 inch diskdrive. Tel.: 02207-19562. H. Choi, Torenmolen 17, 1703 PN Heerhugowaard.

■ G456 **DEC** VT 100 of compatible terminal of ruilen voor DEC VT 52 terminal, Philips D-6920 dia-puls cassetterecorder. Tel.: 078-312900.

■ G457 Ik zoek van het Duitse tijdschrift **MC** het nummer van juni 1987 (no. 6). P.G.A. van Rijn, De Roder 5, 9843 BM Grijpskerk. Tel.: 05947-12634.

■ G458 **Atari** 1040 ST. Tel.: 01650-57806.

■ G459 Voor **C-64**: Midi interface + bijbehorende software + Final cartr. III + handleidingen. Tel.: 08380-32105.

■ G460 Handboek van **IBM** 5140 PC convertible, idem van IBM PC convertible printer. Kosten worden vergoed. Remko Akkerman, tel.: 074-438793.

■ G462 Wie heeft **QL-Word** van maart 1988 (listing op blz. 48; AI draughts). H. Veenhuyzen, tel.: 020-136827, na 18.00 uur.

■ A2221 Beeldende kunstenaar zoekt **plotter** van groot formaat (min. A2) te verbinden aan XT. Heel eenvoudig en goedkoop graag (zelfbouw?). H. v. Ham, H. Nieuwstr. 10, 3311 AK Dordrecht.

■ A2252 Wie kan mij helpen aan boek van Pim Oets van de John Keegroep: **Wordstar** CP/M? Tel.: 01820-10314.

ADVERTEERDERS

Inhoudsopgave van de laatste 11 HCC-Nieuwsbrieven

Hardware:

Printers:

Software:

Modems:

DIVERSEN:

VASTE RUBRIEKEN:

Lemax UPDATE

dBFast/Windows - Bumblebee Software.

Het verreweg gemakkelijkste gereedschap voor het schrijven van applicaties onder MS Windows, biedt dBFast/Windows compiler voor de dBASE-programmeertaal bijna de volle functionaliteit van de marktleider op het gebied van databases, doch zonder SQL (en zonder vergelijkbare bugs). Volledig geïntegreerd met MS Windows -- inclusief DDL (*Dynamic Data Exchange*), het overbrengen van data tussen verschillende onder MS Windows draaiende programma's -- en inclusief *pull down menu*'s, *buttons* en *checkboxes*, heeft dBFast/Windows nog enkele eigen toevoegingen, zoals het direct *merge*-en in de database (i.p.v. eporteren *delimited* + verwerken in een textverwerker). Werkt u liever op een Mac dan op de PC? Dan hebben wij **dBFast/Mac** voor u -- met dezelfde mogelijkheden; een applicatie (source) loopt identiek op beide systemen (moet alleen opnieuw worden gecompileerd); tevens zijn ook data- en indexbestanden geheel compatible. Vraagt u om volledige informatie.

Vermont Views - Vermont Creative Software.

Over windows gesproken -- het grootste success (tot nu toe) van 1989 is de opvolger van **Windows for Data**: Vermont Views, op dit moment alleen onder DOS beschikbaar, is het beste wat een C-programmeur kan vinden op het gebied van *windows*, *menus*, *data entry*, etc. De technische beschrijving beslaat 9 pagina's: vraag het aan. Geschikt ook voor de minder ervaren programmeur. Binnenkort leverbaar ook voor **VAX/VMS**, **UNIX** en vele andere OSen en machines. Wij verzorgen uw upgrades.

Turbo C Tools/2 versie 6.0 - Blaise Computing.

Voor de liefhebber van de Turbo C biedt deze library een veelheid van compacte, zeer snelle functies, die TC versies van 1.0 t/m 2.0 ondersteunen. Support voor de *MS muis, windows, menu's, context-sensitive help*, field editor ondersteunt meerdere lijnen in een veld, *virtuele windows en menu*'s, *TSR* en *ISR* functies. Tevens is er gratis de *pop-up reference* met Norton Guides bijgesloten. Goed gedocumenteerd -- prima gereedschap.

***C-Terp* versie 3.0** - Gimpel.

Voor snelheid in de ontwikkeling van een applicatie in C is er slechts één hulp beter dan het werken met een code-generator: een echte interpreter. Deze moet dan wel **uw eigen** compiler volledig ondersteunen: ***C-terp*** laadt éénmalig de functies van uw compiler, plus al uw eigen en andere toegevoegde functies. Daarna werkt u in een echte interpreter, met onmiddelijke compilatie en ingebouwde debugger/editor. Versie 3.0 ondersteunt de meeste moderne compilers.

MATHPAK 87 - Precision Plus. **In assembler** geschreven wiskundige routines, met volledige **ondersteu**ning van de matematische co-processor: wel **20 keer zo** snel als een hogere programmeertaal. Deze **library bevat** meer dan 130 routines: matrix berekeningen, **statistische** routines, FFT's, spectrale analyse, numerieke **integratie**, differentiaalvergelijkingen... Leverbaar voor **verschillende** programmeertalen (inclufief Modula-2) en **voor verschil**lende compilers, optioneel inclusief source.

CSS - StatSoft - *The Complete Statistical System.* Biedt alle moderne statistische bewerkingen **zonder** noodzaak tot enig programmeren. In één koop **krijgt u het** gehele, complete pakket, menu-gestuurd, **inclusief data**editor en zeer uitgebreide mogelijkheden voor **grafische** presentatie direct op het scherm, of op een **plotter of** printer. Bevat meer dan 500 statistische **procedures en 100** typen statistische grafieken. Alles in één **geïntegreerde** omgeving, bestemd voor de statisticus, maar ook **voor de** bedrijfsman, ingenieur of wetenschapper, die data **moet** analyseren. Moderne statistische methoden zoals **Quality** Control en Survival-technieken zijn ook **beschikbaar.** Dankzij de modulaire opzet kan dit pakket op iedere PC met 512k RAM of meer gebruikt worden, met of **zonder** de harde schijf, matematische co-processor, **grafische** monitor of printer (hoewel natuurlijk een harde schijf en een grafisch videosysteem en kleur de bruikbaarheid sterk verhogen: men kan iedere bewerking direct grafisch op het scherm volgen door slechts één toetsdruk!).

TK Solver Plus - uts. De mogelijkheid om complexe systemen (*modellen*) door te rekenen. Een rekenmethode wordt eenvoudig opgezet, zonder kennis van een computer-programmeertaal; men kan werken met verschillende dimensie-systemen door elkaar, aparte rekenmodules apart opzetten en daarna combineren; variabelen kunnen meerdere waarden tegelijk toegewezen krijgen (*list processing*) om de invloed van de veranderingen direct, eventueel grafisch te bekijken. Wie veel rekent moet dit pakket hebben.

Automated Programmer - KGK. Laat u uw formules grafisch op het scherm 'neerzetten' (dit gaat bijzonder gemakkelijk met de ingebouwde grafische editor, en ziet er net zo uit als u het op papier zou schrijven), waaruit *AP* een Fotran programma genereert, zonodig met gebruik van externe libraries; uw Fortran compiler wordt aangeroepen, daarna de linker -- en uw programma 'loopt'. U schrijft Fortran applicaties voor berekeningen op uw vakgebied zonder eigenlijk in Fortran te programmeren, bewaart uw vakgeheimen, en spaart veel tijd.

Lemax Company BV, R. Kochstr. 2, 1171 BE BADHOEVEDORP
Tel. (02968)94210 FAX (02968)93855

40% KORTING betekent voor u de laagste prijs dus bel en bestel, want verder zoeken is overbodig!

TEKSTVERWERKING

Lotus Manuscrip (Ned.)	ƒ 795,00
Microsoft Word (Ned.)	1.095,00
Mouse Perfect	120,00
Volkswriter III (Ned.)	635,00
Volkwriter de Luxe (Ned.)	195,00
Word Perfect (Am.)*	650,00
Word Perfect Library (Am.)	165,00
Word Perfect Library (Ned.)	bel
Word Perfect Speller	bel
Word Perfect (Ned.)*	bel
Sprint	395,00

SPREADSHEET

Excel. (Am.)	795,00
Excel (Ned.)	995,00
Javelin Plus	650,00
Lotus 1-2-3	780,00
Lucid 3D*	150,00
Multiplan (Ned.)	495,00
PlanPerfect (Am.)	425,00
PlanPerfect (Ned.)	bel
Quattro	355,00
Supercalc (Am.)	895,00
Supercalc (Ned.)	995,00
Surpass	595,00
Twin (Ned.)	274,00
VP Planner*	135,00

CAD

Autocad	bel
Drafix (Ned.)	2.495,00
Generic Cedd 3.0	145,00
Generic Cadd accessoires	bel
Pro Design (Ned)	799,00

GRAPHICS

Autosketch	295,00
Boeing Graph	695,00
Chartmaster	595,00
Clip Art	195,00
Designer	995,00
Diagrammaster	595,00
Gem Draw Plus	475,00
Gem Graph	475,00
Graph Plus	695,00
Graphwriter	695,00
Graph-in-the-Box	195,00
Harvard Graphics	875,00
Interactive Easy Flow	345,00
Lotus Freelance plus	895,00
MS Chart	595,00
Paintshow	95,00
PC Paint Plus	165,00
Pixie	295,00
Pizazz	139,00
Show Partner F/X	695,00
Slide Write plus	bel
VP Graphics	165,00
Windows Graph	525,00

PRODUCTIVITY TOOLS/ UTILITIES

Bar Code generator	495,00
Copy II-PC	64,00
Deskview	210,00
Deskview 386	295,00
Disk Manager	165,00
Disk Optimizer	92,00
Double DOS	103,00
Duet	149,00
Fastback Plus	259,00
GEM Desktop 3	125,00
hTest hFormat	195,00
Lightning	145,00
Mac Utilities	140,00
Magic Mirror	149,00
Microsoft Windows (Am.)	165,00
Microsoft Windows 386	340,00
Microsoft Windows (Ned.)	209,00
Norton Commander	109,00
Norton Editor	125,00
Norton Utilities	135,00
Norton Utilities adv. edition	205,00
PC Tools de Luxe	125,00
QDos II	195,00
Qemm	135,00
Sidekick Plus	355,00
Sideways	115,00
Superkey	139,00
Vopt	195,00
VP Expert	295,00
Xtree Pro	245,00

DATA BASE MANAGEMENT

Ask Sam (text retrieval dbase)	395,00
DataPerfect (Am.)	695,00
dBase IV Dev. Kit	2.775,00
dBase III Plus LAN	1.795,00
dBase III Plus (Am.)	995,00
dBase III Plus (Ned.)	1.295,00
dBase IV	bel
dBase IV (Ned.)	bel
DBXL (dBIII clone)	349,00
DBXL (Ned.)	795,00
Fox Base 386	895,00
Fox Base Multiuser	895,00
Fox Base Royalty Free Runtime	745,00
Fox Base +	549,00
Knowledge Man 2 LAN	2.349,00
Omnis Quartz	bel
Paradox	1.195,00
Paradox LAN	1.595,00
Power Base *	650,00
Q&A	525,00
Q&A (Ned.)	1.429,00
Rapidfile (Ned.)	595,00
Reflex	245,00
Reflex Workshop	139,00
R.Base 5000*	695,00
VP Info	145,00

ONDERWIJS/WETENSCHAP/ TECHNIEK

Chiwriter	295,00
Gause	895,00
Math Cad	719,00
Mathematica	bel
SPSS	bel
Statgraph	1.495,00
T3	bel

GEHEUGEN EN MULTI- FUNKTIE KAARTEN

AST Adventage 128Kb	795,00
AST Advantage Premium 512Kb	995,00
AST Advantage/2 512Kb	995,00
AST Rampage/2 512Kb	1.195,00
AST SixPak Plus	495,00
EMS kaart (max. 2MB),AT	395,00
Harddisk 20MB + controller	595,00
Harddisk 30MB + Controller	695,00
Harddisk 40MB + controller	995,00
Harddisk Card 30MB	995,00
Multifunktie kaart AT	249,00
Multifunktie kaart XT	175,00
Printer/Serieel voor PS/2	495,00

MODEMS

Discovery 2400E intern	595,00
Tornado 1200 intern	249,00
Tornado 2400 extern	449,00
Tornado 2400 intern	345,00
Fax kaart	895,00
Multi Async kaart AT	439,00
Multi Async kaart XT	239,00

COPPROCESSORS (Intel)

8087 8 Mhz	455,00
8087 10 Mhz	595,00
80287 10 Mhz	755,00
80387 16Mhz	1.195,00

VIDEO DISPLAY

ATI EGA Wonder	595,00
ATI VIP (800 x 600) VGA	695,00
Everex EVGA (1280 x 600)	795,00
Genos EGA HiRes (800 x 600)	795,00
NEC Multisynch II	1.595,00
Paradise EGA 480	445,00
Paradise VGA Plus	845,00
Paradise VGA Prof.	1.195,00
VEGA VGA	875,00

INPUT DEVICES

Logimouse series 2 (PS/2)	225,00
Logitach C7 Bus Mouse	255,00
Logitech C7 Mouse	225,00
Logitech HiRez Mouse	325,00
Microsoft Mouse	340,00
Mitsubishi (400 DPI) Mouse	395,00
ScanMan	695,00
Summasketch 1201	1.495,00

COMMUNICATIE

Brooklyn Bridge	225,00
Carbon Copy Plus	295,00
Crosstalk XVI	245,00
Mirror III	155,00
Procomm Plus*	125,00
Smartcomm	495,00

PROJECT MANAGEMENT

Harvard Project manager 3	995,00
Microsoft Project	765,00
Super Project Expert	995,00
TimeLine v3.0*	995,00

DESKTOP PUBLISHING

Byline	495,00
GEM Desktop Publisher	699,00
Laser Fonts	395,00
Newsroom Pro	165,00
Pagemaker (Am.)	1.255,00
Pagemaker (Ned.)	2.045,00
Ventura Publisher (Am.)	1.375,00
Ventura Publisher (Ned.)	bel

INTEGRATED

Ability	109,00
Ability Plus (Am.)	370,00
Ability Plus (Ned.)	495,00
Framework 3 (Am.)	1.150,00
Framework 3 (Ned.)	bel
MS Works (Ned.)	395,00
Open Acces II (Ned.)	2.195,00
Symphony (Ned.)	1.250,00
WordPerfect Executive (Ned.)	475,00

PROGRAMMEERTALEN

Assembler 386	1.375,00
Assembler (Microsoft)	250,00
C Compiler (Microsoft)	705,00
C. tools plus	295,00
Clip tools	645,00
Clipper LAN	1.195,00
Cross Compilers	bel
Fortran Compiler (Microsoft)	695,00
Genifer	525,00
Module II v. 3.03 Dev. Kit	625,00
PC DOS 4.01	375,00
Quick Basic Compiler	185,00
Quick C. Compiler	159,00
T dBug	150,00
Turbo Asynch Plus	295,00
Turbo Basic	155,00
Turbo Basic Database Tool.box	155,00
Turbo Basic Editor Toolbox	155,00
Turbo C	240,00
Turbo C Prof.	469,00
Turbo Pascal	240,00
Turbo Pascal Database Toolbox	155,00
Turbo Pascal Develop Libraries	725,00
Turbo Pascal Editor Toolbox	155,00
Turbo Pascal Gameworks	155,00
Turbo Pascal Graphic	155,00
Turbo Pascal Num. Methods	155,00
Turbo Pascal Prof.	469,00
Turbo Pascal Tutor	155,00
Turbo Prolog	240,00
Turbo Prolog Toolbox	155,00

PRINTER/PLOTTERS

Fujitsu Plotter	2.750,00
Fujitsu Printers	bel
HP 7475A	4.500,00
HP Deskjet	2.195,00
HP Laserjet II	5.250,00
HP Paintjet	3.095,00
NEC P2200 Pinwriter	995,00

XENIX/UNIX PRODUKTEN

SCO Complete System 286	2.595,00
SCO Complete System 386	2.895,00
SCO Fox Base	1.495,00
Lyrix	1.195,00
Informix	bel
SCO Professional 286	1.495,00
SCO Professional 386	1.795,00
Microport DOSMerge 286	595,00
Microport DOSMerge 386	995,00
Microport System 286	1.595,00
Microport System 386	2.195,00
MS Basic	1.245,00
MS Cobol	1.895,00
MS Fortran	1.245,00
MS Pascal	1.245,00
DBX Library	1.950,00
C-tree	895,00
Edix	695,00
Panel Plus	1.495,00
/RDS	1.995,00
Directory Shell 386	1.195,00
WordPerfect	2.495,00

* editors choice PC Magazine

BEL VOOR OVERIGE IBM EN MACINTOSH PRODUKTEN

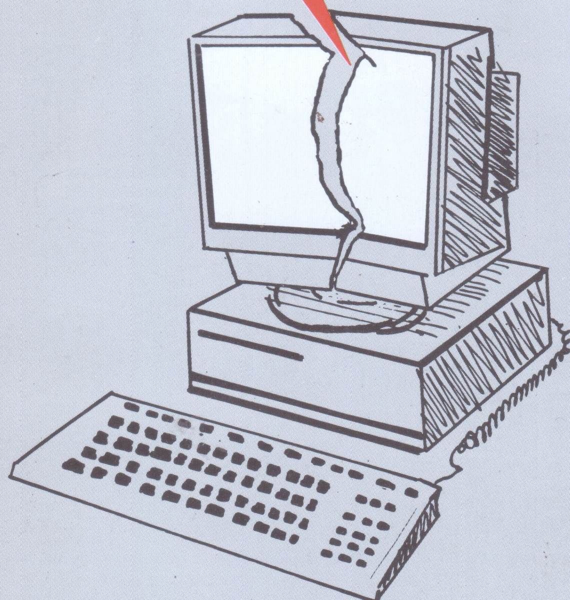
SOFTMAIL 01113-2203

Prijzen ex. BTW en onder voorbehoud. Orders boven 500,– franko huis

Verzekeren is niet duur bij de HCC

Steeds meer leden sluiten een speciale computerverzekering af bij de HCC. Geen wonder, want de dekking is uitstekend en de kosten liggen uiterst laag. De meeste computerbezitters betalen voor zo'n goede verzekering niet meer dan ruim 36 gulden per jaar.

De HCC is de grootste vereniging van computergebruikers in ons land. Daardoor kan voordeel worden behaald, dat vanzelfsprekend weer wordt doorgegeven aan de leden. Vandaar deze aantrekkelijke aanbieding.
Schade door brand, blikseminslag, inbraak, inductiespanning en vandalisme, het wordt allemaal gedekt door de HCC computerverzekering. Hebt u alleen een inboedelverzekering, dan wordt er bij diefstal of schade aan de computer en randapparatuur heel weinig en soms zelfs niets vergoed. Zo'n computerverzekering is dus wel degelijk van belang voor iedereen!

TARIEVEN Apparatuur tot een waarde van vijfduizend gulden kan worden verzekerd voor slechts ƒ 36,11 per jaar.
De andere tarieven:

bij ƒ 5.000,– ƒ 10.000,–:	ƒ 52,83
bij ƒ 10.000,– ƒ 25.000,–:	ƒ 69,55
bij ƒ 25.000,– ƒ 40.000,–:	ƒ 82,27
bij ƒ 40.000,– ƒ 60.000,–:	ƒ 119,71
bij ƒ 60.000,– ƒ 80.000,–:	ƒ 153,14
bij ƒ 80.000,– ƒ 100.000,–:	ƒ 186,58

NIEUWWAARDE Bij apparatuur die minder dan een jaar oud is wordt de volledige nieuwwaarde gedekt. Daarna gelden afschrijvingspercentages: 20% in het tweede jaar, 40% in het derde, 55% in het vierde en 70% vanaf het vijfde jaar. Is apparatuur ouder dan tien jaar, dan wordt de verzekering beëindigd. Niet alleen computers kunnen worden verzekerd, dit geldt ook voor randapparatuur zoals modems, printers en dergelijke.

AANMELDEN Aanmelden is mogelijk bij de HCC - u ontvangt dan een inschrijfkaart - en bij de verzekeringsbalies van Vroom en Dreesmann. U kunt ook eerst de volledige voorwaarden inzien.

EXTRA VOORDEEL De HCC kan u nog een extra voordeeltje aanbieden. Als u toestemming geeft voor het automatisch afschrijven van de premie dan betaalt u geen vijf gulden, maar slechts een rijksdaalder voor de administratiekosten.

Stel het niet langer uit, maar sluit snel zo'n speciale HCC computerverzekering af. U loopt dan niet langer grote risico's, waarmee een overwacht en snel einde komt aan uw boeiende hobby.

hcc